הצופה

יום שישי, כ"ג מרחשון תשל"ה (8.11.1974)
שנה ל"ו — גליון 11821 — המחיר 160 אגורה
עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

קיסינג'ר בבואו: „אין שינוי במדיניות ארה"ב בכל הנושאים העומדים בפנינו"

בסיומו ביקורו בארצות ערב משוכנע קיסינג'ר שיש מקום לפתרון בשלבים

שר החוץ של ארה"ב ד"ר הנרי קיסינג'ר, הגיע אמש במטוסו, בטיסה ישירה מדמשק, יחד עם בני פמלייתו, לביקור של כ־24 שעות בישראל.

בבואו לנמל התעופה, הצהיר קיסינג'ר: „אני רוצה לחזור ולומר

שלא חל שום שינוי במדיניות ארה"ב כשמדובר בנושאים שלפנינו".

מטוסו של ד"ר קיסינג'ר אמור להגיע בשעה 7.15 אך בשעה זו התברר כי עדיין לא יצא מדמשק. בשעה 7.50 נחת המטוס והגיע אל בניין הנתיבות כשאר ליד כבש המטוס נפרש השטיח האדום.

בנמל המתינו לד"ר קיסינג'ר שר החוץ יגאל אלון ופמלייתו, המשנה למנכ"ל משרד החוץ, אפרים עברון, שגריר ישראל בארה"ב, שמחה דיניץ, שגריר ארה"ב בישראל, קנת קיטינג, ואחרים.

דברי אלון

בקבלו את פני קיסינג'ר, אמר מר אלון: „אני שמח לקבל פעם נוספת את פניו של ד"ר הנרי קיסינג'ר, בשליחותו הבלתי נלאית להשיג שלום באיזור זה. אנחנו סבורים שזהו ביקור חשוב מאד כצידוי.

„בין ביקורו האחרון וביקור זה — כפי שכולכם יודעים — התרחשו שני אירועים: האחד, בעצרת הכללית של האו"ם, אשר החליטה להזמין נציגי מה שקרוי אש"פ לנאום בעצרת, והשני — ועידת רבאט, אשר החליטה שרק אלה הקרויים אש"פ ייצגו את הפלשתינאים בחיפוש אחר פתרון כלשהו".

„כפי שכולכם יודעים, אנו סבורים ששני אירועים אלה פוגעים ומזיקים למאמצי השלום — אף על פי כן נעשה כמיטב יכולתנו להבטיח שהתנופה לא תאבד וכן נחפש דרכים נוספות על מנת להגיע למטרה נעלה זו".

תשובת קיסינג'ר

בדברי תשובתו, אמר קיסינג'ר: „אני נמצא כאן כדי לדון עם ידידי על השפעתם של האירועים האחרונים ועל האפשרות למאמצים משותפים לקראת שלום".

„מאז שביקרתי פה לאחרונה, לא חל כל שינוי במדיניותה של ארה"ב בכל אחד מהנושאים שלפנינו. ידידנו ואנחנו נסקור את כל האפשרויות".

„בכל אחת מבירות ערב שבהן ביקרתי, אמרתי את אשר אני חוזר ואומר עכשיו: ארצות הברית תעשה כל מאמץ על בסיס של צעד אחר צעד לתרום להשגת שלום צודק ובר קיימא במזה"ת".

„ידידי כאן ואני נבקר מה הם הד־

(סוף בעמוד 2)

נציגי אש"פ ישוכנו בקסרקטין

ביירות, 7 (ע"צ) — השלטונות האמריקאניים הציעו שמשלחת ה־ארגון לשחרור פלשתין תשוכן בקסרקטין, מאחר שאין ביכולתם לערוב לבטחון חברי המשלחת בבית מלון כלשהו בניו יורק — על כך מוסר היום העתון „אל־מוחרר" המקורב למחבלים.

משלחת הארגון לשחרור פלשתין עומדת להשתתף בדיון ה־פלשתינאי בעצרת, שיפתח ב־13 בנובמבר. מסוק יקיים את הקשר בין הקסרקטין למרכז האו"ם.

לדברי העתון דוחה ממשלת ארה"ב הצעה שהוגשה על ידי מדינות ערב, שרצו לקבל על עצמן את האחריות לבטחונם של חברי המשלחת הפלשתינאית. נוסף כי אשרות כניסה יינתנו לחברי המשלחת רק אם יסכימו לפעול בהתאם לצעדים שהוצעו על ידי השלטונות האמריקאניים כדי להבטיח את שלומם.

נוכח קשיים אלה קיימת האפשרות שמשלחת הארגון לשחרור פלשתין תבוא לניו יורק באיחור, מציין העתון.

[ב]רגע האחרון:

...רה אופטימית" ...ות קיסינג'ר עם ...ות הישראלי

...ת אופטימית שררה באשר החלו השיחות קיסינג'ר ופמלייתו ל־... הממשלה, שר החוץ, ... ור קיסינג'ר הגיע לירו־

...הלו בבית ראש הממ־... לשעה עשר ונמשכו עד ...

...בממשלה הכונס היום לישי־...ת אב. יתברר שיש צורך

...ליתו של שר החוץ ... זכרים כי ד"ר קיסינג'ר ... ידיו של סאדאת אינן ... כתוצאה מהחלטות פסגת ... הוא מסוגל להמשיך ב־... ישראל ללא ... אם בעניין ההכרה במעמדו ... כבנציג הפלשתינאים.

...סינג'ר לא שב... גם בביקו־... איומי מלחמה ולא חש ... מלחמתית. הוא מקווה ש־... כת דעבדים של חיל האו"ם ... חיין הסורי יוחדו. לדע־... היה יכולה לפתוח בפעולות ... תאום עם כצרים.

...ירדן התרשם ד"ר קיסינג'ר ... חוסיין אמנם קיבל את ... אבאט אבל איננו רואה בזה ... וסבור כי יגיע הזמן ש־

...סינג'ר ימשיך היום בשי־... ושלים ויצא מכאן לתוני־... שביקורו במרוקו בשל ... ר הפנימי בממשל המרוקאי.

הודעת הבית הלבן בעניין „הזכויות הלגיטימיות" של הפלשתינאים יצרו מצב של אי־אימון בין ישראל לקיסינג'ר

מאת סופרנו המדיני בירושלים

הודעות הבית הלבן בעניין „הזכויות הלגיטימיות" של הפלשתינאים, יצרו מצב של אי־אמון בין קיסינג'ר לבין ממשלת ישראל, שכן שר ה־חוץ מוסיף לטעון שלא נשתנתה מדיניותו לפיה יש מקום לניהול מו"מ בין ישראל לירדן.

שר החוץ יגאל אלון אמר אתמול בישיבת הממשלה שימחה באוזני קי־סינג'ר על התבטאויות הבית הלבן ברוח זה העומדות בניגוד למדי־ניות שסוכמה בינו לבין ממשלת ישראל.

תכסיס של קיסינג'ר

חוגים מדיניים בירושלים סבורים שהפעלת הבית הלבן בעמדה מסו־ימת, היא תכסיס ידוע של ד"ר קיסינג'ר להתחמק מביקורת בטענה שעמדה זו גובשה בבית הלבן ולא על ידו, למרות שאין להניח שהו־דעות הבית הלבן נמסרו בלי הת־ייעצות מוקדמת ותיאום עם קיסינ־גר. ייתכן שהודעות הבית הלבן הן חלק מהסכם בלתי רשמי שבינו לבין סאדאת, לפיו תוכיח ארה"ב עמדה אוהדת לאש"פ, כדי להקל על מצ־רים לפתוח במו"מ עם ישראל בתיווכו.

כבר קרו בעבר מקרים בעניין סטיה מן המדיניות המוצהרת, כגון הצבעות באו"ם לגינוי ישראל, שד"ר קיסינג'ר טען שההוראות בעניין זה באות מן הבית הלבן. כך קרה גם ערב מסעו השני למזרח התיכון, כא־שר נציג ארה"ב במועצת הבטחון הצביע בעד גינוי ישראל וד"ר קי־סינג'ר טען שבלי עבודה כזו לא יהיה מסוגל לערוך מסע בצורה תקינה.

בשלב מאוחר יותר נתברר, כי היה כאן תיאום עמדות בין קיסינג'ר לבין הבית הלבן. אך נוח היה לקי־סינג'ר להטיל את האחריות על הבית הלבן. סבורים לכן שהתבטאויות ה־בית הלבן בעניין אש"פ הן חלק מתכסיסיו של קיסינ־גר שנועדו להכשיר את מסעו הנו־כחי במדינות ערב.

חוגים מדיניים אומרים שיש כאן הפרה של הסכם בין ד"ר קיסינג'ר לבין שר החוץ יגאל אלון, לפיו כל סטיה מדינית של ארה"ב צריכה לבוא לאחר בירור ותיאום עם יש־ראל ולא להעמיד את ישראל בפני עובדות חדשות כפי שקרה לעתים קרובות.

מצב ניקסון משתפר

לונג ביץ', קליפורניה 7 (יופי"צ). ריצ'רד ניקסון הולך ומתאושש מ־דלקת הריאות הקלה בה לקה, ומצבו משתפר — אמר היום רופאו.

הרופא הוסיף, כי ליבו של ניקסון החזיק מעמד בצורה ראויה לציון במשך כל הסיבוכים שלאחר הניתוח.

ואשינגטון מכחישה שוב החשת משלוחי נשק לישראל

ואשינגטון, 7 (ע"צ) — ממשלת ארה"ב הכחישה היום את הידיעות, לפיהן הוחלט להחיש את משלוחי הנשק לישראל.

דובר משרד החוץ פול האר הכ־ריז, כי הידיעות הרבות בדבר הא־צה פתאומית ניכרת של משלוחי הנשק לישראל „אינן מדוייקות".

הדובר אישר כי שגריר ישראל בארה"ב שמחה דיניץ אכן נועד ב־שבוע שעבר עם שר ההגנה האמרי־קאני שלזינגר. אך הוסיף כי היה מדובר בסקירה תקופתית גרידה בין שלטונות ארה"ב וישראל לגבי הת־כנית השוטפת של אספקת ציוד צבאי.

ציר הקונגרס ג'ון מורפי בבואו לישראל

ייתכן מאוד שארה"ב לוחצת על ישראל להיכנס למו"מ עם אש"פ

ציר הקונגרס האמריקאני ש־נבחר מחדש בבחירות בראשית שבוע זה, אמר אתמול ש„ייתכן מאוד שארה"ב מפעילה לחץ על יש־ראל להכנס למו"מ עם ארגון השחרור הפלשתינאי".

ג'ון מורפי, דמוקרט מניו יורק, בא לביקור קצר כאורח משרד ה־חוץ והתעשיה האווירית ויסייר גם ב־גזרה המערבית ובגולן. הוא יפגש עם אישים בכירים בממשלה ובמשרד החוץ ובהיותו קולונל בצבא האמ־ריקני יסייר ביחידות צה"ל ומתקניו.

בתשובה לשאלות כתב צתיים אמר האורח:

„יכול בהחלט להיות שארה"ב מפעילה לחץ. איני יכול לשער ל־עצמי, שהנשיא פורד טעה ובשל ב־לשונו, כשכרך יחד את אש"פ ואת ירדן בהערה שהשמיע".

האורח מעוניין במיוחד לבקר ב־תעשיה האווירית תוך הדגשה, ש־הכח האווירי הוא המכריע לקיומה של ישראל.

בתשובה לשאלה אמר, שבעוד שמ־דיניות החוץ של ארה"ב איננה בדרך כלל מפלגתית, הרי המפלגה הד־מוקרטית נוטה המיד יותר לצדה של ישראל מאשר הרפובליקנית. כמו כן ציין כי „אין הדמוקרטים נתונים באותה המידה להתחשב בתכתיבי מו־פקי הנפט".

האורח אמר כי מדיניות ארה"ב מבוססת על שמירת השלום בעולם. „האיזור הזה (המזה"ת) נתון במצב של תסיסה ולכן יש לראות כל איום על השלום באיזור כאיום ישיר על ארה"ב עצמה".

מר מורפי השתתף בהפגנה ההמו־נית שהיתה בניו יורק בראשית ה־שבוע נגד הזמנת נציג אש"פ לאו"ם.

האורח הגיע בלווית רעייתו, וישהה בישראל עד יום א' בבוקר.

נשיא סומאליה מתאונן על הערבים

ביירות, (ע"צ) — נשיא סומאליה מוחמד סיאד באר"ה מתאונן על מדינות ערב. בראיון שהעניק לעתון הלבנוני „אל אנואר" קובע נשיא סומאליה כי לא הצליחה להשיג סיוע כספי מהערבים.

במקום לתת מלוות לסומליה „מע־דיפים אחינו הערבים להפקיד את הכסף שלהם בבנקים של השטן, המגלים איבה כלפי הערבים".

עוד אמר כי כאשר פנה בבקשה למלווה או השקעות, היתה התשובה כי עליו לפנות אל קרן הפיתוח ה־ערבית או הקרן המוסלמית, אך גו־פים אלה לא נתנו לסומליה כסף על אף העובדה שזו הציעה ריבית גבוהה.

שר האוצר מציע קיצוץ של מיליארד ו־50 מיליון ל"י בתקציבי המשרדים של השנה השוטפת

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

שר האוצר י. רבינוביץ הו־דיע בישיבה שהממשלה תק־בע את תקרת תקציב השנה הבאה לסכום של כ־50 מיליארד ל"י. על בסיס תקציב זה יתנהל מו"מ נפרד עם המש־רדים השונים על תקציבם.

במרכז הציע שר האוצר לקצץ סכום של מיליארד ו־50 מיליון ל"י בתקציב לשנה השוטפת. מזה 500 מיליון ל"י בהוצאות הבינוני של מע־רכת הבטחון ו־550 מיליון ל"י בת־קציבי המשרדים האזרחיים — כולל 400 מיליון ל"י בתקציב הפיתוח 120 בתקציב הרגיל ו־30 מיליון ל"י בתקציב המפעלים העסקיים.

מכיוון שנותרו כ־5 חודשים לשנת התקציב הנוכחית יתבטא הקיצוץ ב־100 מיליון ל"י לחודש בתקציבי המשרדים האזרחיים וסכום דומה ב־מערכת הבטחון.

הדיון הכלכלי בממשלה נמשך או־לו ארבע שעות. הוא הופסק מכיון שראש הממשלה וחלק מהשרים נא־לצו להתפנות לתכונה לקראת ביקורו של שר החוץ האמריקאני ד"ר ה. קיסינג'ר. רק חמישה שרים התבטאו אתמול ונרשמו לדיון עוד עשרה שרים.

שר האוצר לא הביא עדיין את הצעותיו המעשיות לאישור. המשך הדיון הכלכלי נדחה ליום ראשון.

סקירת מצב המשק

הדיון נפתח בסקירת שר האוצר על התפתחויות המשק בשנה האחרונה. הוא סקר את תהליכי יציאת המשק ממצב מלחמה, קליטת החיילים ה־משוחררים העדה לנורמליזציה.

באותו זמן מן התרופה עליית המחי־רים המהירה בקצב שנתי מעל ל־שלושים אחוז. חלה הרעה במאזן התשלומים והגרעון יגיע השנה לכ־3.5 מיליארד דולר. ועודפות מטבע החוץ גדלו והגיעו לכ־6 מיליארד דולר. יתרות מטבע החוץ ירדו ב־ראשית השנה ב־800 מיליון דולר והן מתחכמות בכ־900 מיליון דולר.

„הואט קצב האינפלציה"

לפי הערכתו חלה האטה בקצב האינפלציה בארבעת החודשים האח־רונים מאז הופעלה התכנית הכל־כלית בחודש יולי. קצב עליית ה־מחירים בממוצע החדשי הוא עתה אחוז אחד בלבד, לעומת שלושה אחוזים בתקופה קודמת.

אולם באותו זמן נאלץ החשב ה־כללי להזרים סכומים גדולים למשק. מאז ראשית שנת התקציב משך ה־אוצר מבנק ישראל סכום של 2.5 מיליארד ל"י. הדבר נובע משתי סי־בות: ירידה במכירת אמיסיות של אגרות חוב ממשלתיות; ירידת הכנ־סות ממס־שפ"ל.

הכרה בצמצומים

שר האוצר אמר כי התפתחות זו

(ראה עמוד 2)

פרופסורים הציעו לרבין פיחות

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

פרופסורים לכלכלה נפגשו לפני מספר ימים עם ראש הממשלה י. רבין והציעו לו שורה של אמצעים בעניין מצב המשק — נודע לסופרנו.

ההצעה המרכזית היתה ביצוע פי־חות של הלירה. כמו כן הוצעו אמ־צעים לצינון המשק. כפי שנודע לא השתתף שר האוצר י. רבינוביץ ב־פגישה זו.

אין להשיג סוכר ב„בריטניה"

לונדון 7 (יופי"צ) — המזכיר הפרלמנטארי לענייני חקלאות בבריטניה גייוויין סטראנג, אמר היום כי קיצוב סוכר יהיה „צעד דראסטי מאוד ויקר מאוד", כא־שר חברי בית הנבחרים הת־לוננו שעקרות בית בריטיות אינן יכולות להשיג סוכר.

„זהו צעד שיהיה הולם רק במ־צב של מחסור חמור וממושך", אמר סטראנג, בהשיבו על שאיל־תא בבית הנבחרים בדבר קיצוב מצרכי מזון בסיסיים כגון סוכר.

הפיליפינים הפסיקו את יצוא הסוכר

מאנילה, 7, (עי"ר) — נשיא הפיליפינים פרדיננד מארקוס ה־שעה היום את הסחר היצוא של סוכר, עד אשר יבדקו הנז־קים שנגרמו ליבול הסוכר הפילי־פיני מהסופה טוססונה הטייפון ש־פקד את המדינה מאז יומי.

ועדת אונסק"ו מגנה את ישראל על החפירות הארכיאולוגיות בירושלים

נציג ישראל: הגינוי כמוהו כגירוש מהארגון הבינלאומי

פאריס, 7, (יופי"צ וע"צ) — ועדת התרבות של אונסק"ו אישרה הערב הצעת החלטה ערבית, אשר לדברי נציגים ישראליים תגרש למעשה את ישראל מן הארגון הבינלאומי.

הוועדה הצביעה ב־54 קולות בעד ו־31 קולות נגד, עם 25 נמנעים, על הצעת החלטה ערבית לגנות את יש־ראל ולנתק לה את כל הסיוע של אונסק"ו, בנימוק כי ישראל פגעה באתרים מוסלמיים ונוצרים בירו־שלים בחפירות ארכיאולוגיות.

פקידים של ארגון האו"ם לחינוך, מדע ותרבות אמרו כי ההחלטה ה־ערבית שנתמכה על ידי הגוש ה־סובייטי וארצות העולם השלישי, ת־אושר ללא ספק עוד החודש גם על ידי האסיפה הכללית של אונסק"ו משום שארצות מתפתחות התומכות בערבים שולטות בארגוני האו"ם.

צירים ישראליים אמרו כי ההחלטה היא הצעד הראשון במתקפה ערבית שנועדה לבודד את ישראל ולהטיל ספק בזכות הקיום שלה, על ידי גי־רושה מכל הארגונים הבינלאומיים.

ארה"ב הצביעה נגד ההחלטה

ארה"ב, שהצביעה נגד ההחלטה האשימה כי אין להחלטה זו כל קשר עם „הגנה על אתרים, אלא היא סנקציה בלתי מוצדקת מושתתת על מצב פוליטי, והיא מהווה סטייה מ־מדיניות אונסק"ו והפיכתו של האר־גון לזירה פוליטית".

נציג ארה"ב ויליאם ג'ונס אמר, בהתייחסו למאמצי השלום של קי־סינג'ר במזה"ת, „החלטה זו לא תסייע לנסיונות הנעשים עתה כדי לפתור את הבעיות הקיימות".

נדחתה הצעת התיקון של קוסטה ריקה

ועדת התרבות, שהתכנסה באולם הוועידות המלא מפה לפה, הצביעה נגד הצעת תיקון שהוגשה על ידי קוסטה ריקה, שמטרתה היתה לקיים את חברותה של ישראל, בנימוק כי גירוש נוגד את החוקה של אונסק"ו.

נציגי דהומיי בריטניה, אוסטרליה, מקסיקו והובר של מנכ"ל אונסק"ו התנגדו לגינוי ישראל.

התואמים הצביעו על דו"ח של מומחה אונסק"ו שסייר בירושלים, אשר מסר כי לא נגרמו נזקים לא־תרים בירושלים מחמת החפירות הי־שראליות.

נציג דהומיי הרגיש כי ישראל קי־בלה רק 24,000 דולר לשנה כסיוע מאונסק"ו, בעוד שתרמה סכום גדול פי עשרה כסיוע לארצות אחרות.

היתה זו למעשה הפעם השניה ש־אחת מבין 134 המדינות החברות באונסק"ו הוצאה למעשה ממסגרת אונסק"ו. ב־1972 החליטה הוועדה ה־אקסקוטיבית של אונסק"ו כי פור־טוגל לא תוכל להשתתף בארגון כל עוד לא תשנה את מדיניותה הקולו־ניאלית באפריקה. פורטוגל פרשה ב־1973 וחזרה לארגון השנה.

ההחלטה שאושרה היום מגנה את ישראל „על עמדתה העקשנית לש־נות את אופיה ההיסטורי של ירו־שלים" וקוראת למנכ"ל אונסק"ו „ל־השעות את עזרת הארגון לישראל בתחומי החינוך, המדע והתרבות, כל עוד ישראל לא תכבד בקפידה את חוקת אונסק"ו".

הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.08	5.21
תל־אביב	4.26	5.23
חיפה	4.16	5.21
אילת	4.28	5.27
באר־שבע	4.24	5.22

טילים בין יבשתיים בעלי טווח של 9.4 ק"מ הוצגו במצעד הצבאי במוסקבה

מוסקבה, 7 (ע"צ יופי"צ) — טילים בין יבשתיים תלת־שלביים, המופעלים בעזרת דלק מוצק, הוצגו הבוקר בכי־כר האדומה במסגרת המצעד הצבאי המסורתי, שנערך כאן לציון יום השנה ה־57 למהפי־כת אוקטובר.

הרדיו הסובייטי התייחס לטילים אלה וציין כי „אין כדוגמתם בעולם כולו באשר לעוצמה ולדיוק הקליעה".

המצעד, שהחל בשעה 9.00 (לפי שעון ישראל) נפתח במטחי כבוד של הארטילריה ובהשמעת ההמנון ה־סובייטי. לאחר מכן הופיעו „קומנד־קרים", כשאחריהם יחידות ארטיל־ריה, תותחים כבדים וטנקים, שעליהם תמונתו של לנין. הדובר הרשמי של הרדיו הסובייטי אמר כי טנקים אלה שייכים לדיוויזיה, אשר השתתפה במלחמת העולם השניה בשח־רור פראג.

המנהיגים הסובייטיים, ובניהם ה־מזכיר הכללי של המפלגה הקומוניס־טית ליאוניד ברז'נייב, צפו אל המצעד, שבמהלכו הוצגו טילי נ.מ. טילים מתוחים ומכ"ם, וכן טילים תלת שלביים לשימוש אסטרטגי.

מומחים מערביים אמרו כי המפגן הצבאי לא כלל פריטים מפתיעים. לאחר שהחל לרדת שלג, החליטו השלטונות לוותר על המפגן האווירי המסורתי — החלטה ללא תקדים.

המומחים הצבאיים המערביים ציינו כי שם הטיל הגדול ביותר ש־הוצג הוא „סקארפ". טיל זה אורך כ־30 מטר וטווח פעולתו כ־9,400 קילומטר. הוא הוצג כבר כמה פע־מים במפגנים צבאיים שנערכו ב־עבר לרגל ה־7 בנובמבר.

לראשונה הופיעו במצעד צנחנים, כשהם מחזיקים טילי־כתף נגד מטו־סים.

טילים אלה, המתבייחים אל מקו־ריה הוא, הסבו נזקים תכופים ל־ישראל במלחמת אוקטובר, כשהופ־עלו על ידי צבאות סוריה ומצרים.

דוכאה מרידה בבוליוויה

לה פאז איירס, 7 (ע"צ ע"ר יופי"צ) — רדיו לה פאז הו־דיע היום כי דוכא נסיון של התקוממות צבאית נגד ממש־לת הגנראל הוגו באנזר.

בשידור נאמר כי נסיון ההתמר־דות נעשה באיזור סנטה קרוז. ב־ראש המתמרדים עמד גנראל חוזה פראנקו, ששימש בעבר כמושל ה־חבל.

עוד נאמר בשידורים כי בהתמר־דות השתתפו חברי המפלגה הסוציא־ליסטית הבוליביאנית, ארגון ימני וכן תנועה מהפכנית לאומית „פאז אסטנסורוסטית".

זמן מה לאחר שהמורדים השתלטו על תחנות הרדיו בסנטה קרוז, הוד־לה הממשלה צנזורה חמורה על ה־עתונות ועל כתבים זרים.

לכתבים הזרים נאמר כי לא יור־שו לשגר כתבות עד להודעה חד־שה.

יצויין כי רק אתמול הודיעה ה־ממשלה על מעצרו של גנראל בדר־מוס אלאוויו סאנטה בירודנה. יחד עם המפקד אנשים אחרים בקשר עם „פעילות חתרנית", בעקבות נסיון נפל של הפיכה שמאלנית.

ממשלת בוליביה הכריזה הערב על מצב חירום ברחבי המדינה, בעק־בות מרידת־הנפל.

רדיו בוליביה מסר הערב כי ה־יוזמים העיקריים של המרידה נעצ־רו, וכי שורר שקט בסנטה קרוז ובעיר הבירה לה פאז.

ועידת פסגה מרובעת עם אש"פ — בנובמבר

ביירות, 7 (ע"צ) — האל־פאהום נשיא המועצה הפלש־תינית הלאומית, אמר היום בראיון כי ועידת פיסגה תיכנס בין מצרים, סוריה, ירדן ו־אש"פ תיערך במשך חודש נובמבר בקהיר או בדמשק כדי לדון בפרוצדורות ביצוע־החלטות של ועידת רבאט לגבי הפ־לשתינאים.

בראיון שפורסם בעתון הלבנוני „דיילי סטאר", אמר פאהום כי „המ־לך חוסיין הסכים בפסגת רבאט לא לנקוט צעדים כלשהם לגבי הדרבו־נים ולא להוליל שינוי כלשהו ה־עלול להעמיד בסכנה את מעמדם של הפלשתינאים במלכתו ובגדה המערבית, לפני כינוס ועידת פיסגה זאת".

להלן אמר כי אין הוא סבור ש־יהיו חיכוכים בין ירדנים ופלשתי־נאים.

להלן אמר כי „ערפאת לא יבקר בעתיד הקרוב ברבת עמון".

עם סגירת הגליון

ארה"ב לא דרשה מישראל לשאת ולתת עם אש"פ

וואשינגטון, 7 (צי"ר). — ארה"ב לא ביקשה מישראל לוותר על סי־רובה לשאת ולתת עם הארגון לשח־רור פלשתין, נמסר כאן הערב בשג־רירות הישראלית.

דובר השגרירות אמר „ישראל לא נתבקשה בעבר ואיננה מתבקשת עתה לנהל מו"מ עם אש"פ".

מרכז האו"ם, 7 (יופי"צ וצי"ר) — דר' ס. ס. מהדי, מראשי הדוברים של הערבים בארה"ב, אמר היום כי ערפאת ישא את דברו בעצרת הכללית של האו"ם ביום ד' הבא ה־13 בנובמבר.

מהדי נועד עם עתונאים לאחר ששהה יותר משעה עם שגריר ארצות הברית באו"ם, ג'ון סקאלי. אמר כי הוסכם לא לגלות מה נדון בפגי־שה. אך ציין כי ערפאת יזכה בהג־נה מטעם השרות החשאי האמריקני „כנהוג לגבי ראש מדינה".

סין מוכנה לחתום על חוזה אי־התקפה עם בריה"מ

מוסקבה, 7 (יופי"צ, עי"צ) — סין שיגרה היום לבריה"מ מינשר פוליטי הקורא להקלת המתיחות לאורך ה־גבול בן 7000 ק"מ המפריד בין שתי המדינות — אמרו מקורות סיניים במוסקבה.

במינשר זה הודיעה סין, כי היא מוסיפה להיות מוכנה לשאת ולתת על חוזה אי התקפה.

אמצעי התקשורת הסובייטיים לא פרסמו דבר על המינשר, אשר נת־קבל לרגל יום השנה ה־57 של ה־מהפכה הבולשביקית.

המקורות אמרו כי במינשר נאמר בין היתר „ממשלת סין הציעה לעתים תכופות כי שני הצדדים יקיימו שי־חות כדי להגיע ליחסי ידידות ושכ־נות טובה".

תחזית מזג האוויר

בהיר, באיזורים הפנימיים יהיה חמים ויבש. הטמפרטורות: ירוש־לים 24, רמת־הגולן 21, תל־אביב, נהריה, חיפה ועפולה 26, צפת 22, נצרת והשומרון 25, לוד 27, יריחו 29, עזה ובאר־שבע 26, אילת ושפ־רע־שלמה 29 מעלות.

הלחות היחסית נמוכה מהרגיל.

הצטרפו ל... תגמור
קופת תגמולים
מרכזית ליר
בנק דיסקונט
לישראל בע"מ

ביום ראשון כ"ה בחשון תשל"ה (10.11.1974)
במלאות 5 שנים לנפילת בננו ואחינו היקר
על הגנת המולדת
סג"מ **אברהם יוסף** (אבי)
גנזך (גנז) ז"ל
תערך אזכרה
בשעה 3.00 אחה"צ בבית העלמין הצבאי בחוף הכרמל. אוטובוס מיוחד יצא בשעה 2.30 אחה"צ מקרית שמואל, שיכון חיילים 7, ליד בית ההורים ויתעכב בשעה 2.45 אחה"צ ברחוב העצמאות, ליד תחנת הרכבת המרכזית.
המשפחה השכולה

ביום ראשון כ"ה בחשון, בשעה 3.15
תתקיים
אזכרה וגילוי מצבה לאימנו
הרבנית **רחל פומרנץ** ע"ה
ואזכרה לאבינו
הרב **יצחק פומרנץ** זצ"ל
במלאות שש שנים לפטירתו
אוטובוס יצא בשעה 3 מרח' המלכים 34 לבית העלמין בגבעת יצחק
המשפחה

לרחל לבי
ולשמשון הלר
ברכת מזל טוב נאמנה ושפע ברכות
לארושיכם
רחל גלידאי

עיריית ירושלים
המחלקה לתרבות / האגף לתרבות תורנית
„מבקש אתה ללמוד תורה — עלה לירושלים"
(דברי אליהו הנביא לרבי אליעזר בן הורקנוס)
(פרקי דר"א, א' א')
יום כלה
יתקיים אי"ה ביום שני, ב' בטבת תשל"ה (16.12.74),
בבנייני קרית נוער בית וגן,
במסגרת „ירחי כלה בהרי ירושלים"
שיעורים בהלכה ובמחשבת ישראל
ע"י רבנים וראשי ישיבות
*
פרטים והרשמה, עד יום רביעי, כ' בכסלו תשל"ה (4.12.1974), במשרד האגף לתרבות תורנית, רחוב חיי אדם 2 — בשעות העבודה הרגילות

המועצה המקומית ראש־העין
למכוברינו
ד"ר **יצחק רפאל** - שר הדתות
ד"ר **יוסף בורג** - שר הפנים
מר **מיכאל חזני** - שר הסעד
עם כניסתכם לתפקידיכם הרם
שאו ברכת מרום השוכן בציון למלא ידיכם מברכותיו להצלחתכם על מעשי רצונו
יהי רצון שפעליכם יהא לברכה בעד עמנו ובעד ערי אלוקינו
שלמה יוסף
ראש המועצה המקומית ראש העין

לחברנו
עו"ד **ישראל ציכורינג** ורעיתו
חבר הועד הפועל של הפועל־המזרחי
ברכת מזל טוב לבבית
לנשואי הבת עב"ג
יזכו לראות אצלם בית נאמן לתורת ישראל ורוב נחת מהם הרבה נחת אושר וכבוד
המפלגה הדתית־לאומית ההנהלה
הסתדרות הפועל־המזרחי הועד הפועל

הסתדרות הפועל־המזרחי
סניף תל־אביב
רח' אחד העם 108 • טלפון: 228642 224175
כסות חורף
לכבוד מנהלי בתי־ספר וחברים!
אנו פונים אליכם בבקשה לתרום ולהתרים למפעל כסות חורף ע"י הסניף.
נא לטלפן לנו ובתודה נבוא לקבל.
מחלקת הסעד

אם התונה מכובדת
אם אך ורק עם
התזמורת המפוארת
המזרחית־ותפסית
בהנהלת ברוך שורק
תל־אביב, שינקין 53
טלפון 284381
— מחירים נוחים —

רהיטי אלון
רחוב שינקין 24
תל־אביב
טל. 285620
ריהוט כפרי
פנות אוכל
ריהוט סלוני
חפצי חן ומתנות
הספקה מיידית
מקבלים הזמנות

„**קונדיטון**"
היין העתיק ביותר

יקב אשכול מוצא
ירושלים, טל. 526654
בהכשר הרב י. אפשטיין

הצטרף אלי
לכוסית ל"ל
ר"ל —
ברנדי בינלאומי

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

חבר המועצות הדתיות בישראל
...ם ראשון, כ"ה מרחשון תשל"ה (10.11.74) בבית ...ברית, רח' קפלן 10, תל־אביב בשעה 2.00 אחה"צ, [תת]קיים אי"ה
[י]שיבה דחופה של [ה]מועצה הארצית
...הפרק —
בעיות מימון הוק במועצות הדתיות
צירוף חברים למועצה ולהנהלה
תיקון תקנות החבר.
...לחו הזמנות. מי שלא קיבל הזמנה יתקשר למזכירנו ...לפון 03—257480.

[ת]נועת האשה הדתית־לאומית
[יש]יבת ההנהלה הארצית
[ת]תקיים אי"ה ביום ראשון כ"ה חשון (10.11.74), [ב]שעה 3.00 אחה"צ — בבית התנועה בתל־אביב.
סדר היום בהזמנות
נא לדייק!

case
טרקטורים ומיכון בע"מ

هكذا من الأصل

של המצפה

ביקור ומגמותיו

שר־החוץ האמריקני ד״ר ה. קיסינג׳ר בהגיעו אמש לישראל הצהיר בהדגשה, „שלא חל שום שינוי במדיניותה של ארצות־הברית בנושאים שלפנינו". הוא אמר את דבריו לאחר שהזכיר שר־החוץ יגאל אלון שני מאורעות שאירעו בין ביקורו האחרון לבין ביקור זה, הכרת עצרת או״ם באש״ף כראוי להשתתף בו בדיון הפלשתיני, והחלטת הפיסגה ברבאט, שאש״ף הוא הנציג הבלעדי של הפלשתינים בגדה.

באומו הרשמי התעלם קיסינג׳ר מן העניין הפלשתיני. והוסיף לומר, שארצות־הברית תעשה כל מאמץ כדי להתקדם צעד־אחר־צעד בצורך ליצור בסיס לקראת שלום במזרח התיכון.

בפרק־זמן זה אירע עוד דבר שיש בו להדאיג את ישראל: נשיא ארצות־הברית, פורד, התבטא בשעתו, ש„חייב להיות המשך בשיחות בין ישראל לבין מצרים, ובין ישראל לבין ירדן או אש״ף". דובר הבית הלבן אישר שזו לא היתה פליטת־פה מקרית. הדובר הוסיף, ש„ארצות־הברית מכירה בכך שחייבת להיות התחשבות מליאה באינטרסים לגיטימיים של העם הפלשתיני, אם רוצים בהסדר צודק ובר־קיימא במזרח התיכון". הוא לא הזכיר במפורש את אש״ף, גם העיר, שהבעיה היא איך משיגים מטרה זו בהתחשבות בכל הצדדים. ארצות הברית שוקדת למצוא פתרון לבעיה.

הערות אלה, בראש־וראשונה דברי הנשיא ואחר־כך הסברי דובריו, שגם בעירפולם מעידים על מגמה אמריקנית לא להתעלם מאש״ף, הביכו את ישראל. סביר להניח, שקיסינג׳ר לא הופתע ממה שנאמר בבית הלבן, ואם כן, יש שינוי או אין שינוי במדיניותה של ארצות־הברית? כמדומה, שישראל היתה צריכה לדעת מראש על ההתבטאויות בבית הלבן.

יש לקבל ההנחה הבסיסית, שארצות־הברית מעוניינת בהסדר מדיני באיזור, שימנע מלחמה מחודשת, בניגוד לברית־המועצות, שלפי נאומו התוקפני של גרומיקו, עניינה בהגברת המתיחות במזרח התיכון. כיצד רואה קיסינג׳ר אפשרות של הסדר מדיני לאחר רבאט? אמנם סאדאת, נשיא מצרים, הודיע ברוחב־לב, ש„הדלת לשלום עדנה פתוחה ואיננו חושב שרבאט מכבידה על כך". אך מסתבר, שלאחר רבאט, מצרים העלתה את המחיר של הסדר, כהערתו, „אנו מוכנים לשיחות על נסיגה ישראלית נוספת", ללא כל רמז לתמורות הנסיגה. אשר לירדן הרי קיימת ועומדת החלטת הפיסגה ברבאט, שחוסיין נכנע לה בגלוי, גם כשמוסיף בתמרוניו המדיניים כלפי הפלשתינים במלכותו.

עמדתה של הממשלה אושרה השבוע בכנסת, כפי שנוסחה, „ממשלת ישראל דוחה מכל וכל סיכומי ועידת רבאט המכוונות לשבש את ההתקדמות לשלום, לעודד גורמי הטירור ולסכן כל צעד המוליך לדו־קיום בשלום". ההחלטה מוסיפה באופן חד־משמעי, שלא תישא ולא תיתן הממשלה עם ארגוני הטירור, שמדיניותם המוצהרת חותרת להריסתה של ישראל ושיטתם אלימות". לעומת זאת סבורה הממשלה, שבמסגרת השלום עם ירדן עשוי להפתר גם הנושא הפלשתיני. קשה להניח, שלאחר רבאט יש כיום מקום למשא־ומתן עם ירדן.

השיחות עם קיסינג׳ר יוסיפו מידע על עמדתה של ארצות־הברית לגבי אש״ף, גם על השינויים הממשיים שחלו במדיניות של ארצות ערב לאחר רבאט. אם להסתמך על דבריו הפומביים של סאדאת, שהדרך לשלום עדנה פתוחה, הרי קיסינג׳ר ינסה לחידוש המשא־ומתן עם מצרים. ישראל לא תדחה כל הצעה שיש בו סיכוי־כה להסדר שימנע התלקחות אש. אך הקשיחות בהחלטת ועידת רבאט, שמסמיכה אנשי־טירור כנציגים בלעדיים של הפלשתינים, מצמצמת מאוד את הסיכוי המעשי להישגים.

נציגי ישראל בפגישה עם קיסינג׳ר יצטרכו להוכיח לו, לא רק מה רצוי לישראל בלבד אלא איזו מדיניות מחייבים האינטרסים האמריקניים באיזור לאחר החלטת רבאט.

חיובה של שעת חירום

ראש הממשלה נשאל על־שום־מה אינו עושה להקמת ממשלת־חירום לאומית, כצורך דחוף של המצב המדיני והמשקי, והוא השיב, „צורך התלכדות טעון גם נכונות להתלכדות ולא רק במלים". הוסיף לומר, שאין ישראל יכולה להתמודד עם בעיותיה, בלי שינוי־ערכים, שהנסיבות של היום מקשות על הכנסת ביצוע חלק משינויים אלה.

נכון הוא שהמדינה זקוקה לשינוי־ערכים חברתיים ורוחניים כדי להתמודד עם בעיותיה. היא זקוקה לחברה המוכנה להוריד רמת־חייה, להסתפק בהכרחי ביותר, לעבוד יותר, להעמיק את זיקתה לארץ ולטפח ערכי־מורשה יהודיים. יעדים אלה ניתן להקדם איהים כאשר הממשלה תוכיח בנכונותה לכונן קואליציה רחבה ביותר בעלת דמות לאומית, שתמחיש ביותר את מצב־החירום בארץ.

הליכוד טוען שעניינו בממשלת אחדות לאומית. המפד״ל דוגלת כל הזמן בתביעה זו. אף במפלגת־העבודה מתרבים קולות להקמתה. אין להוציא מן התחזית אפשרות של מלחמה. המשק זקוק לשינויים ניכרים ביותר כדי להחלץ ממיצרו. לכן גוברת והולכת ההכרה, שי״ש לאחד את כל חוקי העם כדי לעמוד בפני המיבחנים, בראשות הנהגה מאוחדת ולהטיל יחד עומס במתוני ומשקי על התושבים.

ישנם חילוקי־דעות לא רק בין המערך לבין הליכוד, אלא גם במערך עצמו, ובוודאי בממשלה עצמה. אפשר להתגבר עליהם בתנאי מוקדם, שהולכים אחר הרוב בעניינים שנויים במחלוקת, להוציא בעיות עקרוניות מוגדרות, שלפי הסכם קבוע מראש נשמרת לכל שותף הזכות להיות נאמן לעצמו.

השמאל שולל ממשלת־חירום לאומית ובמערך ראש השוללים הוא השותף השמאלי, מפ״ם. בדיון המדיני שנערך השבוע בכנסת היה סיכוי להגיע לנוסח מסכם של כל סיעות הכנסת, להוציא הקומוניסטים, הדוחה החלטות רבאט בעניין אש״ף. אך אנשי מפ״ם סיכלו אפשרות זו, שלדידם עלולה היתה לקדם הידברות עד כדי כינון שותפות ממשלתית מקצה עד קצה.

כלום תולייה־מפ״ם החלשה במערך, חסרת יכולת להתקיים כראוי בלי המערך, אי־אפשר להרתיעה מלהיות מכשול בדרך להקמת ממשלת אחדות לאומית? ישנם עדיין גורמים רבי־כוח במפלגת העבודה עצמה המפריעים מטעמים מפלגתיים צרים לבצע את המטרה.

אך נחיצות חיונית זו, שמכירים בה שכבות נרחבות בציבור, תובעת את הגשמתה ובפרק־זמן שלא יהיה בו איחור. המוני העם בארץ ובתפוצות, יהודים שלעיניהם חשבון יהודי בלעדי ולא שיקולים שמאלניים של מפ״ם ואביזריה, מתקשים להבין גישה כיתתית מתוך התפתחויות חמורות.

ממשלת־חירום לאומית אינה פתרון מוחלט לבעיות סבוכות ביותר, אך היא מאפשרת מעתה לרכז מלוא הכוח בעיקר, להגיע להכרעות נועזות בענייני משק ולשכנע את הציבור כולו, שבימים של הכרעה הוא מצווה להעמיס עליו עולה של שעת־חירום. ממשלה זו עיקריה להנך לשינוי ערכים.

נערות בריטיות מוזהרות שלא לקבל עבודה במועדונים בביירות

לונדון, 7, (ע״ר) — נערות בריטיות המקבלות עבודה בלבנון מגלות כי הן משועבדות למעשה למעבידיהם — האשים היום התובע הכללי הבריטי סאם סילקין.

הוא פירסם מכתב מאת ממלא מקום שר החוץ דוד אנגלס, בו נאמר כי הקונסול הבריטי בביירות מבקש להרתיע צעירות מלקבל „תעסוקה שיש בה משום עבדות".

במכתב נאמר כי „נראה שממשלות ערביות להוצות למען הוצאה לפועל בדרכיה של החוקי העבדה שלליהם התמו הנערות הללו מתוך בורות ואי הכרה המשמעות האמתיות של עבודתן".

התובע הוסיף כי משרד המסחר הבריטי ועיריית בריטניה חוקרים עתה סוכנויות תעסוקה בריטיות מסוימות המגייסות צעירות לעבודה במזרח התיכון. אחת הסוכנויות הללו כבר הפסיקה את גיוס הנערות, אמר.

במכתב של אנגלס לתובע נאמר: „מרבית הנערות האומללות הללו הולכות לעבודה במועדוני לילה בביירות, לאחר שהתפתו על ידי מודעות בעתונים בריטיים, בהן נאמר כי הן יכולות להשתכר משכורות גבוהות יותר מאשר בבריטניה. המורה עבודה קלה באקלים נעים של לבנון.

בהמשך המכתב נאמר: „בבואן לביירות עליהן לחתום על חוזים נוספים, והמטילים עליהן התחייבויות קפדניות. לאחר שחתמו על חוזים אלה, מתקשה הקונסול הבריטי בביירות עד מאד להושיט להן סיוע".

נציג ישראל הכריז בוועידת המזון:

מוכנים לעזור בידע ובניסיון להגדלת היבולים בעולם

רומא, 7, (יופ״י, ע״ר וע״צ) — ישראל הכריזה בוועידת המזון העולמית של האו״ם כי נסיונה הוכיח שרבע אכר אדמה מסוגל לזון אדם אחד משך שנה. הוסיפה כי היא מוכנה להתחלק בידע ובנסיון שלה עם ארצות העולם.

ראובן איילנד, מנכ״ל משרד החקלאות הישראלי, אמר היום כי למשלחתו „השקפות עמוקות לגבי האחריות המוסרית של האנושות במלחמה נגד הרעב".

אמר, כי למרות התנאים הקשים הקיימים במדבר המהווה חלק ניכר משטחה של ישראל, הצליחה המדינה להגדיל את ייצור המזון בקצב שנתי רצוף של קרוב ל־8 אחוזים, „ובכך תפסנו אחד המקומות הראשונים בין המדינות המגדילות את הייצור החקלאי".

נסיונה של ישראל הוכיח, הוא אמר, „כי את צרכי המזון השנתיים של אדם אחד ניתן לגדל על 1000 מטר מרובע של אדמה בעזרת 1,200 מטר מעוקב של מים".

איילנד אמר כי „המהפכה הכחולה" — הנהגת שיטות השקייה בטפטוף — תחסוך לעולם בליוני מטר מעוקב של מים ותאפשר ניצול חקלאי אינטנסיבי של מיליוני הקטארים של בצות ואדמות מלוחות.

„ממשלתי מוכנה להתחלק, כפי שעשתה בעבר, בידע ובנסיון שלה עם כל מדינה שהיא או גוף בינלאומי העשויים לגלות עניין בשיתוף פעולה כזה", הכריז.

ישראל גם תמכה בהצעה לשיטה של „אזהרה מוקדמת" לגבי אפשרות של כשלונות יבולים ותיאום של מלאי מזון בין הארצות השונות, כדי להתגבר על איום הרעב בעולם.

מר איילנד אמר כי ממשלתו מאמינה שהפתרון למשבר המזון טמון בהגדלת יצור המזון. „זהו כורח בולט אם האנושות רוצה לשגשג בעולם של ברוקים מצטמצמים והולכים, אין להשלים עם כך שמאות מליונים יהיו רעבים בעידן של שפע".

הוא אמר כי הארגונים הקיימים וביניהם ארגון המזון והחקלאות של האו״ם, הבנק העולמי, „יוכלו להתגבר על המשימה העצומה ברגע שיכולתם הפיננסית תחוזק".

מארסל דאסו מוכן להוכיח שהמיראז'ים „טובים יותר"

פאריס, 7 (יופ״י, ע״ה, ע״צ) — יצרן המטוסים הצרפתי מארסל דאסו אמר היום כי הוא מוכן להוכיח שמטוסי ה„מיראז'" טובים יותר מאשר המטוסים המתחרים מתוצרת ארה״ב ושוודיה.

דאסו הציע לערוך קרב מדומה, שיוכיח את עליונות המטוסים מדגם „מיראז'".

התעשיין בן ה־82 דחה מכל וכל את טענותיו של ראש המטה לשעבר של חיל האוויר הצרפתי גנראל פאול סטלין, שאמר כי המטוסים האמריקאנים טובים יותר מבחינה טכנולוגית ממטוסי המיראז'.

גנראל סטלין מתעלם בינתיים מהביקורת ללא תקדים שנמתחה עליו וממשיך לטעון שמטוסי המיראז' אינם יכולים להתמודד עם המטוסים מדגם „וואי־אף־16" ו„וואי־אף 17".

עוד אמר גנראל סטלין שאין להבטיח את הגנתה של אירופה אלא במסגרת הברית הצפון אטלנטית שבראשה מתייצבת ארה״ב.

בסידרה של הודעות לעתונות דחה סטלין את הטענות שהתזכיר ששלח לנשיא ואלרי ז'יסקאר ד'אסטאן נבע „ממניעים מסחריים".

במכתב גלוי ששלח לעתון „לה פיגארו" מצביע דאסו על העובדה שבשנות ה־60 שימש גנראל סטלין כנציג אירופי של חברת „יוס איירקרפט" האמריקאנית. לדברי דאסו ביקש סטלין להביע את תודתו למעסיקו לשעבר על ידי קריאה למדינות אירופה לרכוש מטוס אמריקאי.

שר ההגנה הצרפתי, זק סופלה הודיע אתמול אחה״צ באסיפה הלאומית כי החליט לכנס את המועצה האווירית העליונה, כדי לשמוע ממנה חוות דעת אם יש להוציא את גנראל סטלין לגמלאות.

„תא חתרני" נחשף במצרים

קאהיר, 7 (יופ״ע) — שלטונות הבטחון המצריים עורכים עתה חקירה בנסיון של התירה על ידי קבוצה מחתרתית המורכבת מששה אנשים והועלה חשד כי קבוצה זו קיימה מגעים עם גורמי חוץ. — על כך מסר היום העתון „אל אהראם".

העתון מתאר את הקבוצה כ„תא סודי", שבו השתתפו — פועל תחבורה, סטודנט, עורך דין, רופא, עובד מדינה ו„איש שישי", שמילא תפקיד בכיר ושחזר לאחרונה ממדינה אירופית שם שהה עשר שנים.

עוד מוסר „אל אהראם" כי מנהיג הקבוצה היה מצויד בציוד הדפסה וברשותו נמצאו כרוזים, אותם עמדו חברי הקבוצה להדפיס ולהפיץ.

„כמה מבין הנאשמים החזיקו ברשותם כרוזים המביעים ספקנות בקשר עם תוצאות מלחמת אוקטובר והמסיתים את ההמונים, כדי לשבור את האחדות הלאומית", כותב העתון.

במהלך שהותו בחוץ לארץ קיים ראש הקבוצה מגעים עם „כמה ארגונים בינלאומיים חשובים", כותב „אל אהראם".

הודחת שר ההגנה הסודאני

חרטום, 7 (יופ״י) — נשיא סודאן געפר נומיירי הדיח היום את שר ההגנה הגנראל אוואד האלא־סאלה מתפקידו בממשלה וגם שיחרר אותו מתפקידו כמפקד עליון של צבא סודאן — מסרה סוכנות הידיעות הסודאנית.

הסוכנות מסרה כי נומיירי קיבל על עצמו את תפקיד שר ההגנה, וכי לשר המודח ניתן תפקיד של „יועץ צבאי".

הסוכנות לא מסרה סיבה כלשהי להדחתו של השר.

ועדת האו״ם לענייני השטחים מאשימה את ישראל בהרס העיר קונייטרה

מרכז האו״ם 7 (ע״ר וע״צ) — ועדת החקירה מטעם האו״ם האשימה אתמול את ישראל בהריסת העיר קונייטרה ברמת־הגולן, זמן מה לפני שכוחות צה״ל נסוגו מהמקום.

בהודעת הוועדה נאמר, כי נוכח חומרת הנושא נראה, כי יהיה זה מוצדק למנות ועדה מיוחדת שתעריך את המסקנות המשפטיות, תעריך את הנזק שנגרם ותגיש המלצות.

הוועדה, בת שלושה חברים, מונתה ב־1968, כדי לחקור בנוהלים הישראליים הנוגעים לזכויות האדם של האוכלוסיה בשטחים הערבים שנכבשו במלחמת ששת הימים.

בדו״ח שלה מציינת הוועדה, שביקרה בקונייטרה בחודש ספטמבר כי „אם לוקחים בחשבון את כל הגורמים הנוגעים בדבר יחדיו, נוצר הרושם הברור כי הריסת קונייטרה היתה בעיקרה פעולה שנעשתה במתכוון".

הוועדה משוכנעת נאמר עוד בדו״ח כי ההרס המוחלט בוצע רק לאחרונה, לפני נסיגת הכוחות הישראליים בהתאם להסכם הפרדת הכוחות הישראלי־סורי וכי „שלטונות הכיבוש הישראליים אחראים להריסת קונייטרה".

בוועדה חברים נציגי סרי לנקה, סנגאל ויוגוסלוויה.

בהודעה שפורסמה על ידי הנציגות הישראלית באו״ם נאמר כי הוועדה, המורכבת מנציגי מדינות שאינן מקיימות יחסים דיפלומאטיים עם ישראל, „ממשיכה לשמש כלי שרת בידי מנגנון התעמולה הערבי".

בהודעה הישראלית נאמר עוד, כי הנזק וההרס שנגרמו לקונייטרה, „היו תוצאה ישירה של התוקפנות שבוצעה על ידי סוריה בתקופות שונות מאז 1967, תוקפנות שהגיעה לשיאה במלחמה התוקפנית שנערכה באוקטובר 1973 ובהפרה שיטתית של הפסקת האש על ידי סוריה לאחר מכן".

ציר פרלמנט דורש משה״ח סובאניארג להבהיר עמדתה של צרפת כלפי ישראל

פאריס, 7 (עטפ״א) — אחד מצירי הפרלמנט הצרפתי יצא אתמול בדרישה שמיניסטר החוץ זאן סובאניארג יגדיר מחדש, בצורה ברורה ובמפורש את עמדתה של צרפת כלפי ישראל.

בעת דיון על תקציב החוץ, אמר הציר ז'וראר מרקוס, כי מן הדין הוא שסובאניארג יבהיר לעולם ולאש״ף כי „מגור ונמוד עם צרפת להמשיך ולערוב לזכות הקיום של ישראל. וכי הפתרון לבעיה הפלשתינית לא יימצא בחיסול המדינה היהודית".

בהזכירו לפרלמנט כי צרפת היא אחת מהמדינות הראשונות שהכירו בישראל, אמר מרקוס, כי בעיניהם של צרפתים רבים „הרי זו בעיה מוסרית, שאי אפשר למדוד אותה במונחים של חביות נפט".

הציר מתח ביקורת חריפה על פגישתו האחרונה של סובאניארג עם יאסר ערפאת, ועל הצבעתה של צרפת למען אש״ף באו״ם. בכך סמכה צרפת את ידה על ארגון „הנושא באחריות למעשים שנעשו בנמל התעופה לוד, במינכן ובמעלות".

באותה ישיבה חזר סובאניארג והביע את דעתו כי השלום במזה״ת לא יתכן, ללא התחשבות בבעיה הפלשתינאית וללא נסיגה ישראלית מהשטחים הכבושים.

מחיר הזהב עלה עד 180 דולר

לונדון, 7, (ע״צ, וע״ר) — מחיר הזהב עלה היום לראשונה מאז ה־22 בפברואר על 180 דולר.

בעיסקות הראשונות שנערכו היום בבורסה הלונדונית הגיע מחירו ל־181 דולר לאונקיה, אולם בהמשך המסחר ירד ל־179.50 דולר.

תרגיל צבאי מצרי בסואץ עם נשק חדיש

קאהיר 7 (יופ״י) — יחידות צבאיות המוצבות בחזית תעלת סואץ ערכו היום תמרונים צבאיים תוך הפעלת כלי נשק וציוד „שפותחו אחרי מלחמת אוקטובר" — מסרה סוכנות הידיעות המזרח תיכונית.

היא ציינה וכי שר המלחמה והמפקד העליון של צבא מצרים, הפילדמרשאל אחמד איסמעיל, והרמטכ״ל הגנראל אל גמאסי, חזו בתמרונים שבהם הופעלה תחמושת חיה.

בתום התרגילים הודה איסמעיל לקצינים ולחיילים על „כשרונם ביישום הלקחים שנלמדו ממלחמת אוקטובר ועל יעילותם בהפעלת הנשק והציוד שפותחו אחרי מלחמה זו".

הסוכנות לא הסבירה את טיבם של כלי נשק אלה או מי פיתח אותם.

משלחת בראשות חוואתמה הגיעה למוסקבה

מוסקבה 7 (יופ״י) — משלחת פלשתינאית ובראשה נאיף חוואתמה מנהיג „החזית הדמוקראטית העממית לשחרור פלשתין", הגיעה למוסקבה, כדי לדווח למנהיגים הסובייטיים על תוצאות ועידת רבאט.

מקורות ערביים אמרו כי הדובר הראשי של המשלחת יהיה יאסר עבד רבו, העומד בראש מחלקת ההסברה של הארגון לשחרור פלשתין.

הערבים מעוניינים בשיתוף פעולה תעשייתי עם מערב אירופה

בון 7 (עטס״א) — מדינות ערב מעוניינות מאד בשיתוף פעולה תעשייתי עם מערב אירופה — על כך מסר ציר הפרלמנט הנוצרי דמוקרטי אוטו וולף, בשובו היום לבון, יחד עם משלחת מטעם הבונדסטאג, מביקור במצרים, סוריה והנסיכויות הערביות המאוחדות.

הוא אמר כי מדינות ערביות אלה רוצות בהזדמנות בשיתוף פעולה בבניית בתי חרושת למלט, אספלט ונמלים וחקלאות.

מועצת המנהלים של „מקורות" מסרבת לפטר את ז. קריב

מאת סופרנו הכלכלי

מועצת המנהלים של „מקורות", שהתכנסה אתמול בהשתתפות מנכ״ל החברה, מר ז. קריב, לא קיבלה את חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, מר מ. שמגר, שצידד בהפסקת עבודתו.

היועץ המשפטי הבהיר כי לדעתו אין ז. קריב יכול להמשיך בעבודתו לאחר שהוגש נגדו כתב אישום על חלקו בפרשת „ורד". הוא המליץ להפסיק גם את עבודתם של מנכ״ל „ורד" לשעבר, מר ר. לנצט והגזבר של החברה ש. שדמי, שאף נגדם הוגש כתב אישום.

בישיבת מועצת המנהלים צויין כי לנצט מסיים בין כה וכה את עבודתו ב„מקורות" ואילו שדמי פורש מהחברה.

תכשיר להנשרת פרי — הוכיח יעילותו

מאת סופרנו הכלכלי

הכשירים להרפיית הקשר בין הפרי לענפים, שפותחו במחלקה למטעים נשירים במכון וולקני, העלו את יעילות מסיק הזיתים והספקי העבודה בעצים שרוססו בתכשירים היו גדולים פי 6 מאלו שלא רוססו.

השימוש בתכשירים מאפשר לזיתים לנשור בקלות וכך גדל הספק המסיק. בניעור מיכני הורדו 98 אחוזים של הפרי מהעצים שקיבלו ריסוס בתכשירים לעומת 50—60 אחוז בלבד בעצים שלא רוססו.

כומר בהולנד הודה שהבריח נשק לאסירים שהתמרדו

האג 7 (ע״צ) — כומר בנדיקטיני א. ג. נוטנבאום, בן 45, שנעצר אתמול, הודה כי מסר שני אקדחים לאחד מבין האסירים שהתמרדו ב־26 באוקטובר בבית הסוהר בסכווינגן — על כך הודיע אמש דובר של משטרת האג.

הכומר הוא בעל אזרחות הולנדית. הוא נעצר [illegible] שבמדינת בראבאנט, שם נמצא המנזר שלו.

כזכור לקחו ארבעת האסירים וביניהם שני ערבים, למעלה מ־20 בני ערובה והחזיקו בחלק מהם כמאה שעות עד שכוחות הולנדיים שיחררו אותם במבצע צבאי.

ג. רפאל: לבריטניה הבנה עמוקה לצרכיה של ישראל

לממשלת בריטניה יש הבנה עמוקה למעמדה, [illegible] הצרכים של ישראל — אמר אתמול שגריר ישראל בבריטניה גדעון רפאל, הנמצא כיום בארץ.

בראיון ששודר בתכנית „היום הזה" ברדיו, ציין הדובר, כי למרות המבוכה שנגרמה בעיית הנפט, יש אהדה והבנה לישראל בבריטניה.

בתשובה לשאלה אמר, כי בריטניה נותנת את מלוא התמיכה לד״ר קיסינג׳ר, אך איננה נוקטת יוזמה משלה בקשר לדו־שיח במזה״ת. אם הצדדים ירצו להזדקק לבריטניה, היא תעמוד לרשותם. עם זאת יש לה התעניינות דרוכה במתרחש, כי יש לה אינטרסים נרחבים באיזור, כגון ענייני הנפט והפקדונות הכספיים.

ביחס להסכם הבין־לאומי של השוק האירופי המשותף, שישראל קשורה אליו, אמר מר רפאל, כי לבריטניה יש עמדה חיובית [illegible] כלפי ישראל, כי האינטרסים הדדיים.

קיסינג׳ר: אין שינוי במדיניות

(סוף מעמוד ראשון)

צעדים האפשריים, וזאת נעשה באווירה של גילוי הלב, הידידות וההבנה שתמיד ציינו את היחסים שבינינו".

קיסינג׳ר משוכנע שיש מקום לפתרון בשלבים

דמשק, 7, (יופ״י, ע״ר וע״צ) — שר החוץ האמריקאני הנרי קיסינג׳ר סיים היום את שיחותיו עם מנהיגים ערביים, כשהוא משוכנע כפי הנראה שהדלת נשארת פתוחה ל„הסדר בשלבים" במזה״ת

פקידים אמריקאנים אמרו כי מצפים שקיסינג׳ר יסיים את סיורו בישראל וישוב הישר לוושינגטון. לדעת הפקידים יבטל קיסינג׳ר את הביקור המתוכנן בטורקיה, ביום ו' ושבת, שנועד לדיון בבעיית קפריסין.

היום קיים קיסינג׳ר שיחות ברבת עמון עם המלך חוסיין ולאחר מכן טס לדמשק לשיחות עם נשיא סוריה חאפז אסאד ושריו.

בטרם המריא מרבת עמון לדמשק, אמר קיסינג׳ר לעתונאים כי „ההחלטות מסויימות, שנתקבלו לאחרונה סיבכו את הבעיות ואת האפשרויות של פתרון". אולם פקידי מפמליתו אמרו, כי קיסינג׳ר מאמין שעדיין קיים סיכוי סביר לקידום פתרון בין מצרים וישראל לגבי נסיגה ישראלית נוספת בסיני.

הפקידים אמרו, כי נראה שהחלטתה של ועידת רבאט לגבי אש״ף, סיכלה את הסיכויים למו״מ ירדני־ישראלי לגבי הגדה המערבית. אך הוסיפו כי קיסינג׳ר כלל אינו פסימי בדבר מציאת דרך חדשה כלשהי לטיפול בבעיית הגדה המערבית.

בהתייחסו לשיחותיו עם המלך חוסיין ברבת עמון אמר קיסינג׳ר לעתונאים:

שיטה של „שלב אחר שלב"

„הסברתי כי ארה״ב תוסיף לעשות מאמצים כדי להביא לשלום צודק ובר קיימא באיזור, על בסיס שיטה של „שלב אחר שלב", בה אנו הולכים עתה באשר אנו מאמינים כי היא השיטה האפשרית היחידה".

דברים אלה הם למעשה חזרה על דברים שהשמיע בקהיר ביום ד', בתום שיחותיו עם סאדאת.

ברבת עמון נועד קיסינג׳ר כחצי שעה עם המלך חוסיין, וכתבים ציינו כי בצאתם נראו שניהם קודרים למדי.

לאחר פגישה זו, בארבע עיניים, נמשכו השיחות בין קיסינג׳ר וחוסיין משך 90 דקות נוספות, אולם המפגש בנוכחות ראש ממשלת ירדן זיד ריפאעי והרמטכ״ל הגנראל זיד בן שאקר.

חוסיין אינו סוטה מההחלטות ברבאט

ראש הממשלה ריפאעי אמר בתום הפגישה, כי „המלך חוסיין אישר באוזני קיסינג׳ר כי ירדן מסכימה לכל ההחלטות של ועידת הפיסגה של רבאט". הוסיף „ירדן סומכת את ידיה על החלטות רבאט לגבי ההכרה בארגון לשחרור פלשתין כנציג העם הפלשתיני הלאומי הבינלאומי".

כתב סי״י ברבת עמון מציין, כי נראה שהביקור בירדן לא איפשר לקיסינג׳ר להפשיר את הקפאון בו נמצא הסכסוך המזרח תיכוני לאחר החלטת ועידת רבאט וסירובה של ישראל לשאת ולתת עם אש״ף.

חוגים ירדניים יודעי דבר אמרו, כי סירובו של חוסיין לשאת ולתת עם ישראל על גורל הגדה המערבית, שרבאט העניקה זכות זו למחבלים, היא ענין של עקרון.

לכוונת כל הלחצים שהופעלו על חוסיין הוסיפו חוגים אלה, כיום הוא להוליך לשאת ולתת עם ישראל על הגדה המערבית, כדי שהתפקיד זה ייעשה בידי אש״ף.

בבואו לנמל התעופה של דמשק, התקבל קיסינג׳ר על ידי עבד אל חלים חדאם [illegible].

קיסינג׳ר אמר שם לעתונאים כי הגיע „לשיחה טובה עם ידידי, הנשיא חאפז אל אסאד ושר החוץ".

לא בא לדמשק לפריצת דרך

בתשובה על שאלה כתב רויטר אמר: „לא באתי הנה לשם פריצת דרך, אלא כדי לשמוע את השקפות ידידי הסורים".

הוא נועד לשיחות עם אסאד ושר החוץ חאדאם, על השלב הבא בשיחות השלום המזרח תיכוניות.

בהודעה שהשמיע לפני המראתו מדמשק לישראל אמר קיסינג׳ר כי הוא ואסאד החליטו להשאר בקשר ולהחליף השקפות „בקשר ההתפתחויות העיקריות". „הסכמנו גם כי יקרה אשר יקרה בעתיד, חיזוק קשרי הידידות בין סוריה וארה״ב יימשך", אמר קיסינג׳ר.

כתב סי״י בדמשק ציין, כי בתום הסיור של קיסינג׳ר נתגבש הרושם כי סיור זה לא היה יותר מאשר „סיור אינפורמציה" בלי תוצאות מיידיות. בכל בירה ערבית ביקש קיסינג׳ר לדעת את עמדות הממשלות לגבי ההחלטות של ועידת רבאט ובכל מקום קיבל אותה תשובה: עמדתנו לא נשתנתה, כלומר, ישראל חייבת לפנות את כל השטחים הכבושים ויש להשיב לעם הפלשתיני את זכויותיו הלגיטימיות. נקודה אחרונה זו הודגשה גם על ידי ירדן, לגבות שנקבעה על ידי החלטה ועידת רבאט.

„אל־על" מפעילה קו לתיירות לונדון־אילת

חברת „אל על" הפעילה בראשית החודש במסגרת תכנית חדשה המקנה לתייר הבריטי אפשרות לטוס לאילת במחיר שהוא זול יותר מטיסה מלונדון לישראל.

הקבוצה הראשונה של תיירים לפי תכנית זו הגיעה השבוע לארץ. הטיסה מופעלת בימי ג' — בהקשרה בנמל התעופה בן גוריון עם טיסת „ארקיע" לאילת.

המחיר הקבוצתי הוא 134 לירות שטרלינג לעונה ו־178 לירות לעונת [illegible]

גביע דייוויס לטניס — לדרום אפריקה

רומא, 7 (ע״צ) — ועדת גביע דייוויס החליטה הערב ברומא להכריז על דרום אפריקה כמנצחת בגביע דייוויס 1974, עקב סירובה של הודו להתמודד עימה.

לא יבקשו סנקציות כלפי הודו, שכן אי־הופעתה בתחרות באה בעקבות צו של הממשלה.

אזרחות כבוד של רחובות, לנשיא קציר

אזרחות כבוד של רחובות הוענקה אמש לנשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, בטקס חגיגי, שנערך באולם „ההד" ברחובות בהשתתפות מאות מוזמנים.

ראש עיריית רחובות, שמואל רכטמן, מסר לנשיא המדינה את מגילת הקלף ובה החלטת מועצת העירייה להעניק לו את אזרחות הכבוד. ואמר כי הנשיא הוא ממשיך דרכו של ד״ר ח. ויצמן ז״ל גם כאיש מדע וגם ביחסו לחברה ולפרט.

„רחובות גאה שהיא מעניקה אזרחות כבוד שלה לתושב כזה של העיר" — אמר רכטמן.

בדברי תשובה נרגשים, אמר נשיא המדינה כי ברחובות יש בה שילוב של כמה דברים נפלאים: „יש בה רוח טוב, חקלאות טובה ומיקרוסקופים רבים". הנשיא הוסיף ואמר כי תכונותיה המיוחדות של רחובות מחייבות אותה להיות לעיר לדוגמה. נשיא המדינה הוא אזרח הכבוד הרביעי של העיר רחובות.

קיבוץ רוחמה מכחיש טענות שובתת הרעב

מזכיר קיבוץ רוחמה מסר לנו הכחשה בעניין שובתת הרעב („הצופה" [illegible] בחשוון), ובה נאמר בין היתר: „קיבוץ רוחמה מבקש להודיע כי „שביתת הרעב" של רחל ברגס (ס״קי), טענותיה ותביעותיה חסרות כל ביסוס.

„היא איננה חברת קיבוץ כי־אם אורחה לניסיון הקלטות (שנכשל) את התביעה לגב הגיש בעלה והיא אך בקדימה „שביתה" וקסרוב על הקיבוץ [illegible] שיש בכך עילה להביעות חסרות שחר. התנהגותה לפני שביתת הרעב לא היתה כלל וכלל „מסורתית". ציון המזוזה מצוי מן המצבם — כי אך אוולת היא להעלות על הדעת כי קיבוץ כלשהו, כולל קיבוץ לאידו, יפריע לאדם לשים מזוזה בפתח ביתו.

הקיבוץ מוכן כל אדם הגון לבוא ולהיווכח בדברים כהוויתם.

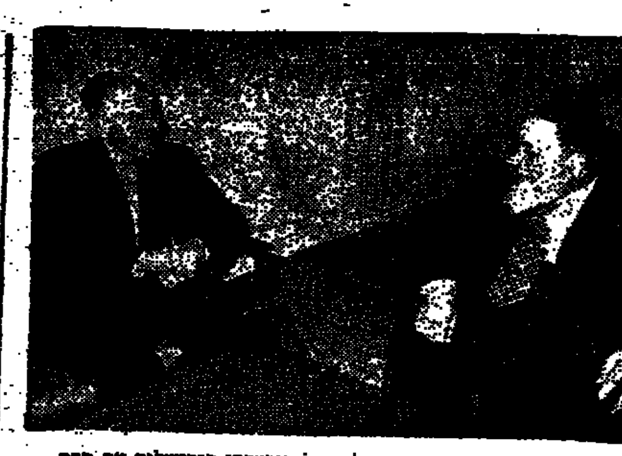

שר הדתות ד״ר יצחק רפאל קיבל במשרדו בירושלים את הרב ד״ר משה רוזן רבה של יהדות רומניה.

הגר״ש גורן סייר במושבי הצפון

יש לחייב רבנים צעירים לכהן תחילה שנתיים בישובי הספר

הרב הראשי לישראל הגר״ש גורן ערך אתמול סיור במושבים עבדון, יערה, גורן, שתולה ושומרה שעל גבול הלבנון.

הרב הראשי שבא בלווית חברי מועצת הרבנות הראשית הרב י. שרביט והרב בנימין אביעד וכן יו״ר המועצה האזורית של הגליל העליון.

המוני תושבים קדמו את פני הגר״ש גורן בהתלהבות וחברי הוועד המקומיים שטחו בפניו את בעיותיהם ודרשו לאייש במהירות את הכהונות של הרבנים בישובים ושל משמשים בקודש האחרים ועל ידי כך להבטיח את המשך החינוך הדתי של הילדים במושבים. הרב גורן הבטיח למלא את מבוקשם.

במסגרת הסיור הועלתה ההצעה לחייב כל רב צעיר בישראל להקדיש את השנתיים הראשונות לכהונתו ברבנות לכהן כרב בישובי ספר, כדי להביא את דבר התורה ל„ישראל השניה". הרב גורן עודד את התושבים וציין כי רשת המושבים שעל הגבול מול המחבלים היא החומה המגינה על הארץ ועל ירושלים ויש להבטיח את קיומם בכבוד של המושבים ולהגיש להם את העזרה המלאה. תושבי הישובים וחברי הוועדים המקומיים קיבלו את דברי הרב בתשואות והכריזו שאיש אינו מתכוון לעזוב את הישובים בגבול.

בסיום הסיור נערך כנס מרכזי במושב שתולה, בהשתתפות כל רבני האיזור.

אלוף איתן: איומי הערבים לפתוח במלחמה לא יזיזונו ממקומותינו

מאת סופר „הצופה" בגליל

אלוף פיקוד הצפון האלוף רפאל איתן אמר אתמול, כי איומיהם של הערבים לפתוח במלחמה חדשה לא יזיזונו ולא יזיזונו ממקומותינו כשם שלא נרתענו מאיומיהם זה עשרות שנים.

אלוף הפיקוד אמר דברים אלה בכנס של חיילי אחת יחידות השריון של צה״ל, שהיתה ראשונה שעלתה ביומה הראשון למלחמת יום־הכיפורים ברמת־הגולן כדי לבלום את הסורים.

אלוף איתן ציין, כי אין מלים בפיו להיאור כוח עמידתה וגבורתה של היחידה לפני שנה — בקשה שבמלחמות ישראל. „ייתכן שאיננו מסוגלים עדיין לעכל ולחוש כמה מעשים הצילו בגופם את עמנו ואפשרו לנו לעמוד כאן ובכל מקום שעומדת בו מדינת ישראל", אמר. אלוף איתן, הדגיש, כי על מלחמה תשיב ישראל במלחמה ותעמוד על צדקתנו ואמונתנו להגשמת חזון הדורות של העם היהודי.

הכנס התקיים ליד האנדרטה לחללי החטיבה שהוקמה בתרומות עין זיתים בגליל, והוסר בו הלוט מעל לוח וכותל המנציח את שמותיהם של 84 חללי היחידה שנפלו במלחמת יום־הכיפורים — מאז קרבות הבלימה הקשים נגד הסורים ועד הפריצה בכביש לדמשק.

תגובות ביקורתיות על חוסר ההחלטה של הממשלה

נשיא התעשיינים א. שביט וח״כ ז. שובל (הליכוד) הביעו אמש, בראיונות ברדיו, את תרעומתם על כך, שהממשלה לא קיבלה החלטה בעניינים הכלכליים בישיבתה אתמול.

מר שביט ציין, כי נוכח הבהלה הנוצרת ברחוב, היתה הממשלה צריכה לעשות כמה צעדים מיד, בלי להמתין, ואילו דברים נוספים הדורשים דיון אפשר היה לדחות לשבוע הבא.

הדובר העיר, כי המצב של יתרות המטבע ידוע כבר תקופה של שנה, ולפיכך אפשר היה להכין תכנית. ההצהרות של פקידים בכירים וכלכלנים גרמו לעצבנות במשק, וכתוצאה מכך אנו עדים לבהלה, לצריכה מוגברת ולאגירה. בעקבות זאת נמחקו במחי יד אחת ההוצאות של התכנית הכלכלית, שהופעלה לפני כ־4 חודשים. חוסר ההחלטה של הממשלה מעיד על חוסר שליטה על מה שנעשה ברחוב, אמר.

ח״כ זלמן שובל ציין, כי אלמלא היתה עומדת הצעת אי־אימון לממשלה מצידו בכנסת בנושא אחר, היה מגיש הצעת אי־אימון על צורת הטיפול של הממשלה במשבר הכלכלי הנוכחי.

„העניין בלתי מובן לחלוטין, זו אפילו לא שערוריה, זו פארסה וטרגי־קומדיה. כדי להשיג תוצאות מתכנית־חירום יש צורך בהחלטות, בהפתעה וחוסר פירסום מוקדם. הדברת הפרסומים של שרים ופקידים בכירים הביאה לתופעות השליליות בשבוע האחרון. כתוצאה מכך יש בריחת מטבע זר לחו״ל, ספסרות, אגירת סחורות והתנפלות על החנויות", אמר.

הדובר הוסיף, כי נתערער האימון בציבור, עד כדי פיקפוק ביכולתה של הממשלה לבצע איזו תכנית כלכלית. רוב הציבור מוכן מצידו לקרבנות, אמר.

שר האוצר י. רבינוביץ אמר, בתשובה לשאלת כתב הרדיו, כי הכל היה מוכן להחלטות, אך הממשלה התחילה בדיון, ויש לקוות שביום א' תגמור את עבודתה. הדיון החל על תקציב 1975 ועל הקיצוצים בתקציב השוטף בסכום של מיליארד ל״י.

שר האוצר מציע קיצוץ

(סוף מעמוד ראשון)

מחייבת צמצומים בהוצאות הממשלה. קיצוץ התקציב במיליארד ל״י יאפשר להשב לכסות חלק זה של משיכותיו מבנק ישראל. עוד כ־1.5 מיליארד ל״י יכוסו ע״י גידול בהכנסות מגביית מסים שלו הוא מצפה בהמשך חדשי השנה.

הכרח לקצץ בסובסידיות

לאחר מכן הודיע שר האוצר על הצעתו לקבוע את מסגרת התקציב לשנה הבאה לסכום של לא יותר מ־50 מיליארד ל״י, בעוד שהמשרדים דורשים כ־65 מיליארד ל״י. בעניין זה בילא אחריו הממונה על התקציבים ארנון גפני.

הממונה על התקציבים הודיע כי כדי לשמור על מצב מאוזן של המשק והמחירים ישנו הכרח לקצץ בסובסידיות באורח דראסטי.

אם נרצה לשמור על רמת המחירים הקיימת של מוצרים חיוניים יהיה צורך להגדיל את ההוצאה לסובסידיות בשני מיליארד ל״י נוסף למיליארד ל״י שכלולים בתקציב זה השנה.

נגד החלטות תחת לחץ

נודע כי שר האוצר אמר שעם כל הצורך לבצע את הצעדים הדרושים בהקדם, — אין לקבל החלטות תחת לחץ. לא צריך להיכנס לפאניקה. מבחינת האגירה הרי סוכר כבר נאגר ואילו דלק לא ניתן לאגירה מעבר לצריכה ביתית.

בכיוון שהוא דיון כלכלי יסודי, ציין, מוטב להשלים אותו ולקבל הכרעות.

הסתייגויות השרים

רוב השרים שהשתתפו בדיון הסתייגו מהצעות הקיצוב במשרדיהם. הם הציגו הקשיים הכרוכים בביצוע אותן גזירות. ההתנגדות החריפה ביותה של שר הבטחון ש. פרס [illegible] על הסתייגויות של קיצוב בתקציב הבטחון העלולים [illegible] צרכי הבטחון.

שר התחבורה גד יעקובי [illegible]

שר המסחר מיכאל חזני [illegible]

הגיע שר ההגנה של קאנאדה

שר ההגנה של קנדה, מר ריצ׳רדסון, הגיע אמש לארץ [illegible] לביקור של יומיים אצל יחידות [illegible] צבאות ברמת הגולן.

בנמל בן־גוריון [illegible] שר ההגנה הקנדי [illegible] מר שמעון פרס ובמליתו משרד החוץ. זהו ביקור ראשון של שר הגנה קנדי [illegible]

בהשיבו על שאלות [illegible] אמר האורח: אם חיילי [illegible] „אנו מאמינים [illegible] שלום באיזור [illegible] במקומותינו אם נוזמן לכך" — אמר.

השר הקנדי אמר, כי [illegible] שם ביקר אצל חייליו, [illegible] סורי והן בצד המצרי [illegible] עליהם. [illegible] שמירת ההסכם שנתקבל [illegible] בגבה ולא היו תקריות.

יצא ד״ר נ. גולדמן

ד״ר נחום גולדמן, נשיא [illegible] היהודי העולמי יצא אתמול [illegible] שם הוא מקווה לסיים את [illegible] עם שלטונות הרפובליקה [illegible] בדבר פיצויים לקרבנות [illegible] ישוב ארצה בראשית [illegible] לקראת הוועידה [illegible] קונגרס היהודי העולמי [illegible] בפברואר.

בתשובה לשאלות אמר ד״ר [illegible] על ישראל לגלות יוזמה [illegible] ולהציע שלום מלא [illegible] אמר כי לדעתו חייבים [illegible] הרוסים במאמצי השלום [illegible] במאמצי קיסינג׳ר.

פותחת משאבה [illegible] באנרגיית השמש

שטוקהולם 7 (ע״צ) — [illegible] המופעלת באנרגיית השמש [illegible] על ידי ממציא [illegible] על כך מסר היום העתון [illegible] לדברי העתון הצליח [illegible] משאבה זעירה 75 ליטר [illegible] לגובה של 50 [illegible] הממציא סבור [illegible] לכוון את קרני השמש [illegible] לשאוב 750 ליטר מים.

אידי אמין [illegible] להעמיד את [illegible] במצב כוננות

קמפאלה 7 (יופ״י) — [illegible] אוגנדה אידי אמין, [illegible] העמדת הכוחות [illegible] במצב של כוננות [illegible] חיל האוויר [illegible] בבסיסיהם.

לא ניתן כל הסבר רשמי [illegible] אוגנדה לבריטניה בקשר [illegible]

אמין הורה לבריטניה [illegible] הצוות העובד בנציגות [illegible] הנציגות העליונה, ב־51 [illegible] סוף השבוע. [illegible] הבריטיים עוסקים באיסוף [illegible] באוגנדה.

שלושה בריטים, [illegible] לויטננט קולונל [illegible] בריטי, גורשו [illegible]

בריטניה הגיבה על [illegible] הוראה, לפיה על הנציגות האוגנדית בלונדון להפחית [illegible] הדיפלומטים שלה ב־13 [illegible] עד סוף השבוע.

מת הסופר אריק לינקלייטר

אברדין, סקוטלנד, 7, [illegible] הסופר הסקוטי אריק לינקלייטר [illegible] היום בבית אבות באברדין [illegible] 75.

המנוח היה אחד הסופרים [illegible] הפוריים ביותר [illegible] כ־30 שנה. הוא כתב רומנים [illegible] ספרי היסטוריה [illegible] ראמות.

שלושה חיילים בריטיים נהרגו בצפון אירלנד

בלפאסט, 7 (יופ״י) — פצצה שהתפוצצה היום בכפר סטיוארטסטאון הרגה שלושה חיילים בריטיים ופצעה קשה שוטר — על כך נמסר בהודעת הצבא.

דובר הצבא אמר שהחיילים הוזעקו למקום, לאחר שנתקבלה הודעה על פצצה. ההתפוצצות ארעה במרחק 56 קילומטר מערבית מבלפאסט. אחד מבין ההרוגים היה [illegible] בן 18.

במשך 24 השעות האחרונות נהרגו 5 חיילים בריטיים בצפון אירלנד.

כוח משימה אמריקאני לאוקינוס ההודי

ואשינגטון 7 (ע״צ) — דובר משרד ההגנה האמריקאי הגנרל סיידל אישר היום את שיגורו של כוח משימה ימי אמריקאני לאוקינוס ההודי. כוח זה מורכב מנושאת המטוסים „קונסטליישן" שלוש משחתות ואוניות אספקה מהירות.

קצין ארגנטיני נורה למוות

בואנוס איירס, 7 (ע״ר) — סרן של צבא ארגנטינה נורה היום למוות בעיר סנטה פה, פחות מ־24 שעות לאחר שהנשיאה מאריה איסבלה פרון הכריזה על מצב חירום ברחבי המדינה, כדי לבלום את גל האלימות הגואה.

קודם לכן השתלטו אנשי גרילה שמאלניים על מפעל מכוניות סמוך לעיר הבירה, והציתו 12 אוטובוסים, מסרה המשטרה.

מת מפצעיו בתאונת דרכים

תושב עכו שנפגע ביום ד' בערב מפגיעת מכונית מת אתמול ביום ה' מפצעיו בבית החולים הממשלתי בנהריה.

אברהם תורג׳מן בן 22 מעכו. נפגע ביום ד' בשעה 7 בערב בכביש ביציאה מעכו ע״י מכונית נהוגה בידי פליקס לחוביק, בן 34, ממושב עבדון. הוא נפצע קשה והועבר לבית החולים הממשלתי בנהריה שם מת מפצעיו.

פעילים יהודים מלנינגראד קיבלו רשות לעלות

ניו יורק 7 (עטס״א) — הפעילים היהודים, ישראל ושלומון [illegible] ובני משפחותיהם, מלנינגראד, קיבלו היתרים לעלות לישראל — על כך נודע לוועידה למען יהדות בריה״מ בניו־יורק.

במשך שנתיים, סירבו השלטונות הסובייטיים לתת להם היתרי יציאה, בנימוק שהם שרתו בצבא הסובייטי לפני שבע שנים.

מרכז רוחני־קהילתי „שאולי"
ת״ר 109 אשדוד טל. 055/23881

יצא לאור הספר
„ערוגת הבשם"
מפרי יצירתו של המנוח
הרב בנימין כהן שאולי זצ״ל
בתכנו: חגים ומועדים, הגות ומחשבת ישראל, פרשנות ומחקר, שירה ולשון, הספר בהוד, כארבע מאות עמוד עם עשרות הצלומים והעדויות. — בו אב מצבת שם לבנו שנספה באבו.
מחירו: 30 ל״י

...גרי המכינה באוניברסיטה
שתלטו על בניין המינהלה

...והאה על התכחשות להבטחות לקבלתם ללימודים

...אתיים מבוגרי המכינה ...ב אקדמאית של האוניבר-...ת העברית, שקבלתם לשי-...למודים החדשה נדחתה, ...גלמו אתמול על קומת ...ולה בבניין המרכזי של ה-...ברסיטה בגבעת רם.

...למידים טוענים, כי נהוג באופן ...וכי הנהלת האוניברסיטה ...שה להבטחות שנתנה בקשר ל-...ם בשבוע שעבר.

...ך לשעה 10 הופיעו המפגינים ...בריסיטה והפגינו מול בנין ה-...ה. לאחר שעה קלה נכנסו אל ... והשתלטו על המשרדים של ... החמישית. לאחר המתנה קצ-...שתלטו גם על אולם הסנט ש-... באותה קומה. המפגינים תלו ...הלונות כרזות ובאמצעות רמ-...סבירו לכל, באי האוניברסיטה ...סיבות לצעדם ההפגנתי. בבקש-...רגנו תלמידי מכינה אחרים ...ה של הסטודנטים על עצומה ה-... לקבלתם לאוניברסיטה.

התאחדות הסטודנטים, יגאל ... בא אל המקום והודיע כי הס-... הסטודנטים תומכת במאבקם ...ידי המכינה. דיקן הסטודנטים ..., אברהם צביון, עלה אל ה-...החמישית אך לא יצר כל קשר ...מפגינים.

...קם של תלמידי המכינה החל ... כשבועיים, כאשר נודע להם ... לא התקבלו ללמודים בניגוד ... קודמות, שבהן התקבלו לל-... אקדמאים למעלה מתשעים א-... של תלמידי המכינה. התלמידים ...זים את הנהלת המכינה ואת ..., ד"ר דוד הרמן בניהול כו-של ובהפרות הבטחות כתובות בקשר ללמודיהם.

ועדה שמינה רקטור האוניברסיטה לבדיקת הענין החליטה על קבלת תלמידים נוספים של המכינה ללמודים, אך לטענת התלמידים, נותרו עדיין כמחצית מבוגרי המכינה מחוץ לכותלי האוניברסיטה.

פינו את הבניין

בשעות הערב פינו תלמידי המכינה את הבנין לאחר שקיבלו מידע מרקטור האוניברסיטה, פרופ' מיכאל רבין על פעולות האוניברסיטה בקשר לענייניהם.

דובר האוניברסיטה העברית, מר בני מושקין אמר לכתב עתיים, כי הרקטור מסר לתלמידים, שבכוונתו להביא בפני הועדה המתמדת של הסנאט, המורכבת מראשי הפקולטות את שתי הצעות:

לפי הצעה אחת ייעשה חישוב ציוני המכינה (הקנון) ביחס לציוני הבגרות, על מנת להתקבל אוטומאטית לחוגים שבהם קיים סף קבלה אוטומאטי המחושב לפי ציוני הבגרות.

הצעתו השנייה של הרקטור היא להקמת ועדה שיהיו חברים בה דיקן הסטודנטים, נציגי הסטודנטים, נציגי תלמידי המכינה וכן נציג הקבלות של האוניברסיטה. תלמידי המכינה יוכלו לפנות אל הועדה ולהעלות צדדים אישיים שלהם. הועדה תדון במקרים ואם יתברר שמדובר במקרים גבוליים מבחינת הקבלה לאוניברסיטה, תמליץ הועדה בפני ועדות הקבלה לקבל את הסטודנטים.

כן אמר, כי עד יום שני הבא יימסרו לכל תלמידי המכינה תשובות סופיות בקשר לקבלתם לאוניברסיטה.

מבקר עיריית חיפה:

לא נמצאו ליקויים או חריגים בדו"ח הכספי של המוה"ד בחיפה

מאת סופרנו בחיפה

לא נמצאו כל ליקויים או חריגים בהתנהלות המקובלות של הדו"חות הכספיים וספרי ההתחשבנות של המועצה הדתית בחיפה וגם לא היו חריגים בסעיפי התקציב המאושר של המועצה — קובע דו"ח מבקר עיריית חיפה לשנת 1973/74 על מחלקות העירייה וכל פעולותיה בתחום המוניציפאלי.

הביקורת בסעיף המועצה הדתית הקיפה סקירה כללית של פעולותיה ובדיקה מסודרת של ספרי החשבונות והקופה. לשנת 1972/73 אושרה למועצה הדתית תקציב הוצאה בסכום כללי של שני מליון ו-773 אלף ל"י, מזה הקצבה העירייה מיליון ו-695 אלף ל"י, משרד הדתות — 829 אלף והכנסות עצמיות — 285 אלף ל"י.

המבקר מעיר בהמשך הדו"ח על אגרות מוגדלות שלא בהתאם לתעריפים הקבועים, לגבי תעודות הכשר. וכן על סעיף פירסום, הוצא לעתון דתי בהתאם למספר מהדורות, ואילו לשני עתונים דתיים אחרים שולמו סכומים מבלי להתחשב במספר הפרסומים למעשה. הביקורת רואה בתשלומים לשני עתונים אלה, כעין תמיכה בלבד.

המבקר מציין כי הביקורת על הספקת תשמישי קדושה, הניחה את הדעת.

תגובת המועצה הדתית

בתשובה להערות המבקר, ציינה המועצה הדתית כי הממצאים של הדו"ח באופן כללי הם חיוביים ויהיה המשך לשיפורים בניהול ענייני המועצה בעתיד. לגבי האגרות על תעודות הכשר, השתמשו בהפרשים לכיסוי הוצאות שירותים מיוחדים של המועצה הדתית לאותם המפעלים, ובינתיים תוקן הדבר. לגבי הפרסומים בעתונים, פורסמו רשימות של נרשמי-נשואין רק בעתון דתי אחד, באותה שנה בתעריף של 2.40 ל"י לכל פרסום. בעוד שהמחיר הרשמי הוא שש ל"י. ליתר שני העתונים הסכום הוא פטור וגלובלי לכל חודש ולכן, הוסף סכומים ניכרים. לכן החליטה המועצה הדתית לא לשנות מהנוהג המקובל עד כה שלפיו נוהגים גם במועצות דתיות אחרות בארץ.

להלן, מוחה מבקר העירייה ביקורת נגד משרד הדתות שלא אישר הצעת תקנון הרכב מועצת בית-העלמין, שהוגשה לאישורו בתחילת 1972.

במפלגה ובתנועה

במפד"ל

מסיבות ליל שבת — במעוזיהם דתיים

במועדון אהבת חסד — נחמני 61 (מסיבה ע"י שולחנות ערוכים) על הנושא: פרשת השבוע באור היום. ירצה: הרב מרדכי לופו שליט"א — חבר מועצת הרבנות הראשית. הפותח והמנחה: הרב משה ברנשטיין. פרקי חזנות ושירה: ע"י החזן י. סולניק.

בבית ציפליק רח' סוטין 12 במוצאי שבת 7.30, מסיבת מלוה מלכה, בהשתתפות הרב א. באקשי-דורון בת ים, הרב ד"ר ש. ז. כהנא, הרב יעקב צוקר. המנחה: מר מרדכי אפשטיין. שירה בציבור.

בכל יום חמישי שעור בגמרא מסכת כתובות ע"י הרב פ. י. לאו שליט"א. ב-8 בערב.

במועדון נוה שרת — מסיבת ראש חודש — ביום א' (כ"ה מרחשון) ב-8 בערב בבית גולדרייער, רח' רמה 69 כניסה 18: המצב במערך המדיני: יוסף זבידוביץ. המנחה: מר ש. י. שפירא. כיבוד קל.

תנועת האשה הדתית לאומית

השבת

רעננה: בסניף הפועל המזרחי בשעה 4.30 אחה"צ פרשת השבוע — המרצה הרב שלמה מלץ שליט"א.

קרית מוצקין: בבית הכנסת לנוער בשעה 11 לפנה"צ פרשת השבוע — המרצה הרב ד"ר יוסף שנפלד.

בני ברק: בכדורון החברה בשעה 4.15 פרשת השבוע — המרצה הגב' שרה מוסקוביץ.

יום שני

רמת גן: חוג בית בביתה של הגב' מלכה שינון רח' אמיר 3 בשעה 9.30 המרצה דורית גרוס על הנושא: התנדבות שלנו בחו"ל בקנדה.

המדור לקליטה חברתית של עולים

מסיבות ר"ח בשיכוני עולים ובמרכזי קליטה ליד שולחנות ערוכים.

בית רפאל — ר"ג מעון עולים „עדן" המרצה: יוסף זיו. פרקי שירה וחזנות י. זיו. אקורדיוניסטית לאה בדש.

בית השמשי — ר"ג — במעון עולים „קרית גן" המרצה: ד"ר סרבר. הופעת האמן הזמר, אריה פרוכטר בלווי מודקלי.

ה"א — מעון עולים „קסטל" המרצה הרב בן ציון נשר. פרקי שירה וחזנות — יוסף זיו נגינה לאה בדש. המנחה: הניה רוזנבלום. מעון עולים „הירקון" המרצה: ד"ר סרבר פרקי שירה וחזנות — יוסף זיו נגינה לאה בדש. המנחה גב' דמבוביס. „בית ברודצקי" — במתנה מסיבת עונג שבת. שיחה הקראות על ידי עולים, דוברי אנגלית. בהשתתפות צעירים דתיים מרמת אביב.

אשקלון — במועדון בשיכון עולים עתיקות ד'. שיחה ולימוד שירים בלווי אקורדיון.

עכו במועדון השכונתי בשכון העולים, במסגרת עונג שבת. שיחה פרוכטר שירה בציבור.

באר שבע — במעון עולים „צבי" במוצ"ש במסגרת מלוה מלכה, שיחה בשפת העולים. שירה בציבור בלווי אקורדיון.

תל אביב — בשיכון תל כביר, בבית דוקטור גולדנברג שיחה, ע"י רבנית לימוד שירים ונגינה.

נהריה — שעורים ביהדות — במעון עולים „כסוי" השיעור בהדרכת הרב בן ציון נשר. ביום ראשון בשעה 7.30 במעון עולים „הירקון" שיעור בהדרכת ד"ר נ. סרבר. במעון עולים בית ברודצקי — חידוש השעורים בשבוע הבא.

בשיכות, קה"ג שבת — בליל שבת במעון עולים קסטל — החזן יצחק שפירא. בליל שבת במעון עולים „הירקון" החזן יוסף זיו.

תל אביב

פרשת שבוע: הסניף שינקין: בבית הח' מירון, רח' גרדיה 51 המרצה מרדכי סרופר.

קרית שלום: בבית הח' קלימנטובסקי, השח"ל 5 המרצה מר ויס.

חוגים: חוג בן: יפגש ביום שלישי בבית הח' חיה סוסנוביץ רח' ארלוזרוב 124, בשעה 7.30 בערב.

חוג הרבנית נירן: יפגש ביום רביעי בבית החברה רחל ולנר רח' רמז 18 בשעה 8.30 בערב. המרצה: הרבנית גורן.

תל-אביב

ב„אהל שם"

ב-10 י. טברסקי — תנ"ך; ב-11 הרב פרידלנדר: הלמוד; ב-4 במסיבה „עונג שבת" ירצה: מר י. הדרי על הנושא „האקטואליות של הרמב"ם ביהדות". הפותח: יו"ר „אהל שם" — משה גולדשטיין; דברי אגדה — ד"ר ש. ז. כהנא.

באגודת „אהבת חסד"

השיעורים מתקיימים בבית „אהבת חסד" רח' נחמני 61, בשעה 8 בערב, כדלקמן:

ליל שבת ק': מסיבת „עונג שבת" ע"י שלחנות ערוכים בהשתתפות רבנים וחזנים אורחים.

יום שלישי: שיעור בתנ"ך לחוג נשים — הרב שמעון פרנקל.

יום רביעי: שיעור ברמב"ם — ד"ר יהודה מוריאל.

בבית הכנסת הגדול

השבת יתפלל בבית הכנסת הגדול בתל-אביב אלנבי, הרב הראשי ליהודי רומניה, הרב ד"ר מ. צ. רוזן. יקדם את פניו הרב הראשי לת"א-יפו, הרב י. י. פרנקל. לפני התיבה יעבור החזן מר א. ברנר בלווי מקהלה. ערבית: ב-5.00. שחרית ב-8.00.

השיעור השבועי בגמרא — ביום רביעי ר"ח מרחשון ב-7.30 בערב, ע"י יושב-ראש ההנהלה, מר אברהם הצרוני בנושא: „ריבית קצוצה".

כל יום שני ב-7.15 בערב — השעור בתלמוד. מגיד השעור מרדכי צבי רובק.

יום פרס והתהרמה

למסיבת מפעל הלבשת הילד

יום ההתרמה לטובת מפעל הלבשת הילד מטעם ועד ההורים המרכזי בת"א יערך ביום א' והציבור מתבקש להענות בעין יפה.

דברי הרב פירון ב„במה ליהדות ורוח"

בקשר לידיעה שנתפרסמה אתמול על הרצאתו של הרב הראשי לצה"ל, האלוף מרדכי פירון, על הנושא „מלחמה ומוסר לפי השקפת היהדות" ב„במה ליהדות ורוח", נתבקשנו להבהיר:

הרב הראשי לצה"ל קבע בדבריו, כי השקפת היהדות שוללת מבחינה רעיונית שלילה מוחלטת את המלחמה, על כל תופעותיה השליליות, ורואה בשלום את יעודה האידיאלי של האנושות כולה. השקפה זו מודגשת כבר במקרא, קבע הרב פירון, והורחבה ופותחה במקורות הספרות התלמודית ובמדרשים, וכן על ידי הוגי הדעות של ימי הביניים.

ברם עם כל שלילתה את המלחמה, קבע הרב פירון הכירה היהודית, תוך גישה מציאותית, בעובדה ההיסטורית, כי כל עוד לא קויים עלי אדמות חזון נביאי ישראל בדבר השלום הנצחי, חובה על האומה הישראלית להיות דרוכה לקראת התנגשות צבאית אפשרית ומאומנת כהלכה לקראת מלחמה באויב.

ההגות היהודית גורסת וקובעת בצורה חד משמעית, שבאבדן חייו של כל אדם, ללא הבדלי מוצא וגזע, יש משום טרגדיה נוראה, ובלשון מיסטית משום פיגום כחה של שכינה כביכול.

מכאן היסודות ההילכתיים וההגותיים המוקדמים האוסרים איסור חמור פגיעה בכל אדם בלתי חמוש ושפיכות דמים שלא בשעת הקרב.

רחוב ע"ש שליט דרוזי בעכו

„בני העדה הדרוזית הם שותפי-אמת עם מדינת ישראל בכל התחומים ומהווים חלק בלתי נפרד של המדינה בימי שלום ובימי מלחמה ולכן זכאים הם להתחלק עמנו לא רק בכל החובות אלא גם בכל הזכויות של אזרחי הארץ". דברים אלה אמר אתמול אחר הצהריים שר ההסברה, מר אהרן יריב, בטקס קריאת רחוב בעיר העתיקה בעכו, על שמו של האמיר פחר א-דין ה-ב, שליט דרוזי, שמשל בעכו בין השנים 1605—1635.

בין המברכים בטקס היו ראש עיריית עכו, ישראל דורון, הקאדי המוסלמי של עכו, מחמוד חובשי, סגן שר התקשורת, ג'עבר מועדי שהוא בן העדה הדרוזית, ואמין טאריף מנהיגה הרוחני של העדה.

הינחה את הטקס יועץ רה"ם לענייני דרוזים קמאל מנצור.

גאלינה הלאורי פאנוב

הרקדנים המפורסמים של „קירוב באלט", לנינגרד, מופיעים לראשונה בעולם המופשי ב-10 בנובמבר עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית. התכנית תציג את הרקדנים מקטעים מתוך מפצח האגוזים לצ'יקובסקי, פטרושקה מאת סטראווינסקי,

העלמה והבריון לשוסטקוביץ' והארלקין מאת דריגו. התזמורת תנגן, בניצוחו של רוברט זלר, יצירות מאת גלינקה, ראוול, שוסטקוביץ' וקודאי. דבר שיאפשר לרקדנים לשאוף רוח ולהחליף תלבושות.

מדינת-ישראל
בית הדין הרבני האזורי באר-שבע

תיק מס' 51/לה

שוקרון דוד בן יוסף ואסתר ת.ז. מספר 2610242.

שוקרון מרצדס בת משה ופרלה ת.ז. מספר 2610243, גרים בבאר-שבע מבקשים אישור נשואים שהתקיימו בקזבלנקה בתאריך 22.3.55.

במזכירות

...זניגור: קפוצ'י חף מפשע; האשמות נגדו בויימו

...גורו של הארכיבישוף ...צ'י טען אתמול בבית-...ט המחוזי בירושלים, כי ...ו חף מפשע וכי ההאש-... נגדו בויימו.

...בור, עו"ד עזיז שחאדה, שהחל ...הטענה טען, בהסתמכו על ...ים ואסמכתאות משפטיות, כי ...שעת חירום בישראל מאפ-... לרשויות האדמיניסטראטיביות ...ויות ליטול מהפרט את חירותו, ... עליו עונשים כבדים.

...קליס הצביע על כך, שש-...טים בעבר, יעקב שפירא, אמר ..., לדבריו, כי התקנות לשעת ...חירום בישראל לא קיימות ...ות נאורות, והוא הוסיף, כי ...בהולנד האפשרות „שאלה ...לעצמם לחוקק וליישם חוקים ...ים כאלה" מסוגלים גם לבניים. ...ד שחאדה השיב גם על טענת ...ס המדינה, כי קאפוצ'י סירב ... בשבועה, משום שפחד מהה-...באשה, או להישבע שבועת ...תבאשים במשפט זה, טען ה-...ים, מהווה יותר מסתם פרש ...ר יותר מסתם אדם, הגלימה ...לובש הארכיבישוף הביאה או-... לא לזלזל בפקרונותיו. ...עשם אהב את ירושלים ואת ...ה והשב שלאנשי הדת יש ... מוסרת... מה שכואב הוא, ...ע החלק מהשתתפות מנסים לנ-צל את השתיקה, כדי לפגוע בו פעם ע"י העזמה ופעם ע"י המצאת אגדות וסיפורים בדוים ואלוהים הוא שיודע, שהוא חף מפשע ואשמתו היא אהבתו לדתו ולמולדתו. שתיקתו זו לא צריכה להיות יסוד להרשעה ולפגיעה בו, היות והנאשם נקט לעצמו עמדה הנובעת מאמונתו והדוקטרינה שלו, מבלי להתחשב בפרשנות ובאשמות שמייחס לו התובע.

אולם את עיקר נאום ההגנה ייחד הסניגור לא לטענות שיריות ומליציות, אלא לראיות שהביאה התביעה. עו"ד שחאדה הביא אסמכתאות שונות שנגעו למראה מקום וזמן בחלק מהעדויות, ובאמצעותן ביקש להוכיח כי המזוודות ששם הארכיבישוף קאפוצ'י בזמנו בביהים „אל פריר" אינן מזוהות הנשק שהאוחזים מלקבי השתמשו בהן לביצוע פיגועים בבירה.

לדעת הסניגור, אין בחומר הראיות של התביעה, כדי להוכיח שבמזוודות שנשא עמו קאפוצ'י מביירות אכן היה נשק. „ייתכן שהיה שם חומר אחר: זהב, או דולרים, או אפילו חשיש, אמר. על כל פנים, לדעת הסניגור, לא ידע קאפוצ'י מה תוכן המזוודות, שכן מנהיגי אל-פתח אבו ג'יהאד ואבו פראס לא גילו לו, „ואולי רצו לנסות" אותו.

עו"ד שחאדה לא סיים את נאום ההגנה.

דנו בדרכים לחיזוק יחסי ידידות בין יהודים ודרוזים

...ים לחיזוק יחסי הידידות בין ...הדרוזים נדונו בוועדה ה-...ת של ועדת הפנים ועדת ה-...ת של הכנסת, בראי-...של ח"כ א. שכטרמן. הדיון ...ביום ג' במסגרת הצעות לסדר ...של ח"כ א. לין וג'אבר מוע-...הכנסת העבירה לוועדה.

...ר את הדיון ובהתוות את ...גולת הועדה, אמר מר שכט-...ר היא שמה לה למטרה לעצב ...לאומית ישראלית בענין ה-...דרוזית, שתשמש דוגמה לב-...יים. הועדה תפגש עם ראשי ... הדרוזי, תבקר בישוביהם ...מומחים בנושאים השונים. ...ר הראשון מבין חברי הכנסת, ג'אבר מועדי (דרוזי) ציין כי השתלבותם של בני העדה הדרוזית בחיי המדינה, שקבלו עליהם, את כל ההתחייבויות הנובעות מכך. אולם, לדעתו, אין בני עדתו נהנים מכל הזכויות שהמדינה יכולה להעניק. בין היתר, מעיקות על הישוב הדרוזי בעיות של שיכון לחיילים משוחררים וזוגות צעירים, תעסוקה מתאימה למשכילים, תיעוש נמרץ של הישוב הדרוזי ושאלות החינוך.

כמרכזן דיבר ח"כ א. לין שטען, כי על המדינה לעשות יותר למען קידום העדה הדרוזית ושלובה המהיר בחיי החברה והמדינה.

בדיון השתתפו גם ח"כ דוד קורן וחביב שמעוני.

מאסר ופסילה לשני נאשמים בתאונה קטלנית

15 חודשי מאסר בפועל ו-8 שנות פסילה רשיון גזר אתמול שופט שלום על יהושע עטיה בן 36 מחולון הנאשם בנהיגה רשלנית וגרימת מותם של שני אנשים. נאשם נוסף באותה תאונה, פאיז גבהאן, מחן יונס, נדון לחצי שנת מאסר ופסילת רשיון לשנתיים.

תאונת הדרכים הקטלנית ארעה במאי 1972 בצומת בחולון, לפנות בוקר, כאשר הרמזורים בצומת הבהבו באורות צהובים. הנאשם עטיה נהג במשאית, לא עצר לפני הצומת המשיך בנסיעתו. באותה שעה נכנסה לצומת במהירות מונית נהוגה בידי הנאשם השני. שני כלי הרכב התנגשו והתוצאה מכך נהרגו שני נוסעים במונית.

השופט ד"ר יוסף מגורי כהן קבע בגזר דינו, כי על בית-המשפט להביא בחשבון את הקטל בדרכים הנורא משנה לשנה. הוא ציין כי לא פעם קרה שמשפחות שלמות ניספו בגלל רשלנותם הגסה של האוחזים בהגה.

...וד בניהול בנק ...י שוחרר בערבות

...מאיר, בן 55 מתל אביב, ...כחשוד בניהול „בנק פרטי" ... בלתי חוקיות במטבע חוץ ...רר אתמול בבית משפט ה-...בת"א בערבות של 10 אלפים.

...המשטרה, רס"ר ראובן בכ-...ש להאריך את המעצר. הוא ...כי בנו של החשוד הצליח ...מן הבית בשעה שנעצר ...זבילת המוצאות במטבע חוץ. ...נתגלו מטבעות זהב בשווי ... אלף ל"י אצל בתו של ה-...בא כוח המשטרה טען, כי ...ם סבורים שהחשוד עסק ב-...להי חוקי בזהב.

...החשוד, עו"ד צבי לידסקי, ...הזהב הביא מרשו מרומניה, ...ה עתיר נכסים. עוד טען, ... כל ראיה לעבירה פלילית ...מאיר.

...ט נחמיה בר הורה בנוסף ... בערבות, על עיכוב יציאה ...מן הארץ.

...ת נציג המשטרה, לעכב הר-...לצורך הגשת ערר, נדחתה.

...הסתבכות של עיריית אילת ...דונה בהרחבה בוועדת הכספים

...הכספים דנה ביום ב' בהסת-... הכספית של עיריית אילת. ...ים, ד"ר י. בדר שהשתתף ...אמר בתחילת דבריו שיתכן ...של אילת הוא רק החלק ...של קרחון. היות ויתכן שה-...יך במלילים, נתבקשה המש-...קשר זה בנוסף להגשת תבי-...רחות. נגד א. תמור ראש ...העוכחי וראש העירייה הקו-...מגנו למשרד הפנים מהר לפ-...עבירות.

...ל משרד הפנים, מר ח. קובר-...צן שהמקרה של אילת הוא ...טיפוסי של אחריות אישית ...ה לשאלה של הח"כ י. בן-...אמר שהאפשרות של פיזור ...מועצה, ביוזמתו ננקטו אמצ-...בגוע הישנות המקרה במקומה ...היעודה, והח"כ ישראל קרגמן ...ועדת הכספים תקיים בירור ...בענין מצבם הכספי של ה-... לפני הדיון בתקציב. ...א. אפרת אמר שהמקרה של ...ועזה אור אדום לגבי המצב ...המקומיות. ...ם אמר שלא לשפט ... ראש עיריית אילת.

הח"כ י. בן מאיר אמר שגם האוצר וגם ועדת הכספים אשמים בכך שהרשויות המקומיות הגיעו לאן שהגיעו.

הח"כ ז. שובל אמר שאין לעשות הכללות בענין.

הח"כ ש. לורנץ הביא מספרים על חובות הרשויות המקומיות והתריע על המצב החמור תוך קריאה להסיק מסקנות.

הח"כ מ. שחל טען שהשיטה הקיימת על כיסוי גרעונות מעודדת יצירת גרעונות.

הח"כ א. מלמד אמר, שיש לבדוק באיזה מידה קיימות פרצות בחוק המאפשרות מקרים כגון זה של אילת.

דיברו עוד: הח"כ ח. קורפו, ד. קורן וש. ארליך.

בהשיבו לדיון הדגיש מנכ"ל משרד הפנים, בין השאר, שמשרד הפנים אינו הגורם היחידי במימון תקציבי הרשויות המקומיות. הוא הצהיר שמשרד הפנים עומד להגביר את הפיקוח על הרשויות אבל הדבר כרוך בהעסקת רואי חשבון מחוץ למשרד כי כח האדם במשרד אינו מספיק לכך.

תורנות בתי מרקחת

בליל שבת

ירושלים: אורה, המלך ג'ורג' 27 טל. 222043; אלקודס אלוברא, רח' הרון אל רשיד טל. 283333.

תל-אביב: פרנקל, המלך ג'ורג' 28 טל. 223721; שלמה המלך, שלמה המלך 78 טל. 246461; מעין חיים, שדר' ירושלים 49, יפו טל. 821607.

חולון: שיינין סוקולוב 68.

רמת-גן הסביבה: הרצל, הרצל 52 טל. 722372.

פתח תקוה: בריאות חובבי ציון 13, טל. 912357.

הרצליה הסביבה: רמת-השרון, אוסישקין 41, רמת-השרון טלפון: 483503.

נתניה: נתניה, הרצל 11 טל. 22842.

באר שבע: רמבים שכון ד' מרכז.

בשבת

ירושלים: אשר, מרכז מסחרי ק. היובל טל. 415841.

תל-אביב: צפון, יהודה המכבי 32, טל. 449995; פרנקל, המלך ג'ורג' 28, טל. 223721; יאגי, יהודה הלוי 67 טל. 612474.

חולון: אסותא, טרומפלדור 4.

רמת-גן הסביבה: גבעה דוד בבה 38 טל. 743159.

פתח-תקוה: פינסקר פינסקר 2, טל. 910505.

הרצליה הסביבה: גולדשטיין, הרצליה פתוח כבר כנור טל. 932942.

נתניה: הנשיא ויצמן 36 טל. 23639.

באר-שבע: אסותא, מרכז לעד חדש דרך הנשיאים.

במוצאי-שבת

ירושלים: בית וגן הפסגה 59 טל. 535626; חבש עיר העתיקה רח' הגיא טל. 284285.

תל-אביב: הנביאים, המלך ג'ורג' 72, טל. 286740; נורדאו, בן-יהודה 183, טל. 242673; מעין חיים, שד' ירושלים 49 יפו, טל. 821607.

לוח הצופה

* פיליפ הקונה רהיטים, אנטיקות, פריגידרים ריהוט משרדי וכל חפצי בית אחרים. טלפון 864938 בערב 876852.

* הלומים! דרושים תלמידים לליטוש „גל-אור" בצלאל 6 רמת-גן מאחורי הבורסה לפנות למשה.

● מרכז מכונות גילוח חשמליות תקון, מכירה, חלקים, צבקס, ביאליק 12 רמת-גן 736164.

* בת 18 מסודרת מעוניינת בשידוך מתאים. בפרטים לפנות ת.ד. 2854 ת"א (פרטי).

● למשפחות דתיות, דירות מרווחות 4—3—2 חדרים בישמח משה (שכונה דתית יפה ליד סביון) 2 חדרים החל מ-126,500.—, 3 חדרים החל מ-150,000.—, 4 חדרים החל מ-172,500.— אפשרות למשכנתא, במקום בית ספר וגן דתי. כניסה 5 חודשים „אפריקה ישראל להשקעות" בע"מ טלפון 751540—03 50281—03.

* למכירה בפתח תקוה 4 + פינת אוכל קיב ללא מעלית טל' 479865.

* להשכרה דירה ארבעה חדרים חדשה ברמת גן 788897, 248597.

* גננת מוסמכת מעוניינת לטפל בביתה בתינוק בגיל 3—12 חודש טל' 789710 בערב.

* דירה משוכללת 2½ + סוכה בניסה מידית 105,000 ל"י בני ברק ז'בוטינסקי 47 782640.

* למכירה 2 חדרים והל גדול בגבול רמת גן בני ברק טל' 783955.

* למכירה בבני ברק 2½ חדרים מפוארת, מטבח לוקסוס, לפנות 782080.

* למכירה דירה 3 + פינת אוכל 96 מ"ר בשכונת הפועה"מ, לחומי באליפולי 60 תל אביב טל' 36246.

לוח ירושלים

● בהזדמנות!!! למכירה בשכונה דתית חדשה דירת חמישה חדרים — גדולה — עם כל השכלולים, —270.000 ל"י בלבד. הקודם זוכה. „אקספרס" המלך ג'ורג' 10.

● ברחביה — חוץ משבתות, קודר + הסקה, לדחית, רצוי מבוגרת. 2.50-, 32970, 37305.

● למכירה ולמסירה מיידית (!) דירת 2½ חדרים בשכונה דתית בסנהדריה. טלפון 288544—02.

● לסטודנט דתי, חדר מרוהט, בדירת סטודנטים במרכז ירושלים, טלפון 231320.

● למכירה, במקור-ברוך דירת 3 חדרים + הול, החשמונאים 23, טל. 526117.

כתיבה במכונה

תלמדו היטב ב-12 שעות

בבית הספר למסחר

רימון

ת"א, דיזנגוף 85, טל' 281985

שיטה עיוורת • פיקוח ממשלתי

חוק הירושה תשכ"ה — 1965

הזמנה

לפי סעיף 99 (א) לחוק

1. ניתנת בזה הודעה, כי הח"ם מונה ע"י ביהמ"ש המחוזי בתל-אביב בתיק עזבונות 2114/74 להיות אחד ממנהלי העזבון של המנוחה ד"ר דינה וולינסקי ז"ל.
2. כל נושי הנ"ל וכל אדם התובע לעצמו טובת הנאה בעזבון המנוחה הנ"ל מוזמן בזה להודיע להח"ם על תביעותיו תוך תקופה של שלושה חדשים מיום פרסום הזמנה זו.

אמנון גולן, עו"ד

היועץ המשפטי לאוניברסיטת ת"א ... עזבון המנוחה דינה וולינסקי ז"ל

בית הדין הרבני האזורי חיפה

הוגשו בפני בית הדין בקשות בתיקים המפורטים להלן:

תיק מס. שלה/508

מר מנחם ויינגר מ.ז. 0626569 והגב' מנחם רבקה, תושבי חיפה מבקשים לאשר את נשואיהם שהתקיימו ביום כ"ז אלול תשל"ב בניו יורק.

תיק מס. שלה/549

מר יוסף אשכנזי מ.ז. 1296937 תושב חיפה, מבקש לתקן את מצב משפחתו מרווק לגרוש.

תיק מס. שלה/563

מר יצחק יקובוביץ מ.ז. 1021075 והגב' שרה יקובוביץ מ.ז. 1016021 תושבי קרית מוצקין מבקשים לאשר את נישואיהם שהתקיימו בוואריץ 20.8.46 בגרמניה.

תיק מס. שלה/567

מר מנשה רוזנר מ.ז. 264355/ד והגב' קלרה רוזנר מ.ז. 264356/ד תושבי קרית מוצקין, מבקשים לאשר נישואיהם שהתקיימו ביום 10.6.41 בברקוביצה.

הרב רפאל פולידאנו
המזכיר הראשי

בית המשפט המחוזי בנצרת

תיק ירושה 366/74
תיק ירושה 367/74

בענין: עזבון המנוחה חנה גרבר ממרחוביה (ת.ז. 150107), שנפטרה בגבעת שמואל ביום 6.2.54.

ובענין: עזבון המנוח משה גרבר ממרחוביה, שנפטר במרחוביה ביום 30.7.41.

המבקש: דוד גרבר ממרחוביה.

הזמנה

להוי ידוע, כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוחים הנ"ל והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחים והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות לאותה הכרזה, שאם לא כן, יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

א. אמא, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בית הדין הרבני האזורי חיפה

ב"ה, י"ח חשון תשל"ה — 3.11.74

הוגשו בפני בית הדין בקשות למתן צווי ירושה בתיקים המפורטים להלן, כל התובע טובת הנאה או המעונין בעזבון שאחת הבקשות מתייחסת אליו ורוצה להתנגד לה, יבא לבית הדין ויסמוך טענותיו תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, שאם לא כן יתן בית הדין צו כטוב בעיניו.

תיק שלה/409

בענין ירושת המנוח נסים בן דוד ז"ל שנפטר בחיפה, ביום כ"ג כסלו תשל"ד — 17.12.73. המבקשת, אשתו: חנה בן דוד.

תיק שלה/457

בענין ירושת המנוח אליעזר בלוך ז"ל שנפטר בצפת, ביום י"ד תמוז תשל"ד — 4.7.74. המבקשת אשתו: רחל בלוך.

תיק שלה/465

בענין ירושת המנוח מרדכי פיסטינר ז"ל שנפטר בחיפה, ביום כ"ו אלול תשל"ד — 12.9.74. המבקשת אשתו: יפה פיסטינר.

תיק שלה/468

בענין ירושת המנוח אברהם חיימוביץ ז"ל שנפטר בחיפה, ביום כ"ה אלול תשל"ג — 24.9.73. המבקשת אשתו: ולדה חיימוביץ.

תיק שלה/474

בעניין ירושת ישעיהו זלצמן ז"ל שנפטר בחיפה, ביום ט' אלול תשל"ד — 27.8.74. המבקשת אשתו: קלרה זלצמן.

תיק שלה/478

בענין ירושת המנוח סלמון כהן ז"ל שנפטר בנהריה, ביום ז' אלול תשל"ד — 24.8.74. המבקשת אשתו: שמחה כהן.

הרב רפאל פולידאנו
המזכיר הראשי

בית הדין הרבני האזורי חיפה

ב"ה, י"ח חשון תשל"ה — 3.11.74

הוגשו בפני בית הדין בקשות למתן צווי ירושה בתיקים המפורטים להלן, כל התובע טובת הנאה או המעונין בעזבון שאחת הבקשות מתייחסת אליו ורוצה להתנגד לה, יבוא לבית הדין ויסמוך טענותיו תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, שאם לא כן יתן בית הדין צו כטוב בעיניו.

תיק שלה/485

בענין ירושת המנוח בנימין אונטרשלג ז"ל נפטר בנהריה ביום כ"א אלול תשל"ד — 8.9.74 המבקשת, אשתו: שרה אנטרשלג.

תיק שלה/491

בענין ירושת המנוח אריה ארנקרנץ ז"ל שנפטר בחיפה, ביום י"ח אייר תשל"ד — 10.5.74 המבקשת אשתו: כרמלה ארנקרנץ.

תיק שלה/577

בענין ירושת המנוחה רביב חיה ז"ל שנפטרה בחיפה ד' טבת תשל"ד — 21.12.73 המבקש בעלה: משה רביב.

תיק שלה/493

בענין ירושת המנוח יוסף כהן ז"ל שנפטר בחיפה, ביום י"א תשרי תשל"ה — 27.9.74. המבקשת: אשתו: כהן ורמינה.

תיק שלה/516

בענין ירושת המנוח אביגדור יצקוביץ ז"ל שנפטר בחיפה, ביום ח' כסלו תשל"ג — 14.11.72. המבקשת אשתו: צפורה יצקוביץ.

תיק שלה/526

בענין ירושת המנוח ארנסט קליין ז"ל שנפטר בחיפה, ביום כ' שבט תשל"ד — 12.2.74 המבקשת אשתו: כרים קליין.

הרב רפאל פולידאנו
המזכיר הראשי

המעיל האלגנטי לחורף!

הדגמים החדישים ביותר מחו"ל • מבחר גדול בקטנגין • בד מגומי כשר באחריות עם הכשר

קוסנר מ.
אלנבי 81 תל-אביב
טל. 621650

נרשמו לנשואין

הרבנות הראשית — קרית-שמונה

תוסה יוסף בן חיים (רוק) מרוקו-נהריה; פוס רות בת אורי (רוקה) ישראל-להבות הבשן.

כהן אלברט בן משה (רוק) מרוקו-ק. שמונה; אליה ג'ינה בת ציון (רוקה) תוניס-קרית שמונה.

באוכנגר שלמה בן ליאון (רוק) פולין-חולון; דינה רבקה בת אברהם (רוקה) ישראל-כפר גלעדי.

ביטון משה בן אברהם (רוק) מרוקו-קרית שמונה; מזרחי שושנה בת שלמה (רוקה) ישראל-ירדנה.

דהן סימון בן מריביה (רוק) מרוקו-קרית שמונה; ביטון חבר בת מאיר (רוקה) מרוקו-קרית שמונה.

לשכת הרבנות הרב דוד מלול ירוחם

מאיר בניסו (רוק) מרוקו-ירוחם; זיוה ונסורה (רוקה) ישראל-ירוחם.

הרבנות הראשית והמועצה הדתית לפתח-תקוה — והמחוז

קריגר גור-אריה בן כהה (רוק) ישראל-פ"ת; קרני אירית בת יוסף (רוקה) ישראל-ק. סבתה.

לייסט אריה בן יעקב (רוק) פולין-פ"ת קמפ סימה בת יוסף (רוקה) ישראל-גבעתיים.

קליין אברהם בן יצחק יהושע (רוק) ישראל-פ"ת; רוזנברג אילה בת שלמה (רוקה) ישראל-פ"ת.

אסייאס אלי בן נסים (רוק) מרוקו-פ"ת גבאי פני בת חיים (רוקה) מרוקו-בית מאיר.

צדי אריה בן סלם (רוק) צ'ילי-פ"ת; קרן אורית מזעד בת יעקב (רוקה) ישראל-ר"ג.

שרון זאב בן יצחק (ישראל) ישראל-חדרה; אברהם הדסה בת בדליהו (רוקה) ישראל-פ"ת.

רוזנהולץ אבי בן אברהם ראובן (רוק) ישראל-פ"ת; דולכמן זיוה בת בוריס (רוקה) ישראל-גבעת השלושה.

שלום דוד בן ברוך (רוק) ישראל-פ"ת; ממן רינה בת בן-ציון (רוקה) ישראל-ירושלים.

סיבוני משה בן ראובן (אלמן) הונגריה-פ"ת; קרייזלר יפה בת יעקב (גרושה) ישראל-ב"ב.

גולדשטיין ברנם בן שמואל (אלמן) רומניה-נהרדיך; הרץ טובה בת מנחם מנדל (אלמנה) רומניה-גבעתיים.

קליין ישעיהו בן ירמיהו (רוק) הונגריה-פ"ת; להאגה מרגא בת דניאל (רוקה) יוון רמלה.

אייזנברג ישראל בן שמואל (רוק) פולין-פ"ת; פורת ליאורה בת אריה (רוקה) ישראל-פ"ת.

כהן מנחם בן סאלם (רוק) ישראל-פ"ת כהן מזל בת אברהם (רוקה) ישראל-רעננה.

סאלי יהודה בן צהיאל (רוק) ישראל-ק. שמואל; בייפוס יעל בת שבכון (רוקה) ישראל-פ"ת.

ארדיטס אוסקר בן ברוך (רוק) ברזיל-אשקלון; איציק רוביבה בת איסק (פנויה) ברזיל-פ"ת.

הלל חיים בן יחיא שלמה (רוק) תימן-פ"ת; סאלם ירדנה בת סוטלם (רוקה) ישראל-ראש העין.

לשכת הרבנות רמת-השרון

כהום דוד בן אברהם (רוק) טריפולי-רמת השרון; אסיאס דינה בת יעקב (רוקה) מרוקו-נס ציונה.

לשכת הרבנות — גבעתיים

פישר בן אבי בן מאיר (רוק) רומניה-גבעתיים; אלטמן שרון אן בת עמנואל משה (רוקה) ארה"ב-גבעתיים.

סודה חיים בן צבי (רוק) כפר סבא-גבעתיים; סליקטר אורלי בת אלברט (רוקה) ת"א-ת"א.

פורת יצחק בן אהרן (רוק) צרפת-ת"א ניקן שושנה בת מרדכי (רוקה) פ"ת-גבעתיים.

תכהר שמואל בן ליב קליכן (רוק) פולין-הרצליה; צפורן רחל בת אליעזר (רוקה) ישראל-גבעתיים.

וולפוביץ יוסף שמעון בן יחזקאל (רוק) רומניה-גבעתיים; גלסמן רבקה בת בנימין (רוקה) פ"ת-גבעתיים.

ברקוביץ משה בן מאיר (רוק) כפר סבא-גבעתיים; לחביש שושנה בת אברהם (רוקה) חדרה-נתניה.

זכרי גבי בן זרובבל (רוק) רוסיה-חולון; מזרחי זיוה בת שאול (רוקה) ת"א-גבעתיים.

האופט דוד בן אונן (רוק) ארה"ב-גבעתיים; פרוכנסיד ריבה בת צבי (רוקה) ת"א-גבעתיים.

רוזן מיכאל בן יעקב הרמן (רוק) הולנד-חיפה; קלפטון רבקה בת רפאל (רוקה) קרית שמונה-גבעתיים.

אברבוך יוסף בן מיכאל (רוק) חדרה-גבעתיים; הלל צפורה בת יעקב (רוקה) פולין-בני ציון.

לשכת הרבנות אשקלון

האדא ציון בן שמעון (רוק) צרפת-אשקלון; סלאב מרים בת אהרן (רוקה) אשקלון.

לבראטוילי סימה בן אהרן (רוק) גרוזיה-אשקלון; שלהלבוילי לברה בת מרדכי (רוקה) גרוזיה-אשקלון.

פורק צבאת בת דוד (רוק) צרפת-אשקלון; פרבר תקוה בת בכור (רוקה) טריפולי-אשקלון.

שיין סוכי בן סנדור (רוק) הונגריה-מושב ניר ישראל; ויס מרים בת יולוס (רוקה) רחובות-מושב ניר ישראל.

צוויג יחזקאל אברהם בן ניקוסה (רוק) רומניה-אשקלון; שכטר נצמה בת משה (רוקה) ירושלים-אשקלון.

עזוז שאול בן שוקרי (רוק) אשקלון-אשקלון; נגרי לידיה בת יצחק (רוקה) סגב-אשקלון.

פולק אפרים מישל בן שמואל בדל (רוק) אשקלון-אשקלון; איציג ביילה בת שמעון (רוקה) רומניה-רעננה.

רוזכן יליאן בן חיים (רוק) רומניה-אשקלון; קוסקיס חוה בת זכריה (רוקה) רוסיה-אשקלון.

לוי אברהם בן סלומון (רוק) אשקלון-אשקלון; לזרוביץ קלריסה בת לנר (רוקה) רומניה-אשקלון.

אוסיקר שלום בן צבי (רוק) קרית יד מרדכי; אלרון שולמית בת משה (רוקה) קבוץ יד מרדכי-קבוץ יד מרדכי.

אמסלם יעקב בן יוסף (רוק) מרוקו-אשקלון; אסוליין סימי בת אברהם (רוקה) מרוקו-אחוזה.

ארבה שלום בן כמוס (רוק) לוב-אשקלון; אוחנה אסתר בת אברהם (רוקה) מרוקו-אשקלון.

רווח גבריאל בן מסעוד (רוק) מרוקו-אשקלון; פרץ אליס בת חיים (רוקה) מרוקו-קרית גת.

שטעין משה בן צזין (רוק) פרס-אשקלון; אבללו מרגלית בת דוד (רוקה) פרס-אשקלון.

מרילשוילי אליהו בן יוחנן (רוק) גרוזיה-באר שבע; בזאשוילי מגולי בת אלישה (רוקה) גרוזיה-אשקלון.

כהן אליהו בן רחמים (רוק) רחובות-מושב ברכיה; דאבוש אסתר בת אברהם (רוקה) אשקלון-אשקלון.

המועצה הדתית — קרית-גת

יהודה יצחק מנוחה בן דניאל (רוק) הודו-קרית גת; סולומון רבקה בת דניאל (רוקה) הודו-פ"ת.

אקנין יצחק בן זיס (רוק) מרוקו-שדה דוד; בונן ויקטוריה בת יצחק (רוקה) סבליה-קרית גת.

לחיאני מאיר בן משה (רוק) מרוקו-קרית גת; בכאי סימי בת מכלוף (רוקה) מרוקו-קרית גת.

כרסיאנו יהודה בן אהרן (רוק) מרוקו-קרית גת; דיין רחל בת ברוך (רוקה) מרוקו-קרית גת.

מודעות משפחתיות מאזור חיפה

ניתן להעביר גם טלפונית

חיפה 718018

שירות עד חצות

בית המשפט המחוזי בירושלים

תיק עזבונות 712/74

בענין צוואת המנוח נדרה גלון ז"ל מרחוב רייכמן 47 ירושלים שנפטר בירושלים ביום כ"ח מנ"א תשל"ד — 15.8.74 המבקשות ברכה מזרחי (גלון) ומרגלית גלון.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה לקיום הצוואה של המנוח. ולמנות את רבקה (גלון), ברכה מזרחי (גלון), מרגלית גלון ומשה גלון למנהלי עזבונה.

כל המתנגד לבקשה הנ"ל יגיש, תוך חמישה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו, את טעמי התנגדותו, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כאמור.

דב איתן, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בתי קולנוע

ירושלים

שעות ההצגה
בימי חול — 900—700—400

אורנע טל. 24873 — תופשה עד חצות

אורידן — שבוע 3 — מגרש השדים

הבירה — גולד

ארמון — דקמרון האסור

עצמון — שבוע 5 — מגרש השדים

רון — הזכות לאהוב

חן — אוונטי

אורלי — שבוע 4 — הדיקטטור הגדול

פאר — שבוע 10 — צירלי וחצי

אורה — מרגלים

אמפי-תיאטרון — בלבש ושמו מקיד

תל-אביב

אסתר — שבוע 6 — מגרש השדים (רק למבוגרים) בימי חול: 4.30—7.00—9.45

גורדון — שבוע 2 — סליחה — — — שמי רוקו פפא לאו

גת — שבוע 7 — אמריקן גראפיטי

דרייב אין — בשעה 5.15 פסטיבל טום וג'רי; בשעה 7.15 השוטר מתחתן; בשעה 9.45 שבוע 3 השוחד

פאר — שבוע 3 — משחקי בילוש — בשעות: 4.30, 7.00, 9.30

סינרמה — שבוע 12 — צירלי וחצי

חן — שבוע 15 — ירח של נייר

חיפה

ארמון — שבוע 4 — ירח של נייר

האופרה הישראלית

מייסדת המנהלת: מ. דה-פיליפ

דון פסקואלה	9.11
הרוזנת מריצה	10.11
לוצ'יה די לאמרמור אופרה מאת דוניצטי	11.11
לה בוהם אופרה מאת פוצ'יני	13.11
נישואי פיגארו אופרה מאת מוצרט	14.11
הרוזנת מריצה	16.11
דון פסקואלה	17.11
לה טראויאטה אופרה מאת ורדי	18.11
הרוזנת מריצה	19.11
הרוזנת מריצה אולם „קרן" באר שבע	21.11
הרוזנת מריצה	23.11
נישואי פיגארו	25.11
הרוזנת מריצה	26.11
לוצ'יה די לאמרמור	27.11
דון פסקואלה	28.11
הרוזנת מריצה	30.11

כרטיסים: אלנבי 1 טל. 57222

היום

יום ששי, כ"ג חשון תשל"ה, 8.11.74

פר' חיי שרה

הפרק: שמואל א' יז-יח; המשנה: כלים טו, ב-ג; הדף: בכורות לה; ההלכה: אורח חיים תלה-תמ, ב—ב.

שבת — הפרק: שמואל א' יט-כ; המשנה: כלים טו, ד-ה; הדף: בכורות לו; ההלכה: אורח חיים תלט-תמ ג—א.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א, ב, צ — כל שעה.

09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
5.55 (א) חדשות באנגלית
6.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי תכניות לעולים (ב) עברית — 19.00; יידיש — 19.30; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית — 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

08.10 „מגדנים כוסיקליים" 09.05 מהקלטות התזמורת הסימפונית ירושלים — 11.00 עברית לעם 11.15 שידורים לעולים 11.30 לקראת שבת — 11.50 שיר וזמר 12.05 „הקהברה של" 13.05 „קונצרט צהריים" 14.10 לגן ולילדים הגדולים 15.05 „קבלת שבת" — פר' „חיי שרה" 16.10 רגע של עברית.

רשת ב'

06.00 „מה טובו אוהליך יעקב" 08.55 בעקבות ההודעות 10.05 „כאן בבית" 11.40 לאן הערב 12.05 „בעקבי יום" 12.30 שירים מבהלנו 13.05 „בחצי היום" — מוזמנים והדונה 14.10 „עד ארבע" 16.10 רגע של עברית 16.11 משירי ממעיבל הזמר החסידי תשליח.

גלי צה"ל

05.58 ברכת השחר. 06.05 בלילי בוקר. 07.55 מה נשמע. 08.05 יומן הבוקר. 09.05 די"ג עם שיר 09.55 לעולם לא אכבה 10.05 הבית העיר 10.55 כילה בטלע 11.55 מה חדש 12.05 יומן הצהריים 12.25 כוכב בצהריים — מיכל על 12.55 הכתבה היהודית 13.05 מעם הבן 14.05 בצער המינונית 14.55 הפטרה השבת 15.05 שלום לשני שבה — עם זהורית שריאל.

טלוויזיה לימודית

08.15 חשבון ז' 09.05 חשבון ו' 09.25 המדד לשון י"י 10.00 ביולוגיה י"י 10.20 אזרחות י' 10.45 סרטים 12.50 הכיבית חבה ותרבות. החל בשעה 14.00 — בשירים לילדים הצעיר. 15.00 הקסם השחור 15.25 שלום לבוא שבת.

במוצ"ש

רשת א'

18.05 „אמני האהבה" 18.40 שירים ביידיש 19.05 יומן השבת 19.50 פרקי היום בתנ"ך: שמואל א' פרקים י"ט, כ' — קריאה מפי יעקב בנאי ופיות מאת ד"ר יהודה רדאי 20.05 „רסיטל" 21.05 „הבדלה" — „מלוה מלכה" — על כוס של הבדלה — בעריכת משה לוי 22.05 „מילים השבוע" — סופשבת עם סטודנטים וקורא 23.05 „מוסיקה קלאסית בבקשה" 00.10 רגע של שיר.

רשת ב'

21.05 „מחזור" — קטעים מתוך מחזות בזמרתיים 21.45 „מוצאי-ספורט" 22.05 „מהוד הזמור" 23.05 „רדיוטק" — פר בונים בשקף-קצב.

גלי צה"ל

18.05 הוב לדר — הביוזמור הססד ריק 19.05 בהאר — היובראלי הכדורסל הנסדי 20.05 שירים יקנים לצולים מתים 21.05 בסורה בסודות 22.05 כלים סלובים 23.05 ערב עם יהודי באן והור בורת צה"ל 23.53 שיחת חצות 00.06 יומן חצות 00.30 ציבורי לילה.

טלוויזיה כללית

18.00 חדשות עברית+ערבית 18.04 די"ש עם שיר (עברית) 18.32 הילדים הבאים 18.45 בידור תור"ל 19.30 חדשות (ערבית) 20.00 המבדיל בין קודש לחול 20.30 מבט לחדשות 21.10 ארותוביד: „בסקה אירי עדנייר" 22.00 מבט ספורט 22.40 בסופו של יום (מתוך יחזקאל ב') — חדשות.

בית המשפט המחוזי בירושלים

תיק עזבונות מס' 704/74

בענין ירושת המנוחה יפה סיידוף מרחוב שכונת הבוכרים שנפטרה בירושלים ביום י"ס באלול תשכ"א 31.8.61, המבקשת נצחיה (ויקטוריה) דותן נולדה סיידוף.

הזמנה

להוי ידוע, כי הוגשה לבית-המשפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוחה הנ"ל, והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה, והרוצה להתנגד להכרזה, להגיש, תוך חמשה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות להכרזה המבוקשת, שאם לא כן יתן בית-המשפט צו כטוב בעיניו.

דב איתן, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

תיאטרון ישראל

9.11.74 במוצ"ש

הבימה:
בן, בו ילוס — תל-אביב האולם הגדול
מסע יום ארוך לתוך הלילה — תל-אביב האולם הקטן

הבימרתף:
... — ב-9.00

הקאמרי:
בשתוף — תיאטרון ירושלים

הצפה

עתון יומי
HATZOFE
DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ. המערכת והמנהלה: תל-אביב, רח' המסגר 66. טל. 35421. ת.ד. 2045. חשבון בנק הדואר 61144 * סניף ירושלים: רח' בן-יהודה 3, ת"ד 1148. טל. 234910. בערב טל. 528344 35668 * סניף חיפה רח' ארלוזורוב 1. טל. 663628 רשום המשרד בע"מ ת"א, רח' המסגר 66, טל. 38156.

אין מערכת אחראית לתוכן המודעות והמכתבים

הכדא מן الاصل

مكنز من الاحمل

מורגשת אבטלה בענף היהלומים

מאת כתבנו הכלכלי

בענף היהלומים מורגשת ל־אחרונה אבטלה ועובדים נפ־טים מהענף כשר סגירת עש־רות מהמיפעלים, בעיקר קטנות. נוסף לכך קיימת גם אבטלה חלקית וסמויה, המתבטאת ב־מעבר לעבודה קבלנית, בתנ־אים גרועים יותר מעבודה יו־מית במפעלים.

סגירת המיפעלים והאבטלה הינן תוצאה של המשבר העובר באחרונה על הענף בשל המשבר הכלכלי ה־עולמי.

בין היתר נסגר באחרונה גם מפעל גדול, של היהלומן הוצ'נר שהעסיק למעלה ממאה עובדים.

עובדים אלו לא פוטרו והם עובדים עתה כקבוצות קבלניות, כשלמעשה תנאי עבודתם ושכרם ירוד מזה ש־היה בעת שעבדו במפעל. גם במלט־שות הקטנות שנסגרו עברו רוב ה־פועלים לעבוד בקבוצות קבלניות. חלק מהפועלים עבר למפעלים גדו־לים שבהם חסרו עד כה עובדים. עם זאת, כאמור, יש כבר גם פועלים שלא הצליחו להסתדר בעבודה מחוש־והם מובטלים.

הירידה בייצוא היהלומים השנה הסתכם, לפי ההערכה, בלמעלה מ־20 אחוז.

משלחת של סינדיקט היהלומים בי־קרה בימים אלה בארץ ודנה עם ה־גורמים השונים בענף היהלומים על גורל הענף. נציגי הסינדיקט, המס־פק את רוב חומר הגלם לליטוש יה־לומים בעולם, אמרו שהם אופטימיים לגבי העתיד כל עוד שהמצב הכל־כלי בעולם יהיה מתוח עקב משבר הנפט.

היהלומנים דרשו מנציגי הסינדי־קט להוסיף את אספקת היהלומים בארץ ובעולם בכדי לשמור על רמת מחירים. ויסות המשלוחים הכרחי לגבי התעשיה בעולם כולו, בכדי שלא תסתנן סחורה לישראל — אמ־רו היהלומנים הישראליים.

הסינדיקט הסכים להפחית בחודש נובמבר את המשלוחים של יהלומים גלמיים לישראל בשיעור של 20 אחוז. זאת נוסף להפחתה של 30 אחוז בחו־דש אוקטובר. באותו שיעור יופחתו גם המשלוחים לבלגיה, המתחרה ה־עיקרית של ישראל.

משלחת הסינדיקט הפריכה את ה־שמועותיהם של היהלומנים הישראליים מפני פתיחתו בבלגיה של מפעל ל־ניסור וביקוע יהלומים של הסינדי־קט. הוסבר כי במפעל זה יעבדו רק אבנים קטנות שהוחזקו בסטוק של הסינדיקט ולא נמכרו. את האבנים ה־מעובדות ימכרו רק לפי הדרישה בשוק. לכן לא צריכים היהלומנים לחשוש כאילו מתחרות בייצור של הסינדיקט.

הסוכר נעלם מן השוק בגלל בהלת הקניות

מאת סופרנו הכלכלי

למרות ההודעות המרגיעות של דובר משרד המסחר והת־עשיה כי מחסני הסוכר של הממשלה מלאים והם מספ־קים כל דרישה אי אפשר היה להשיג אתמול סוכר בחנויות והוא אזל לגמרי ב„בהלת הק־ניות".

המחסנאים הממשלתיים טענו כי הם מספקים סוכר לכל דורש, אולם הם מגבילים את הכמויות בהתאם לקניות שלהם בעבר. לצי־נה זאת טענו החנונים כי לא יכלו להשיג בכלל סוכר וממילא לא יכלו לספק מצרך זה לקונים.

המחסור בסוכר נוצר עקב האנד־רה המבהולת, כשקונים הצטיידו ב־כמויות גדולות של סוכר מחשש ש־מחירו יעלה. גם אגירת שמן נמשכה אתמול, אולם מצרך זה אפשר עדיין להשיג, אם כי בעלי החנויות מגבי־לים את הכמויות הנמכרות.

אושרו ההחלטות הוועדה המרכזת בעניין המצוקה

מאת סופרנו בתל־אביב

הועד הפועל של ההסתד־רות אישר אתמול, פה אחד, את החלטות הועדה המרכזת, בענין המצוקה החברתית, על רקע דו"ח ועדת ראש הממש־לה לעניני מצוקה.

ההחלטות מתייחסות לשורה של תביעות לקידום ושיפור מצבן ה־כלכלי החברתי של השכבות הנח־שלות. כמו־כן הוצגות תביעות ל־שיפור מצב השיכון ומסורות התר־בות [illegible] גנה.

בהתאם לפנייתו של מר י. מלל בהקבלה ההחלטה פה אחד. בהמיכ־הן של כל הסיעות. מר בשל הביע תקוה שכל צעד שהעשה הכשפלה בנושא הכלכלי יבוצע בתוך תיאום בלא עם ההסתדרות.

בהלוך הדיון מסר מר משל כי בישיבת הועד הפועל הקרובה תוע־לה לדיון התכנית הכלכלית החד־שה. בכך דחה את הצעות לסדר של נציגי הליכוד, לדון במצב ה־כלכלי החמור. עם זאת חזר מר משל וציין כי ההסתדרות תעמוד על כך שתשלום תוספת היוקר ישולם ב־חודש ינואר 1975, במלואו.

נציגי העובד הדתי, מר סעדיה לוי, דיבר על המצוקה הרוחנית ה־אוחזת בחלקים שונים בעם וקבל על כי ההסתדרות למרות הבטחות חוזרות ונשנות לא מפעילה את „היחידה להרבצת תורה" במרכז לתרבות של ההסתדרות.

מענק לשלישיה בקריית שמונה

שלישיה שנולדה בקריה שמונה למשפחת אביטן, אשר לה 8 ילדים קודמים. זכתה למענק של 5000 לירות. המענק הוגש להור־רים ע"י ראש העיר מר אברהם אלוני.

הסכום מורכב מ־2000 ל"י מ־טעם העיריה 2.500 מהביטוח ה־לאומי ו־5000 ל"י ממפעל „גי־בורי", בו עובד אבי השלישיה.

עצומה של תושבי צפת למען הקמת קריית ברסלב בעירם

מאת סופר „הצופה" בגליל

מאות מתושבי צפת חתמו את־מול על עצומה המופנית לעירית צפת ולוועדה המחוזית לתכנון ו־לבנייה בצפון של משרד הפנים, הקוראת לחדול מכניעה ל„מסי־תים" ומקורוה ריב" ולסייע בה־קמת קריית הסידי ברסלב בצפת.

יוזמי העצומה, אינם קשורים ב־חסידי ברסלב ואירגנו את ההחתמה על העצומה על דעת עצמם ומתוך דאגה לעתידה של הקריה המתוכ־ננת להקמה בצפת, אשר בנייתה כה־עכבת בשל צו שהוצא השבוע הד־מורה על הפסקת העבודות בשטח.

יוזמי העצומה ציינו בסיפוק רב, כי תוך 24 שעות מאז תחילת המיבצע התמו עליה מאות מתושבי צפת מכל שכבות הציבור — בני כל העדות, העדות והגילים.

יוזמי העצומה מסרו, כי בדרך כלל נענים התושבים בצפת ברצון לבק־שת הפעילים ומצרפים חתימותיהם לעצומה זו — ולנוכח ההתלהבות המלווה מפעל ספונטאני זה משערים הפעילים, כי יאספו תוך ימים ספו־רים אלפי חתימות.

העבודה בבניית קריית חסידי ברס־לב בצפת הופסקה על פי צו שהוצא ע"י עירית צפת לבקשת הועדה ה־מחוזית לתכנון ולבניה, לאחר שהת־ברר כי ישנן אי־התאמות, שהוגדרו כפורמליות בתוכניות שהוגשו לועדה ע"י הרשות של משרד השיכון ל־פינוי ובינוי אזורי שיקום.

בשבוע הבא עומדת הועדה המ־חוזית להתכנס שנית ולדון בהצעה להתיר חידוש העבודה בשטח.

התאחדות הרבנים הספרדים מרוצה משיבת מפד"ל לממשלה

מאת סופרנו בחיפה

הנהלת התאחדות הרבנים הספרדיים בישראל, הביעה ב־הודעתה, שביעות רצון מחזי־רתה של המפד"ל לקואליציה הממשלתית: „בכניסתם של הש־רים הדתיים לממשלה, יש בה משום סיכוי טוב להרמת קרן התורה והדת בישר־אל".

בהודעת ההתאחדות, הפועלת בנ־שיאותו של הרשל"צ עובדיה יוסף, נאמר עוד, כי העובדה שבציג ה־מפד"ל, השר ד"ר יצחק רפאל, מכהן כשר הדתות, תגביר את שיתוף הפעו־לה החיוני עם חוגי הרבנים בישר־אל.

הנהלת ההתאחדות תקיים בימים הקרובים פגישה עם שר הדתות, כדי לדון עמו בתכנית, הכוללת שורה של הצעות רעיונות לדרכי הפעולה ומעמדם של הרבנים — בהתאם ל־תזכיר שהוגש לשר הדתות היוצא חיים צדוק.

בתזכיר האמור מציעים הרבנים הספרדיים, שורה של הסדרים בעני־ני המעמד המקצועי, תנאי שכר, ויי־צוג וכדומה. הם מציעים שהממשלה תנהיג דירוג מיוחד לרבנים, ללא הצמדה לקבוצות אחרים, במטרה לשפר את תנאי מחייתם ולהקנות ל־הם מעמד ציבורי. ראוי לכהונה זו. הכשרת רב בישראל נמשכת שנים ארוכות, ואף יותר כמקצועות אקד־מיים הזוכים בשל כך להטבות ני־כרות, ומן הראוי להם פיצוי מתאים.

כמו כן הוצע לשר הדתות לארגן חילופי משלחות של רבנים בין יש־ראל התפוצות, כדי להביא את דבר ארץ הקודש לקהילות היהודיות, ל־עידוד העליה והצגתה של ישראל ה־דתית בעיני העם היהודי.

התאחדות הרבנים דורשת כי ב־ועדת המנויים לדיינים, יכהנו כח־ברים גם הרבנים, ששיפוטם ושי־קול דעתם, אינם נחות מעורכי־דין וחכ"ים, המכהנים בועדה זו. כן מו־צע, שבכל דיון בנושאי הרבנות, ה־מהנהל במשרד הדתות ובדרג מס־שלתי אחר, ישותפו גם הרבנים.

התאחדות הרבנים הספרדים מדגי־שה בתזכיר לשר הדתות, כי הרבנים מקופחים עדיין בעניינים מקצועיים, ובתנאים סוציאליים, לעומת הפקי־דים מקבילים. לא ייהכן שרב לא יזכה בביגוד, בדמי ייצוג, בהוצאות משרדיות ושירותים — ובעיקר סוב־לים מכך רבנים מקומיים ושכונתיים, שלרשותם אין לשכת רבנות, הם ממלאים את כל המשימות של מורי הוראה ורועים רוחניים בציבור ה־רחב.

יש לציין, כי התאחדות הרבנים ה־ספרדיים פעילה בתחומים תורניים ו־תרבותיים בציבור הרחב ובקרב הנו־ער. היא קיימה ימי עיון, עם דיונים אקטואליים בעניני הרבנות ודרכי ה־שפעתה, תוך קריאה לאברכי ישיבות להציג מועמדותם לכהונה של רב־נים בישובים הרבים הפנויים עדיין מרבנים. כמו כן נערכו עצרות־עם להתעוררות רוחנית, בהשתתפות ה־רשל"צ, הרב עובדיה יוסף ועשרות רבנים בערים ובמושבות ובעיירות־הפיתוח. את התחאדות מפעילה מז־כירות מצומצמת של שבעה רבנים: מ. מיימון (יו"ר ההנהלה), י. בוס־קילה, א. שרים, י. עוראן, מ. מאיר, ש. צדוק, ד. קדוש והיא פועלת ב־רחבי הארץ.

רותם: הרגיעה בענף הספנות לא תפגע בפעולות חב' „צים"

מאת סופרנו הכלכלי

באחרונה מסתמנת רגיעה בענף הספנות העולמי אך ה־דבר לא יפגע ב„צים" כי היא תוכל לשהרר אניות חכורות על ידה — אמר אתמול מנ־כ"ל „צים", מר י. רותם, בי פגישה שקיים עם חברי וע־דת הספנות של מכון היצוא הישראלי.

הוא אמר, כי „צים" מתכננה קב־לת אניות נוספות הסבה אניות ל־מכולות.

חברי ועדת הספנות תבעו להקי־פא בשנה הבאה את תעריפי ההו־בלה, לאחר שבשנה האחרונה הם הועלו בשיעור של 30 אחוז. כן ביקשו לפתוח קו נוסף לדרום אמ־ריקה בכדי לסייע לייצוא הישרא־לי למדינות אלה.

מנכ"ל „צים" הבטיח להפעיל קו כזה בעתיד. לגבי המחירים אמר כי הם פונקציה של מערכת המחירים במשק הישראלי כולו.

נציגי היצואנים אמרו כי מחירי ההובלה היקרים גורמים לקשיים ב־החרות של התוצרת הישראלית ב־חו"ל. הם תבעו לשפר השירותים במכולות ובדיקה מחודשת של תע־ריפי ההובלה.

ההנדסאים והטכנאים ב„סולל בונה" הכריזו על סכסוך עבודה

מאת סופרנו בתל־אביב

ארגון המהנדסים, ההנדס־איים והטכנאים, מעובדי חברת „סולל־בונה" הכריזו על סכ־סוך עבודה על רקע תביעותי־הם לשיפור תנאי השכר והד־מקצוע.

נציגי העובדים עומדים לקיים ב־יום ג' אסיפות הירום מחוזיות, בירושלים, תל־אביב וחיפה, כדי להסביר לעובדים את הרקע למאבק.

נציגי העובדים טוענים, כי הנהלת „סולל־בונה" הפרה „הסכמים והת־חייבויות שניתנו ולמרות הבטחות אף פיטרו עובדים „ללא בדיקת ה־צורך ובניגוד משווע לחוקת העבו־דה".

משלחת רבנים מעולי ארצות המערב ביקרה בישיבת הגולן

מאת סופר „הצופה" ברמת הגולן

ארגון הרבנים עולי ארצות המערב ערך מסע הזדהות לישיבת הגולן ברמת מגשי־מים. במסע השתתפו למעלה ממאה איש.

במסיבה שנערכה בישיבת הגולן ברמת מגשימים דיברו: הרב אליהו פרקוס, מנהל המחלקה לבתי כנסת במשרד הדתות, שעמד בראש המ־סע. הרב דוד סלוזר, בשם עולי ארצות המערב, הרב מנחם פרקוס הגיש תרומה לישיבה בשם עולי ה־מערב כאות הזדהותם בהשמעת קול התורה על הגבול הסורי.

ראשי הישיבה הרב מאיר בסיסם והרב מרדכי הלפרין, מסרו לנוכחים פרטים על הפקיד הישיבה ועל תל־מידיה שכולם לומדים בה במסגרת ההסדר. הישיבה מתכוננת הסבה מר־כז תורני ל־500 תלמידים במרכז האיזור חיספין. ההולך ומוקם ברמת הגולן.

משתתפי מסע ההזדהות ביקרו גם במוצבים צבאיים בסביבה וכן ביק־רו בגרעין קשה הנמצא בחושניה וסקרו את הצרכים של הישובי המ־קום. הרב אליה פרקוס הגיש להר־שבי „קשת" ע"י בצורה ספרים כיסוד לספריה תורנית.

תגובת שר הדתות לדברי ח"כ שולמית אלוני — בכנסת

בתגובה לדבריה של ח"כ שו־לבית אלוני בכנסת, כי מיד עם כניסתו של שר הדתות החדש להפקידו נתמלאו קופות המפד"ל. אמר השר ד"ר יצחק רפאל, ש־דברי הבל אלה, הם דברי שוא ותוצאות כל כך שקיפים עד שאינם ראויים כלל לתשובה.

אישים ומוסדות

— הרב הראשי של רומניה הרב ד"ר משה רוזן ביקר בלשכתו של הרב הראשי לתל־אביב־יפו הגר"י פרנקל. שני הרבנים קיימו שיחה ממושכת על מצב יהדות רומניה.

— הרב הראשי של יהדות טורקיה הרב דוד אסיאו ביקר אצל הרבנים הראשיים לתל־אביב—יפו הגר"י פרנקל והגרח"ד הלוי שליט"א בלש־כתם בבנין הרבנות הראשית בתל־אביב. הרב הראשי דוד אסיאו קיים שיחה ממושכת עם הרבנים הראשיים לת"א—יפו והתעניין בעבודת הרבנות בגדולה בקהילות ישראל.

— הרב י. א. איהפר, מנהל אזור ירושלים והדרום במשרד הדתות, חזר אמש משליחות ממושכת בארה"ב. בין השאר עשה הרב בלוס אנג'לס, שם הצליח לגייס למעלה מ־150 ספרי תורה בשביל ישובים ויישובי עולים חדשים בארץ.

אושר חוק המחייב בעלי עסקים לנקיון

מאת סופרנו בתל־אביב

ועדת הכספים של עיריית תל־אביב אישרה פה־אחד את החוק המחייב בעלי עסקים לנקות את שטח המדרכה ה־גובל בעיסקם.

כזכור הביעו בעלי העסקים הת־נגדות נמרצת להצעת חוק זה, אך למרות ההתנגדות אושר החוק.

לבד מכך אישרה ועדת הכספים תקציב נוסף של 8.8 מיליון ל"י, המיועד לרכישת 46 מכונות חדשות לנקיון וכן לרכישת 9 גנרטורים, שיוצבו בצמתים מרומזרים, לצרכי הפעלה במקרי חירום, או בעת הפ־סקת החשמל באיזור.

חודש הסברה ישראלי — ציוני בצרפת

מסע הסברה ישראלי־ציוני הרא־שון מסוגו בקרב הציבור היהודי ואוהדי ישראל מתקיים בחודש זה בצרפת.

את מסע ההסברה פתח מר יעקב צור, ראש הקרן הקיימת לישראל בכנס. רב משתתפים מקרב המנה־גות הציונית בצרפת.

זוגות צעירים מסדירים חשבונותיהם לעיריית ת"א

מאת סופרנו בתל־אביב

זוגות צעירים רבים, מבין משתכני השיכונים לזוגות צעירים בעיריית תל אביב, שהעבירו את דירותיהם למשכנים חדשים, באו אתמול לעירייה לשלם את הפרשים. הם טענו, כי עשו את „עיסקת העברת הדירות" בתום לב.

הזוגות הצעירים טענו כי „לא התעמקו בסעיפי החוזים, לפיהם אסור היה עליהם להעביר את הדי־רות, לפני תום 4–5 שנים, מכניסתם לדירה.

בינתיים ממשיכה החקירה לאיתור הזוגות הצעירים שביצעו עיסקת דומות, על ידי „חברת חקירות פר־סית". חברה זו, נדרשה לפעול ב־התאם לפניה שהועברה אליה ע"י העיריה, בעקבות הגילוי על הפרשה.

גם „מבקר העיריה" ממשיך בבדי־קה הנוגעת לגבי היעלמן של 4 שט־רות התחייבות של זוגות צעירים שלא למכור במשך חמש שנים די־רות שזכו בהן במסגרת המפעל לזו־גות צעירים של העיריה.

מר פ. אנטיקובסקי, הממונה על תיק השיכון הביע תקוה, כי בימים הקרובים תיפתר פרשה זו של העלם השטרות.

יצויין, כי מבין 112 הזוגות שנכ־נסו לדירות בשיכון ל' ובנוה־אביבים — 50 עברו לדירות אחרות תוך ה־שנתיים הראשונות מיום כניסתן לדירה.

כזכור, הודיעה כבר העיריה, כי יבוצעו שינויים בקריטריונים לקבלת דירות משום שאלה גרמו בעבר ל־עיוותים.

שביט: העדר החלטת הממשלה גורם לבהלת קניות חסרת רסן

חוסר הישע שמגלה הממש־לה בטיפול במצב הכלכלי, ו־העדר החלטה ברורה, גורמים להשתוללות הפרת רסן ובהי־לה, מצב ממנו נהניה אך ורק הספסרים — אמר אתמול מ־מלא מקום נשיא התאחדות התעשיינים, מר אברהם שביט ב„בית רוטנברג" בחיפה.

מר שביט קרא לממשלה לא להסתיר עוד את החלטותיה הכל־כליות ומיד ועוד הלילה כדי שיופסק ההשתוללות ובולמוס הקניות.

לדבריו, החלו הפניקה ו„סימפטומה הכבול של ההתמוטטות" לפני מס־פר שבועות וכבר אז החלו כלכל־נים ופקידים בכירים להתנבא, מה עתיד לקרות במשק. פשוט „לקחו ונגדו את צעדי הישגי היחידי כל אחד, לצאת להגעיות ולעשות את כל מה שאסור למדינה היום לע־שות, לבזבז ללא שום תחושה של השבון, לקנות ולצרוך, בדיוק ההיפך כמה שצריך".

מר שביט אמר, כי כולם צופים לתוצאות מישיבת הממשלה אתמול, אך זו פרס יצאה בהחלטה ברורה. „אנשים אינם מבינים מה שקורה היום בשוק. משתוללת צריכה שלא היתה כדוגמתה וכל מה שנוסו להשיג בתכנית הכלכלית לפני שלושה אר־בעה חדשים נמחק במחי יד אחד של בהלה חסרת רסן.

הדובר הביע פליאה על כך שכל הרכב הממשלה ידון בנושא כלכלי. לדבריו, ההחלטה צריכה ליפול בפו־רום השרים הכלכליים עוד הלילה ו־אין להמתין ליום ראשון לדיונים נוספים. ישנם דברים שאכן דורשים יותר זמן למחשבה וביצוע אך אנחנו לא בהרהורים.

לדבריו לא יתכן לגרות את הצי־בור לעשות בדיוק את ההיפך ממה שהמדינה צריכה. במקום הקטנת צריכה, גידול צריכה בסדר גודל ללא הקדים ואגירה כאילו העולם מתמוטט עליה.

הוא אמר, כי התעשיינים אינם מנו־תקים מהמדינה והמצב שנוצר מיב רק לספסרים.

פ. אילון דוחה את הביקורת על ניהול ענייני עיריית אילת

בהתקפה חריפה על אמצ־עי התקשורת ש„פתחו בהשת־תוללות נגד עיריית אילת" — יצא אתמול יו"ר מרכז השל־טון המקומי, מר פנחס אילון, בכינוס ראשי הרשויות המקומ־יות של מפלגת העבודה שנע־רך בתל־אביב.

„תא המנהלים של בתי הספר היסודיים והעל יסודיים באילת בכינ־אמונו המלא בראש העיר ובסתור בהכוזיו ומעשיו, להמשך פיתוחה ו־קידומה של אילת.

אנו דוחים בתוקף את ההצעה ל־מינוי ועדה קרואה, המהווה עלבון לציבור באילה. וליכולתו להנהיג עצמו ולפתור בעיותיו, ומודיעים, כי נמנע מכל שיתוף פעולה עם ועדה כזו. אם אכן תוקם".

החקירה בפרשת ההלוואה

בינתיים הועברה החקירה בפרשת ההלוואה של אבנר תומר לעיריה אילה ליחידה להקירות כלכליות של המשטרה בתל־אביב.

צוות של חוקרים מונה בפרשה והוא מורכב מרואי חשבון ומומחים לניהול כספים. החקירה מתנהלה ב־פיקוחו של ראש מחלקה החקירות, התת־ניצב יחזקאל קרתי וסגן, ניצב בנימין זיגל, ראש היחידה הכלכלית.

החוקרים קיבלו את המסמכים ה־נוגעים לפרשה. נודע, כי המעורבות ייחקרו ונראה יהיו ההתפתחויות נו־ספות. החקירה נפתחה על פי הו־ראה משרד הפנים.

נודע, כי בשבוע הבא יוזמן לחקי־רה מר תומר.

ראש עיריית בית־לחם יצא לחו"ל — למסע התרבות לשיפור עיר?

ראש עיריית בית־לחם, מר אליאס פרג — יצא אתמול בבוקר למסע התרמה, שמטרתו ליפות את העיר ולפתחה לכרכז רוחני של הנצרות.

בשיחה עם כתב עיתים בנמל בן־גוריון, לפני המראתו במטוס ק.ל.מ. בדרכו ללונדון ולארה"ב, אמר מר פרג'. כי ישתדל להחדיר לתודעת הנוצרים בעולם, שבית לחם מהווה את המרכז הרוחני של דתם וכי עליהם לפעול לבכון שתהיה ביות־לות יפה יותר ונוחה יותר להיירים ולהתושבים.

מתבוננים להפגין

תושבים רבים באילת וכן ועדי עו־בדים מתארגנים להפגנה והמחאה נגד כוונת משרד הפנים למנות ועדה קרואה לאילת.

התושבים טוענים, כי אין ראש ה־עיריה אשם במה שקרה וכי משרד הפנים אשם לא פחות, באשר לא העביר לעיריה את הכספים המגיעים לה ומשום כך נאלצה העיריה ללווה כספים ממקורות אחרים.

אתמול בבוקר הוחל ברחובי העיר ובמקומות העבודה בהחתמה על עצו־מות הזדהות עם ראש העיריה.

מר אילון תקף גם את ח"כ יוסף רום, מן הליכוד, שהעמיד עצמו כיו"ב עליון של המרכז הדורש הע־מדה ראש עיריית אילה הקודם וה־נוכחי לדין".

„האם בדל ח"כ המכיר את המצב ההנאים באילת די" שאל מר אילון. הוא גם מתח ביקורת על משרד הפנים „המזיל אפשרות של פיזור עיריית אילת" ושאל: „האם אלה הקריטריונים החדשים של משרד ה־פנים ניהול מעם עיר? הרי זו ער־רוריה ציבורית ממדרגה ראשונה".

מר אילון היטיבה את מצב העי־ריית לבצבם של „בני ישראל במצ־רים, בבחינה „הבן אין נותנים לנו ו־לבנים אומרים לנו עשו". הוא הד־היר כי כל הרשויות בארץ יגיעו לכבצבה של עיריית אילת.

תפקיד ראשי הרשויות הוא להו־ביא שירותים לתושבים. לכך הם נבחרו. אך אין נותנים להם אמצ־עים. מצד אחד באשרים התקציבים גירעוניים לרשויות ובד בבד בקצצים את האשראי הבנקאי.

„כה ישבה ראש רשות מקומית אם אין לו אמצעים ואינו רוצה לזעזע את אספקת השירותים האלמנטריים?" שאל מר אילון. „על עיריית אילת, הגבול הדרומי של הארץ, הוטלו הפ־קידים ממלכתיים ואין מושיטים לה עזרה. פתה עטים כולם עליה, כש־היא מתבוססת בדמיה".

בסיום דבריו הגבע מר אילון מ־הזכיר בפלגת העבודה, מר מאיר זרבי, ותהלוה לדיון את המצב ה־כספי הבעיערי של הכלכמן המקומי ולהציע לו אמצעים, כדי שיוכל לקיים שירותים הכרחיים.

פתח את הכינוס יו"ר המחלקה המוניציפלית של מפלגת העבודה, מר ש. נצר.

מבריק מחאה לשר הפנים

„אילת מביעה את אמונה לראש העיר ודוחה נגד כוונת משרד הפ־נים למנות ועדה קרואה" — נאמר במברק מחאה ששלחו אתמול מנהלי בתי הספר באילת לשר הפנים.

במברק נאמר בין היתר:

ידלין: 1.960 ל"י שכר הלימוד לסטודנטים בשנת תשל"ה

שכר הלמוד של הסטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה יהיה בשנת תשל"ה 1960 ל"י — בלמודי כל התארים — על כך החלים שר החינוך והתרבות אהרן ידלין.

במסיבת עתונאים שהיתה אתמול בלשכתו, אמר השר, כי הסיוע לסטודנטים נזקקים יהיה כבעבר משני מקורות: קרן ההלוואות של הממשלה והבנקים, שהוגדל מ־12 מיליון ל"י ל־16 מיליון ל"י וקרנות המענקים של האוניברסיטאות, ש־יוגדלו גם הן.

השר אמר, כי הגיע למסקנה, שיש לראות בהמלצותיה של ועדת אגרנט שבדקה את שכר הלמוד שבאוניברסיטאות, המלצות רק ל־שנה הלמודים הנוכחית שתהיה שנת מעבר ובעתיד יש לעבור לשיטה חדשה, מודרגת. מר ידלין מגה בהק־שר לכך שתי אפשרויות: שכר למוד מדורג, בדומה למה שמקובל בבתי הספר התיכוניים, בלא שחרור מלא, ומתן הלוואות גדולות על פי דירוג שיוחזרו לאחר תום למודיו של ה־סטודנט.

שכר לימוד לקראת תשל"ו

השר הדגיש, כי הוועדה המשותפת של הממשלה, הסטודנטים המוסדות להשכלה גבוהה, תמשיך בעבודתה במאבק לגבש שיטת שכר למוד שתונהג בשנת הלמודים הבאה או לכל המאוחר בשנת הלמודים תשל"ו. „שיטת שכר הלמוד המדורג נראת לי, בתנאי שהיא תהיה גם צודקת מבחינה סוציאלית וגם מבטיחה הכ־נסה משמעותית למימון הוצאות ה־השכלה הגבוהה. כיום מממן שכר הלמוד רק שבעה אחוזים מן ההו־צאות, כל עוד יהיה עוסק בתחום, בצטרך להגיע לעשרה אחוזים".

מר ידלין אמר, כי שכר הלמוד החדש הוא כמעט כפול מזה ששילמו הסטודנטים בשנה הלמודים הקו־דמת, ונוכח הנתון הזה, לא יכול היה לקבל את הכלצה חלק מחברי הועדה המשותפת להעלות את הסכום לשלושה אלפים ל"י. עוד אמר, כי הוא מתחשב בכך, שהסטודנטים עב־רו שנה ליודים קשה בהיות רובם מגוייסים בזמן המלחמה ואחריה. עם זאת, קרא השר לאוניברסיטאות לב־דוק בקפדנות את הקציבותן מבלי ללכת בדרך של צמצום מספר ה־סטודנטים.

עוד קרא לאנשי הסגל האקדמי להתפנות יותר לעבודות הוראה מבלי שיפגע בשל כך המחקר שהם עוסקים בו.

וזכו בהגרלת הפיס

בהגרלה מפעל הפיס שהתקיימה אתמול זכה בסך —.500,000 ל"י ה־מספר 027558.

בסך —.250,000 ל"י זכה המספר 304618.

בסך —.100,000 ל"י זכה המספר 509010.

בסך —.50,000 ל"י זכו המספרים: 534457 022545.

בסך —.12,500 ל"י זכו המספרים: 687540 132761.

בסך —.6,250 ל"י זכו המספרים: 548683 220460 122326 029020.

בסך —.5,000 ל"י זכו המספרים הבאים:

123822	114478	071611	069441	029009
208009	204630	180699	174653	144443
277671	261585	225567	225567	225333
333256	332845	322188	295430	277902
507181	495355	415724	598490	382663
596558	587024	585202	582806	522604
657584	652054	622081	612687	611873
784035	770965	746378	708959	689022

793811.

בסך —.1,000 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־2222 4220 8490 7604 5609.

בסך —.600 ל"י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־ 12308 01167

51048	30206	25488	22118	18685

78446 75865 74314.

בסך —.250 ל"י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־ 02096 00507

38911	35101	10025	07391	05502
48944	47812	45644	41292	41255
73639	73708	70177	61395	50073
84946	83136	82755	78801	73845

96784 96467 85080.

בסך —.100 ל"י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־ 2043 4801 ובו 753 9646 8705 8462 8445.

בסך —.50 ל"י זכו הכרטיסים ש־מספריהם מסתיימים ב־ 0256 0292

1174	1092	0737	0645	0642	0503
2868	2618	2317	2194	1915	1336
5163	5141	3626	3231	3087	3073
6179	5706	5683	5652	5451	5268
7329	7099	6848	6814	6376	6298
9327	9033	8870	8774	8674	7807

9977 9947 9662 9656.

בסך —.6 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרות: 4 ו־5.

נותרו 4 ימים להגרלת מגן דוד אדום

רכשו כרטיס עוד היום

מרכז ההסברה | עיריית ירושלים מחלקת התרבות, האגף לתרבות תורנית

היכל שלמה
המחלקה להפצת תורה לעם

איחוד רבנים עולי ארצות המערב

עונג שבת
(באנגלית)

הערב, ליל שבת, פ' חיי־שרה (נובמבר 8), בשעה 8.30
ב„היכל שלמה" ירושלים

בהשתתפות:
הרב משה רוח:
„זכותנו על ארץ ישראל"
מר יגאל קם ממשרד החוץ
„מדיניות החוץ לאור התמורות"
זמירות שבת בציבור
בהדרכת החזן אריה גולדברג

תוכנית „מלוה מלכה"
התקיים מחר, מוצאי־שבת, בשעה שמונה. בהשתתפות:
מר חיים זהר: „סקירה על המצב המדיני"
החזן יהודה לנדנר: זמירות ושירים.
סרטון: „החיים הדתיים בישראל".

הקהל מוזמן!

לשכת הרבנות | המועצה הדתית
כפר יונה

לד"ר יוסף בורג שר הפנים
לד"ר יצחק רפאל שר הדתות
למר בויבאל חזני שר הסעד
שאו ברכות
בשובכם לשולחן הממשלה

הרב קדוש שליטה | גרוזיש ההסים, יו"ר המועצה

ב"ה

אברהם יצחק והלן הופמן
מזמינים את ידידיהם
לחגיגת הבר מצוה של בנם
מתתיהו זרח

עליה לתורה בשבת פרשת חיי שרה כ"ד מר־חשון תשל"ה בבית הכנסת מנין חורים שע"י בית הספר מיכון רתי בן ציון קרית־משה. לאחר התפילה יתקיים קידוש רבא בסביבה סימונר ליפשיץ, שדרות המאירי 11.

— נא לראות הזמנה זו כאישית —

מכרז
מוצע בזאת למכירה

טרקטור D6

את הטרקטור אפשר לראות במוסך של משק מקואות יצחק בימים א'—ה' בשעות 8.00—17.00
הצעות בכתב בצירוף ערבות בנקאית ע"ס 10% מההצעה יש להגיש לפי הכתובת המפורטת מטה:
ה"ה אבן גבירול 166 ת.ד. 22293 ת"א, עד ליום 15.11.74.
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר. אם תתקבל ההצעה יחול על המציע לשלם בזמן את הסכום שהוצע.

תן אמונך
בבנק שלך
בנק המזרחי המאוחד בע"מ
הבנק המיוחד
אמונים לכל אחד

למפעל דתי
דרושה
פקידה־כתבנית
ליום שלם — שעות עבודה רצופות
*
בעלות־נסיון מתבקשות לפנות בכתב לת. ד. 2045 תל־אביב — עבור מפעל דתי

לשכת עורכי הדין בישראל
הועד המרכזי

מבוקש מזכיר
למשרדי הועד המרכזי בירושלים
הכישורים הדרושים:
* השכלה אקדמאית (רצוי במשפטים)
* נסיון בניהול משרד עם עובדים וקהל
* ידיעת השפה עברית ואנגלית על בוריין

הצעות שתכלולנה תולדות חיים, פרטי השכלה ופרטי כישורים, יש להגיש בכתב לת.ד. 1881 תל־אביב, עד יום 15.11.74.

המפלגה הדתית־לאומית — המזרחי—הפועל־המזרחי
מחלקת הארגון | מחלקת ההסברה

מועצות סניפים פתוחות
מוקדשות לנושא:
מדוע הצטרפנו לממשלה

הסניף	התאריך		השעה	המרצה
באר־שבע	יום ראשון כ"ה חשון	10.11.74	7.30	השר ד"ר יוסף בורג
רחובות	יום שני כ"ו חשון	11.11.74	"	הה' רפאל בן נתן
בת־ים	יום שני כ"ו חשון	11.11.74	"	הה' צבי ברנשטיין
פרדס־חנה	יום שני כ"ו חשון	11.11.74	"	הה' חנוך אחימן
כפר־סבא	יום רביעי כ"ח חשון	13.11.74	"	הה' חנוך אחימן
אשקלון	יום רביעי כ"ח חשון	13.11.74	"	ה"כ אהרן אבוחצירא
פתח־תקוה	יום רביעי כ"ח חשון	13.11.74	"	הה' רפאל בן־נתן
הרצליה	יום רביעי כ"ח חשון	13.11.74	"	ח"כ פנחס שיינמן
קרית־גת	יום חמישי כ"ט חשון	14.11.74	"	ד"ר ח"כ אליעזר אפטבי
רמת־גן	יום ראשון ג' כסלו	17.11.74	"	הה' צבי ברנשטיין
נתניה	יום ראשון ג' כסלו	17.11.74	"	השר ד"ר יוסף בורג
חולון	יום ראשון ג' כסלו	17.11.74	"	ח"כ אברהם מלמד
קרית־שמואל	יום שני ד' כסלו	18.11.74	"	השר מיכאל חזני
אשדוד	יום רביעי ו' כסלו	20.11.74	"	ח"כ פנחס שיינמן
בני־ברק	יום רביעי י"ג כסלו	27.11.74	"	השר ד"ר יצחק רפאל

למוסד ציבורי דתי
דרושים
* מפקח חינוכי ארצי
* מפקח סוציאלי ארצי
* מפקח חינוכי מחוזי בצפון הארץ
* מנהלים של מרכזי נוער גדולים
לפנות ת. ד. 819 ירושלים.

מדרשית נעם, פרדס־חנה
ההנהלה, סגל הרמי"ם, המורים העובדים וציבור התלמידים
אבלים
על האבידה הקשה בפטירת המורה והחבר האציל המחנך והלוחם טהור הנפש
הרב חנוך ורעיתו חנה וסרצוג ז"ל
שנספו בתאונה קטלנית
ומביעים את רגשי השתתפותם מעמקא דליבא באבל המשפחה הנכבדה
המקום ינחמכם — ובתוכם ציון וירושלים נגהם

קיסינגר — זיבוב נוסף

מאת יעקב אדלשטיין

הודעת הבית הלבן בדבר האינטרסים והזכויות הפלשתינאים ...מת הפגי של הנשיא ג'ראלד פורד, שיש צורך לדבר עם ירדן ...ם אש"פ על גורל יהודה והשומרון. — יש בהן מום הפרת ...ברור שהושג בין שר החוץ יגאל אלון לבין הנרי קיסינג'ר. לא תשנה ארה"ב את מדיניותה אלא לאחר שיחות בירור ...שראל. רשמית עונה הבית הלבן שאין שינוי במדיניות, ולכן ...יה צורך בתיאום ובבירור. למעשה יש כאן שינוי במדיניות ...אף הבסיס שנועד לסייע למסעו של ד"ר קיסינג'ר, ואין להניח ...צות אלה באו שלא בידיעתו.

...ת רבאט ההחלטה שרק ...מייצג את הפלשתינאים, היה ...שום בצחוק סוביטי ברור. ...יר ערך מסע לפני ועידת ה־ ...כדי למנוע כשלון המו"מ ב־ ...התיכון. אך סוריה, בהשפעה ...ית, נקטה הבסיס שהושמים את ...טרגלי „הכתונים" בוועידה. ...הלם בוועידה על מו"מ עם ...אז לאסור מו"מ. ההלם על ...אש"פ לנהל מו"מ וזה הספיק ...נטרל את סאדאת ואפילו את ...בירת הכוועדה מעוניינת ל־ ...את מאמציו של קיסינג'ר, ...תעלת בכיוון זה באמצעות ...ועידה. התכסיס הצליח. אך ...היא עד כמה ישמע תכסיס ...סאדאת. הוא מסוגל בהעלם ...יג על „נסיגה בשלבים" ב־ ...שהחלטות רבאט אינן נוגעות ...שעליו הוא מנהל את המו"מ. ...מה שהשליט המצרי אמר ...יר בהצהרו ש„יש לו אימון ...".

אש"פ תהיה חלק ממשלחת מצרים, ואכן סוכנה בצרים לנהל את המו"מ גם בשם אש"פ. אך הבעיה אינה פורמלית, אלא הסכנה שבהפיכת יהודה והשומרון לבסיס צבאי, שבו יתאספו הצבאות של כל מדינות ערב ביחד. אף לכך יש בוודאי פתרון, כגון הגבלת הנשק שמותר יהיה להח־זיק וכד'. הניסיון הוכיח כי ההסכמים במזרח התיכון אינם נשמרים ע"י מדינות ערב. ברגע שמתברר להן שאין זה כדאי לשמור. גם אלה ה־מטיפים להסכם כפוי, זוכרים בוודאי שההסכם הכפוי בשנת 1956 של שתי מעצמות העל, החזיק מעמד 10 שנים בלבד, ואף זה תוך הפרות מתמידות. לכן כל הסכם במצב כזה עלול להיות פיסת נייר בלבד.

מלחמת עצבים

אנו נמצאים בתקופה של מלחמת עצבים. יש צורך להבין כי תקופה זו היא מעבר בלבד. ייתכן שצודקים אלה שהציעו לאחר מלחמת ששת הימים, להקים גוף מייצג של הפלש־תינאים החיים בגדה, ולמסור להם סמכויות שלטון מסויימות. עם גוף מייצג כזה שבו ישבו נכבדי יהודה ושומרון, ייתכן שהיה קל יותר להד־דבר מאשר עם אש"פ. כיום איחרנו את הרכבת. ברור שתושבי יהודה והשומרון הערביים אוהדים את אש"פ אם כי המיושבים בדעתם בהם, חוש־שים מאד ממדינה פלשתינאית שמא־לנית. אלא שאי־אפשר כיום להחזיר את הגלגל אחורנית. שר החוץ יגאל אלון, הציע זאת לאחר מלחמת ששת הימים. אבל השיקולים שנשקלו אז, היו כבדי משקל כדי לא לעודד מנהיגות מקומית. כיום אין עוד מנ־היגות מתונה ביהודה ובשומרון ש־תהיה מוכנה לקבל על עצמה תפקי־דים כאלה. הזמן הוא לפעמים גורם פעיל לטובה ולפעמים לרעה.

בביקורו הנוסף של קיסינג'ר יש לשקול אם אין מקום לשנות את ה־מדיניות, בכיוון של חזרה מחודשת ל־תביעת המו"מ הישיר. אמנם מקובל כיום שקיסינג'ר הוא המתווך הטוב ביותר, אבל ההסתמכות על „ואשף־ האמריקאי בלבד היא מסוכנת. שכן אין ספק שהוא מעריב אינטרסים אמ־ריקאיים במו"מ, שלעתים תואמות את עמדות של ישראל ולעתים — לא. אינטרסים אלה הזיקו לנו מאד במו"מ על הסכם ההפרדה עם סוריה, שבו לחץ ניקסון על ישראל לוויתו־רים, לצורך הצלתו בפרשת ווטרגייט. יש לומר כי זנחנו את הסיסמה של מו"מ ישיר, סיסמה שמצאה אוזן קשבת. עד שזה מנעו הערבים ש־מו"מ ישיר פירושו בשבילם פגיעה בכבוד בשל ההפסד במלחמת ששת הימים. עכשיו שהתעודדו כתוצאה מ־נצחונם כביכול, אין מקום לטענה זו כנגד מו"מ ישיר. במו"מ כזה תפשיה ישראל להוליך על צעדים שאינה יכולה לעשות אתם במו"מ באמצעות קיסינג'ר. הביקור הנוכחי של שר החוץ האמריקאי הוא לכן חלק מהמאבק כנגד ההכשלה הסובי־טית של מו"מ באמצעות ועידת רבאט ויחד עם זה כחלק מן המאבק שלו לצוף על פני המים ולא להטבע, למרות החלטות רבאט. הבעיה היא שישראל תתבקש בשלב מסויים לשלם את המחיר של המאבק הזה.

מצרים תקשיח את תנאיה

...הניח כי אחרי ועידת רבאט ...קשה בתנאי מצרים למו"מ. ...שוב שסאדאת נמצא בעמדה ...כלפי יתר מדינות ערב. בנשך ...ך חל פיחות במושגי השלום. קודם דובר על „הסכם ...אחר כך ירדו ל„אי־לוחמה". ...דברים על הסכם בין ישראל ...למספר שנים, מבלי להגדירו ...שלום ולא כהסכם אי לוחמה, ...אם כלבד. זה נוח לסאדאת ...א צריך לקשור עצמו להגד־ ...דם דובר על כ"ר כדיני ולא ...בשיו חל פיחות, מדברים על ...אי־כוחני ייתקבל בשיחות ...באי ומדיני. כל צד יוכל ...תו לרצונו: הסכם מדיני — ...ישראל: הסכם צבאי בעיני ...בכל אופן, התקוות שמו"מ ...ה קיסינג'ר, יביא לשלום או ...על שלום — נגוזו. מדובר ...שלום, על הסדר חוזי. על ...שפטי אבל לא על שלום. ...אינני מאמין שניתן להשיג ...לא הסדר ביניים בלבד. ב־ ...יבים אין ישראל צריכה לסגת ...196, אלא לקו ביניים.

...מלחמת ששת הימים הוליכו ...ערב ליצור את אש"פ. הם ...בבתום ההסברה, קשה לשכנע ...הקטנה מסכנת את העולם ...מונה 100 מיליון. לכן הקים ...שבעו אש"פ, כדי להפיץ ...את הסיסמה שהמדובר ב־ ...קודיה". עד מלחמת ששת ...א דובר על הקמת מדינה ...ית, משום שמצרים החזיקה ...זה וירדן החזיקה ביהודה ...ולא היה כדאי לערבים ...סיסמה כזו. הפלאת הנושא ...אי בעולם, הצליח כתכסיס ...הכרה באו"ם במשלחת ...ש להבין את העלצוה הזו, ...ק הכללי של האיום בנשק ...ל: כניעת אירופה לערבים ...ה יום הכיפורים. לאירופה ...מציה, נוח לשלם במטבע ...ה בפלשתינאים כדי לרכוש ...רבית. האמנה הפלשתינאית ...על הקמת „מדינה חילונית ...ני של יהודים וערבים. אף ...ים כוזבת. אין מתייחסים ...ישראל במלים מפורשות, ...יפה רבה. פעולות הטירור ...גרמו לכך שהאום המכובד ...ואל את עצמו: מה הלאה? ...לשים קץ לענין הזה של ...ולא להמשיך ברציחות. ...ה יש להבין את העובדה ...ינות הצביעו בעד הכרה

...חזור לנקודת המוצא ...ישראל. העמדת אש"פ ל־ ...יר את המאבק לנקודה ...ל. במלחמת השחרור 1948 ...פלשתינאים במלחמה כנגד ...חלוקה. לעזרתם באו מדינות ...שם עם צבאותיהם לאיי. ...תפקיד הפלשתינאים את ...י מדינות ערב. עתה מבק־ ...ות ערב להחזיר את התפקיד ...לשתינאים. האויבים של ...הפלשתינאים ולא מצרים ...אחרי ה־15 במאי 1948, ...אות ערב לקרב, ומדינת ...בה במלחמה כנגדם. כיום ...רבים שהענין הפלשתינאי ...ס ביקור טוב בעולם. לכן ...ל חוסיין, לוותר, לפחות ..., ולהרשות להם להתחמש ...ה. חוסיין קיבל לכאורה את ...לא ברור אם אמנם נכנע ...יכן שזה תכסיס; יתכן ...לאחר שיתוועד עם קיסינג'ר ...דיין יוב במארב ומצפה ...ן. בכל אופן, אש"פ רואה ...ן האויב שלו לא פחות ...שראל וכן להיפך. חוסיין ...ים אויב מספר אחד, אולי ...ר בישראל, משום שאם ...נה פלשתינאית, הרי קיים ...לשטו. ירדן, כיום, אינה ...בדואים, אלא מדינה ש־ ...שביה לפחות הם פלשתינ־ ...ספק שהם ירצו להתנגד ...המדינה הפלשתינאית ש־ ...לכן ייתכן מאד שנסיגתו ...ן בן ותביעה ליהודה ו־ ...היא ספקית בלבד.

...בין אש"פ לירדן כפרטנרים ...ספק שירדן הוא פרטנר ...מכמה סיבות: ירדן ...טפה אמריקנית ונמצאת ...מדינות ערב האמרות ה־ ...שפה מערבית. אין חשש ...ירדני ירשה כניסת צבאות ...זרים ליהודה והשומרון, ...יש פירושו, כניסת הגרם ...לאיזור הסמוך לנתניה. ...אלה משפיעים על הסיית ...ירדן. אם כי יש הסבורים ...הנשק המודרני, אין ישראל ...שות כניסת צבא אחר ל־ ...מרין, משום שבמצב כזה ...מסוס ישראלי להתרומם ...עופה, שימצאו בטווח סי־ ...ם. אך זהו שיקול צבאי. ...ג'ר עשוי להביא עמו, ...ת, שיש בהם פתרון טוד־ ...הסכמה ישראל. למו"ם ...ואולי אף משום פתרון ...הבעיה הפורמלית — ...ג'ר להציע כי משלחת

ימי חרדה ומבוכה

מאת ש. ז. שרגאי

היומיים ימי חרדה ומבוכה. חרדה כי ברור עתה לכל שכל מדינות ערב אחרי שסמכו ידם על אש"ף, מס־רתו עתה, לא לכוונה הגלוי, להעביר את מדינת ישראל מן העולם, ולעשות ליהודים בארץ — כטוב בעיניהם; ברור עתה לכל, כי כל המגמה ש־אפשר להשיג „שלום תמורת שט־חים", היתה אשליה איומה ומי יוד־ע מה המחיר שנשלם בעדה. מבוכה — כי ממשלתנו אינה יודעת דרכה. לא יודעת לאן לכוון פניה ומעשיה. „קול דברים" הסותרים זה את זה, שומעים מהשרים השונים, מבלי ל־דעת מהם האמצעים שיש לנקוט היום ומחר, פרט למישור הצבאי. אף כאן שומעים דברים שונים מ־המחזיקים בהגה. אחד טוען להכ־נות ההתגוננות והשני טוען להכ־נות מתקפיות; זה טוען שאנו מצויידים כהלכה ומאומנים כדבעי וזה טוען כי „מעמדה הצבאי של ישראל נחלש" (הארץ, י"ח במר־חשון); על המצב הכלכלי המתברר מיותר לדבר — אין איש יודע להש־יב: כה, איך ולאן. בכל פינה שפונים מרגישים שממשלתנו תועה דרך. מבוכה והידרדרות.

גורמי המבוכה

שלושה דברים גרמו למבוכה זו, ואלה הם:

א) היומרה של „אני, ואפסי עוד"; שאין חכמים ונבונים מאלה שיו־שבים בממשלה ומחזיקים בהגה, וכל מה שהם חושבים, הוגים, ועושים או לא עושים — אמת ויציב ואין להרהר אחריהם. ולא עוד, אלא כל שר ב־ממשלה רואה עצמו כראש־ממשלה ש־אין חכם ונבון כמוהו. מכאן הסתי־רות האמירות והצהרות של שרי ה־ממשלה. כמעט שאין שר שיעסוק ב־מלאכתו הוא, ויודיע לציבור על תכ־נותיו בשטח שלו. כולם עוסקים ו־מצהירים הצהרות בכל העולה על דעתם בבעיה מדיניות וביטחון שאין זה עסקם הישיר. נראה שהדברים שהם ממונים עליהם והאחראים להם — נחתכים על־ידי המנכ"לים ועוז־ריהם, ואם קרה מה שקורה, אין אחריות מיניסטריאלית של כל שר ושר על משרדו, כי הרי בזה אין הוא עוסק ואינו יודע... על כך אח־ראים כאילו המנכ"לים ועוזריהם. ה־כל עוסקים במדיניות ובביטחון. את התוצאה של הרבה ידים ממשמשות אנו רואים ועדים לזה.

כל זה הוא פרי של „אני, ואפסי עוד" של הממשלה כולה ושל כל שר לחוד.

ב) האמונה בגויים טובים ואי־האמונה בגויים רעים: מאמינים ל־גויים האומרים שבאים להיטיב אי־תנו ושכל מעשיהם הם לטובתנו ו־אינם מאמינים לגויים הרעים שאו־מרים יום יום, שעה שעה שמטרתם להרע לנו; שכל מחשבותיהם ו־מטרתם להעביר את מדינת ישראל מן העולם. להם אינו מאמינים אף על פי שהם מוכיחים נכונות לדבר־הם במעשיהם ובכוונותיהם. בשטח המדיני, הצבאי ומעשי התבלה של הריגת אנשים, נשים וטף ולא־רוחם על דעת כל מדינות ערב שכל הזמן מצהירות על הזדהותם עם המחבלים, שאיפותיהם ומעשיהם. ואם ירדן הס־תייגה מהמחבלים, הרי היתה זאת הסתייגות ממגמותיהם של המחבלים כלפיה, ולא כלפי שאיפתם ומעשי־הם של המחבלים כנגד ישראל. ו־אף על פי כן אינו רוצים להאמין להם, למרות שעינינו רואות שהגו־יים הרעים דווקא אומרים אמת. אסון זה קרה לנו גם בזמנו של היטלר שלא רצינו להאמין לו שהוא דובר אמת, באומרו שהוא רוצה ויעשה כלה ב־ישראל. אילו היינו מאמינים להיטלר ולא היינו מאמינים לגויים הטובים יתכן שהיה עולה בידינו להציל רב־בות רבבות מישראל. אבל האמנו בגויים הטובים ולא בגויים הרעים, ובעת צרה ראינו שעזרו להיטלר בד־בר וסגרו את שערי ההצלה... אף עתה האמנו בגויים הטובים (והמה מעטים מאד) שקיסינג'ר שליחם: ש־ליח שכזה כבר היה לעולמים, יוסף משיחא... (ויש אומרים: שידא) שהשלה אותנו שמדינות ערב מניחן לשלום, וכי הכל נתון בידינו: נתן להם שטחים כתמורה, והכל על מקו־מו יבוא בשלום. הבטיחו לנו כי פני מדינות ערב לשלום, וכך נתפסנו ברשת התכנים ההתקפה העצמית של קיסינג'ר, (אם נרצה ללמד עליו זכות נאמר שלא היתה כוונתו ל־הטעות, אלא שהוא בעצמו טעה) הכרזנו השכם והערב, ואף התחרו ביניהם שרים וראשי מפלגות, על נכונותינו לוויתורים, למסירת שטחי ארץ ישראל שלנו לזרים.

ג) הכמיהה הכנה לשלום מצידנו הורדונו על כל נפש מישראל, ואף על נפשות אחרים. כמיהה זו, שהיא במהות יהודית נפשית והמהיה של ישראל מאז ומעולם, והוותה לאחרית הימים שמלכות ישראל בארץ ישראל תהא נושאה — היא שגרמה לאשליה שנשיג שלום תמורת שטחים, וכל המדיניות שלנו היתה מכוונת לשכ־נע שרים ועמים, ואף מדינות ערב — שאנו מוכנים להחזיר על הרבה שט־חים ובלבד שיושיטו לנו יד לשלום. הצלחנו לשכנע את כל העולם על נכונותנו למסור שטחי ארץ ישראל שלנו לערבים. ועכשיו הם דורשים שנקיים זאת. אבל לא זכינו (מפני שזאת היתה אשליה מלכתחילה, ו־הערבים ההיו אותנו השכם והערב שזאת היא אשליה) שהערבים יושיטו לנו יד לשלום כתמורה.

אלה הם גורמי המבוכה הבראים ואולי עוד כהנה וכהנה.

פרי המבוכה

עקשנות, מעוררת חרדה, שלא ל־הקים ממשלה של אחדות לאומית מקיר אל קיר. אמנם שומעים אנו מדי פעם מראש הממשלה הם כשר־הביטחון שיש צורך בריכוז לאומי ממשלתי הכרחי. אולם בכל פעם כי שהוא אינו נותן לבצע איחוד־ריכוז זה. פעם המפריעים הם בתוך הממשלה ופעם הם ב„עבודה" האח־רים. מנסים לפלג את הליכוד: דין העניין ודין לא. אינם רואים שלא בפילוגים יש לנו צורך אלא בממ־שלה מקיר אל קיר. מוכרים עובדות כאילו מראשי גח"ל שישבו בזמנם בממשלה — לא שבעו נחת. אולם מי יכחיש את כל התוצאות שבשמנו בזמנו מכל שרי הממשלה כבעם, על חשבון שרי גח"ל בממשלה, ו־ביחוד על חשבונו של מנחם בגין, ועתה הוא פסול לבוא בקהל ה־שרים הנאמנים כביכול ביחסם ה־חברתי איש לרעהו (ועדים אנו ל־כך בהצהרות הסותרות, דבר שלא היה בזמן הממשלה הלאומית ש־גח"ל עם בגין בראשה, ישבו ב־תוכה).

דווקא בשעה זו שיש צורך ב־„תשועה ברוב יועץ" ולאחד מסביב הממשלה את כל הכוחות הטובים בעם ישראל, ועל־ידי כך גם כל העם בגולה, דווקא בשעה חמורה זו — ממשלת־מבוכה ההולכת בתוהו לא דרך — אוטמת אזניה, ודוחה בשתי ידיה מתוך כוונת „אני ואפסי עוד" — את ידיהם של כל חלקי הציבור היהודי המושטות להתאחד כדי ל־עמוד בשער בכחות מאוחדים;

ב) להידרדרות המבוכה אין קץ. בתחילה אמרו: „שטחים תמורת ש־לום". כשהתברר שאין באמירה זו כל ממש אלא אשליה האוגאת עצבית האוגאת אחרים אמרו: „שטחים בעד הצהרה מדינית לשלום". כשגם זה התברר כאשליה, אמרו: „שטחים תמ־ורת הבטחה של הפסקת הלוחמה". כשגם זה התברר כ„צורבא מרבנן", אמרו: „שטחים בעד הפסקת הלוחמה למעשה". ועל כל אימרות שלנו ש־לא היתה להם כל אחיזה בצד השני — ענו לנו מדינות ערב ומוסיפים לענות: אין כאן משא ומתן על ש־לום ושטחים או משהו דומה לשלום. יש כאן דבר אחד: שלום ללא קיומה של מדינת־ישראל, חד"ל. ולכן כל הצעות הדיבורי הוויתורים של ראשי מדינת ישראל על נסיגות בשלבים וויתורים על שטחים כתמורה לומר בעל פה לפחות, שמודים בזכות קיו־מה של מדינת ישראל — הם דברים בטלים. המסרה ברורה מצד מדינות ערב: שלום רק ללא קיומה של מדי־נת ישראל.

ג) אמרנו: לא תקום ולא תהא מדינה פלשתינאית בגדה המערבית. לא קיים עם פלשתינאי, והתדרדרנו עד שהכרנו מדינה פלשתינאית — כן, רק בשותפות עם חוסיין. נימקנו שמדינה פלשתינאית בגדה המערבית בלבד, לא תוכל להחזיק מעמד (זאת היא דאגתנו...) ולכן על חוסיין לה־רום משטחה של ירדן למדינה פלש־תינאית גדולה (מדינת ישראל יכולה להיות קטנה...) ועל זה קבלנו תשו־בה: זה לא עסקכם. המדינה הפלש־תינאית היא תקבע את שותפיה; אמרנו: אש"ף — לא! ועל זה קבלנו תשובה ממדינות ערב ועדת ב־ראשות, ועתה מצטרפת גם ארצות הברית על ידי „פליטות הפה" ה־מסורתיות תמיד לרעתנו: אם אתם מודים בזכות מדינה פלשתינאית ב־גדה המערבית, מה עסקכם להתערב ב„עניינים הפנימיים" של מדינה זו מי שיהיה ממשלתה, חוסיין או ער־פאת. זה השאירו למדינה פלשתי־נאית שתקום, ושכבר מקימים לה ממשלה זמנית.

וכך אנו מתדרדרים מיום ליום ב־דברי־הבל על ויתורים „למעצרים". ב־מבוכת הידרדרות זו אין כל בטחון שמחר לא נסכים גם לשאת ולתת עם אש"ף למען ה„שלום" ו„קיומה" של מדינת ישראל לפי גבולות שאש"ף תסמן לנו. וכך אנו נתונים במצב של אולת־יד ואף על פי כן אין רצון ללכד כל הכוחות במדינה ובעם ב־גולה למען נוכל לעמוד. טרם חדלנו להאמין בגויים הטובים שדורשים אך ורק טובתנו כביכול וטרם מאמינים לגויים הרעים האומרים: אין שלום למדינת ישראל כל זמן שהיא קיימת.

ד) אמרנו: „גבולות בטוחים" וה־חלפנו אותם ב„גבולות בני הגנה" (בא חכם מה בינתים) ואמרנו: אנו מוסמכים לקבוע גבולות בטוחים מהם: רק אנו יודעים מהם גבולות בני־הגנה של מדינת ישראל, ועתה מסבירים לנו כי אין בכלל דבר כזה של גבולות בטוחים וגבולות בני הגנה בימינו. (יש עוד בינינו בבבא החולקים על כך וטוענים שמרחבים מהווים גבולות בני־הגנה) ועונים לנו על כך הגויים בפזמון אחד: סאדאת, ברז'נייב, צרפת וגם קיסינ־ג'ר סובר כך — שבטחון של ממש הוא הערבות של המעצמות הגדולות: ארצות הברית, ברית המועצות ואי־רופה. ההבדל בין קיסינג'ר האחרים הוא שקיסינג'ר אומר, שנוסף לער־

(סוף בעמוד 7)

במקומו של בית הכנסת בארץ

מאת ד"ר יצחק רפאל

בשל קדושתו של בית־הכנסת ומקומו המרכזי שהוא תופס ב־חיינו, אסרו עלינו חכמינו לקרוא לבית־הכנסת — בית עם (שבת, ל"ב). אולם, אין ספק, כי מחובתנו לפעול ולעמול למען הפיכתו של בית־הכנסת לביתו של העם כולו.

במקורותינו התלמודיים ההלכ־תיים יש הבחנה ברורה בין בית־התפילה — הוא בית־הכנסת, ל־בין הבית ללימוד תורה — הוא בית־המדרש. בדורות האחרונים ובמיוחד בימינו אנו נתמזגו שני המושגים המשגבים הללו והיו ל־אחד. בית־הכנסת אינו עוד מקום תפילה בלבד — הוא הפך גם למקום ללימוד תורה, אלא בעוד שרב ועצום הוא מספר המתפל־לים עדיין מועט יחסית מספר ה־לומדים. מחובתנו להפוך את בית הכנסת למרכז חיינו הרוחניים ו־הקהילתיים ולרתק סביבו המוני העם להתאחדות ולהתעלות.

יהפך בית־הכנסת למקום שוקק חיים בכל שעה היום והערב, מקום בו רשת שיעורים ללימוד ועיון בהדרכת רבנים ומדריכים רוחניים, לכל סוגי הלומדים, לפי מעלתם ודרגת ידיעותיהם בכל מקצועות התורה וענפיה. כבר שנינו, שברית כרותה היא, שכל היגע בתלמודו בבית־הכנסת לא במהרה הוא שוכח תלמודו (ירו־שלמי, ברכות).

כאן יוזקק הציבור ספגמין ל־ליבו העם ולהעמקת אהבת יש־ראל. על „בכל הארץ יצא קום" — אמרו חכמינו ז"ל (תדבא"ר) — אלו בתי כנסת ובתי מדרש שניתנו לרבים. זהו מקור האור וההשראה ליום כולו לכן נצטווינו לנהוג בבית־הכנסת כבוד, להדרו ולשכללו.

לרבים נדמה, לכאורה, כי גדול הוא מספר בתי־הכנסת בארצנו מכדי הצורך האובייקטיבי. ל־אמיתם של דברים, קיים בארצנו מחסור בולט במספר בתי־התפילה. בשל הפיגור בבנייה בתי־כנסת מתאימים ובמספר מס־פיק בכל רחבי המדינה, נוצר פער עצום בין הדרוש ו־המצוי, לרגל נוסחאות התפילה השונות והנוגות המקובלות אצל העדות ויוצאי גלויות שונים, ש־טרם נתמזגו בבית כנסת אחד ובנוסח תפילה אחיד, אנו חייבים להענות לדרישות הייחוד, כ־מקובל כאן והנהוג, וכפי ש־מספר הרדב"ז בתשובותיו, נהגו בכל גלילות ישראל, שכל בני עיר ולשון אחת עושים להם קהל בפני עצמם.

רבים הם הישובים והשכונות העירוניות, שחסר בהם מקום ל־מתפללים. בית הכנסת האחד ה־הקטן אינו עונה לצרכי הציבור הגדל המצטופף על דלתותיו. ב־תכנון הבנייה העירונית והכפרית נדחק בית־הכנסת לשורה אחרונה ולא הובא בחשבון מבני־הציבור התורניים, כדוגמת בית־הספר. כדי לסתום את הפער ולענות לצרכים המינימליים תדרש ב־שנתיים־שלוש הקרובות בניית בתי־כנסת בסכום גדול של כחצי מיליארד לירות. גם אם תענה תביעתנו, מכאן ואילך יקבעו סטנדרטים חדשים במסגרת תכ־ניות השיכון וההרחבות.

ברור לי, כי בשנות רזון ש־לפנינו לא תוכל קופת הממשלה לבדה לעמוד בצרכים אלה. זאת היא כיום משימה משותפת של הממשלה, הרשויות המוניציפליות וההתנדבות הציבורית. ברצון ו־תוך גבהות נפשית נשאו תמיד המתפללים בעול בית־הכנסת ש־להם, הגענו לימים שבהם נתבעת ערבות הדדית בין בתי־הכנסת כולם. העשירים והמבוססים ש־בתוכם יקראים לאמץ שכונות עולים וישובי ספר לעזרה ולסיוע בגדול לבב. ליד התפקידים ה־רוחניים הרבים שלכם ובמיוחד בתחום הקליטה הרוחנית של ה־עליה החדשה, אראה בכך שליחות ארגונית נעלה לאיגוד הארצי של בתי־הכנסת.

(מדברים בוועידת איגוד בתי־הכנסת)

ה„ישות הפלשתינאית" — „פטנט" ישראלי

מאת משה גלידאי

„בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ — — — אמר רבי יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל. ומה טעם פתח בבראשית? משום, כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גויים' שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם אר־צות שבעה גויים — הם (בני יש־ראל) אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא. הוא בראה ונתנה ל־אשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם (לגויים) וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו". (פי־רש"י תנחומא וילקוט שמעוני).

אכן מאז שבני ישראל התישבו בארץ ישראל ועד היום הזה לא פסקו אומות העולם לערער על זכות ישיבתנו בה והטיחו כלפינו „לסטים אתם". אך האם באמת היה רבי יצחק כל כך תמים להאמין שאומות העולם יתרשמו מן הטענה שלנו ויכירו בצדקת בעלותנו על ארץ ישראל, באשר הקב"ה בעצמו הבטיח אותה לאברהם אבינו ע"ה בברית בין הבתרים? הלא הגויים אינם מאמי־נים בתנ"ך ובקדושתו וממילא לא מקבלים את ההבטחה כאילו היה בה תוקף של „קושאן" הרשום ב־טאבו.

מסתבר לכן, שטענת הזכות שיש לנו על הארץ הזאת בתוקף ההבטחה האלקית, אינה מופנית לגויים, אלא לנו, לבני ישראל עצמם, שלא יתר־שמו מטענת הגויים ושלא יציק להם המצפון המוסרי, שמא אנו ב־אמת לסטים שגזלנו ארץ השייכת לאחרים — לפלשתינאים...

הפלשתינאים לא ניסו לעולם להקים מדינה

במשך כל הדורות, לא פסקו יהו־דים לשבת בארץ ישראל, וגם כאשר הוגלנו ממנה, זכרנו בין הגויים והתגעגענו תמיד אליה, הזכרנו אותה בתפילותינו עד שהגיע המועד ל־חונן את עפרה ונוצרו אפשרויות להתנחל בה ולהפריח את שממתה מה שכל הכובשים הגויים, היוונים, הרומאים, הערבים, „נוסעי הצלב" והעותמנים — לא הצליחו בכך. הארץ היתה חרבה ובלתי מפותחת, והערבים — הפלשתינאים מעולם לא ניסו לכונן בה מדינה עצמאית ולעשות את ירושלים לבירתה. הם לא התמרדו מעולם תחת השלטון הזר. הם היו נתינים צייתנים ומכוש־מעים, אם לשלטון הטורקי ואם ל־מנדט הבריטי. מלחמתם בהתישבות יהודית באה לא מרגשות לאומיים פטריוטיים ואהבת המולדת, — אלא מיצרי רצח ותאוות שוד. ללא כל נקיפות מצפון מכרו אדמות ליהודים בשאפם לבצע כסף ומצד אחר הקימו כנופיות מרצחים שהתנכלו לכל מתיישב ומושב עברי. עוד בטרם חלמו היהודים שבאו להתנחל בארץ על הקמת מדינה משלהם, עשרות שנים לפני הופעת תנועת חיבת ציון ולפני הצהרת בלפור, היו הרוצחים הערבים, הבדווים והאחרים מתנפ־לים על המתיישבים היהודיים בערים ובכפרים, ולפעמים עשו זאת אותם האפנדים עצמם שמכרו ליהודים את אדמותיהם בטבין ובתקילין.

הצורך שהביא ליסוד „השומר"

מעשי הרצח והשוד וההתנפלויות על הישובים היהודיים המעטים, הם שהביאו לייסוד ארגון ההגנה „ה־שומר" בשלהי המאה הקודמת. לאחר כל גל של עליה של יהודים לארץ, ניסו הערבים לערוך בהם פרעות ולא משום שהיהודים גזלו מהם משהו, או משום שהערבים ראו בעולים החדשים גורם מפריע להקים מדינה ערבית פלשתינאית, אלא פשוט מתוך שנאת יהודים, תאוות רצח ושוד.

גם הטענה שהערבים היוו תמיד רוב בארץ ישראל בשקר יסודה. עוד בראשית המאה שלנו, היו הערבים מיעוט, כפי שהסטטיסטיקות יהודים ולא יהודים מוכיחים זאת. אולם בשנות השלושים כאשר היתה עליה מוגברת של יהודים, דאגו הערבים להחדיר לכאן רבבות ורבבות של „חורנים", מעבר הירדן ומדרום סוריה, כדי לאזן את המספרים. מכאן, שלא צודקים אלה הטוענים שרוב הערבים ישבו כאן לפנינו.

ה„פלשתינאים" לא ניסו לכונן מדינה משלהם, גם כאשר היתה להם ההזדמנות לכך, ולכן דחו תמיד את תכניות „החלוקה" שהוצעו בריטיות ובינלאומיות הציעו, וכאשר עצרת האו"ם החליטה בנובמבר 1947 לחלק את ארץ ישראל לשתי מדינות — לא עשו הפלשתינאים שום צעד ל־כונן מדינה בשטח שלהם ולו רק כדי לעשותה בסיס לניהול המלחמה נגד מדינת היהודים שלדעת הפלש־תינאים — הם כובש זר על אדמת ארץ ישראל. וכאשר בחורף 1947/48 שברו מגיני ישראל את חוט השד־רה של כנופיות הטירור הערבי, לא התבצרו הללו בשכם ובירוחו, בחברון ובבית לחם — שהלוחם ה־עברי לא הצליח לכבשן — אלא ברחו כולם למדינות ערב השכנות. הם אפילו לא „קראו לעזרת אחיהם, בני „האומה הערבית" הגדולה, אלא שלטונות המדינות הללו מיוזמתן הם שלחו את צבאותיהם לפלוש ל־ארץ ישראל ולהכחיד את מדינת יש־ראל בעודה באיבה.

ולאחר המלחמה, כאשר בלחץ גורמים זרים, נאלצה ישראל לוותר על רצועת עזה למצרים, ועל ארץ ישראל המזרחית — אזורי יהודה ושומרון לממלכת ירדן — היתה ל־פלשתינאים הזדמנות זהב לכונן ב־שטחים אלה מדינה. אילו באמת היו עם בעל „ישות לאומית" משלהם. הם לא עשו זאת, אלא השאירו את רצועת עזה בידי השלטון המצרי ואת הגדה המערבית בידי הממלכה ההאשמית.

ויתרו תמיד על שעת כושר

בחורף 1956/57, לאחר מבצע סיני שוב היתה לפלשתינאים שעת כושר לכונן מדינה משלהם, ברצועת עזה, לאחר שישראל פינתה אותה והם לא עשו זאת והעדיפו להחזיר אותה ה־שלטון המצרי. מכאן הוכחה ברורה שהפלשתינאים אינם עם ערבי נפרד, בעל זהות לאומית משלו ובעל זיקה נפשית לטריטוריה שהוא יושב עליה. ולכן, עד מלחמת ששת הימים לא היתה כלל בעיית העם הפלשתינאי, אלא בעיית הפליטים הפלשתינאים שאיבדו את רכושם, בתיהם ושדו־תיהם, וזאת לאחר שהם בעצמם נטשום ולא נשארו להגן עליהם, מתוך חשבון ש„עוד כמה ימים ו־יקחו לא רק את שלהם אלא גם את של היהודים".

בכל דיוני האו"ם עד למלחמת ששת הימים דיברו מדינות ערב על סבלם של הפליטים, ועל פיצוי ל־רכושם, אבל לא על זכויות טריטו־ריאליות לאומיות כעם פלשתינאי בעל ייחוד משלו.

המושג „ישות פלשתינאית" המציאו היהודים

את המושג „ישות פלשתינאית" או „זהות פלשתינאית" המציאו ה־יהודים הישראלים, אלה המושפעים מדעות קוסמופוליטיות שמאלניות, שהוציאו את התנ"ך מקדושתו ה־אלקית. חינכו דור מפורק מאמונה, שבשבילו כל הבטחת אלקים לאברהם אבינו ע"ה „לזרעך נתתי את הארץ הזאת" — אינה אלא סיפור מקראי, שאין לו שום תוקף חוקי משפטי. כך נקלעו הישראלים הם עצמם ב־סתירות ו„בכאבי בטן מצפוניים", ומרגישים שלא בנוח, כאשר אומ־רים להם „לסטים אתם".

יש להניח, ש„הבעייה המוסרית" הזו הציקה כנראה גם לבן־גוריון ז"ל בשעתו, והוא שאהב מאוד את ה־תנ"ך — אבל לא האמין בקדושתו האלקית — ניסה להצדיק את זכותנו ההיסטורית, לא בתוקף הבטחת ה' לאברהם אבינו ושבשליחות הבטחה ה' כבש יהושע את עבר הירדן ה־מערבי — אלא בהמצאה, שבעצם ישבו העבריים הקדמונים מאז ומתמיד בארץ ישראל, וכאשר יהושע חצה את הירדן הוא מצא אותם שם. מכאן שיהושע כבש בעצם רק חלק קטן מארץ ישראל ואילו רוב השט־חים היו כבר מיושבים ע"י העברים. בן גוריון מצא סימוכין לדעה שלו בספר יהושע עצמו. כל החוקרים דחו כידוע תיאוריה זו והישראלים החדשים נשארו שוב בפני „שוקת שבורה": מניין בעצם זכותנו על ארץ ישראל? ולכן לדעתם הצדק, היושר המוסרי והסוציאלי מחייב להחזיר את „הגזלה" לבעליה. לכך המציאו את „הישות הפלשתינאית" שבינתיים נציגיה היחידים הם אר־גוני הטירור הערבים, רוצחי נשים וילדים.

הוויכוח בין „המבטיאים"

מאז מלחמת ששת הימים ועד ל־ועידת הפסגה ברבאט, התווכחו ה־„מבטיאים והמגלים" האנושיים, כמה להחזיר לסאדאת, כמה לחוסיין ו־כמה לאסאד; אם יש לצייר מפות ולהגישן לתווכי השלום למיניהם, או להוציאן מהשרוול רק ברגע ה־אחרון; אם להחזיר שטחים תמורת שלום, לפני עשיית שלום, או רק ל־אחריו. הם תמכו בספקולאציות שו־נות, הסתייעו במומחים מדיניים בינלאומיים, ערביסטים וסוציולו־גים. היו אלה מונולוגים עצמיים, כלומר של ישראלים בלבד. הם יד־עו ב„דוק ובבטחה", שאם נעשה כך — הערבים יסכימו ולכן אין להחמיץ שום הזדמנות לשלום. עד ועידת רבאט היו כל ה„ישותיסטים" הללו בדעה, שעם ארגוני הטירור על כל פנים, אין מנהלים מו"מ, ועם מנהיגי המרצחים כמו יאסר ערפאת וג'ורג' חבש אין מסבים ליד שלחן אחד.

המדובר היה „לדבר רק עם חוסיין" — כי הוא בעל הבית על „אדמת המולדת הכבושה" ואליו יש להחזיר את שטחי יהודה ושומרון, באשר גזולים הם בידינו. כמה שטחים ו־באיזו צורה אם לפי „תכנית אלון" או תכנית אחרת, אם הכל כפי שיפי נפש האוניברסאליים, הפרופסורים ב„מוקדים" השונים דורשים — אי חוץ — כל זה יוכרע במו"מ ש־מצידנו אינו מקיימים לו שום תנ־אים.

בכיוון זה פעלו שגרירינו בבירות העולם — בדרך זו הלכו כל שרי החוץ שלנו בנאומיהם. בשיחותיהם ובהודעותיהם במוסדות ובארגוני ה־או"ם. לפתע באו מנהיגי מדינות ערב, התכנסו להתייעצות צפונה בבירת מארוקו — והחליטו: אש"פ (ארגון השחרור הפלשתינאי) כלו־מר ארי"פ (ארגון הרוצחים הפלש־תינאי) הוא בעל הבית על פלשתין הכבושה, ואיתו, ולא עם חוסיין, יש לשבת לשלחן!

עתה מתרוצצים כל ה„ישותיסטים" הישראלים כ„עכברים מסוממים". לא אחר מאשר חוסיין עצמו — מכריז: „אתי — לא ינהלו מו"מ על הסד־רים". וכבר ישנם בתוכנו, שמוש את הריק שנוצר בפרצופם. הם מו־כנים לנהל מו"מ עם הרוצח — ערפאת.

אכן, הסברת ישראל בבירות בית־לאומיות צולעת מאז ומעולם. תמיד השתמשנו באפולוגטיקה דפנסיווית, וחיפשנו רציונות איך להסביר ולהצדיק את „כיבושינו". תמיד הרגשנו שלא בנוח כשכינו אותנו „כובשים". היינו מוכנים ל־החזיר „שטחים תמורת שלום". ואף לפני מלחמת ששת הימים היו ב־תוכנו כאלה שהיו מוכנים ל„תיקוני גבול" פה ושם, אם למצרים ואם לירדנים. כתבונה מדינית רבתי, השתמשנו מציור מפות, — כמובן מפות של השטחים שאנו מוכנים להחזיר.

המפה האמיתית שהיו צריכים להגיש

לו הכמו שליחי ישראל בבירות העולם, היו משכילים דווקא לצייר מפות. בכל ויכוח על זכויות ה־פלשתינאים היו צריכים להוציא מפת איזור המזרח התיכון, לפרוש בפני האורים ולהצביע על השטחים ה־עצומים שברשותם. למדינות ערב כולן יש למעלה מ־11 מליון קילו־מטרים מרובעים — שטח שהוא גדול כמעט פי שניים מארצות הברית, ו־עליו מתגוררים רק קצת למעלה מ־מאה מיליון נפש עם אוצרות עשי־רים ומשאבים כספיים ללא סוף. ישנן מדינות ערב כמו סעודיה, כוויית, ולוב, שאוכלוסייתן קטנה, והכנסותיהן מגיעות לעשרות מיליאר־די דולרים לשנה. הן פשוט אינן יודעות מה לעשות בכסף הרב.

וכל המדינות הערביות הללו טוע־נות שהן „אומה ערבית אחת" ו־מכאן זכותן להתערב בגורלה של ארץ ישראל. האם כל מדינות ערב הללו לא יכלו לדאוג לכמה מאות אלפי פליטים ולשכנם, לסדרם ול־שקמם בארצותיהם? מדוע הן החזי־קום במחנות פליטים תלויים בחס־דיהן של מדינות מערביות וב־חבילות המתחלקות ע"י סוכנות הסעד של האו"ם? האו"ם שאחד מתפקידיו העיקריים הוא לדאוג לצדק בין ה־עמים, ולכן גם מסייע לארצות ה־מתפתחות להשתחרר מעול הקולו־ניאליזם — מדוע לא יכיר בכך שגם לעם ישראל צריך לעשות צדק; גם לו מגיע איזור פינה שבה יוכל להניח את ראשו? חבר הלאומים הכיר בזכותו ההיסטורית של העם היהודי למולדתו — ארץ ישראל, גם ארגון האומות הכיר בזכות קיו־מה הריבוני של מדינת ישראל. ו־מדוע הוא לא יכול להסכים שיגזלו מ־איתנו את כבשת הרש?

אכן אילו בכל דיון פלשתינאי ב־עצרת האו"ם או במועצת הביטחון היינו מציגים את ה„גלובוס" על שולחן הדיונים, ועוברים בהגנה ל־התקפה, ייתכן שלא כל 105 המדי־נות האפרו־אסיאתיות היו תמיד מרי־מות ידיהן בעד הצעות הערבים. אולם אם מנהיגיה החילוניים של ישראל אינם מאמינים בקדושת ה־תנ"ך, ממילא אינם יכולים לעמוד בתוקף על גבולות ארץ ישראל ה־מצוירה בו ביד ההשגחה העליונה. ואם המנהיגים סוברים כך וספרי הלימוד כתובים כך, מה הפלא שה־תלמידים מתחילים לפקפק בזכותנו על שטחי מולדה שחררנו? אמנם בינתיים הם מצויים בסתירה פנימית: אינה שייכת לנו ותל־אביב כן? ה־

(סוף בעמוד 7)

יומן ניו־יורק

יהדות ארה"ב הפגינה אחדותה מול הסתערותם של שונאי ישראל

מאת ד"ר הלל זיידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

היתה זו הפעם הראשונה שיהדות אמריקה על כ ל חוגיה התאחדה ל־פעולה רבת־תנופה למען ישראל. לא יהיה זה מוגזם אם נקבע שהשתתפותם של ישיבות הנחשבות לימניות, של אגודת ישראל בהסכמתה של „מועצת גדולי התורה", של בתי־ספר „בית־יעקב" (בשטח מובדל,) בהפגנה לפני או"ם ביום ב' השבוע נגד הזמנת אש"ף — מהווה מ פ נ ה, כי עד עתה נפקד מקומם של אלה בהפגנות פומביות, אם למען יהודי רוסיה ואם למען ישראל.

יש לציין שהשתתפות זו, שתרמה באופן מכריע להצלחת ההפגנה ול־אופיה המבוכר הכלל־ישראלי, היתה תוצאה של החלטה של ה„אגודה", ושל דעת הקהל החרדי שהבעה א ח ד ו ת יהו־דית בשעה זו של הסתערות שונאי ישראל.

יש גם להזכיר שרובו המכריע של חינוך יהודי משמעותי מתגשם ב־ישיבות גדולות וקטנות, בדרגות ו־סוגים שונים, כשתלמידיהן של אלה בוערים בדאגתם ואהדתם לישראל, חיים עם ישראל. אבל בכמה מאלה גורמים מסויימים מעכבים את התל־מידים מלהגשים את דעותיהם ורגשו־תיהם במעשים. בפנייתי אל אלה שאלתי את מי שאלתי: איני שואל אם מותר להשתתף במבצע זה או אחר למען יהודים, אם בישראל ואם ברוסיה; שאלתי היא: מי ה ת י ר להיות אדיש לשבת בבית?

ברי ושמא...

הפעם בחוו הנימוקים להעדר מע־שה נוכח המצב החמור. והאוסרים והמהססים דחו את הספיקות מפני הוודאות של הסתערות של המרצחים הערבים. בהשראתם של הקרמלינא־צים ובאהדתם ועזרתם של כמה מ־ארצות המערב.

הפעם ברור שבשעה זו עלינו לע־מוד על נפשנו — ב מ א ו ח ד ! ו־אמנם רוח של אחדות שרויה על יהדות אמריקה, שלא היתה כמוה זה זמן רב, ואולי אף פעם.

ארגונים רבניים מכל הסוגים יצאו בקריאות למחאות מכוביות. אולם ב־עוד שאגודת ישראל קראה להשתת־פות פ ע י ל ה בהפגנה של הארבעה בנובמבר, וגם נטלה חלק בארגון הפגנה זו במימדים רחבים ומכובדים, קראה אגודת הרבנים את חבריה לד־רוש בשבת בבתי־כנסת בגנותו של או"ם ולמחות בדרשות אלה נגד הז־מנת אש"ף.

ניגוד זה בין שני ארגונים שבין מנהיגיהם נמנים אותם האנשים, עו־רר תמיהה. כי בעוד שאגודת ישראל היא תנועה של מפלגה אחת, משתת־פים באגודת הרבנים, נוסף על חברי אגודת ישראל ובלתי־מפלגתיים — גם רבנים רבים ורבי־השפעה של המזרחי־הפועל־המזרחי. לכן השאלה היא: אם נכון ורצוי ואם מותר ל־„אגודה" לפעול במחאה פומבית, למה נמנעה ממנה אגודת הרבנים?

לזות שפתיים

יש גם להעיר שלהשתתפות פומבית בבחינת „צאו והפגינו" ישנה עוד משמעות. כי מעתם לפעם רואים ב־רחוב, ביחוד ע"י הקונסוליה הישרא־לית בניו־יורק, מפגינים חסידים מ־חסידי סטמר, ברובם תלמידי ישיבו־תיהם, המתגלים בלבושם החסידי — כשאר אלה מוחים נגד מדינת ישראל, (ולא בלבד נגד ממשלתה). הרושם, המטעה כמובן, הוא שיהודים דתיים מתנגדים למדינת ישראל. עוברים־ושבים. יהודים ובלתי־יהודים, שב־רובם המכריע אינם מתמצאים בהב־דלים שבציבור היהודי, חושבים שיהו־דים דתיים הם נגד ישראל.

הפעם הוכח, במספר המשתתפים החרדיים, רבים בלבוש מסורתי, וב־אופיה של הופעתם, שההיפך הוא הנכון. אין כיהודים דתיים בהתקש־רותם לישראל ובנאמנותם לה, גם באשר אין רוחם נוחה מכמה מבצירי־היה ובהנהגה של הממשלה, ומהתפת־חויות מסויימות במדינה.

הוכח לעיני העולם מה שידוע לנו (אבל לא לאחרים), שיהודים חרדים — חרדים גם לגורלה של ישראל, דואגים לשלומה ועושים לטובתה.

עובדה זו שבאה לידי ביטוי מר־שים ומשמעותי בהפגנה, אינה ה־בעיה היחידה של הציבור הדתי ל־מדינה. גם אין זה הביטוי היחיד, כמובן, של יחסה של יהדות אמריקה, ושל רוח האחדות באשר לפעולות למען ישראל.

אחדות בסיוע

יהודים דתיים, אף אלה שאין להם שיח ושיג עם רבאיים ריפורמיים ושמרניים, — כאשר נראה נחיצות של עזרה לישראל מוכיחים רצון ל־פעולה משותפת, או אף בנפרד כאשר מאוחדת את כולם אותה המטרה.

נוכח ההתקפה הארסית של מדינות ערב נגד ישראל, יהודי ארה"ב חשים יותר את הדחיפות של עזרתם הכס־פית לישראל, חרף סימני „מיתון" הנותנים כבר אותותיהם בכלכלה. מכאן הפעולות המאומצות במבצע אגרות פיתוח „בונדס", במגבית מאוחדת. פעילי „בונדס" הכריזו על ארבעים יום של מבצע באומץ החל מ־23 ב־אוקטובר, יום הפסקת האש אחרי מלחמת יום הכיפורים, שהס־תיים ב־8 בדצמבר, נר ראשון של חנוכה.

במבצע זה ממלאים תפקיד חשוב בתי־כנסת ורבנים בכל שלושת הזר־מים, חרדים, שמרניים וריפורמיים. כמובן, שתקופת ימים נוראים התאימה ביותר לפעולה זו, ואילו ה־היכלים ריפורמיים, ואף חלק משמ־רניים, מתמלאים בתפללים בימים אלה בלבד. הרבנים, וראשי בתי־כנסת ניצלו את נוכחותם של יהודים רבים בימים אלה לבצע באמץ, ב־„יהוד למען מלווה ה„בונדס".

השבוע פורסמו ההצבאות של ה־מבצע והתודעתו שהסכום שהושג ל־„בונדס" בתקופת ימים נוראים בבתי־הכנסת בארה"ב וקנדה הסתכם ב־למעלה מ־40 (ארבעים) מיליון דולר.

בראש המבצע עומד ועד של רבנים מכל שלושת הזרמים בנשיאותו של הרב ד"ר ליאון קרוניש ממיאמי־ביץ', שסגניו הם הרבנים פסח לבו־ביץ (חרדי), דוד ה. פאניץ (שמרני) ובלפור בריקנר (ריפורמי).

בתי־כנסת — מרכזים למען ישראל

במבצע זה הוכח התפקיד שממלא בית־הכנסת בציבור היהודי. לפני זמן מה פירסם מי שהיום דובר משלחת ישראל באו"ם, מר יעקב מוריס, איש פועלי ציון, מאמר בבטאון של תנועה זו באנגליה „דה ג'ואיש פרונטיר" שבו הגיע למסקנה, קצת יוצאת דופן, הוא הציע שתנועת „פועלי ציון" ב־אמריקה תחדור לבתי־כנסת, או לאר־גון בתי כנסת. כמובן שהצעה אינה מעשית ואינה ניתנת להגשמה, אבל ההנחה היא נכונה ומשקפת את המצ־ציאות. כי הפעולה הציבורית המש־מעותית, מתרכזת לא במפלגות ולא בארגונים אחרים המעמידים פנים של תנועות, אלא בבתי־כנסת, שחבריהם כוללים מתפללים ואינם־מתפללים...

למעשה בתי־כנסת אלה, שרבים מהם מכונים „מרכזים יהודיים". „ג'ו־איש סנטר". מהווים באמת מרכזים לפעולות ציבוריות שונות, והתפילה היא רק חלק מאלה, ולא החשובה ב־יותר... והם מצטיינים ביותר בפעולות שסביבן מסתובבים כל החיים הציבו־ריים היהודיים באמריקה.

לדוגמא, הבחירות למושל ניו־יורק, לסינטור של מדינת ניו־יורק ולחברי הקונגרס; השאלה הראשית שעניינה וגם הכריעה את הבוחרים — שברובם המכריע נעשו אדישים לבחירות, היה מה יחסה של ארה"ב לישראל!

צעירים משתלבים

אשר לסיוע לישראל עדים אנו לתופעה אחרת, — נוסף לבקומם של בתי־כנסת ורבניהם. — הופעתו של דור חדש, צעיר יחסית, ביחוד במבצע מלווה פיתוח „בונדס". ללא ההבדלות והטסיסות, ללא מהפכה התקיפה „מה־פכה שקטה" (אם אין בזה משום הפכים בנושא אחד...) בהנהגה וב־מערכת פעיליה של ה„בונדס". הנשיא החדש הוא מר מיכאל ארנון, שהיה מזכיר הממשלה בימי גולדה מאיר, אם כי הוא ותיק בשירות המדינה, הוא עדיין צעיר יחסית. בהשוואה לרוב המנהיגים בארגונים ומפלגות יהודיות פה. היו"ר החדש של ועד ה„בונדס" בניו־יורק רבתי, מר סטיבן שלום, אגב, מראשי המנהיגים של הקהילה הספרדית ובפעילה למען חינוך דתי), ומנהלו, מר שרגאי כהן (שוב „אגב, נשיא המזרחי־הפועל־המזרחי בניו־יורק רבתי) הם אברכים צעירים יחסית בשנות הארבעים. גם בתפקידים אחראיים אחרים בארגון גדול זה ברחבי ארצות־הברית תופ־סים צעירים מקומות חשובים בתוקף התמסרותם, מרצם והישגיהם הבלתי־מבוטלים.

צעירים דורשים שידרשו מהם מעשים

כאשר אנו רואים איך שתנהגות מפלגות וארגונים אחרים, יחד עם חברים מן השורה המעטים, הזדקנו. באין דור המשך, באין חברים פחות מגיל ששים שבעים נראים באספו־תיהם ועידותיהם, עולה השאלה: מדוע אין אלה מושכים וקולטים כו־חות צעירים?

התשובה המתקבלת על הדעת היא, שצעירים יהודים, כמו אינם־יהודים באמריקה, הם פרגמטיים, אנשי מע־שה, ונפשם סולדת, מוויכוחים תיאו־רטיים, מ„בעיות" שאינן קיימות או קיימות ואינן נפתרות, מ„פעולות" הדומות לעביבים מפשסים ללא אחי־זה במציאות ואשר משמשים רק אמתלא לעסקנים ותיקים בעלי „חזקה" להתגדר במשרותיהם הריקות מ־כל תוכן ומשמעות.

אחרת כאשר צעירים נקראים לר־אים לפניהם תפקיד מעשי לעזרה לישראל, שיש בידיהם לעשות מש־הו לעזרת המדינה; אז משליכים את עצמם למערכה בלהט ההתמסרות, ב־מלוא נאמנות לישראל, לעם ולמדינה.

مكذا من الاجل

עיטורי סופרים וספרים

עיונים ב„תולדות יעקב יוסף"

מאת: מ. אונגרפלד

יצא הספר תורות בעל התולדות, דרשות ר' יעקב יוסף מפולנאה, מבוארים בליווי מבוא על־ידי גדליה נגאל, מוצאת מוסד הרב קוק, תשל"ד.

הבעל־שם־טוב, מייסד החסידות, לא העלה כידוע את דברי תורתו על הכתב והתעסקו בשמועתו וביארו אותה תלמידיו, בראשם ר' יעקב־יוסף מפולנאה, הבכיר־תלמיד של ר' ישראל בעל־שם־טוב, שהצטיין בבקיאותו הרבה בש"ס ובפוסקים ובגדולתו בהלכה, ולאחר שהתקרב אל הבעש"ט ושמע מפיו רעיונותיו, הפיץ אותם והוצה והסביר אותם בארבעת ספריו שהגיעו לידינו, הלוא הם: ספר „תולדות יעקב יוסף" (קארעץ, תקי"ם), ספר „בן פורת יוסף" (קארעץ, תקמ"א), ספר „צפנת פענח" (קארעץ, תקמ"ב) וספר „כתונת פסים" (לבוב, תרכ"ו).

ר' יעקב יוסף שהתייחס על המקובלים ר' שמשון מאוסטרופולי ור' יוסף כץ בעל ספר „יסוד יוסף" ועל ר' יום טוב ליפמן הלר, בעל ה„תוספות יום טוב", לא השתייך תחילה לחוג ראשוני החסידות והיה רחוק מדרך חשיבתם. קירב אותו אליה ה„מוכיח" מפולנאה, ר' אריה גלינר, שפעל בשליחות הבעש"ט. הצטרפותו של ר' יעקב יוסף, ששמו הלך לפניו כגדול בתורה, לחוג החסידי, הוסיפה יוקרה רבה להנועה הצעירה. זו הביאה עמה את פיטוריו מכהונת הרבנות בשארגורוד, שרוב תושביה היו „מתנגדים". אחר כך נתקבל לרב בראשקוב, משם עבר לנמירוב וכאן הוסיף בגלוי לחסידות והתחיל להתנהג בדרכי החסידות. כאן נתפרסם שמו גם כבעל מופת.

כל שעות היום היה עסוק בטלית ומוכתר בתפילין ולומד תורה והירבה לענות את נפשו בצומות ובסיגופים, עד שהבעש"ט גוף בו במכתבו: „והנני מוסיף בגזירות עירין ובגזירות הקב"ה ושכינתיה לבל יכניס את עצמו בסכנה כזה כי מעשה פרה שחורה ועצבות ואין השכינה שורה לא מתוך עצבות רק מתוך שמחה של מצוה".

דרשות לפרשת השבוע

תוכן ספריו של ר' יעקב יוסף הוא בעיקר דרשות על פרשות התורה, שנאמרו בדרך כלל בסעודה שלישית של יום השבת ובשפה המדוברת, בידיש ותורגמו והועלו על הכתב במוצאי שבת אם על־ידי המחבר ואם על־ידי אחד מתלמידיו. בדרשותיו הוא מרבה להביא דברי חז"ל בתלמודים ובמדרשים ושל דרשנים מימי הבינים וספרי פילוסופיה המוסר וקבלה. בשעה שספרות הקבלה הרבתה לתאר את עולם הספירות בדימויים אריציים ואנושיים, הרי בדרשות ר' יעקב יוסף מתוארים עולם החברה ועולם הפרט בדימויים, תמונות וסמלים הלקוחים מעולם האלו־קות הקבלי. חידושו של ר' יעקב יוסף וחבריו, שהם משלבים את החברה היהודית לתוך משנת החסידות בתורת תיסוד, הדומה מצד אחד לפרש ומצד שני לעולם הספירות ומעמידים אב טיפוס של הצדיק המקשר בין עליונים לתחתונים, מתוך שיש בו הן מיסודות האלוקות ומיסודות החברה.

השקפתו של ר' יעקב התפכת את הפרט, החברה והאלוקות להוויה תלת־מימדית אחת, היא השולטת בהגות ראשית החסידות. שיטה זו התירה מבחינה פרשנית־דתית לר' יעקב יוסף את השימוש של פסוקי המקרא וב־עיונות הקבלה וסמליה בתחום הפרט והחברה. בדרשותיו מוסר לנו ר' יעקב יוסף לא רק את דבר הבעש"ט, אלא גם מעלה על הכתב הגותם של אנשי ראשית החסידות שלא הגיעו ברובם חיבורים בכתב כגון ר' נחמן מקוסוב, ר' נחמן מהורודנקא, ר' יהודה ליב פיסטינר ועוד. בדרך הדרשנים והמוכיחים שהרתיעו על נגע הפרט והכלל כיוון גם ר' יעקב יוסף את דבריו כלפי חלקים שונים של הציבור היהודי, משום שסבר שדורו הוא דור ירוד מבחינה דתית מוסרית ובאשמת המנהיגות השלטת.

החברה היהודית המעצבית

במשנת ר' יעקב יוסף בנויה החברה היהודית מ„אנשי חומר" ו„אנשי צורה". בעוד הפרט חייב להשליט את הצורה על חומרו ולהתגביר את כוחותיו הרוחניים על יצריו הגופניים, הרי בחברה חייבים אנשי הצורה לשלוט באנשי החומר ולהעלותם למדרגה בעבודת השם, לזכותם במעלה שהללו אינם מסוגלים להגיע אליה בכוחות עצמם. בחריפות רבה התבטא ר' יעקב יוסף נגד ה„לומדים" שמילאו כרסם בש"ס ופוסקים ולועגים למוכיח ובוזים למגבלותיו בפלפול ההלכתי.

הצדיק והחסיד

הבעש"ט היה מייעץ למתפלל לפלוח בהדרגה במעלות הכוונה שבתפילה: מתחילת תפילה שחרית ועד „ברוך שאמר" על המתפלל לכוון כנגד עשייה שהוא עולם הגשמי; מברוך שאמר ועד ישתבח יכוון כנגד עולם יצירה, שהוא עולם המלאכים; ומשם ואילך יכוון יותר ויותר עד שיגיע בתפילת העמידה לשיא ההתכוונות, כלומר למצב הקרוב להתפשטות הגשמיות.

וכשם שר' יעקב יוסף דרש מההמון להתחבר עם הצדיק ולהשליך כל יהבו עליו, כך הזהיר גם את הצדיק להתחבר עם ההמון, להעלותו „למדרגה עליונה". כדי לתקן את ההמון צריך לפעמים לרדת מן המדרגה שלו הרמה למדרגה התחתונה. ר' יעקב יוסף ניסה להעמיד במקום הרבנים את „הצדיק" ולפסור לידי המשפעה שהיתה מקודם ביד הרבנים. אחד מאופני העבודה הגדולים והחשובים ביותר בעיניו, היתה התפילה. התפילה צריכה להיות לשמו של הקב"ה, עליך להתפלל בשמחה גדולה ובשלהבת אש. „עיקר ותכלית כל התורה והמצוות ועבודת התפילה, כדי לבוא למדריגה לאהוב את השם ולדבק בו".

הספר ומהדורתו

המחבר ר' גדליה נגאל, בחר בסידורה של דרשנות ר' יעקב יוסף, לפי נושאי יסוד, כדי להסביר לנו על ידן את משנתו בחסידות, ואחרי שהוא מכניס את הקורא במבוא מאיר עיניים אל היכל תורתו של הרב, הוא מביא בעשרה מדורים מיבחר מתוך דברי הרב, שנקלטו מתוך ספריו. במדור א' מובאים ליקוטים הדנים על מעלות הצדיק והדביקות בו; ב) הצדיק הוא צינור השפע בעולם. תעודת האדם לקדש גופו ולהפוך חומר לצורה, ותעודת אנשי צורה שבדור, להעלות אנשי החומר למדרגתם. על ידי דביקות בתלמיד חכם, זוכים פשוטי העם לדביקות בשם. מדור ב' דן בנושא ירידה צורך העלאה, לאמור: אין הצדיק יכול להאיר לעם אלא אם כן ירד ממדרגתו. האדם הוא סולם מוצב ארצה לעשות מעשה ארציות בגשמי, „וראשו מגיע השמימה", שבראשו יכוון מחשבתו למעלה השמימה, לקשר המעשה עם המחשבה. ירידת משה צורך העלאת ישראל ממצרים.

שלושה מיני גאולה הם: גאולת סוכת דוד הנופלת, גאולת הנשמה וגאולת הגשמי, שתחזיר את ישראל אל ארצם. מדור ג', דן על אחדות והלות בין עליונים ותחתונים. אב מקבל השפע מלמעלה אינו משפיע לאחרים, נכבע השפע ממנו. זה סוד גלות השכינה — שנמנע השפע ממנה. תכלית האדם שנבנה בחומר וצורה, שהם שני הפכים כדי להכניע החומר אל הצורה. שהצדיקים הם הצורה והמוני העם הם בעלי הגוף והחומר.

במדור ד', מדובר על כוחה של התפילה, הן הקדוש־ברוך־הוא יודע מחשבות, ולמה צריך דיבור בתפילה? התשובה היא: „כי צריך דיבור כדי לעשות כלי", כלומר: האלוקות השורייה בתוך אותיות ותיבות התפילה, עולה דרך הדיבור, שהוא בבחינת כלי. בחינה זאת מאפשרת לדיבור לקלוט את השפע האלוקי השופע ממרום.

ארבעה סוגי תפילה הם: תפילה על כבוד השם שנתחלל בין האומות; תפילה של מחילת העוון; תפילה על פרנסה; תפילה על החיים. במדור ה' נידון ענין לימוד תורה לשמה ושלא לשמה. שלושה מיני גלות הם: גלות ישראל באומות, גלות תלמידי חכמים בהמון העם, וגלות עובדי השם מצד הלומדים שלא לשמה. במדור ו' נידון ענין מצוות תוכחה ודרכי קיומה, המוכיח והמוכיח משתף עצמו עם שומע התוכחה. קבלת התוכחה גורמת, שמשפיעים של המוכיח משמים שפע רוחני. במדור ז' מדובר על מידות חסידות. כל המצוות לא ניתנו, אלא לדבוק בשם. במדור ח' מדובר על חובת הדביקות בשם אף בשעת העיסוק בצרכי הגוף, דביקותו של האדם הפשוט בשם, היא דרך דביקותו בצדיק. במדור ט' נדרש הפסוק בתהלים „עמו אנכי בצרה", צריך שידע האדם שגם בלבושיו ובכיסופין מסתתר הקב"ה. במדור העשירי, מדובר על פני הדור וגמתות ביקורת על הרבנים והמנהיגים מכוח השררה.

ספרי החסידים הראשונים, הם בבחינת ספר חתום לציבור הקוראים הרחב, הן מצד לשונם והן מצד תוכנם. ויש להעריך כראוי את עמלו של המחבר, המגיש לראשונה לקורא העברי מבחר חסידי, כפסוק ומבואר, בצירוף הערות מחכימות ומראה מקומות, המובילים את המבקש להתעמק אל המקורות מהן ינקה החסידות.

ניגודים בעולמה של מסורת

מאת אברהם בלאס

הזירה הבחירה על רשויות ודעות הם שני עקרונות במח־שבת ישראל המהווים את התשתית המהותית בפרובלמטיקה הסי־פורית אצל חיים פוטוק. חקירות ועיונים, מסורת וקניינים — הם שני מישורים המקנים מושגים הקשורים בגורל יהודי ויעוד אישי שבהם מתלבטים גיבוריו, והם בעצם מתפיסות היסוד ביהדות. ומהזרמים הרוחניים של החברה היהודית האמריקנית. זרמים הדב־קים ושומרים על גחלת העבר לעומת החדשנים אשר מבקשים לפרש את שרשי האמונה לאור מציאות הפרשנות ולובשת צורה.

„ההבטחה"* הוא רומן נוסף של חיי פוטוק אשר כל יצירותיו סוב־בות על צירי „בהירה" ו„גבור", על בעיות חיים ומפגש הרבויות.

הסופר שהוא גצר למשפחת הרבי מרייזין, למד בישיבת רבי אלחנן בניו יורק, אך לא נעצר על סף וויליאמסברג ובורוקלין, אלא פסע לעבר אנהרופולוגיה ופילוסופיה ב־סמינר התיאולוגי היהודי, שם למד אצל פרופסור השיל, ופרופסור ליברמן (יבל"א), ונעשה לסופר בעל מוניטין של רב־מכר.

ספריו קשורים בחיי הרוח, ובהת־נגשות מתמדת עם הזרמים הסוציו־לוגיים, פסיכולוגיים הממדע של תרבות המערבית — המצטלבים עם מחשבת ישראל.

לצד ספריו „הנבחר" ו„שמי הוא אשר לב", מביא איתו ספרו „ההב־טחה", גוון נוסף בהתמודדות של היהודי והאדם המודרני, כאשר ב־מרכזו שני גיבורים — דני סונדרס האורתודוקס, בנו של הרב החסידי ההותר לפסיכולוגיה קליינית, וכנגד ראובן מאלטר — בנו של חוקר התלמוד הלומד לוגיקה ונזקק ל„סמיכה", על רקע של ליברליזם מחד וקנאות מאידך.

שתי דמויות אלו שרויות בצל אסכולות רוחניות שאחת מהן מייצג הרב קלמן מניצולי השואה הניצב כאלון זקוף בעל אמונה מוחלטת, לעומת אברהם גורדון הפרופסור, המביא איתו אינטרפרטציה חדשה לאמונות עתיקות כדי לקשר בינם ובין העולם המודרני, ובו זמנית לא לגרום לנטישת המסורת.

שני אישים אלה עומדים בסימן העימות בין עולם היהדות של חז"ל ובין ההתמאגיות ההקרנות של ב־קורת המקרא והתלמוד, שאינם מוב־דרים בתמונות שחור וערב של חיים משמעותיים, כי אם ברובד של רע־יונות מופשטים, וכל זה שזור במסע פסיכותיראפי סביב מיכאל גורדון המשמש כשפן נסיון לשינוי פסיכוזה נפשית ונושא למחקר.

הרב קלמן המשמש גורם דומיננטי הוא מורה זועף באוניברסיטת „הירש" הדוגל במשנתו של ר' שמשון רפאל הירש, כי התורה היא נצחית ויש להעלות את הדור לרוח התורה ולא לסגל את התורה לרוח הדור. לפניו — אין זרמים ביהדות כי אם ישנה רק יהדות אחת. הלומד תורה צריך לקבל על עצמו את עולה והוא דורש מתלמידו את „ההבטחה" ל־השתלב בשרשרת הדורות.

הרב קלמן, הוא בעיני חיים פוטוק כפרסוניפיקציה של קנאות באוירה רוויה חשדנות, כי „במנותת ההש־מדה התחריבו יותר מאשר את יה־דות אירופה. הם הביאו חורבן על אמונתו של האדם עצמו... עד יחלפו דורו של תוהו ובוהו עד ש־נשוב להאמין באדם" (עמוד 250).

דמותו של הרב קלמן, מתוארת על רקע סיטואציות שונות של תור־

* „ההבטחה" — מאת חיים פוטוק. עברית — אופירה רהט, בהוצאה „בתהן" תשל"ד.

עקידי שני אישים קוטביים אלה הסמלים השלכות רוחניות ו־תרבותיות בחברה היהודית האמרי־קאית, מציב דוד מאלטר את אספקט הביניים של הסינתיזה בש־גי גיר־סאות. הרומן של חיים פוטוק סבוע ברשומים של דעות. הוא מגלה יותר נעימה אינטלקטואלית מאשר מגלם נפשות ומצבים אנושיים, ואת העלי־לה של הפיקציה הבדיונית ממלאים מגוון העקרונות והמחשבות.

דני סונדרס וראובן מאלטר שקר־עים במשנה עיונית ופסיכולוגית, אשר מבנה צומחות השלכות ליעודם האישי וההברתי, הדרך חיי שניהם עולה ומבצבצת תוצאת השנאה של הורים ומורים הבולמים את ההבנה ההדדית וגורמים להרס ולמריבה. שניהם חיים לאור חזון ומאבקים על דעותיהם. בין דני סונדרס ובין אביו שורות שתיקה עמוקה הדרכם נפרדת. אביו נשאר שלם במחשבה ובמעשה, הבן נשאר שומר מצוה, אך מחפש פורקן במדע הפסיכולוגי. דני סונדרס שמותו — מוח של איינ־שטיין ונשמתו — נשמת שוויצר, נשאר דבוק בהדאותו האמונתית, אך במקום הלימוד העיוני הוא בוחר בהתבוננות לחיי הנפש של האדם. הוא משלים עם הנוסח החסידי בד־אמותיו, אך בבואו לרשות הרבים, הוא נדרש למדע המודרני. הוא קיבל על עצמו את משנת אביו ומכאן הדרכים נתפרדו. גם עולמו של ראובן מאלטר תפוס בבעיות לוגיקה ופילוסופיה, אך הוא אינו רוצה לוותר על קבלת „סמיכה" ב־ידי הרב קלמן הקנאי, שכן אז ישאר כל חייו שמרע מכפנים. הוא סובל כל הימים מהאישיות הדינמית של מורו שאינו מוכן להעניק לו „סמי־כה" אם לא יקבל על עצמו גם את השקפותיו. האקט של ה„סמיכה" מ־טעם הרב קלמן אינו מתבטא רק בהגלויותו הרוחנית כי אם במשמ־עותו האמוציונאלית.

„כשאתן לכם „סמיכות" לרבנות, לא אתן לכם אותה רק בשמי. שמי כרוך במורי... ובדורות של מו־רים". אפס זה אינו איפוא רק סמ־כות כי אם גם שליחות. הרב קלמן אינו משלים עם פרשנותו השיטתית של דוד מאלטר האב שלוקה לעצמו את הרשות לשנות מקסטים. שיטה מחקר זו עלולה להמיט שואה על עצם קיומה של ה„אידישקייט" ואז מרחפת סכנת התמוטטות על המסורה כולה. ראובן מאלטר התלמיד מנסה לבאר ולהעריך, אך בעצם בטיעוניו השנונים הוא קורא תגר על עולמו

ותפיסתו הרוחנית של הרב קלמן. אך כאן חלה השלמה בין הרב וה־תלמיד, הרב קלמן ניצב בפני בעיה מסובכת של הלמיד גדול והפרובלמטי ילבסוף הוא נאות לתת לו „סמי־כה".

בניגוד לעימות הוריף של המשנה האסתטית והציונית אשר בספרו של חיים פוטוק, „שמי הוא אשר לב", אשר שם הפראגמה היא מהויכה במשמעותה הרבי בוזר גלות על לב הצייר האמן. הרי מספרו „ההב־טחה" אנו עדים להשלמה בין ה־יסוד האישי והגורם הסביבתי, בין הרב והתלמיד (מאלטר) או בין האב והבן (סונדרס).

בסיפוריו של חיים פוטוק אנו עדים למאבק אימפולסיבי על אי־שיותו של היהודי בחברה היהודית האמריקנית הרחוק מכל המהרוחש לנגד עיניו, אך אינו יכול להינתק מההיסטוריה הרחוקה „אני לא הבי־נותי אותם והם לא הבינו אותי".

(סוף בעמוד 7)

קהילה יהודית ועלילותיה

מאת י. עמוס

התהוותה של קהילה יהודית באמריקה, תולדות יהודי בלטימור משנת 1773 ועד 1920. מאת יצחק מ. פיין. בהוצאת החברה היהודית, ההוצאה לאור באמריקה, פילדלפיה (באנגלית).

פרופ' ד"ר יצחק פיין נמנה על חוקרי ההיסטוריה היהודית באמריקה. הוא נולד ברומניה, למד בגימנסיה „הרצליה" בתל־אביב. השתלם באוניברסיטת וינה, והשלים את ליסודיו בדרופסי־קולדג' בפילדלפיה. פיין שימש בהוראה בבתי ספר עבריים ויהודיים. הוא פעיל בחברה היהודית ההיסטורית שבאמריקה ופרסם מחקרים רבים בתולדות יהודי אמריקה בעברית, אנגלית ויידיש.

ספרו על תולדות יהודי בלטימור זכה להערכה רבה ועורר הדים חיו־ביים בעתונות היהודי. אשר ציינו, כי בחיבורו זה כתב פרופ' פיין לא רק את קורותיה של קהילה אחת, כי אם את תולדותיהם של יהודי ארצות הברית, כפי שנשתקפו בעיר אחת.

האכן, יש בהיסטוריה של קהלת בל־טימור לא כעט מן ההיסטוריה של כל יהודי אמריקה, החל ממחצית ה־מאה הי"ח ועד ראשיתה של המאה העשרים.

דרכי קליטה

ההיסטוריון מובהק ידע המחבר לא רק להסתייע באלפי המסמכים ו־התעודות, שהיו לנגד עיניו, כי אם להוקיר את גורלם של יהודים רבים, ידועים ולא־ידועים, ואת דרכי קלי־טתם בגולת אמריקה. הוא כותב, ב־ראש מחקרו, כי ההיסטוריה של יהודי אמריקה היא הלת־מבדית: התאמה החיים היהודיים לתהליכי האמריקא־ניזציה, טיפוח התודעה היהודית, ו־שיתוף הגורל ההיסטורי עם אחיהם שכעבר לים. תשומת לב מרובה מק־דיש פרופ' פיין ליהודים האלמוגים, שאין ההיסטוריה „הרשמית" מדווחת עליהם, אך הם הם בשרה הדמה של ההיסטוריה היהודית. מן הפרטים ה־אופייניים של חייהם וסבלותיהם שואב החוקר ידיעות רבות, המסייעות בידו לתיאורה של התמונה הכללית. עם זאת אינו מקפח את המשפחות הגדולות ורמות־היחש, אשר סיפקו, במשך כמה דורות, עסקני־ציבור, רופאים ולוחמים אמיצים למען יהודי אמריקה ולמען יהודים מקופחי־זכויות בארצות אירופה. פרופ' פיין מרחיב את הדיבור על הרבנים והחיים ה־דתיים והתברותיים ומאיר את היחסים, שהיו קיימים בין היהודים של מעלה („אפטאון") לבין היהודים של מטה („דאונטאון").

שיחזור ימים רחוקים

ההיסטוריה של קהלת בלטימור ניתנת בסיפורים קצרים ותמציתיים, אשר עוצבו בידי המחבר מתוך ה־דוקומנטאציה העשירה, שעברה תחת ידו. נוסח השחזור של הימים הרחו־קים, על נסיבותיהם הביהודיות, הוא ספרותי, לא פחות מאשר היסטורי. לכן, נקרא כל הבהוקר כספר מעולה, הכתוב בלשון עשירה ובנגון משובח המקרבים מביה וביה את העבר ללבו של הקורא. לפעמים רחוקה מצליח היסטוריון בעדכון האירועים הנשכ־חים בדרך משופרת כל כך, כפי ש־מצליח פיין בסיפוריו. הוא יודע היטב שחיי היהודים הם חלק אורגאני מן החיים הכלליים באותה עיר ובאותה סביבה, הוא מסביר בכל פרק, ב־צורה קצרה כאור ותמציתית מאד, את מסגרת החיים הכלליים, אשר בתוכם נתקיימה המציאות היהודית, על ייחוד־דה הדתי והאתני. שיטתו של המחבר היא ללכוד מן הפרט על הכלל ומן הכלל על הפרט, ומסקנותיו עולות יפה, כתוצאה מעבודה רבת שנים ורבת עמל, אשר איפשרה לו הסלק־ציה של החומר הטוב ביותר, כפי שנראה לו לצרכי עבודתו.

מתברר, כי היהודי הראשון שהופיע בעיר במחצית המאה הי"ח היה רופא, סוחר ותקלאי, יעקב לומברוזו, אך עיקר התעסקותו היה ההתיישבות ב־

ערכאות, אם בתורת נאשם ואם ב־תורת מאשים. של מה לא נאשם ה־רופא רב העלילים הזה? על אונס, על חילול שמו של ישו ועוד. היהודי השני הופיע מאה שנים לאחר מכן, והתעודה מספרת על כך, הוא לא פחות ולא יותר, אלא הודעה לגבאי בית הכנסת, כי יהודי שני התגלה ביום השבת...

מעשה בשני יהודים

אך הסיפור המעניין ביותר על ה־יהודים הראשונים בבלטימור מוקדש לשני יהודים מגרמניה, שנמכרו ל־עבדים, כדי להגיע לארצו של קולומ־בוס. האחד ברח, ואילו השני שמואל וולף נאבק בעבודתו בחוות של טבק בבלטימור, והשאיר אחריו מכתב מיוחד במינו. המכתב מיועד לאביו שבגרמניה, ובו מתאר היהודי העבד את החיים הטובים, שזכה להם. המו־רת כרטיס האניה, שמעבידו שלח לו, התחייב לעבוד במשך שנתיים כלבד. בעליו הוא יהודי הולנדי המכבדו ומוקירו, ומינה אותו למשגיח על תשעים ושש כושיים, שעובדים תחת פיקוחו. בכל יום הוא לומד את הלשון האנגלית על חשבון מעבידו, ונגעל בשבת נעלים מיוחדות, שמעבידו העני־ניק לו. האוכל משובח והטבק מצוין, הוא מקוה, שבמשך השנתיים הוא יחסוך כסף, והעיקר שהוא שומר ב־חלקו עד אין די.

המעביד, שקיבל את המכתב ל־משלוח לאביו של העבד, לא מילא את שליחותו, והמכתב נשאר, כמסמך היסטורי מזעזע ביותר. הוא לא היה יהודי כלל, ועל העבד היהודי היה לשרת אצלו למעלה משלוש שנים, תמורת עשרים ושש הדולארים, ש־שילם בעד כרטיס האניה. לאחר מכן תיאר שמואל וולף, במכתב לבית המשפט את מצבו האמיתי, איך ש־רעב ללחם, ואיך שהיה לובש בלויי סחבות, ואיך ליצאה נפשו בעבודה קשה ואכזרית. מכתב השקרים שלו לאביו נמנה על ראשוני המכתבים הידועים, אשר המהגרים היו כותבים לבני משפחתם באירופה ומספרים על „עסקי הזהב" שלהם באמריקה. בה בשעה היו רעבים וצמאים ועובדים עבודת פרך מזריחת השמש ועד שקי־עתה, עבור פת לחם חרבה ופנת גג עלובה, כדי לוציח בה את גופם ה־רצוץ והשבור בין יום עבודה אחד למשנהו.

שוחט ראשון

סיפורים מעניינים מביא פרופ' פיין על שתי אלמנות לבית אטינג ולבית כהן, אשר הקימו משפחות ענפות והניחו את היסוד לחיי קהלה מתוק־נים ומסורתיים. בן אחד של האטינ־גים היה השוחט הראשון באמריקה והיה פעיל בתנועה לשיפור חייהם של הכושים, לאחר ששוחררו מן ה־עבדות. במחצית המאה הי"ח היו ב־בלטימור כאלף וחמש מאות יהודים, ושמם יצא לשם ולתהלה בין הקבר־נים הרבים, שהיו נודדים בין קהלות ישראל. בית הקברות היהודי הראשון הוקם כבר בשנת 1786, ואילו בית הכנסת הראשון נבנה כששים שנים לאחר מכן. שתי המשפחות המיוח־סות היו בתי קברות פרטיים, לצורך עצמי בלבד, אך עובדה זו לא מנעה מהם את ההשתתפות הפעילה בהנהגת העדה ובהגנת זכויותיהם של יהודי אמריקה. בשנות השלושים של המאה הי"ט סייר בן אחת המשפחות מבדם כתן באירופה האסיה, וביקר בארץ ישראל היותה על כך במכתביו לבני ביתו.

בני משפחת פרידנוואלד, עסקו ב־צרכי ציבור באמונה וסיפקו מנהיגים ופלומדים, שתפסו מקום נכבד ב־

(סוף בעמוד 7)

בצוק עתי רוחק

(משירי „פה היום")

מאת אלעזר שרבים

עוֹד לֹא הִתְבּוֹנַנְתִּי בְּכָל מַה שֶּׁקָּרָה.
בְּדַרְכִּי לִי אַף אֵין נִסְתָּרָה.
נֶעְדָּר שָׁם יֵשׁ. בְּחִיקִי, כֵּלַי!
הָיָה רַק צִלִּי!

עוֹד לֹא נִתְעוֹרַרְתִּי לְמַה שֶּׁקָּרָה.
הַאֲנִי הַמִּקְרֶה הָרֵק לִי
זֶה קוֹרָה נִסְמוּי וּבְנִרְאֶה
פְּנֵיתִי עֲרֵפִי־לֹא־פָנִים לִמְבַשֵּׂר.
הֶעְלַמְתִּי עֵינַי מִנִּצְנוּץ שֶׁבָּרַק לִי
מִסְפַּר לִבְנוֹ הַמְּסֻנְוָר.
אָסַפְתִּי אָזְנַי לְחָזוֹן שֶׁלֹּא רָעַם.
לְכָל רוּחַ־פְּרָצִים שֶׁקָּרַק לִי
לְכָל שֶׁרָאָה בְּלֹא פַּעַם
בִּכְלִיל וְלִשְׁלֹם
לֹא יִשְׁלֹם.
וּלְפֶתַע בָּא קוֹל בִּדְכְדוּךְ פַּרְשָׁל,
זָר־אוֹר אֵל הֲלִיל
מִתְעַרְפֵּל —
אֵי־שָׁם בְּקַפְאוֹן־דָּם נְתוּפָיו כִּימַר?
פִּי רָדַם — וְיָתוֹ וְרֵד!

עַד שֶׁמֶשׁ — תְּכֻלְתִּי בִּי בְּפִים בְּחִלָּה
(עֵינוֹ זוֹ כָּבָה גַם עַד כֹּה)
וְנֶגֶד לְנַפְשִׁי שְׁפֵלָה,
וּכְחָשׁ כִּי נִבְהוּ בְּלִי. וְרָחוֹק.
זֶה כָּל שֶׁקָּצַב —
הַנּוֹמֵךְ פֹּה הִקְרִיב בּוֹכְבִיּ.

לפרשת השבוע

חיי שרה

נשיא אלקים אתה בתוכנו (כ"ג—ו')

אמרו לו שאול והמשל רק מתכיפים לו לפנים, כי כך הוא, אלא „נשיא אלקים" בתוכנו" — מן אצנו ואשר גם בתוכנו—לכנו. (החידושי)

ואברהם זקן בא בימים (כ"ד—א')

במדר: יש זקן בימים ואינו בזקנה, בזקנה ואינו בימים, אברהם זקנה כנגד ימים וימים כנגד זקנה. הענין הוא, שכל של אדם קצובים, המסור שבשעה הדין צריך אדם דין וחשבון על כל יום ויום ובוה מובן מה שתיקנו בתפילה, שלפני התילים חקתני מהעולם הזה קודם עד מלאת שבעים שנה כדי שאוכל לתקן את אשר שחת. ולכאורה יפלא: וכי מי שזכה לשבעים שנה, לא יאמר ומהר הלשון: „באותו יום" המובן הוא שמי שעבר ימים — כל־שכן הרבה ימים ולא תיקן בהם את שהיה לתקן, הוא זקן בלא ימים, לעשות תשובה ולהשלים מצוות יותר מן המחויב. ומי שחי כבר יותר משבעים מבקש שיאריכו ימיו, כדי לשוב בתשובה ולתקן את עיוות בביטול ימיו... וזהו אמרו שאברהם היו לו ימים וזקנה. (פנים יפות)

במדרש רבה: מצבע אברהם אבינו זקן זה מצד זה, והבחור והבת מצד זה.

הרבה פעמים רואים אנו בתורה צעירה ביוצאת לוקין, ובאמת זהו הנקבה, והורתה חמאים. וכן יש לנשף, שנושא זקנה. עשירה — ובם יש התקבה. האמורים ה־מטבע של אברהם אבינו; זקן וזקנה מצד זה הבחור וב־מצד זה — להורות שהמטבע יכחוד עיקר האדם מצוין. אין — לישא אשה, שלא הטבע — אלא אם זקן וזקנה בחור ובתולה — — — אשר לראשי מילר)

ויתן תבן... ומים לר־חוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו (כ"ד—ל"ב)

כאן כתוב: „אשר אתו" להלן (ביד) יאמר: „והם אשר עמו", כי ההבדל בין ל„אתו" הוא, שאם השנים שווים ודומים זה לזה ב מעלה, אז תאמר מילת את דברי חז"ל: „אתו — ב לד"). אבל אם השניים שהם אינם במעלה אחת, אלא האחר עיקר השני טפל, כה עם אותו, שאינו אל שמשו או יאמר עמו ולכן ב לת ביאתו אליהם, שלא נוד דיין לבית־בתואל יתרון חש של אליעזר על האנשים עמו, והיו כולם שווים במ אמר: „והאנשים אשר אתו" בל אתר שדיבר אליעזר, תודע להם שהוא נשלח מא לגמור ענין האירוסין, לוהם שמעלתו גדולה מ אנשיו — שהוא העיקר ו טפלים — לכן נאמר „אשר עמו". (הכתב והקב)

ויאמר לא אוכל עד דברתי דברי (כ"ד—ל"ג)

יבואר לפי חז"ל (ביר) שהיה לבן סבור שהוא א־לי קלכהר פניו של אליעזר דומה לו. ועל־כן לא רצה יתכבדהו ככבוד הכבוד להם רהם, ואמר להם שקודם־ כה לספר להם כל הבטוח הוא ומה הוא קרוב, ואז הו, לפי קרוב ולא יהנה שאינו שלו. ועוד חשש שהאכילם האלה כיוהם בור מעם שבה נתן להבקה עבדים — והשבר בתהאי אכילה יתן להם ממן קרה. בן סיפר להם קודם כי הצעדים נתן להבקה תכשיטי־כלה (באר מים ח')

אלי לא תלך האשה (כ"ד—ל"ט)

אלי כתוב. בת היתה אליעזר והיה מחזר למצא שיאמר לו אברהם לפנות להשיאו בתו. אמר לו אב בני ברוך ואתה ארור, ואין מידבק בברוך (רש"י מהד"ל תמהו רבים, למה לא כתב כן למעלה, כאמר אליעזר זה לאברהם? ועוד צריך שינוי הלשון, שלמעלה ב „ונקית משבועתי", וכאן כ „ונקה מאלתי" י' ואשר מאמר לבן לאליעזר: „בא ה'", חשב אליעזר שיצא ארור ובא לכלל ברוך, לכן שאם רצונם לתת את בת אדוננו — טוב; ואם לא אלי; כי תחילה לא היתה העכשיו שיצאתי מכלל ארור הרי ברכתני, אתן לו את ובזה מובן שאמר: „אז מאלוהי", לפני ארור, כי יצא מכלל ארור ובא לכלל (אור לשבים).

ויצחק בא מבוא באר לחי רואי והוא יושב בארץ הנגב (כ"ד—ס"ב)

הלומד תורה ושכח בלא סימן הוא שלפי לשכה באר יצחק השכינה באש לחי רואי" — כשם שם היא התורה; „והוא יושב הנגבי" — על־ידי ליבור אדם זוכה ל„נגבי" (כדברי חז"ל: הרוצה לה ידרים (ב"ב, כה). לפי רש להחכים מקשיר).

ויאמר אל העבד האיש... ויאמר העבד אדוני. ותקח הצעיף ותתכס (כ"ד—ס"ה)

יצחק אבינו כדמו מות ופחד. וכאשר ראתה אותו נתלבשה ביראה; והקח ותתכס — כדברי חז"ל קנ"ה): כמי ריתך, כי הוי השני עלך איתא דשמא (דכלה)

ליקט שלמה יהל

השלמה: בפרשה השבוע ד"ה: וילך אברם, הוטמם המקור: אגרא דפרקא, על

בחצר המטרה

מאת ש. קורא

אסופת מאמרים־ונאומים של זלמן שזר, ערו־כה וסדורה בידיו, שבה תגובה רוחו על מאורעות מרכזיים בחיי העם היהודי, יצאה־לאור בבלאות שלושים לכותו (בחצר המטרה, דברים על האומה והארץ, תרע"א—הש"ח, הספריה הציונית על־ידי הנהלת ההסתדרות הציונית, ירושלים), ובה כדברו בהקדמה לספר: „נתתי את המאמרים בסדר כרו־נולוגי ולא לפי נושאים. בדרך קבחרתי יהוש הקורא בבעיות שניסרו בעולמו של ישראל בכל תקופה בדרך שבחצר המטרה. המאמרים בצטרפים כאילו בעצמם לסיפור כאורעותיו של הדור, וה־בעיות עצבדו לפניו". הפובליציסט הנואם, שכתב ואמר את דבריו מימי נעוריו ועד קום חזון, בחר בשם הקולע „בחצר המטרה", (לפי הכתוב: „וירמיהו היה כלוא בחצר המטרה", רש"י, לשון בית המשמר). שמשמעה כפשוטה ציפיה ותשייה לקראת המסורה היא מדינת היהודים, ומשמעה המדרשי, עמידה מתמדת וקשובה בבית המשמר לכל ההרחשות.

במיבחר של קרוב לשבעים מאמרים ונאומים, מהם בעלי ערך לעצמם ומהם דברים לשעתם, המגמה היא להבליט מה שלדעתו ראוי להיחשב מאורע, או בעייה, באותו פרק־זמן בחיינו. עוד בשנת תרע"א, בביקורו הראשון בארץ, הוא כותב על הצורך במתן מידע למועמדים־לעלייה בדבר מצב העבודה במושבות ובערים במאמר עיוני, כתוב לגופו, על שוק־העבודה בארץ־ישראל בימי העליה השנייה והצורך בלשכת־מודיעין לעולים־בכות.

בימי מלחמת־העולם הראשונה בשנת תרע"ה, נמצא יהודי אחד בפטרבורג, שהציע ליישב יהו־דים בסיביר. לדבריו, חבל־ארץ רחב־ידיים ומשו־פע אוצרות־טבע זה זקוק לאנשי יוזמה ואינ־טליגנציה, מפוך ועמלה כדי להפיק ממנו עושר רב. מאחר שהיהודים אינם רצויים ביותר ברו־סיה האירופית שבה כלואים בתחום־מושב מוגדר, הרי טוב יעשה הבאר אם יקבע את סיביר שברוסיה האסיאתית למרכז של מליוני יהודים. הצעה זו, מעין גלגול ראשון לחבל האוטונומי היהודי שהקימו אחר־כך הסובייטים בבירו־ביג'אן, לא עוררה הדים רבים. אך רובשוב־שזר הגיב על תכנית־סיביר במאמר שפירסם בשנת 1915 ב„יודישע רונדשאו" בגרמניה.

מאמר כתוב, כדרכו, במקבילה מן העבר המב־ליטה על רקע הדביקות בגלוח את העיוות בשלבו המציאות הרציאות שמגיע בהצעה לפתור את הבעיה היהו־דית בהתיישבות בסיביר. הוא פותח במנשה בן־ישראל, מדינאי האיש־מסתורין, שבשנת 1655 הציע לפני מלך אנגליה לפתוח את שערי ארצו בפני יהודים. כאשר אולה נימוקיו המעשיים וה־חברתיים מבה למלך, שידע תנ"ך והאמין בו, לאמר: „וקבצתי אתכם מכל ארבע כנפות הארץ ונטעתיכם על אדמתכם", כלשון זו נבאו הנביאים לבני ישראל. נמצא, איסור להכנים יהודים לאנ־גליה מונע פיזורם בכל ארבע כנפות הארץ, כנאמר בבואה שמשם יקובצו, ואין גאולה שלימה לפני גלות שלימה. נימוק זה השפיע על המלך והוא פתח את ארצו להשלמת הפיזור של עם־העבר".

הנמקה זו, בין שנאמרה בתמימות ובין בתחבולה, משמשת נקודת־מוצא לשזר לציין באירוניה, בעקבות תבלית סיביר, ש„כל זמן שנמצאת עוד במקום מן המקומות ארץ, שנשקפת בה ליהודים אפשרות של קיום, עדיין לא אפס בתוה של גלות".

הוא שלק המשפר במאמר עוצמית שונות של סיביר היהודית, בתוכה למרכזים יהודיים גדולים בגולת שזור הוכו: „בהמוניהם יבואו היהודים אל הארץ ממשמת ובטבה את מבוצם המשולם"

דסיביר. היהדות הנתיקה הקבע את מושבה על חוף הבייקאל. שוב יוסיף עם אולי רמב"ם מודרני דף חדש ורב־תהילה לתולדות הרוח של העם היהודי. סביבה יהודית היוצר שוב לפי ההגדות הישנות: בתי־כנסת וישיבות, לשון עצמית ובתי־ספר, עתונות, ספרות ומדיניות ילאנדסמאנשאפט ציונית סיבירית... דור חדש יצמח, שיהיה מהלהב ומתפעל מסיביר, היסטוריונים יהיו מחפשים באר־כיונים נקודת־אחיזה להשערה, כי היהודים כבר התגוררו בסיביר לפני דורי־דורות, הגניבאות יהיו קובעים בסגנון פאתיסי, כי יהדות וסיבירייה תופעות־דת זהות הן, וסיביראים בני דת משה יכריזו, כי כל קשר עם יהודים בלתי סיביריים הוא מעשה בלתי פאטריוטי ובלתי נסבל. הכול כפי שנהוג עתה בכל גלות „נורמאלית". עד שבבוקר־עבות אחד יעלה בדעתו של העם הסי־בירי, שכבר נעשה הוא עצמו בשל ומבוגר די צורכו, כדי לפתח בחומר אנושי משל עצמו פעי־לות משקית, אותו יום יהיה פתאום הקרקע רוצה שוב מהתת לרגליהם של היהודים, ואז יהיו שוב צולבי־ישו ומבצעי רצח דתי, שוב נהיה אנוסים לבדוד.

הצעה מיקרית של אחד, שרצה להקים מרכז יהודי בסיביר, שכולם התייחסו אליה בבת־שחוק, משמשת בעטו של הפובליציסט וההיסטוריון כאבר מאלף בציונות, שנכתב לפני ששים שנה והוא רענן עד היום בזכות סממני כתיבתו.

☆

ודאי שהוא כתב על „בשורת המהפכה ברו־סיה" בשנת 1917, על התארגנות החלוץ ברוסיה בימי מלחמת־העולם הראשונה, ועל ראשית צמיחה של יהדות ארצות־הברית בהנהגת האומה. בעל תושים רגישים לקורות העתים הבוחן בהתהוותם של מאורעות המחוללים תמורות זע בעולם הגדול וזע בעולמנו.

בכתבו על החלוץ, שצמח מתוך יסודי המלחמה, תריהו ממחיש את ייהודה במשל מן המדרש: „על הבכורות היהודים במצרים, שבלילה של מכת־הבכורות פסח עליהם מלאך־המוות, מסופר, שבכנה הגאולה והמופלאה העלו לדרגת כהנים לה'. גם אלה שבשנות הזעם הרב ניצלו מידי ההשמדה, הצלה המופלאה השאירה בהם עק־בותיה. הם נעשו מבוגרים יותר כדי להבין דרישת שעה הבנה מעמיקה יותר: להקדיש את חייהם שניתנו להם במתנה, הקדשה מליאה להירוש של העם".

הוא מקבל פני המהפכה הרוסית בקריאה גל־הבת: „אזיקים נופלים". בימיה הראשונים היה סבור, שעשרות מליוני הנתינים החרסים, עבדי הצאר ונושאי כליו, ניפגו באמת את אזיקתם, יבאו להרות ועמם יחד גם הגיעה שעת כבוד ושוויון־זכויות ליהודים. בזמן כתבו את המאמר לא ראה, כרבים אחרים, שבמקום משטר־הצאר המשעבד יבוא משטר־הבולשביקים האכזרי, ש־ניתק את מיליוני היהודים ברוסיה מן היהדות ומשאר חלקי עמם.

לעומת זה ראה ראייה בהירה, עוד בשנת 1917, בדרך לסיום מלחמת־העולם הראשונה, את היהדות האמריקאית בהתעוררותה למשימותיה ההיסטו־ריות בהושטת עזרה ליהודי אירופה ובתמיכתה בציונות ובבניין הארץ. באותו פרק־זמן היה ה־דוש בקביעתו: „בעבור השני של האוקיינוס נתרחשה הפיכה מופלאה, היהדות האמריקנית, שעוד לפני זמן קצר כמעט שלא היתה משותפת כלל במגמות־התחייה היהודית, נסתפה עתה על־ידי התקוה והגדולה המתייצבת בשורות להתמ־ציון המובחרים".

הוא כתב ונאם על מאורעות תרפ"ט בארץ ועל שריפת ספרים יהודיים בידי הנאצים בשנת 1933, על „הפיגע העליה" ומחאה נגד ספר הלבן, על

☆

בראשית „מסע על פני ארצות הבלהות פגי־שות עם שרידי היהודים לאחר השואה, הוא רושם שורות ברשימות על אמסטרדאם ועל פראג, על פרשבורג ועל קרשיצה, על קראקא ועל לודז, ועל שורה ארוכה של עיירות בפולין, שבהם שכנו רבנים ואדמו"רים שהוציאו שמן למרחקים. הוא הכיר את הקהילות במסעותיו לפני השואה וידע אותן מתוך קריאה־שמיעה לדורותיהן. בעין רואה, בלב נבון, בידיע רב ובהתרגשות עמוקה מתאר בתמציות את אמסטרדאם, פראג, פרשבורג ו־קהילות אחרות בעבר ובהווה.

הנה הוא בבית־הכנסת של הפורטוגזים באמ־שטרדאם: „הבנין עודנו עומד על כנו, ועוד הכתובת עליו משנת הקמתו: „אבוא ביתך" (הל"ב), אך הוא ריק. והנה בית־הכנסת הגדול של האשכנזים, שכל כך הרבו לפארו ולציירו. ריק הוא ופגוע, ושמשותיו מנופצות כולן לכל גובה קומותיו... שלושה אלפים יהודים לוטשי־יהלומים היו בעיר הזאת, מספר לי מלווי, ומהם נהרגו אלפיים ושמונה מאות. למעלה מחמישים אלף יהודים גרו ברובעת היהודים העתיקים ולא נשאר מהם איש. כולם נשלחו לערי ההריגה".

והרי הוא בפרשבורג, עיר החתם סופר, שבית מדרשו הרב וברחוב פגש יהודי זקן בודד שאמר לו: לפני שנים מיספר היה כל הרחוב הזה מלא יהודים, לא היה פה גוי. והרחוב מלא, שלהם היהודים ולא שבו. וכמה תורה שפעה כאן, אוי־אוי".

ובעיירות פולין: „הנה סוכאטשוב, עירו של ר' אברהם'לי סוכאטשובר, בעל „אגלי טל" ר' „אבני נזר", אב לשבט חסידי בישראל. לאלפים נערו הנה חסידים מעברים. הנה ספוריקוב, עיר הדפוס העברי, עיר השי"ס הספוריקובי, עיר מד־לוקת הרבנות המייגעת, העיר שבה ישב על מדין ר' מאיר שפירא, מייסד ישיבת חכמי לובלין. כאן, באחד הבתים תיכנן את „הדף היומי" ויצר את הניגון „ומהר לבנו לעבדך באמת", שאנו שרים בארץ באסיפותינו עד היום". והנה קמענו, האם זאת קמענו, אשר על שמה נקרא ה„קמעני־פענער", הוא המלבינים והמהולל, אשר האיר את לבותינו בילדותנו בביאוריו לפסוק"?

הספר פותח בביקור ראשון בכותל המערבי, בשנת הרצ"א, וחותם בהירהורים על השנה־באב במדינת ישראל. הוא מביא את המאמר „כל המת־אבל על ירושלים זוכה ורואה בבניינה" ומסכם: „כאשר ישא אדם את אבלו על כפיים כן נשאה האומה את קינתה כל הימים עד אשר לא תוסיף עוד העיר לשבת בדד ודרבתי בניים תשוב והוחה לשרתי במדינות". מכל קהילות הקודש בגולה שחרבו, אל ירושלים עיר הקודש.

קובצים המכילים מאמרים ונאומים של אנשי־ציבור בחלקם הניכר עניינם לכבד את מחב־ריהם, רבנ־שלים במפלגותיהם, שמציבים „להם מצבת־זכרון באוסף דבריהם. החיבורים עצמם, שנאמרו לשעתם מאבדים עניינם כעבור זמנם.

המאמרים של שזר, גם כשענה אקטואליותם של רבים מהם, כדרך הגובה בכתב וצאם הקשר־רים לזמן אמירתם, בחלקם קריאים גם היום מפני שהם מתגבלים כתבלין של הקבלות היסטו־ריות, קטעי־תיאור הבריקות רישומיות, איש־עט ונואם בעל רמה. היסטוריון־מייטן וחוקר תנועות הרכים, כתב ואמר את הדברים. כבואותיו העיותיו של מאיר חוגב, שהתקין את הספר לדפוס, כמייצים מהבנת הענייניים.

הספר הוא, כנראה, כרך ראשון לכינוס פרי רוחו של זלמן שזר, שבהקדמתו מסביר „תרומתה של זקני הדור ביטים אלה היא בקיום מצוות „והגדת" לספר לבני הדור הצעיר כי מכל תקופה שבראתה עשה ואיומה יצאו מתוקים ומתושלים.

דגנית למהנית יובלה, על תבנית תחזוקה ועל גזירת הקרליטה של מבשלת המאבדאם. הוא הירבה לנאום ולכתוב על השואה, באמצעי ההצלה ובורד הגיבאות. שנים רבות כתב ססקירות שנתיות על מצב היהודית בתפוצות. בספר באים נאומיו הקריאים להקים מדינת ישראל. הדברים אינם ברמה אחת, כתב תגובות של באמצע־בעירנות ומהם הערכה מצב, פולמוסים ודברי הוכחה כלפי חוץ ועידוד כלפי פנים. בכל מה שנאם וכתב הוהמנו טבע בהם, הן בתוכן והן בצורה. סוגיות אקטוא־ליות של הימים כרוכות אצלו בהשוואות מן העבר, הרי־ישעה בבודריים לאחר חורבנה, ואישים היסטוריים ביופיעים לעיניו בביקורו בקהילות היהדות עתיקות. הוא „כשומר" עמם כאילו נהכנו יחד ההה לוח־יגג אחת, כלום קשב להדר דורות קודמים, שאינם אצלו עולם תוהם, אלא בעשה אבות סימן לבנים, הרי באמצעיו המצבים להבוה ובאמצרי הציורים לרוב בקצב הגיגי הוא לעיתים קרובות בהינה דור לדור יביע אומר בעצמיר יהוד בגלה ובגאולה, לשובה ושמחה, בעלה בשיר־פה נפשית חגה ובתובלה בציבות פיוטית.

מבין רשימותיו ובאמרו נצטיין את „יום זרמייזא". נכתב בשנה 1934, במלאות תשע מאות שנה להקבה של בית־הכנסת בקהילת ורמס־ורמייזא בגרמניה, בשנת 1034. הימים ימי של־טון היטלר, כשעדיין לא שרף יהודים בכבשנים, אך דוק אותם לדרגה אזרחים נחותים, שאין להם שורש באדמה גרמניה. בוורמס התבכנו כמה וכמה רבנים של קהילות יהודיות ואחד מהם, הזקן שבחבורה, בא לתאכית, שהקהילה היהודית היא בעלת שושלת־יוחסין עתיקה בגר־מניה, הריהו קהילות שו"ם, שפייאר, וורמס ומיינץ, שנוסדו לפני תשע מאות שנה ומעלה. בכך ניסה לדחות את טענת הנאצים, שכאילו היהודים זרים הם בגרמניה ודינם להגרש ממנה. שזר מזכיר את הרב כגרמניה, שנאמו בקרנות בית־הכנסת העתיק בוורמס־ורמייזא ואומר לו: „אילו ניתן פה לכותלי הבית העתיק הזה, כליום לא היה מספר, כי עוד בימים הקדומים ההם, שהניחו אבני־היסוד שלו, לפני תשע מאות שנה, כבשבאה הבואים ליהודים יקרה כיקר־איש, עוד אז ידעו הסניגורים שנהגו על יהודי ורמס להפיץ את המימרה: „יהודי וורמס יהודים כשרים הם", כי הם הקדימו לצאת מארץ־ישראל לוורמס עוד עם הגולה הראשונה, לפני צליבת הנוצרי, ועל כן אין החטא הזה רובץ עליהם. האם חשלת תתבוללת־גולה זו? אילו ניתן פה לכית היה מספר, כשבהיכו על ספו אבנים, ושף, יוהר עם כל הקהילה מסביב בידי זאבי־ערבות, נושאי הצלב".

בסכרו את דברי ימי הקהילות העתיקות בגר־מניה, המבליים דם ודמעות, יעדות הקינות על הסבח בשפייאר, וורמייזא ומגנצא. הוא מגיע למסקנה הציונית: לא להתייפק כי אם להתגבר ולנתק את הקשר עם הגולה.

בפרקי אוייאן הוא מתאר בסידורת רשימות את הורעתה עקיבס הנשיא האמריקני רוזוולט בשנת 1938 בעיר הצרפתיה אוויאן לדון בקליטתם של פליטים יהודים בארצות שונות. נציגי רוב הבדר־נות סרבו לפתוח שערים בפני היהודים שברחו מגרמניה ואוסטריה. שזר, שהשתתף בוועידה, מתאר בהרחבה את בעיותיה ואת דיוניה, גם מפרסם את הידיקבאות של משתתפיה הראשיים. בפרק האחרון הוא מספר על קבלה שבת בבית־הכנסת העתיק של אוויאן, שנבנה בשנת 1656. בעברו בבית הכנסה הזהיר על הקנד בין מאר־דעות שנה תפ"ז בחיי היהודים, השנה שבה ניבנה בית־הכנסת באוויאן, לבין שנה הרציה שבה התכנסו לעיר זו לכבציא פקלם לגולים יהו־דים.

— דבורה בארון, מבחר מאמרים על יצירתה, ליקטה וערכה מבוא וביבליוגרפיה עדה פגיס, עם עובד, תשל"ד.

— עץ חיים, חוברת הנצחה ל־זכרם של בני מושבי המוהמ"ין, ש־נפלו על הגנת המולדת בשרות פעיל

בשנות תשכ"ט—תשל"ד, כולל חללי מלחמת יום־הכיפורים. הוצאת מזכי־רות איגוד המושבים של המוהמ"ין.

— הר־צפלר מספר, ספר שני, כתב אהרון מאורוביץ. הוצאת הערכה החקלאי, תשל"ד, 399 ע'.

— אור תורה, כתב עת תורני, חשוון תשל"ה, יו"ל על־ידי הברת אור תורה בכפר שלם הארגון עולי ג'רבה ודרום טוניסיה בסיוע ישיבת

[ע]ניין [מ]ערת [ה]מכפלה

את הרב חיים דוד הלוי

[ה]פרשה ניתן ללמוד עניין ה־ ... למאורעות הימים אותם אנו ... כבר נתבאר כי כל ספורי ה־ ... שבאו בתורה, הם בחינות ... אבות סימן לבנים". ובחינתנו ... מצאו סימני דרך רבים ב־ ... האבות לנתיבי ההיסטוריה ... ישראל. הוסיפו עליהם פר־ ... דורשים לדורותיהם מכל אשר ... ראו. מובן שגם לנו נרשמות ... בספורי האבות סימני דרך ... ימינו.

... פרשה תורה וכתבה פרק שלם ... למותה וקבורתה של שרה. ... בכל הפרק הוא רכישת ... המכפלה השדה וכל העץ ... לאברהם למקנה.

... צריך הדבר ביאור; מה הארכה תורה בתיאור רכישת ... והמערה ר' אברהם אבינו ... כתב שני נימוקים. הראשון ל־ ... מעלת א"י על כל הארצות ל־ ... ולמתים. ועוד לקיים דבר ה' ... להיות לו נחלה. ...

[illegible]

רמת הגולן

מאת פרופ' יהודה אליצור

בשם זה פרסם מורי הרי"ר א"י ברוך רשימה ב„הצופה" באחד מ־ מוספי חודש תשרי. הוא משיג על חכמי תורה הסוברים „שמרובה קדו־ שת הגולן משל עבר הירדן" (ממלכת חוסיין) וטוען כי טועים הם באשר „אין יתרון קדושה לגולן על שאר עבר הירדן".

במחילה מכבוד מורי הרי"ר ברוך הספרות היא בידו.

בענין ההבדל בין עבר הירדן ל־ בין ארץ ישראל המערבית שנינו ב־ ירושלמי סוף מסכת בכורים: „תני אשר נתת לי (דברים כ"ו 10) ולא שנטלתי מעצמי" כלומר גדולה מ־ עלת ארץ ישראל המערבית שבה נחלו השבטים מה שניתן להם ב־ מסורת ובגורל. ואילו שבטי עבר הירדן „נטלו מעצמם" ככתוב: „ויבאו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה... יותן את הארץ הזאת לעבדיך לא־ חוזה אל תעבירנו את הירדן" (במד־ בר ל"ב ב־5).

ואולם באותה סוגיא בירושלמי ב־ כורים נאמר לקמן: „חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמם" כלומר דינו של ה־ בשן ובתוכו הגולן כדין ארץ ישראל המערבית לענין זה וגדולה מעלתו משאר עבר הירדן (ממלכת סיחון — חוסיין).

המתעמק קצת בכתובים ימצא על נקלה כי דברי הירושלמי עולים ב־ קנה אחד עם פשוטו של מקרא.

מוצאים אנו בסדר מסעי במדבר ל"ב דיון ודברים ממושך בין משה רבנו לבין שני שבטים, לאורך ל"ב פסוקים. נושא ונותן אדון הנביאים עם בני ראובן ובני גד אתם לבדם. שש פעמים חוזר הכתוב ומפרש ב־ שמם של בני גד וראובן ואלו חצי שבט מנשה לא נזכר בכל אותו משא ומתן. רק בסוף הפרשה כשהכתוב מסכם את חלוקת עבר הירדן ובבשן נזכרו גם בני מנשה. אך עם היותם את שני סדרי החלוקה, „הנוטלים מעצמם" לא נמנו כי מקדמת דנא נועד עבר הירדן הצפוני לבני מ־ נשה.

דבר זה עולה בפירוש גם מפרשת כבושו של עבר הירדן בסדר חוקת (במדבר כ"א). „וישלח ישראל מל־ אכים אל סיחון מלך האמורי לאמר אעברה בארצך לא נטה בשדה וב־ כרם... בדרך המלך נלך עד אשר נעבר גבולך". הוא אומר לא נת־ כוונו ישראל מלכתחילה לכבוש את מלכות סיחון ולהתנחל בה. ברם „ולא נתן סיחון את ישראל עבר בגבולו... וילחם בישראל. ויכהו ישראל לפי חרב ויירש את ארצו... וישב ישראל בכל ערי האמורי בחשבון (בימינו חסבאן כ־20 ק"מ דרומית מערבית לעמאן) ובכל בנותיה".

נמצאנו למדים כי לא נכבש עבר הירדן הדרומי (מלכות סיחון-חוסיין) אלא משום שלא ניתן לישראל ל־ עבור ממדבר מואב אל מתן המעבר ערבות ירחו.

והנה אנו קוראים בסוף הפרשה: „ויפנו ויעלו דרך הבשן ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה אדרעי. ויאמר ה' אל משה אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת כל עמו ואת ארצו... ויכו אתו... ואת כל עמו... ויירשו את ארצו" (שם 33־35).

כדי להגיע ממדבר מואב לערבות ירחו אין כל צורך לכבוש את ה־ בשן. ואף אמנם לא הציעו ישראל לעוג „נעברה נא בארצך" כי אם עלו עליו למלחמה הכוח ויירשו את ארצו כמו שנהגו בעבר הירדן ה־ מערבי. אל נכון, מפני שמקדמת דנא נכלל הבשן — ובתוכו הגולן — ב־ ארץ נחלת השבטים.

פרשת ברכת יעקב (בראשית מ"ט) ברכת משה (דברים ל"ג) ועוד מק־ ראות רבים, מפורשים מלמדים כי לפי עומק פשוטם של הכתובים היתה ב־ ישראל מסורת חלוקה קדומה מימי האבות. נראה כי מקורה של אותה מסורת היה בבית יעקב אבינו שחילק את הארץ בין שנים עשר בניו. אל נכון היתה זאת חלוקה יהודית־חור־ נית, שציינה אך בקווים כלליים ב־ איזה חלק של הארץ יטול כל שבט את נחלתו. גבולות השבטים ופרטי החלוקה נקבעו אחר כך בתקופת משה ויהושע.

לפי כל הסיכומים הרמוזים של ה־ מקרא לא נכלל עבר הירדן הדרומי (מלכות סיחון-חוסיין) במפת החלו־ קה של תקופת האבות. ואילו עבר הירדן הצפוני (היינו הבשן ובתוכו הגולן) בכלל. אותו חבל ארץ נועד לבני מנשה מקדמת דנא. והנה מסו־ רת החלוקה קדומה בימי האבות נתנה אותותיה בשמותיהם של צאצאי יעקב ובביתו במשפחות מנשה. מוצאים אנו בבמדבר כ"ו 29־34 בקרב בני מנשה את השמות: שכם, חפר, תר־ צה. שלוש אלה ערי מלוכה כנעניות, שנפלו אחרי הכיבוש בגורל מנשה. ודאי לא מקרה הוא כי דוקא צאצאי מנשה נקראו בשמות ערים אלה. וזה לפני כיבוש כנען ולפני החלוקה יהושע. הרי שידעו היכן הם עתידים לנחול (ועי' גם בראשית מ"ח 22). וכשם שידעו משפחות מנשה היכן הם עתידים לנחול במערב הירדן, כך ידעו את הנחלה העתידה ליטול ב־ ידם בעבר הירדן הצפוני. הראיה: „בני מנשה למכיר משפחת המכירי. ומכיר הוליד את גלעד לגלעד מש־ פחת הגלעדי". אלה בני גלעד הכ־ (במדבר כ"ו 29־30). היה אומר נכדו של מנשה נקרא בשם גלעד על שם ארץ נחלתם העתידה של בני מנשה בעבר הירדן. מן הראוי להדגיש כאן כי השם גלעד מציין כאן כמו במק־ ראות קדומים אחרים את עבר הירדן בכללותו כמו בבראשית ל"א 21 ב־ יהושע כ"ב 9, 13, 15 ועוד.

מעתה נבין היטב מה ששנו חז"ל בירושלמי בכורים כי בני ראובן וגד „נטלו מעצמם" כלומר שינו ממסורת החלוקה הקדומה בהתנחלם בממלכת סיחון אשר לא נועדה להם מתחילה. על כן לא יצא קצפו של משה דוקא על שני השבטים הנ"ל. אך כלפיהם טען: „ולמה תניאון את לב בני ישראל מעבר אל הארץ אשר נתן להם ה'" (במדבר ל"ב 7).

לא כן בני מנשה „שלא נטלו מ־ עצמם" כיון שעבר הירדן הצפוני נועד להם מאז ימי האבות ואת ש־ להם כבשו ונחלו.

כללו של דבר יש ויש יתרון ל־ גולן על פני עבר הירדן הדרומי (ממלכת סיחון — חוסיין) שכבשוה לארץ שנים עשר השבטים בנגוד ל־ מסורת אבות. ואילו הבשן ובתוכו הגולן נכלל בארץ נחלת השבטים מלכתחילה מאז ימי האבות.

בשדה ספר

„חקרים" להרב ברוך ישר

הסבר למאמרים עמוקים ש־ במשנה והלכה ותשובות ב־ הלכה לבעיות השעה — להרב ברוך ישר.

מאת י. בן־עמיתי

בכל שעה פנויה מלימוד תורה מתעסק מידענו הרב ברוך ישר ב־ כתיבת דברי תורה להבאתם של או־ הבי תורה ויודעי ספר. לאחר שורה של ספרים לנוער ומבוגרים בדיני ישראל ומנהגיו. (כ"א במספר) זיכנו עתה המחבר בספר חדש בשם „חק־ רים" (ולא „מחקרים"). כך, למשל, מסביר הרב ישר בעיות שביחסי עו־ בדים ומעבידים לפי התורה שבכתב ושבעל פה ומרחיב את הדיון בשאלה: תיקון החברה או תיקון הפרט ה־ מגמה לחברה שוויונית. או האימרה „טוב שברופאים — לגיהנם" שה־ מחבר מעלה את הסברא, שע"פ מר־ באות מהתלמודים, שהמדובר בתקו־ פה של כשלון המרד של בר כוכבא ההתגברות הנצרות, וכוי לומר ב־ לשון סתר נקראו המינים הנוצריים בשם „רופאים".

מעניין גם הדרשה, שהובאה ב־ מסכת „בכורות", בין רבי יהושע בן חנניה לבין סבי דבי אתונא, ש־ רבות נכתב עליו בספרים ובמאמרים. המחבר מסביר במפורש על הזמן, ה־ מקום ותוכן הדרשה ושתים עשרה השאלות והתשובות שהועלו בו.

מה עושה המחבר לעניין הצניעות המשנתו חיזוק בימי מתירנות אלה. ובהמשך — תשובות המחבר בשאלות הקשורות לאיסור הצילום בשבת, כיצד נוהגים כשהחתן ובר מצוה כהנים הם לגבי העלייה לתורה בשני וחמישי, מאמר על העיר עכו (שהרב ישר כיהן בעבר כרבה של עיר זו) הישנה והחדשה, ולבסוף — אגדה על שיחרור ירושלים.

בסיכום — אוסף מאמרים לעיונם ושעשועם של אוהבי תורה, כאמור: „לולא תורתך שעשועי".

היישוב היהודי בגליל ובגולן

נראה כי בימים אלה הננו ... לחזור על המפורסמות שאינן צרי־ כות ראייה, ולהדגיש אמיתות שלא היה, האסור שיהיה, עליהן עוררין בנו: זכותנו על ארץ אבותינו מכוח ישיבתנו בה לפני ואחרי שנלקחנו מכאן בחוזקת היד פעם ופעמיים.

וכאשר נותנים למורים ותלמידים בבתי הספר חוברות על היישוב ה־ יהודי בגליל ובגולן, לא די באיתורו של כל יישוב על מפת הארץ.

מכאן החיוב שבחוברת הבאה ש־ כתב מר יוסף שער על היישוב היהו־ די בגליל ובגולן (בהוצאת המחלקה לחינוך ולנוער ותרבות למורים ל־ מען הקרן הקיימת לישראל) הפותחת בהבטחה האלקית „לזרעך נתתי את הארץ הזאת" (בראשית ט"ו י"ח). ומזה — רציפות ההתיישבות העברית בארץ ישראל, שנמשכה בתקופת ה־ התנחלות בימי יהושע בן־נון וה־ שופטים, התעצמה בתקופת הבית ה־ ראשון והשני ולאחר הפסקת מאו־ רעות ... בשכבת בימינו אלה.

מאחר ששנה זו הוכרזה ע"י מר־ כז המורים למען הקהיל כשנה של עיון ולימוד הנושא של „פיתוח ואיכלוס הגליל והגולן", חשוב ש־ המורה והתלמיד כאחד יבססו את הידע על זיקה נפשית לארץ אבו־ תינו, ומתוך כך יתלבה הרצון ותחזק המגמה להשתתף במצוות יישוב ה־ ארץ.

וטוב עשה המחבר שביסס את ה־ עובדה הבלתי ניתנת לערעור של רציפות היישוב היהודי ביותר מ־ ארבעים יישובים בגליל על סמך מקורות בתורה שבכתב ושבעל פה (משנה, תוספתא, תלמודים, מדרשים והתאספותיהם). הסקירות ניתנות בקצרה ובבהירות ובסימון שורה של חידושים בנושא הנלמד.

בחוברת שלש מפות ו־16 תמונות.

מיהו המחבר של הספר „אהבת ישראל"?

מאת הרב דוד דרבקין

בירושלים הופיעו ספרי חסידות: אהבת ישראל וספר החיים, בשער הראשון: ספרים נחמדים: א. אהבת ישראל לבעל המחבר צדה לדרך — וקדושת ארץ; ב. ס' החיים להנ"ל. נדפס במספר מצומצם.

בשער המקורי ספר אהבת ישראל מלוקט משי"ס ומדרשים ומזוהר ו־ מכילתא ומספרי ... ומשאר ספרים מבעל המחבר ספר דברי תורה וספר צדה לדרך וספר קדושת הארץ, אשר קבע דירתו פה עיר הקודש ירושלים תו"ב ע"י הרב המדפיס מהורי"ר ישראל בק הי"ו ירושלים שנת ואה' הי בי ה' לרעך כמוך (תרל"ג).

בתחילת הספר כותב המחבר: הנה כבר הדפסתי ספר דברי תורה, וספר צדה לדרך וספר קדושת הארץ ו־ בחבור הנוכחי ידובר על מצות עשה ואהבת לרעך כמוך שאחז"ל שמצוה זו כולל כל התורה.

כל הספרים הופיעו בעילום שם המחבר. א. פרידברג מביא אותם ב־ „בית עקד". ספרים בשם ר' משה נוסבים, חלק בסוגרים וחלק בלי סוגרים.

בן יעקב מביא ב„אוצר הספרים" רק את הספר הראשון „דברי תורה" לקוטים מספרו מוסר ויראת ד', לא נודע מחברו ואורשא הודת שם תורה * 8.

הכתב ר"מ ולאטקין באוצר הספרים ח"ב: „לפי דעה אחת המחבר הוא ר' משה נוסבים ולפי ח. ליברמן (קי"ס לג 381) הוא ר' משה הארט־ מאן.

בקרית ספר כרך לג כותב הביבליו־ גרף ר' חיים ליברמן על מחברם של הספרים: „...כפי שבירורתי הרי שמו ר' משה והארטמאן מעיר קאזניץ ש־ בפולין, היה מקושר להרבי חיים מאיר יחיאל ממאגיליניצא. לעת זקנתו לערך בשנת הרי"ב עלה לא"י התיישב בירושלים וקנה בית בחברון וצוה שלא יימכר לעולם אלא יודור בו עניים הינם. נפטר בשנת תרל"ד".

הספר הראשון „דברי תורה" הובא בספר „קהלת משה" (ש. וינר) מס' 2283 — בעילום שמו של המחבר — ובתוכו חידושי תורה... ממורי ר' ירוחמיאל מפשיסחא וממורי...ר' חיים מאיר יחיאל ז"ל ממאגלניצא ויש בספר הזה גם הסכמה מהרבי מ־ מאגילניצא.

כתוב בתולדות חכמי ירושלים ח"ג ... מה. „ר"ב החסיד המפורסם, עסק בתורה כל ימיו מו"ה משה ז"ל ב"ר חיים קאזניצער בעהמ"ח דברי תורה, אהבת ישראל, ספר החיים, צדה לדרך, קדושת הארץ, רוממות בשבח ישראל — בעילום שם — נפטר ר"ח אדר תרל"ד (מלשון ה־ מצבה והערה בח"מ חוברת ז' שורה כ'—כ"ד).

הגב' שושנה הלוי בספרה „הספרים העבריים שנדפסו בירושלים", ש־ נדפסו בירושלים משכ"ג. מביאה את הספרים שנדפסו בירושלים בשם ר' משה ב"ר חיים והרטמאן וכותבת, פרידברג מכנה את המחבר בטעות בשם נוסבים ושהרב חסידה בירוש־ לים הראה לה מגילת יוחסין של המחבר היה שמו וורטמאן.

ליברמן כותב בקרית ספר שבחלק הפולני של שער הספר צדה לדרך שנדפס בוואראשא, תרי"ח, כתוב ב־ פולנית: חיבר מ. ורטמאן.

נתברר מכל זה, ששמו של המחבר הוא ר' משה ב"ר חיים וורטמן מקא־ ניץ, ותמוה הדבר שהמהדיר של ספרי החסידות הדפיס את הספרים בעילום שם המחבר ולא טרח לאתר את שמו הנכון. הנני מסב את תשומת לב של המהדיר או ההוצאה, שאם בדעתם להמשיך להדפיס מספריו של המחבר, היינו, צדה לדרך, קדושת הארץ או רוממות ישראל שידפיסו את שם המחבר בכבילאו וגם ביוג־ רפיה קצרה.

בשער הראשון נדפס בטעות: א. אהבת ישראל לבעל המחבר צדה לדרך וקדושת ארץ והצריך לתקן וקדושת הארץ — לקוטים על קדושת א"י שהופיע לראשונה בירושלים תר"ל.

* יצא לאור *

— מקראי קודש, ביאורים ו־ ברורים, פסקים חוקרי הלכות בעניני חנוכה, ד' פרשיות ופורים, מלוקטים מעטבותו של מרן הגרצ"פ פראנק, זצ"ל, רבה של ירושלים, מכון הרב פראנק, תשל"ד, קי"ד עמ'.

— אור המזרח, רבעון לתורה, לאומה ולמדינה, גליון ניסן—תמוז תשל"ד, בהוצאת המחלקה לחנוך תורה ותרבות תורנית בגולה הוועד לחזוק תורה ויהדות ליד המזרחי־הפועה"מ באמריקה, בעריכת הרב י. שציפאנ־ סקי, ניו־יורק, תשל"ד. בחוברת מת־ פרסם לוח השואה על יהדות פולין. פירוט הנרצ בכל עיר ועיירה ב־ פולין.

— התלמוד ויוצריו, דורות ה־ אמוראים, כרך שלישי, מאת אברהם משה נפתלי, הוצאת יבנה, ת"א, 342 ע'.

— מבחר מן החיבורים בביולוגיה לאריסטו, ליקט והוסיף מבוא יעקב לורך, תרגם מיוונית והוסיף הערות: נמרוד ברי, הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס, האוניברסיטה העברית, תשל"ד, 351 ע'.

— לאומיות ובין־לאומיות, מאת יהודה גוטהלף, הוצאת אלף, ת"א, 375 ע'.

— אגרות דוד בן־גוריון, כרך שלישי, הוצאת עם־עובד ואוניבר־ סיטת תל־אביב, כינס וליווה בהערות יהודה ארז, 401 ע'.

— אורי צבי גרינברג, מבחר מאמרים על יצירתו, עם עובד וקרן ת"א לספרות ולאמנות, ליקט וצירף מבוא וביבליוגרפיה יהודה פרידלנדר, הוצאת עם עובד, 296 ע'.

אופוזיציה במקרא

מאת ע. יהודה

מטבעות לשון שגורות ומושגי יסוד מקובלים בחברה הישראלית, כמו כלהבה ב„פער חברתי" בצד „שוויוניות", או „אופוזיציה ל־ שלטון", מאבק לחופש־הציבור וחופש־הביקורת, שהם כביכול פרי המהפכה החברתית המודרנית ומודשים רק במשטר מתקדם — כבר היו מעולם, במקורות היהדות, ראשיתם במקרא. וסוגיות חיים ה־ מטרידות אותנו במחצית השנייה של המאה העשרים, אינם אלא דברי אלוקים חיים, השנויים כבר בדברי הנביאים.

„התנ"ך הפוליטי"

ספר זאת, בתכנו כמו בצורתו, פירסם אברהם וולפנזון, מרצה ב־ כיר במדע המדינה באוניברסיטת חיפה, העשוי לקרב את המקורות, לא רק לחוקרים ואנשי מדע, גם לבני „עמך". בפרסום המקרא ה־ „תנ"ך הפוליטי", כמו בחיבורים קו־ דמים שלו „מקורות במחשבה מדינית היהודית", הוא מחדש את הזיקה ה־ תקה בין דורנו לימי קדם. למעשה, הוא סותר את תורת העמים המש־ טרים המודרניים, כפי שמובאת ב־ ספרו של פרופ' רוברט דאהל ה־ אמריקני, „אופוזיציות פוליטיות ב־ דמוקרטיות מערביות", כי רעיון ה־ אופוזיציה כמוסד לגטימי, המקובל על התרבות הפוליטית הדימוקרטית המודרנית, הוא רעיון חדש מעיקרו. עוד לפני דור־דורותיים, כפי שכותב המחבר בפרקו הראשון „אופוזיציה במקרא", שבו היתה האופוזיציה מ־ קובלה. היתה בושה להשתייך אליה. ואפילו בלונדון, אם הפרלמנטריזם, נקבע רק בשנת 1937 הסדר המש־ כורת השווה לראש האופוזיציה, ל־ ראש הממשלה.

האופוזיציה הלגטימית של הנביאים

במדינה היהודית של תקופת ה־ מקרא, האופוזיציה היא מוסד מ־ קובל, מבקר, שהשלטון נאלץ ל־ הכיר בו. הרבה פרשיות של ביגהל ויחסי אנוש מודרניים, בעיות סו־ ציאליות וקיפוח חברתי, שהמקרא זועק נגדם, גלומים באספקלריה של חכמת ישראל בימי קדם.

האופוזיציה הלגיטימית המעולה ביותר, היתה של נביאי־האמת. אם כי היתה גם אופוזיציה בלתי־נבואית, שחתרה תחת השלטון בעם, בכרם התנחל העם בארצו. כמו קורח, דתן ואבירם — שפעלו נגד משה רבנו, או ירבעם בן־נבט נגד־שלמה והתב־ עם, שהביא לפילוג הממלוכה ודור־ דורה.

מסביר המחבר: האופוזיציה של ה־ נביאים היתה קדושה, ולכן חיובית וצודקת, כפי שהלומד בתנ"ך נוכח להצדיק את אליהו הנביא, ולא את אחאב. את איש האלוקים ולא את אמציה ואת נתן הנביא במשל כבשת הרש. במקרה של שאול המלך, ה־ ביאה האופוזיציה של שמואל הנביא להדחתו ומשיחת מלך חדש, דוד, שהוכן כמשל אלטרנטיבי, פרק קלסי במשטרים המודרניים.

הפער החברתי והבטחון

לקחים אקטואליים ניתן אפילו ל־ הפיק מתכחה האופוזיציונית של ישעיהו הנביא, הבורך דין דלים אל־ מנות ויתומים (פרק י', נ"א). ש־ שלום יבגו, אותם חוקקים חקקי און והוא מתנגד: „מה תעשו ליום פקודה ולשואה ממרחק תבוא, על מי תנו־ סו"... כלומר, ביקורת קשה הוא מ־ טיח נגד מתכנני הבטחון הלאומי, שאינם מביאים בחשבון את הפער ה־ חברתי העוול הסוציאלי, שיחלישו את כוח הצבאי וכושר התגוננותה של המדינה. האופוזיציה של אליהו הנביא נגד המלך אחאב, היא מה־ קשות בתולדות ישראל, על רקע של מלחמת תרבות. כיון שאחאב, אשר התחתן עם איזבל בת מלך צידון, ניסה ליצור איחוד מדיני ובעקבותיו אחדות תרבותית־דתית. אחאב נר־ אשם בבגידה באומה. אבל הצדדים, אינם שוכחים את כללי „המשחק ה־ פוליטי" והם מנהלים ויכוח פומבי, כדי לשכנע את העם וצדקת עמ־ דותיהם המנוגדות. כך גם אצל עמוס הנביא, המוכיח קשה את מלכות־ ישראל, האמציה כהן בית אל, מ־ אשימו בפני המלך ירבעם בהסתה, הזוררת מהתרבות הפוליטית המקו־ בלת: „לא תוכל הארץ להכיל את כל דבריו". כלומר, האופוזיציה רצוי־ יה, אבל הסגנון בוטה מדי. ועמוס ממשיך לעמוד על דבריו, ולהיאבק על חופש הדיבור והתוכחה.

הייתה גם אופוזיציה חילונית בתול־ דות ימי ישראל הקדומים, הראויה לעיון וללימוד. כמו טיעונו של אבי־ מלך שהקים מלוכה, אבשלום נגד דוד המלך, שחותר קדם נגד שאול המלך ועוד.

כתבים עתיקים ומודרניים כאחד

ההיסטוריה חוזרת על עצמה, או־ לי לא בכל מהלכיה, אבל באופיה הבסיסי. בתולדות ישראל נרשמו מ־ אבקים היסטוריים על השלטון, ש־ ענינם מעניין במחשבה הפוליטית ה־ מודרנית, עד ימינו. או כפי שכתב המחבר בהקדמה: מפרשנות הכתובים נבא נשכרים מבוחנה היגוכית ונלמד „עד כמה מודרניים הם הכתבים ה־ עתיקים — או עד כמה עתיקה היא המודרניות של ימינו". הספר „התנ"ך הפוליטי" בהוצאת מוסד־ת־עולי־ היסוד, הוא חיבור נאה בעצמאותו ושוה לכל נפש. הוא מציג פרקים מהתנ"ך, פרשיות חיים ומשטרים ק־ דומים באספקלריה של ימינו, אבל מתוך הערכה וקמורך של גאווה: „ב־ דפים אלה מתבטאת בעוצמה רבה תחושת תרותו של האדם הישראלי בימי קדם", כפי שכותב ד"ר חיים גבריהו יו"ר החברה לחקר המקרא בישראל, בדברי ההקדמה לספר.

„שבעים פנים לתורה", אמרו חז"ל. ורבנו חיים ויטאל הוסיף ואמר: „ש־ שים ריבוא פנים לתורה". אפשר ל־ הוסיף את הגוונו של המחבר לפנים מאירות אלה.

עולם התפילות

מאת י. אריאל

עולם התפילות, מאת אליהו מונק, רב דעת יראים בפריס, כרך ראשון, תפילות לימי חול, מוסד הרב קוק, ירושלים.

בהקדמתו הקצרה קובע המחבר, הרב אליהו מונק:

„בני דורנו אינם מצוינים יותר בכשרון להתפלל. רק יחידי סגולה שרדו עדיין שנתברכו בחוסד עליון זה. בכוח הגביר לשחרר את נפשם בתפי־ לה", רוב האנשים המתפללים עושים תפילתם כ„מצוות אנשים מלומדה". אולם רבים הם בעלי־התשובה, ש־ התיאשו מהתרבות האירופית וחוזרים אל היהדות שבורים ורצוצים כמשמ־ בר הרוחני החומרי בשעת צרה וצוקה זו — רצונם לשפוך צקון ליבם לפני אלוקי אבותיהם, שעד עתה פנו אליו עורף ומצפים עתה לישועתו ועזרתו.

הכמהים לאלקים־חיים, מבקשים דרך להתקרב לה', התפילה, לפי עצם מהותה מסוגלת לקשר בין שני העולמות בבחינת הסולם המוצב אר־ צה שראשו מגיע השמימה — קובע המחבר.

פירוש חדש

הצורך הזה הביא את המחבר לפ־ תוח לנבוכים הללו „שערי תפילה" היא תענה לדרישה, הכללית המור־ גשת בכל השכבות לפירוש חדש של סידור התפילות למען יבין תוכן ה־ תפילות ולחפש את עולם הרגש ו־ המחשבה הגנוז במעמקיה. לא הקרנות „בסיבה ובאפיה של התפילה, ב־ רעיונותיה היסודיים ובתולדותיה", אלא פירוש המאיר מאספקלריה של חזון הנבואה. וכן התבוננות שקטה ומעמיקה. כך יספוג המתפלל גם את תוכנה הרעיוני של התפילה, „עד ש־ הנשמה תהיה מסורה כולה לאהבת ה' ותתגעגע אליו בדבקות עמוקה" והוא מסוגלת למצוא מחדש את יוצרה.

מחברנו נקט בפירושו דרך הסבר „מיסטי הרגשי" והיא לאחר כך דרך הפשט והפירוש הגלוי שבהלכות ר־ מוסקים. בראשונה מסביר את ה־ תפילה לפי הקבלה והוא לאחר זה יביא פירוש מהתלמוד — אכן, שיטה בלתי מקובלת עד היום.

כאן יש להעיר, שהפרשן החטיא את המטרה בכך שלא נתן את ה־ תפילה לתוך ולמעלה באותיות גדו־ לות והפירוש מתחת לקו למטה, ועתה אין זה סידור עם פירוש, אלא ספר העוסק ב„עולם התפילות". בכך הפ־ סיד הספר חלק גדול מערכו, כי לא כל אדם נזקק לשני ספרי תפילה: אחד מחקרי ופירוש (שרוב התפילות מצויות בו אלא במפוזר) ואחד סידור תפילות ממש!

שלושה דברים

במבוא, עומד הרב מונק על שלושה דברים ומקדיש להם עיון רציני הם: א) מהי התפילה. ב) מיבנהו של סדר התפילות; ג) משמעותן של הברכות. כאן יש להעיר שהמחבר מרשה לעצמו מספר פעמים לקבוע דברים שהם במחלוקת דעה. שנראים לו, והדעה השניה להזכיר בבחינת „והסמיכו תקנתם". הרי הדוגמא ה־ ראשונה: „שלוש הן התפילות היום יומיות תקן נאמרות בשלוש שעות שונות של היום: תפילת השחר או שחרית — בבוקר, תפילת מנחה מוצאי היום ואילך ותפילת מעריב או ערבית — בערב. לפי דברי הגמרא תפילות — אבות תיקנום", אברהם — שחרית, יצחק — מנחה ויעקב תיקן תפילת ערבית. לימים התקינו חכמים שיהיו הכל חייבים להתפלל אותן, והסמיכו תקנתם על שלשת מעשי הקרבנות היום יומיים".

כיצד אפשר לקבוע באופן מוחלט ולומר: „לפי דברי הגמרא" — בעוד שאלו הם דברי רבי יוסי ברבי חנינא החולק עליו הוא רבי יהושע בן לוי, האומר: תפלות כנגד תמידין תיק־ נום! ההסברים לזמני התפילה הם יפים ומשולבים בהם דברי ר' יהודה הלוי ור' יעקב בן צבי עמדן, השל"ה הרמב"ם ובעיקר הזוהר והקבלה. ה־ מחבר בא לידי מסקנה ש„תיקון גדול זה של מטבע הברכות תיקנו חז"ל בהסתמכם על דברי התורה: מה ה' אלקיך שואל מעמך, כי אם ל־ יראה את ה' אלקיך (דברים י' י"ב) ובזאת מתבטאת התפיסה שיש לראות בברכות ובמצוה שלהן את דרך ה־ חינוך המעולה ביותר, המתכוונת להדריך באופן שיטתי את בני האדם ליראת שמים".

תפילות ופירושן

יפה הסבר לתפילה: אלקי, נשמה שנתת בי טהורה היא, שיש בה דחייה מוחלטת ושלילתה של הדעה האומרת כי חטאו של אדם הראשון ותוצאותיו נוספות לפשול עד סוף כל הדורות.

אמנם נכון לשבח כיצה אומר ה־ מחבר: „לאמיתו של דבר מתכוונת ברכה זו לא לקריאת הגבר (התרנ־ גול) בשעת עלות השחר ...אלא ל־ סגולה שניתנה לבן־האדם להבחין בין יום ובין לילה". אף כאן הדברים באמורים באופן מוחלט, שרוב הפרש־ נים ובגמרא קובעים שהכוונה היא לשכוי, לתרנגול שיצור זה נתון ב־ סגולה להבחין ולעורר את האדם משנתו.

בהסבירו את התפילה „יהי כבוד ה' לעולם" שהיא מהיותה ל„פסוקי ד־ זמרה" המחבר מסתמך על החוקר הגיאוגרף הגרמני אלכסנדר הומבולדט שהפסוק הראשון של תפילה זו נלקח מפרק ק"ד שבתהלים שלפיו „היאור הטבע העצום והמופלא ביותר שבכל ספרות העולם" נמצא בפרק זה, ורק אחר כך מביא המחבר את דברי ה־ תלמוד (חולין ס.) ש„שר העולם" אמר פסוק זה.

בתפילת אלוקי נשמה מביא הרב מונק את דברי המהרש"א (ברכות ס.) לשלוש הדרגות: נפש, רוח, נשמה ומוסיף: „חלוקה זו היתה ידועה בפילוסופיה היוונית—הערבית לא פחות כאשר בפילוסופיה־הדת היהודית בימי הביניים וכן גם ל־ קבלה. אפלטון ואריסטו בפסיכולוגיה שלהם מכנים שלושה שלבים אלה בשמות שהם מקבילים בדיוק להגד־ רות פילוסופי הדת שלנו" — לשם מה הסתמכות זאת?

אבל שפרקי תהלים לא זכו לפרוש בספר זה.

אמנם רעיונות יפים מובאים בספר זה אך הספר במות שהוא אינו ממלא תפקידו לא כסידור ולא לפירוש מלא לסידור וטוב יעשה המחבר אם יקח לדוגמא את הסידורים הקלסיים, ל־ דוגמא לפירוש החדש ויערוך את ה־ ספר מחדש ומכאן יהא באמת לברכה.

על צוריאל

(לדמותו של צוריאל אדמנית, ז"ל, שנה לפטירתו)

מאת יצחק אשר

צוריאל אדמנית (דיאמנט) ז"ל נו־ לד בגרמניה, עלה ארצה בשנת 1973 והצטרף מיד ליבנה. בגרמניה היה חניך „עזרא" ועבר בהכשרת גרינ־ גשהוף. למד בישיבת מונטרה. הניח אחריו את אשתו הילדה ואת ילדיו יהודית, אורי חדוה, גדעון ותמר. בן 58 במותו.

בנסותנו לשרטט קוים ספורים ל־ דמותו יודעים אנחנו עד מה פר־ גמנטריים הם ולקויים בחסר. הרי צוריאל היה דמות מרתקת ועשירה, מקורית ומלאת ניגודים, אף שנויה במחלוקת. ראויה היא ומצפה לעט סופר מחונן, אשר יישב להעלות ידי־ עה רחבה, לנתח אופי מסובך ולהת־ חקות על שורשים.

איש תורה ועבודה

צוריאל היה בין יחידי הסגולה, אשר בשבילם „תורה ועבודה" לא היתה אידיאולוגיה נשגבה לרגעי חג, לועידות הנוער או לימי עיון, כי אם שאיפה ותכנית פעולה רצופות, ללא הפסק ואתנחתא, ביומו האחרון ממש כבימי צעירותו. בשבילו היתה ההפרדה בין שתיים אלה כמרכיבים נבדלים מלאכותית. הוא ראה אותן כאחדות אחת: תורתו היתה עבודה ועבודתו — תורה, באותה מידה של רציניות, רציפות, באמונות ודבקות.

הוא קיים „והגית בו יומם ולילה". ליד סדר יום דחוס ואינטנסיבי של הוראה, פעולה צבורית ועבודת כפיים לא עבר יום בלי שקבע עתים לתורה. בקיאותו וחדירתו העמוקה למשמעות ההלכה, לרוח התורה, ידיעתו „הלכה למעשה" ממש מפליאה. הצטערנו ל־ עתים שלא ידענו להכירו להקדיש שנים אחדות להשתלמות, ללימוד עצמי מרוכז בישיבה או במוסד הש־ כלה גבוהה. מי יודע כמה טובה מ־ נעו בזה מצבורנו. אך מעולם לא הסכים לכך, אולי מתוך סבלנות ואולי מתוך חשש להינתק מן המגע היום יומי עם הצבור.

עם היותו רציונליסט מפוכח קו־ ננה בו נשמה חסידית. תפלתו — בלהבות; ריקודו — סוער; שירתו — פורצת גבול. דקדק בקלה כבחמורה, בין אדם למקום כבין אדם לרעהו. אך התרחק אינסטינקטיבית מכל הי־ דור מצוה תריג, שראה בו משום יוהרה.

לא ידע את האבחנה בין עבודה „שחורה" ל„מקצועית", בין „מכו־ בדת" ל„בזויה". כולן היו שוות ערך בעיניו, את כולן שאף לבצע ב־ זריזות ובשלמות. שנים היה מנקה בימי חג בתי שימוש צבוריים ב־ קבוצה, אף התריע על כך שמלאכות „לא נקיות" נמסרו במשך הזמן לידי עובדים שכירים.

צוריאל עבר מעבר ומעל כל נדרשה בדרשה, בכורכו יחד עבודה פיזית ורוחנית. לא נגזים אם נאמר שהיה עושה ימי עבודה ביום עבודה רגיל. אמת, לא פעם עורר בנו הרגשה לא נוחה של נזיפות, כאילו דוגמתו ה־ אישית היתה מחייבת גם אותנו ל־ עשות כמוהו, הרי לא מצוידים היינו באותם כוחות נפשיים, באותו רצון ברזל, שהוסיפו לו כוח על כוח. אך נוסיף מיד, שמעולם לא הרגשנו ב־ דוגמה אישית זו פוזה או העמדה פנים וכן לא נועדה התנהגותו ל־ שמש כעין הטפה מוסר לקביעת ס־ טנדרט יותר גבוה.

הסתפקות במועט ולא נזירות

חלוץ היה צוריאל, בכל רמ"ח ושס"ה, כאז כן ביומו האחרון. בהוד כזה היה תובע מעצמו ומן הצבור „הסתפקות בצרכים", כצמצום וכקו מנוח. אולם אין לזהות בשום אופן דרישה זו עם הסגפנות הנזירית, ה־ קודרת, המכבידת. היטב ידע להנות מן ההנאות הקטנות של החיים ול־ מצותן עד תום.

הטבילה היום יומית בבריכה, ב־ העירו שחר או סמוך לקבלת שבת, בחורף הקר כבקיץ החם, לכאורה מפתה לראות גם בה גילוי הסגפנות של טובלי שחרית נזיריים. לא היה דבר רחוק ממנו. זו היתה הנאה מ־ רעננת „לשמה", — בכל שעת יום ובכל מקום מזדמן.

איזה שעשוע מלבב היה לו ליצור צורות חינניות של חיות וצפורים מנייר כסף, — בעיקר בעת ישיבות אין סופיות מורטות עצבים.

ועד מה נהנה מן הבדיחה הטובה, מהחידוד לשון מוצלח הנרווים לפת מבוא, מן החידות המקוריות לילדים בליל סדר פסח!

בדרישותיו להסתפקות במועט, ל־ ריסון השאיפה להעלאה מתמדת ב־ רמת החיים, נחל אכזבות בהרגישו כי קצרה ידו לעצור בעד תהליך סטיכי, שראה בו סכנה ליסודות חיי־ נו. אמנם מתברך היה בהצלחות מש־ קיות, אך לא פעם התריע על שאיפה חסרת רסן להרבות הכנסות, הגדל־ לות להגדיל התאבון ולהבציה את ה־ עבודה השכירה כגורם משקי קבוע — לרבות עבודה ערבית.

בנהירה אל מוסדות ההשכלה ה־ גבוהה — ככל שחייב את הלימוד וההשתלמות כשלעצמם — ראה סכנה להתהוות שכבה של מנהלי עבודה, של מעסיקים מול מועסקים, שאיפה לברוח מן עבודת הכפיים ולהכתיר את הטכנולוגיה כשליט כל־יכול. ל־ חששותיו אלה נתן עוד ביטוי ב־ מאמרו „זה העבודה הזאת לגרי" (ע־ מודים, גליון 330).

אולי היו כאלה שראו בו כעין דון קישוט אנכרוניסטי, רחוק מהוויות העולם, המצורר היזון סלהני. אך ה־ דון־קישוטיות היתה ממנו והלאה. כי לכך היה מפוכח מדי, עד הרגיש מדי לחוש את הדופק הפנים המשתנים. הקרב היה קרב השהייה, מעולם לא כניעה.

גם אלה שלא יכלו לקבל, כמשית, את תביעותיו, שלא היו לפי יכולתם המוגבלת, התיחסו אליו ביראת כבוד, אף בהערצה. כי היה בזה דורש ונאה מקיים וכל מה שתבע מן הצבור היה מגשים בעצמו ולמעלה מזה.

המחנך

אהבתו האמיתית היתה נתונה ל־ הרבצת תורה, בחוג המצומצם ביותר כמו בצבור הרחב. ללא לאות ידע להסביר אף ענינים מסובכים בצורה בהירה לכל הגילאים. אכן, היה מורה מבריק. מאידך, ניסה הוא להתנתק מן ההוראה הפורמלית, המשעבדת, שהיתה סובלת את רוחו הסוערת. מ־ שום כך אולי לא היה המורה המת־ אים ביותר להכין תלמידים לבחי־ נות, להספק הכרחי.

החניכים — כבוגרים — אהבוהו אהבת נפש. בדיהותיו־הבדיקותיו ב־ שעור עשו להן כנפיים. אך גם זוכ־ רים הם חויות נדירות, בהצליחו ל־ גלות את המשמעות האקטואלית־ מצוות של התנ"ך, של התפלה ו־ תורה שבעל פה. חלקו בעיצוב השקפת עולמם היה מכריע. פעם, לפני הרבה שנים, בקשנו תלמידי כתה ט' ל־ כתוב חבור על הנושא „דמות אשר אתה אני מודהה". נבחרו משה רבינו דוד המלך, צ'רצ'יל ועוד. איש לא התפלא למצוא את צוריאל בגלריה מפוארת זו... כי קסם רב שפע מן אישיותו ההוסכת, הבקורתית, המר־ דנית ועם זאת — כה אנושית וחיד־ בית.

לא המרחק בגיל ולא הבדלים ב־ רמה אינטלקטואלית שמו מחסום מלגשת אליו, לבקש חבר לדעתו. הרי לכל אדם, מנער עד זקן, היה לו זמן להקשיב ולייעץ.

סייפא וספרא

צוריאל היה בין יחידי הסגולה ב־ קבוץ הדתי, הנספרים ממש על אצ־ בעות כף יד אחת, אשר יצא חוצץ כנגד תופעות שליליות בחברה היש־ ראלית ובבית הקבוצי פנימה. היה ניחן במידה נדירה של אומץ לב אזרחי. מעולם לא ניסה למצוא חן בעיני שומעיו וקוראיו בדברים הע־ רבים לאוזן, כאשר היה משוכנע ב־ צדקת עמדתו. מוכן היה להיות גם יחיד ובודד במערכה.

במידה רבה כש לקרב, לפולמוס החריף. ב„דע מה להשיב" ראה עיסוק אינטלקטואלי מרענן. היה מהדר מח־ שבות והד לשון. בסגננו היה מן ההומור הטוב, המלטף, אך בעת רוחי־ זה גם מן האירוניה של שוט שוטף־ צולף.

הוא נענה ברצון, כמעט בהת־ להבות, להזמנות אין־מספר להופיע בכל במה, בכל מסגרת שהיא — לדור המתבגר, בהורים, של מחפשי־ אלקים כבלוע הארי של כופרים ל־ תאבון, במסגרת צה"ל ובדור המשמך של התנועה הקבוצית, ההולכת. ב־ רדיו, בטלויזיה ובסימפוזיון.

איש לא עשה רבות כמוהו בקהי"ד למען קירוב לבבות, להסביר את ה־ מאור שבתורה, בלי לוותר כהוא־זה על עקרונות היהדות. בעיקר הדהות לו השמיע ברמה דבר הקבוץ הדתי בכל השאלות שהסעירו את הציבוריות במדינה — בתחום החברה, הדת, ה־ תרבות והחינוך.

מורה דרך

גם בהיותו נציג נבחר בקבוצה וב־ קבוץ, העוסק בצרכי צבור באמונה, — נדמה שלא ידע לסרב לקבל על עצמו שום תפקיד — וגם בתקופות הנדירות בין תפקיד רשמי למשנהו, היה הוא המנהיג המוסרי, מורה ה־ דרך אשר למוצא פיו יחולו רבים ב־ עת ספקות ולבטים, לעזות בצרה ועדוד אמונה כבימי חג והוממות נפש.

כמה פעמים היה לנו לפה, כאשר בתינו היו מוסלים לפניו, בהכירו שכל אדם הנו עולם מלא — ידע לחשוף גם בחבר ה„פשוט" לכאורה את החיוב והישה. עד כמה אנו זקו־ קים לו בימים אלה, היחידים הני־ צבור.

מורכב, סבוך ואמביוולנטי היו יחסיו אל עולם הרבנות. אפשר לומר כי כללית קיים את דברי אבות „אהב את המלאכה ושנא את הרבנות". ב־ עיקר יצא קצפו על אלה העושים אומנותם קרדום לחפור בו (והפנה את תשומת לבנו לפירושו של הרמ־ ב"ם לאבות, פרק ד', בענין זה), ה־ סגורים ומסוגרים בתוך ד' אמות ה־ הלכה, בלי שמודעים הם לתהום ה־ פעורה של ניכור מוחלט בינם לבין הצבור החילוני, דווקא בשעה ש־ ציבור זה מתלבט וצמא להדרכה רו־ חנית כסם־כנגד לעולם החומרני, ה־ הורס כל ערך מוסרי־דתי.

המוכיח בשער

כל המעיין במפתחות ל־22 הכרכים של „עמודים", בטאון הקיבוץ הדתי, יעמוד מיד על הקשת הרחבה של נו־ שאים בהם טיפל. הוא היה סופר מהיר, קל כתיבה.

סגולותיו כפולמוסן מובהק באו ב־ הם לביטוי מלא (כ־230 מאמרים), גם באכסניות אחרות כמו „הצופה", דעות, זרעים ועוד ובמובן בעלון ה־ פנים של קבוצתו, מעורים מאמריו. תגובת הקוראים היתה של הסכמה או התנגדות, אך לעולם לא — אדי־ שות.

„אל תהיה קונפורמיסט"

בערוב ימיו עוד זכה צוריאל ז"ל לחבוק נכד ראשון. מספרים: התהלך, הוא אנה ואנה בתוך הסוכה הצרפית, מנענע את אילן הרך בידיו וחוזר ו־ משנן לתוך אזנו „אל תהיה קונ־ פורמיסט. אתה שומע, אל תהיה קונ־ פורמיסט". שיר ערש מתור זה, ה־ מורם כחלב אם לתוך תודעת הדור הבא של יוצאי חלציו, נשמע לנו כ־ צוואה, האוצרת את עיקר סגולות אפיו: החיים הם אתגר, זירה למאבק להתמודדות בלתי פוסקת. אין ל־ קבלם כמציאות נתונה.

אל תהיה קונפורמיסט.

(„עמודים")

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

זה עתה הופיע

ערוך השלחן העתיד

דיני טהרות

חלק שני

הלכות נגעים, משכב ומושב, שאר אבות הטומאות

מאת

הגאון רבי יחיאל מיכל עפשטיין זצ"ל

בעל „ערוך השלחן"

המחיר: —.20 ל"י

*

ניתן עדיין להשיג:

דיני טהרות, חלק א'	המחיר: —.20 ל"י
דיני קדשים, 3 כרכים	" —.60 ל"י
דיני זרעים	" —.22 ל"י
הלכות סנהדרין	" —.13 ל"י

משרד הרצפה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036

הדים

איוונד יוהנסון - חתן פרס נובל השני לספרות

מאת ד"ר אמיל פוירשטיין

פרס נובל חולק השנה בין שני סופרים שוודיים: הארי מארטינ־ סון (עליו כתבנו במקום זה) ואייווינד יוהנסון. שניהם שוודים. השוודים שזכו לפניהם בפרס ה־ חשוב הם סלמה לאגרלוף (1958—1940) בשנת 1909, פון הייד־ נשטאם (1859—1940) מחצית ה־ פרס לשנת 1916, אריק אקסל קארלפלדט (1864—1931) לשנת 1931, פר לאגרקוויסט (1891—) לשנת 1951.

יוהנסון הוא הסופר המודרני היחידי בעל שם בינלאומי ש־ נולד, גדל וחי באיזור הקוטב הצפוני. זו עובדה מיוחדת במינה, ניתן לצרף ולאסוף אצל סופר זה, עוד פרטים לא מעטים שהם מיו־ חדים במינם. הוא נולד בשנת 1900 באיזור הארקטי, בסביבת לוליאה, גמל גדול דרכו מייצאית נורלאנד־את עפרות הברזל ש־ נמצאות בשפע באדמתה. הוא גדל בכיר המבוצרת בודן ששוכנת ב־ מרחק של כמה קילומטרים ב־ פנים המדינה. אביו היה פועל לפי מקצועו ואייווינד החל לעבוד עוד בגיל ה„עשרה", כדי לפרנס את עצמו. תחילה היה כורת, אחרי כן רחץ כלים במסעדה ו־ עשה כל עבודה שנזדמנה לידו. בהסכנותיו מימן ביקור בצרפת ובגרמניה. התחיפה לכתיבה היתה חזקה בו כימי נעוריו ומשיכול היה להרשות לעצמו להיות בטל מעבודה ישב ליד שולחן הכתיבה.

הרומאנים שלו נכתבו בזה אחר זה בבהירות גדולה, באותה מהי־ רות כמעט נדחו על ידי כל ה־ מו"לים להם הוגש. רק בשנת 1924 יצא לאור ספרו הראשון ונושאו — ההביעה לצדק. בשנת 1927 יצא לאור ספרו השני בשם „עיר האפילה". עוד באותה שנה פירסם רומאן נוסף בשם „עיר האור" בו היאר את רשמיו מ־ פאריס בה ביקר בנעוריו. בספ־ ריו אלה כבר התגבש אופי סגנונו וכתיבתו של הסופר. הוא תיאר אנשים, בעיית על רקע בינלאומי תוך כדי שימוש בניתוח פסיכואנליטי. אשר לטכניקה של הכתיבה הוא נשען על אנדרה ז'יד ועל ג'יימס ג'ויס.

כל הרומאנים האלה לא זכו להצלחה מיוחדת והעולם מחוץ לשוודיה לא ידע עליהם. תשומת לב בינלאומית נפלה בחלקו ב־ שעה שיצאה לאור סידרה של רומאנים בשם „ספר על אולוף" שנכתבה בין השנים 1914—1937. בגילוי לב בלתי רגיל ניתח ה־ סופר את התפתחות אישיותו ב־ משך השנים בנורלאנד עד שהיה לאיש. אחד המבקרים כתב ש־ סגנונו הקשה והמדוייק של ה־ סופר על הודעת קוראיו ממש כמו שפטישו של אביו הסתה היכה בבולת. הסידרה האבטו־ ביוגראפית הצטיינה במונומנטא־ ליות, בעוצמה רבה ובריכוז, ולא היתה בה אף מלה מיותרת. היו אלה בני הצפון, האזור בו קצר הקיץ והחורף ארוך וממושך והאור הצפון קורע את האפלה.

אחר סיום הסידרה האבטוביו־ גראפית הצליח יוהנסון לרכוש לעצמו מוב שוק בינלאומי. ב־ ספרו „תרגיל ללילי" שיצא לאור ב־1938, היינו בשנה שהשפעת הנאצים היתה בשיאה, תיאר ב־ דייקנות כפליאה את הבכבאליות של הנאצים. נושא זה העסיק מאז בעוצמה רבה ולא פסק מ־ לנהח את המאבק האינסופי בין נטיצות להירות, הפרט וההמון. גל נושא זה חיבר טרילוגיה רבת היקף ועוצמה בשם „קרילון", ב־ עיקר בשנות המלחמה העולמית השניה בין 1941 ל־1943. נושאו עלמה הפוליטי החברתי של שוודיה, ארצו שהיתה נייטראלית באותן השנים. גיבור הטרלוגיה, קרילון, הוא המחבר עצמו, ה־ מסמל יחד עם זאת את האדם באשר הוא. מכאן שטרילוגיה זו רבת הקף באופן יוצא מן הכלל לא זכתה לתפוצה נרחבת. אם נביט אחורה ניתן לקבוע בודאות שטרילוגיה כבר כבשה לעצמה מקום בספר קלאסי המנתח את התנהגות העילית המוסדית ה־ רוחנית השוודית מול האיום ה־ נאצי בכל שטחי החיים.

ברומאן הזה פנה יוהנסון מן הנושא המקומי — ארצו — לנושא אנושי־כללי ב„שיבה ל־ איטהאקה" שתורגם לאנגלית ו־ גרמנית בשנת 1952. הנושא — בעיית אחדות אירופה. הוא מנתח בהרחבה את דמות אוליסס, גבורו של הומירוס על רקע העת ה־ עתיקה, אולם הוא עושה זאת בכשרון נדיר עד שהדמות של העבר הרחוק הופכת לאדם מודר־ ני, בן זקופתנו. הרומאן מתאר שיבתו של חייל מן המלחמה מעת העתיקה וגם בימינו אנו.

תיאור מקביל זה נתחבב עליו במיוחד והוא השתמש בו גם ב־ ספרו הבא. חלומות על שושנים ועל אש". נושאו פאנוראמה של חיי עיירה צרפתית במאה הי"ז, בימי המריבה בין קאתולים ל־ הוגנוטים. כאן הצליח למזג עבר והוי בצורה האופיינית לו. ספרו הוא „סלק את השמש" מוקדש לשוויץ מכיון שלמד להכיר את הארץ הזאת החל משנת 1940 במשך שנים אחדות. נושאו — תילוקי הדעות הפוליטיים המוס־ ריים בין מזרח למערב אותם הצליח להלביש מסגרת פסימ־ יונית עדינה.

אכן, בנו של הסתת בקצה ה־ מרוחק ביותר של שוודיה היה לסופר בעל שם בינלאומי. רבים רואים בו את מצפונה הקולקטיבי של שוודיה. מכיון שתרם תרומה חשובה ליתנועת המתתרת של ארצו בימי המלחמה וקיים קשר הדוק עם המחתרת בנורווגיה, בשל כך מוקירים לו אנחנו יד אחים וכברכים אותו בהגיעו ל־ שיא הקאריירה שלו, ההכרה ה־ רשמית שמפנה אליו את זרקורי העולם.

هكذا من الأصل

مكذوب من الاصل

„תקופת ההמתנה" מסתיימת - יימשכו המאמצים להבראת המשק

מאת ברוך אולר

„תקופת ההמתנה" הממושכת לתכנית כלכלית חדשה הולכת ומסתיימת ועם פרסום שורות אלה כנראה תיפול כבר ההכרעה לגבי נושאים מתכנית זו ההולכת „ומתבשלת" מזה זמן רב.

עם כתיבת שורות אלה ידועים רק קוים כלליים של התכנית החדשה, אך כבר עתה ברור כי אין זה סוף פסוק וכל הכרעה שעמדה ליפול הש־בוע איננה אלא חלק מתכנית הרבה יותר גדולה ומקיפה, הכוללת תחומים רבים של חיי יום־יום בכלכלה הי־שראלית.

שינויים במדיניות הכלכלית ביש־ראל תכופים למדי, אך עפ"י רוב הם מבוצעים באופן הדרגתי, כשמידי פעם בפעם מטילים על הציבור גזי־רות כלכליות בצורה של העלאת מסים, מכסים, היטלים וכו'. שינויים מקיפים, במסגרת תכנית כלכלית מגובשת, נעשים לעתים יותר רחו־קות, אחת לכמה שנים. אלה כוללים יחידה של צעדים שמטרתם להבריא את המשק ובהם בכלל עפ"י רוב פיחות, או פיחות למעשה ע"י הטלת היטל גבוה על כל היבוא. תכנית גדולה כזו, הוגשה רק לפני כמה חדשים ואעפ"י כן מיד לאחריה החלו שוב דיונים לגיבוש תכנית כלכלית חדשה. זאת משום שנתברר כי ה־אמצעים שננקטו נתנו אמנם תוצאות חיוביות אך לא היה די בהם הדרוש ביותר יותר יסודי במשק הישראלי למנוע את ההתדרדרות שהוא צועד אליה במהירות. מסתבר גם כי ל־קברניטי המשק היה ברור כבר ב־זמנו כי האמצעים שננקטו לא יספיקו ויידרשו צעדים יותר חריפים להב־ראת המשק. עם זאת נראה כי בכמה נקודות היו טעויות בהערכת המצב והתקוות שתלו בגבוה. כך, למשל, מתברר כי התחזיות לגבי ההכנסות לא נתממשו ובעיקר יש גרעון גדול עקב אי מכירת אגרות חוב צמודות לפי המתוכנן. למעשה, ירדה כמעט לאפס מכירת אגרות אלו, שהיו ב־זמנו פופולריות מאד. הירידה החלה לאחר שהודעו התנאים של אגרות אלו והדבר אילץ את הממשלה ל־הוציא כעת אגרות חוב קצרות־מועד, לא צמודות. אגרות אלו אף הן עדיין לא מימשו את התקוות שתלו בהן וההכנסה מהן קטנה מאד. התוצאה מאי־התגשמות ההכנסות החזויות היתה מחסור חמור בכסף וזה אילץ את הממשלה לקחת כספים מבנק ישראל, כלומר הדפסת שטרות ו־הגברת הלחץ האינפלציוני.

ירידת יתרות מטבע החוץ — תפסה את מקומה של האינפלאציה

האינפלציה שגדלה המתמי־דה הניעה את הממשלה לבצע את התכ־נית הכלכלית החדשה האחרונה, שמטרתה היתה לרסן את הצריכה ובכך לגרום לצ... גם לירידתם — ירדה עם ביצוע התכנית לדרגת חשיבות משנית. את מקומה של האינפלאציה בראש ה־דאגות הכלכליות של ישראל תפסה הדאגה לירידה המתמדת ביתרות מטבע חוץ. הירידה הגיעה לממדים כאלה, שאילו היה נמשך המצב ה־נוכחי — היינו מגיעים בשנה הבאה לחיסול כל היתרות. בתנאים שהביא ש־ר האוצר בכנסת פעמים נתברר כי אפסה התקוה לעצור התדלדלות זו אם לא ייעשו צעדים דרסטיים. הסיבות לירידה הגדולה היו שונות ורבות מראש. כבר בתחילת שנה זו קבע התקציב הלאומי כי הגרעון במאזן התשלומים יגיע השנה ל־3.5 מיליארד דולר ויתרות מטבע החוץ הרד מ־1.7 ל־0.85 מיליארד דולר. תחזית זו אכן באה מאחר שהסיבה לה היו די ברורות. כבר בתחילת השנה היה ברור כי ההשקעות בארץ נמצאות בירידה, זרם התיירים הבא מהייצוא התיירות הולך ונחלש בשל קשיי ייצוא ומיעוט התיירים הבאים ארצה. מצד האחר הולך וגדל הייבוא בקצב מהיר ועדות לכך המכוניות הרבות, מכשירי חשמל מצרכי מזון ומוצרים רבים אחרים הזורמים אר־צה ללא ריסון. הקהל הישראלי לא נבהל מההיטלים הגבוהים המכסים על היבוא והרווחים העצומים של היבואנים היה מוכן לשלם למעלה מ־3 לי"י בעד פחית בירה קטנה ובלבד שזו נושאת עליה תוו של תוצרת חוץ.

הביאו כדים מפורמוזה...

השבוע סיפר מ"מ נשיא התאחדות התעשיינים, מר א. שביט, שלארץ הגיעה כמות גדולה של כדים מ־טאיוואן. זאת בשעה שענף המק־ספל בארץ סובל עתה קשה בשל הירידה הגדולה בייצוא.

האמצעים שנקטה הממשלה בתכ־נית הכלכלית האחרונה מטרתם היתה לצמצם את הצריכה ע"י העלאת היטל היבוא, צמצום האשראי ואף צמצום אדמיניסטראטיבי של הבנייה, ע"י הקפאת בניית פרוייקטים שונים חדשים מאד. פעולה צינון זו במשק החלה לתת את אותותיה וסקר ש־נערך לאחרונה ע"י לשכת המסחר ת"א הראה כי אכן חלה ירידה מס־שית בייבוא והציפיות היבואנים היו שהירידה עוד תלך ותגדל. בהתאם לכך דיווחו יבואנים רבים — אומר בהנהלת מחלקת הייבוא בלשכת המסחר, י. פיינר — כי צמצמו בשיעור ניכר את ההזמנות שלהם.

הדבר נתן את אותותיו גם בתע־שיה ובמפעלים שונים — אומר מ"מ נשיא התאחדות התעשיינים, א. שביט — ירדה התפוקה עד 40 אחוז. חמור במיוחד היה המצב בשלושה ענפים: טקסטיל, לבידים ויהלומים. הללו נפגעו קשה מהירידה בייצוא ובתוצאה מכך החלו בפיטורי פוע־לים. קשה במיוחד המצב בטקסטיל, שבו שומעים באחרונה מפעם בפעם על סגירת מפעלים (הדוגמה האח־רונה, מפעל „דרבי־ניט", שבעלי־ בתו מהארץ הפקיר את שני בתי־ החרושת שלהם, בת"א ובאשקלון). במפעלים אחרים צומצם הייצור ו־מאות פועלים נאלצו לחפש עבודה אחרת.

ירד מאד יצוא לבידים

בלבידים הייצוא ירד כמעט עד ל־אפס, בשל המשבר הכלכלי הנוכחי עתה בעולם. ענף זה נתקל בתחרות קשה של יצרנים ממדינות אחרות.

בעיקר מאסיה. הללו מוכרים תוצרתם במחירי „דמפינג" והיצרנים היש־ראלים אינם יכולים להתחרות בהם.

ביהלומים נתבדו התחזיות האופ־טימיות בדבר שגשוג בענף, שישראל תתפוס בו את המקום הראשון ב־עולם. משלחת של סינדיקט היהלומים ביקרה בימים אלה בארץ ודנה עם ראשי הענף על העתיד. כדי לשמור על הענף ולמנוע המשך ירידת ה־מחירים — סוכם על קיצוץ נוסף של אספקת היהלומים הגולמיים ל־ישראל. זו קוצצה כבר בחודש אוק־טובר ב־30 אחוז ובחודש זה — אומר מנכ"ל התאחדות תעשיית ה־יהלומים, מר ח. דניאלי, יהיה קיצוץ נוסף של 20 אחוז. קיצוצים אלה וירידת המחירים של היהלומים ה־מלוטשים — פירושם ירידה בהכ־נסות במטבע חוץ.

ענף אחר שבו הורגש היטב ה־צינון במשק — הוא הבניה. בענף זה החלו המחירים לרדת וגם אצל קבלנים גדולים, היכולים להרשות לעצמם להחזיק מעמד בצפותם ל־התאוששות, — הלי המחירים יציבים — ופירושו של דבר למעשה ירידת מחירים בשל העליה הגדולה בהוצ־אות הייצור.

דרישה פעולה נוספת

כאמור, לא היה מספיק בצינון זה של הפעילות הכלכלית ונתברר כי דרושה פעולה נוספת לצמצום ההוצ־אות במטבע זר. המצב אחר לעשות למען הגדלת ההכנסות במטבע זה. הדרך הפשוטה לכך היא ייקור ה־יבוא והגדלת כדאיות הייצוא. הפת־רון לביצוע הדבר יכול להיות פשוט ביותר — פיחות. ואכן, הפרופסו־רים של האוניברסיטאות הטיפו ב־עבר וביתר שאת כיום — לעשות צעד זה במשק הישראלי ולקבוע שער ריאלי ללירה הישראלית. ואכן, הציבור היה בטוח שייעשה צעד זה, כשהתנדפו להסביר לציבור את מצבו הקשה של המשק ביתרות מט"ח. התוצאה מכך היתה הסתערות של הדולר „בשוק השחור" ודולר נת"ד. אלה קפצו ועלו בשיעור ניכר ב־שבועיים האחרונים. בינתיים נתברר כי אין בכוונת הממשלה לבצע פיחות בשלב זה, כי ברור לה שהפיחות לא יתן את התוצאה המקווה ומוטב ל־המשיך ב„צינון" המשק. לכן החלו לדון באמצעים אחרים שהפעלתם תביא לפיחות „דה־פקטו" מבלי ל־בצעו „דה־יורה". הדרכים לכך רבות ומגוונות ובחלק מהן ודאי ינקטו עתה, או במשך הזמן. אלה כוללים הגדלת היטל היבוא ובמקביל לכך העלאת התמריצים על הייצוא. לגבי אמצעים לחיסכון במט"ח הוצעו הצ־עות לייקור הדלק בשיעור ניכר, הג־דלת מס נסיעות וצמצום ההקצבות של מט"ח ליוצאים לחו"ל. עתה הוש־מעה גם דרישה לצעדים אדמיניס־טרטיביים למניעת ייבוא. מדובר ב־עיקר בייבוא מוצרי מותרות מובה־קים, דוגמת ויסקי, בירה וכו'. הגב־לות אלו השפעתן תהיה פסיכולוגית יותר מאשר מעשית כי משקל מוצ־רים אלה בכלל היבוא — נמוך מאד. לגבי הגבלות אדמיניסטרטיביות קיי־מת בעיה של הסכמי מכס עם מדי־נות שונות. ויסקי, למשל, אי אפשר לאסור את ייבואו בשל הסכמים קיי־מים עם אנגליה. אולם, מסביר היועץ הכלכלי של התאחדות התעשיינים י. אלשייך, ניתן להגיע להסכמים ל־הגבלות לתקופה מסוימת. המדינות שעמן אנו קשורים בהסכמי מכס יבינו כי הכרחי לבצע צעדים אלו כיום. אולם, בשל המגמה לקיים יחסי סחר חופשיים בעולם ברור שהתקופה של איסור ייבוא מחולט צריכה להיות מוגבלת.

בכל זאת מפד"ל!

מאת דוד טלזנר

ספינתנו שלוה על שרטון... יש צורך דחוף להעביר קול במתנה: S.O.S. להלצה משם — מבלי לשבור אותה תוך מאמץ החילוץ שהרי כל מי שאינו משוחד מהסטריה האנטי־מפד"לית המשתוללת ברחוב, יודה, כי במקום הציבורי־חברתי במדינה ומחוצה לה עדיין אין תחליף ל־תנועה זו. חבל מאד שגם גדולים וטובים אינם נרתעים מלהוציא את תרעומותיהם וטענותיהם להרעבה של עיר. גם תוכחה באמנה מחטיאה את מטרתה כשהיא נשמעת בגלגלי־הרועה. מכל עבר ופינה „מפגיזים" את המפלגה הדתית־לאומית, כאילו מכף רגל ועד ראש אין בה מתום. זהו סילוף עובדתי ועיוות האמת. אמנם המהלכים הפוליטיים של ה־מפד"ל באחרונה אין בהם משום קידוש שמה של התנועה, אולם קוצר־ראות משווע יש בגישה המזהה את הזרוע הפוליטית של המפד"ל עם עצם מהותה. אסור להיתפס לשטחיות ההמונית, שאינה יכולה לחדור מ־בעד לערפל הפוליטי של המצה ו־לראות את האור הגדול הבוקע מ־יצירותינו והישגינו בכל תחומי ה־חיים במדינה ובציונות העולמית. הרי כולנו מקבלים את ההשראה מקדושת־החזון, עליה משתתת תנו־עתנו; כולנו יודעים את תרומתה ההיסטורית לתנועת התחיה הלאו־מית ולתקומת המדינה, ובוודאי כו־לנו משוכנעים בנחיצות קיומה ל־עם, למדינה וליהדות הנאמנה; כו־לנו אמונה בפוטנציאל העצום ה־טמון בהוכה להוות כוח מייצב בחיי המדינה והבטחת עתידה. ליקוי ה־מאורות יש כאן, אבל לא כיבויים. ה־ריל המאורות קיימים ומאירים. ה־משימה המוטלת עלינו היא לפזר את העננים המסתירים אותם.

אמת שהדבר לא קל. קשה לדחות את ההאשמה, שבמקום עמוד־האש של אידיאלים, שהולך לפנינו בשנים הראשונות, מונחים אנו באחרונה על ידי עמוד־הענן של „פרגמטיזם". אף שמיכת ההגינות דורשת להכיר בעובדה, שזוהי מכת־מדינה. במקום „מנהיגים בעלי שעור־קומה", בתקופת „המדינה בדרך", שידעו להתרומם מעל המעשיות היומיומית ולהטביע על צעדיהם את חותם החזון של ה־יעוד הסופי, קמו בראש המעשה ה־לאומי עסקנים, אשר שדה־ראייתם מוגבל לביצוע הפעולה האקטואלית ומבטם נעוץ בהישג המיידי, ב„תכ־ליות". אפשר להסביר את השינוי הזה כתוצאה מחילוף הזמנים והתנאים, שחלו בחיינו עקב התמורה המהפכ־נית בדברי ימי עם ישראל — תקומת המדינה, אף שאין להצדיק אותו, כי „באין חזון יפרע עם". ביחוד כאב וצורב הדבר, שגם בתנועתנו דבקה המחלה הזאת ופגעה בקדושתה. אם אנו הופכים להיות פוליטיקאים מע־שיים, ממולחים, המרשים לעצמם ל־התעלם מעקרונות — כשה„תכליות" דורשות זאת — הרי חותרים אנו תחתיה מסוכנת תחת צדקת ייחודנו וקדושת מהותנו או אנו מופיעים ב־דמות „פוליטיקאים של כל השנים", שרק הכיפה מציינת אותם ומבדילה אותם מאחרים.

הניווט המוטעה בעוכרנו

עם כל זה יש לקבוע, שהניווט המוטעה של ספינת התנועה, אשר בעטיו עלתה על השרטון, החל לפני שנים לא מעטות ואין להטיל את כל כובד האחריות למצבה הנוכחי על קברניטיה של היום. הם רק המשיכו לכוונה במסלולה הקודם ו־לא ראו ולא הבחינו לאן הוא מוביל. במצב כזה, שהכל מודים שהוא מצב חירום לתנועה, הסכנה החמורה ב־יותר יכולה לבוא מהערכה בלתי־נכונה של הנסיבות. אם הקברניט מסונוור מהצלחתו הראיה המדומה ואינו חש את השרטון, עליו נמצאת ספינתו, והוא שוגה בדמיונו שהתנו־דות שהוא מרגיש הן סימני התנעה קדימה, — הופך הקברניט לקברן, חי. השאלה בעיקרה, אינה אם עדיף להשתתף בקואליציה או להי־שאר מחוץ לממשלה. תנועת המזרחי — הפועל המזרחי פסקה להלכה, על דעת גדולי התורה, שבוחים ה־צבוריים־הלאומיים דורשת מצוות אחדות האומה שיתוף־פעולה עם כל חלקי העם למען הציונות ולמען המדינה — תוך מאבק עקבי בפנים על העקרונות להם היא מוקדשת ו־לשמם היא קיימת. השאלה הקובעת היא: אם פסק־דין אידיאולוגי זה תופס בכל התנאים ובכל מחיר?

אם לשפוט על פי צעדיהם של המנהיגים, הנהנים מאמונם של הרוב במוסדות התנועה (שנבחרו בתנאים אחרים לגמרי) הרי התשובה, הלכה למעשה, היא: כן! אמנם, באווירה דמוקרטית אין משיבים על החלטת הרוב. אם „אין אומתנו אומה אלא בתורותיה", כפי שקבע רבנו סעדיה גאון, מתנדקת ההנחה, שאין לתנו־עתנו זכות קיום אלא אם כן היא מקבלת את מרותה של הסמכות ה־תורנית! „ארץ ישראל לעם ישראל עפ"י תורת ישראל" — הכריז המז־רחי, ובא הפועל המזרחי ופירש ו־המחיש את העיקרון בניסוחו הוא: „תורה ועבודה". האם אלו הן רק ססמאות דאולין ערטילאין, ולא עק־רונות מוצקים ומתחייבים? האם לא נשבענו אמונים להגשים את העקרו־נות האלה בחיים ובזה להיות לכופת למדינה ולעם? מי, איפוא, הוא ה־פוסק האחרון בשבילנו כיום בהלכות תורה ומדינה: מבליף הסיעה, או המוסד התורני העליון במדינה, ש־תנועתנו יסדו וטיפחו? שאלנו שאלת חכם את הרבנות הראשית בדבר „מיהו יהודי" וי' קבלנו תשובה ופנינו עורף לה. במה, איפוא, נבדלים אנו מן „העובד הדתי"?.." יהודים דתיים ישנם בכל המפלגות. הדת, אצל יהו־דים טובים אלה, היא ענין פרטי. לא בזה ייחודנו ולא לשם כך אנו קיימים כתנועה עצמאית.

בימינו אלה, כאשר מסגרות־חיים מקובלות מתערערות ומתפרקות כאשר במדינת ישראל הולכת וגוברת התסיסה החברתית, המדינית והרוח־נית: כאשר דור המלחמות מתמרד, אף שלא ברור לו עצמו נגד מי ונגד מה; כאשר דור נבוך ונבוב זועק לצורה רוחנית—מוסרית ומחפש תוכ־ן־חיים משמעותי, — היינו יכולים להיות מגדלור לתועים ולתוהים. רעיון המזרחי—הפועל המזרחי אוצר בקרבו עוצמה אידיאולוגית־אידיא־ליסטית גדולה; רעיון זה המעורה בקרקע המולדת על ידי יצירות הנו־ער בעיר ובכפר, והמתגלם בדור הכיפות הסרוגות, בגיבורי ישיבות ההסדר ובאמיצי ההנהלות — מסו־גל להרוות את צמאונו הרוחני וה־אינטלקטואלי של הנוער המתנער מ־החול המונוטוני.

הדרך והיעוד

אולם תחת למצוא בכוחנו את ה־אקלים הרוחני־המוסרי המרענן; במ־קום להיות גורם מוסרי מרומם ל־משרה — הנוער — והצבור בכללו — מתרשם שלילית ממעשינו ומהתנה־גותנו. האקולוגיה אצלנו, בתחום ה־פוליטי, איננה שונה מזו השורה בכל יתר תחומי החיים. הטפל נעשה לעיקר, ואבק הדרך מכסה את ה־מטרה...

חסידים יודעים לספר, שאדמו"ר ידוע לא היתה דעתו נוחה מהתנהגות שממנה היו נהגים החסידים בדרכם לרבי. באותם הימים היתה התחבורה בימי עגלות וסוסים, ולפעמים ארכה הנסיעה מספר ימים. היה צורך, איפוא, להיכנס באכסניות ב־דרך, שם היו מסעדים את לבם ב־סעודות דשנות ומקנחים ביי"ש ל־„לחיים"; פותחים בזמר וגומרים ב־ריקוד. הנסיעה עצמה היתה חוויה חשובה בחיי החסידים. היה האדמו"ר הנ"ל מסווג את חסידיו ומונה את שבחם: הראשון במעלה הוא סוג החסידים שנפשם כלתה להיות בקרבתו של הרבי כדי להתבשם מ־תורתו ולהתעלות מהשראתו. חסיד מסוג זה, גם כאשר הוא חוזר ה־ביתה השפעת הרבי ניכרת בכל הלי־כותיו. סוג אחר ישנו, שהוא אמנם נכסף להסתופף בחצרות הרבי, אבל חביבה עליו גם הנסיעה וחוויותיה... מילא, גם חסיד מסוג זה אין לזלזל בו: אולם הצרה היא — התלונן ה־אדמו"ר — שעל החסידים משני ה־סוגים האלה נתוסף סוג שלישי של „חסידים", ארחי־פרחי, שמשקיעים את עצמם בתענוגי הנסיעה עד כדי היסח הדעת ממטרתה; הם מסתפקים בנסיעה בלבד...

בהקשר זה כדאי להביא את דבריו של הגרי"ד סולוביצ'יק שליט"א ב־נידון: „כדי לבנות את מדינת יש־ראל צועדים אנו עם כל המפלגות, מפני שמאמינים אנו, כי מדינת יש־ראל היא הדרך המובילה אל הר ה־מוריה, ומפני שברור לנו, כי לבדנו לא תצליח נסיעתנו בדרך זו. — — אנו משתתפים פעולה אתכם (עם החילוניים. — ד.ט.) בכל המפעלים, אולם אין פשרות בנוגע ל„מקום אשר אמר לו האלקים", בנוגע למטרה הסופית של נסיעתו בת האלפיים חזרה לארץ ישראל, בנוגע ל„כה־ (תכלית היכל)"."

אמנם, „נוסעים אנחנו" כמעט כל השנים בעגלה קואליציונית כשי־עינינו ניצב היעד הנכסף, אולם ב־אחרונה כאילו בו חוץ המוריה, ב־דבריו של הרב. ואנו נשארנו תקו־עים ב„עגלה"... כאשר הצטרפנו ל־ממשלת גולדה מאיר, בניגוד ולמ־רות פסק־דינה של הרבנות הראשית לישראל, טענו המחייבים — כלא שינו את טעמם גם היום — שצעד זה יביא הישגים חשובים ליהדות הדתית, והראיה: קווי היסוד הקוא־ליציוניים החיוביים הם כלפינו. כשל, אומרים: אל תשימו לב לעקיצה ה־צורבת, תנו עיניכם בצוף הדבש הקוסמת. על כ'בו של טיעון תועלת־ בזה, שמתעלם מחילול השם הנגרם ממנו, כבר ענו חז"ל (קידושין לא, ב): „יש מאכיל לאביו פסיוני, ו־טורדו מן העולם ויורש גיהנום; י־יש מטחינו בריחיים — ויורש גן־עדן ומביאו לחיי העולם הבא".

עקשנותו המשפילות של המערך

אולם, אם יש שמץ של ממשות בטיעון „מעשי" זה — שגם עכשו משמיעים אותו אותם המחייבים עצ־מם — הרי התירוץ הבטחוני הוא ממש פגינה גרוטסקית! וכי מי לא ידע אז — ואיננו יודע היום — מה גדולה העצומה היא השפעתה של המפד"ל בתחום זה! הלא שרינו היו בין „היושבים ראשונה במטבח"... ו־ללא ספק לא ישתנה המצב גם עכ־שיו. המצב חמור, לכל הדעות; אך האם השותף הבכיר, השליט במדינה, איננו יודע זאת? הוא חמור רק בשבילנו? איך תסבירו את עקשנו־תו הנהושה נגד הקמת ממשלת חי־רום לאומית נוכח הסכנה? ואיך תיישבו את עקשותו של שותף שסל־תן זה, שעל פתחו של משבר מדיני חמור הוא מסרב לסגת מעמדתו ב־ענין גיור כהלכה? (בשעה שהוא כה גמיש בנושא הנסיגה בשטחים אח־רים...) פתאום העמסנו אנו על שכ־מנו החלשים את כל עול הבטחון ו־המדיניות עד שהיינו „נאלצים" ל־השליך מעלינו את כל אותם התנאים העקרוניים שהעמדנו בראשות ה־מו"מ הקואליציוני!.. אף כסות־ עיניים כלשהי נעדרה מכאן.

כמובן, שצביעות המערך השמאלי ונוקשות המשכיליה, — גם זה נחשף בבהירות יתר במו"מ הקואליציו־ני — הזה הוקדם לו. הם, שהיו מלעי־גים ביהדות המסורתית על „פודנד־תה הגלותית", כביכול, והתיימ־רו להיות משוחררים מתסביך זה, נפתחו לקול צריחתם של מספר „ראבייס" אמריקנים נגד גיור כהלכה. פתאום נפל פחד „היאהודים" הריפורמים על הגיבורים הללו והם נכנעו להכתי־ביהם כיצד יש לנסח חוק מסויים במדינת ישראל הריבונית!.. למה דוקא נתהלהלו הפעם? מדוע התעל־מו כליל מדעת הקהל היהודי בעולם כאשר הכריזו על „סוציאליזם ב־ימינו"? מפני שב„גיור כהלכה" מוט־מנת הכרה ממלכתית ביהדות האותנ־טית, זו של ההלכה, והמערך ה־חילוני המפורסל מהיהדות השורשית, מסרב להודות על כישלון שיטתו ה־משכילית. כהו עיניהם מראות ש־הרפורמה משמשה גשר סמוי לפרי־קה מן היהדות, גם במובנה הלאומי, ולטמיעה בין גויי האדמה.

באבקנו למען הברוזה—הכרה זו, שצפויה היתה לשמש אור־אבות ל־אלה העומדים על סף הנשירה מ־היהדות על ידי נשואי־תערובת — גם בהסכמת ובברכת הראבייס. נטשנו את המערכה. נלחמנו בקולי קולות על כינון ממשלה שתכלול את כל חלקי העם, ופתאום נאלמנו דו־מיה. יצרנו פער אמינות, שעלול לקעקע את אושיות התנועה בארץ ובתפוצות. אי המוצא?

הדרך לריענון התנועה

ברור, שכל חלקי התנועה דואגים לשלומתה, כאמינים בבריאותה ה־בסיסית ומקוים להחלמתה. אבל ברור כמו כן, שהדרך שהובילתנו למבוי הסתום לא תוציאנו משם. כדי שתנועתנו תאושש מהלהם ש־נחלה הפעם כתוצאה מהכרכורים ה־המסוחה על סעיפים (לא שני סעי־פים בלבד...) בצד הזרוע הפוליטית שלה, נחוץ לנקוט בצעדים הבאים:

א. הסברה מקיפה ומעמיקה ש־תבליט את צדקת האידיאל שלנו ואת פירות ההילולים שהצמיח בארץ יש־ראל, תוך הדגשת העובדה הסוצ־יולוגית; שהזרוע הפוליטית היא רק אבר אחד של התנועה ואין לזהותה עם עצם מהותה — גופה, ראשה ו־נשמתה. האם בעולם כולו מזהים את המימשל עם המדינה? האם עלה על דעת מישהו להאשים את ארה"ב בחטאיו של ניקסון? והאם יתיימרו חברי הכנסת להיות העילית הרוחנית והאינטלקטואלית של האוכלוסיה ה־ישראלית? חברי הכנסת הם רק ה־זרוע הפוליטית של מדינת ישראל, ותו לא... הזרוע הפוליטית היא בת־חלוף בשעה שהתנועה, כמו המדינה, היא יציבה וקיימת, מפני שנשמת הרצון מחיה אותה.

ב. יש לקיים בחירות פנימיות ו־לכנס את הוועידה הארצית בהקדם האפשרי, לשם התבערות מכל ה־כעיות המשיגים שנצטברו מאז ה־ועידה הקודמת, ולהתוות קו ברור המבוסס על מחנכי המקורית והמוסכמת ה־מקודש. אין כל ספק שבכוחנו ל־התחדש ויגבב כל הסיכויים להצלחת המאמץ לחלץ את ספינת התנועה מהשרטון, שעליו היא עלתה כיום. בתנועתנו אצורים כחות רוחניים ואינטלקטואליים כבירים, שמעוררים יחס של כבוד ואף קנאה בחוגים רח־בים של הציבור בישראל. מצוה עלינו לגלותם ולנצלם על ידי הטלת עצורת של אחריות והנהגה לאלה המוכנים לשרת את התנועה.

ג. חידוש הברית ההדוקה עם ה־סמכות התורנית כבסיס איתן לריענון תנועתנו ולייקור קומתנו הרוחנית.

מדינת ישראל היא הלוז הראוה של העם כולו. מוטל עלינו, בתוקף כוחנו ומשקלנו האובייקטיביים ב־מדינה, לעצב את ה„הלוך" הזה ב־דמות המקורית של ישראל סבא אבל כדי שהקיקוס שלנו יתקבל, עלינו קודם לקשור את עצמנו...

• המשך דרשות, עמ' 32.

סטודנטים ערביים דורשים חדרים במעונות שהקימה הסוכנות היהודית

מאת יהודה עוזיאלי

באוניברסיטת תל־אביב פרצו לאח־רונה סטודנטים ערביים נגד „אפליה" וישבו על המזכירות של הקמפוס, כיוון שלא קיבלו חדרים במעונות הסטודנטים; בחיפה הטיח סטודנט מבני המיעוטים בפני איש סגל בכיר באוניברסיטה על כך שיהודים זוכים למעונות שמקימה הסוכנות היהודית ואילו הערבים אינם יכולים ללון שם אפילו על המדרגות...

תגובות אלה ראויות לתשומת לב. הן מעידות קודם כל, שהאוניברסי־טאות בישראל פתוחות ללימודים בפני בני המיעוטים במידה גדלה והולכת ובמקביל מחריפה בעיית שי־כונם. עצם העובדה שהם מעיזים למחות בכלי התקשורת בנוסח „מגיע לי", המוכר אצל הישראלי המצוי, תמורה אולי שזהוי אותות עמים ו־עוזו בישראל, והשאיפה לשוויון האזרחי אבסולוטי, במידה שיכול להיות בחברה חפשית, מתפתחת. אבל, זהו רק צד אחד של המטבע. קיים גם צד אחר והוא יחס הערבים הישראלים לכמיהותיהם בארץ, אשר ביטוי לו נתן נשיא אוניברסיטת חיפה אליעזר רפאלי, שמצד אחד שיבח את הקליטה בשיעור של כ־עשרה אחוזים מהסטודנטים, הבאים מקרב בני המיעוטים לצרותיהם, ו־מצד האחר ביקר בחריפות את ה־אווירה האנטי־אקדמית בקרב האוכ־לוסיה הערבית, שאינה עושה דבר למען הסטודנטים שלה. במלים בוטות וקולעות שאל, „מדוע יזכה ערבי ב־מכין, או במלגה ובספריה כאשר רק יהודי נותן את הכסף לכך זה". „אנו מתגבים סטודנטים ערביים יותר טוב משעושה זאת אוניברסיטת ביר־זית. „ומדוע שהסדר בו לומדים בחיפה מהקוראן, או ספרות ערבית ותולדות האיסלם, לא ימומן על־ידי בעלי אמ־צעים מבני המיעוטים די הרי רבים מהם צברו נכסים וכספים בישראל הדמוקרטית החופשית?! אשתקד, למדו באוניברסיטת חיפה 420 סטו־דנטים מבני המיעוטים. וב־11 שנות קיומה של האוניברסיטה סיימו מאות רבות את חוק לימודיהם. היכן ה־בוגרים, היכן משפחותיהם, היכן ה־בנקאים והסוחרים הערביים; היכן בעלי ההון מביניהם, הנוטעים ל־קידום הצעיר הערבי בישראל?

למה לתבוע ולדרוש

הם למדו לדרוש ולתבוע מהמדינה. הביקורת לכל ביקורת על אפליה זו"ז. היא מביאה להם רווחה הרבה מעבר למה שידעו לפני קום מדינת־ישראל. בתחום פיתוח הכפר, השירותים, ה־ממשל המקומי והחינוך, שבאורח סבכי הביאו גם לתמורות חברתיות. וזאת, מבלי לפגוע בהתופש הדתי ו־העדתי שלהם: 120 מסגדים, עם „כלי קודש", שמשכורתם על קופת המדינה; 200 כנסיות נוצריות; המי־קה בתי־דין „שרעיים", המוכרים כ־חוק ועוד. זאת, למרות שאופיה ה־מוצהר של המדינה הוא יהודי, כפי שבא לביטוי על־ידי חוק השבות וב־הכרזת המדינה. אבל, באותה מגילת עצמאות מבטיחה המדינה גם „...שוו־יון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה ...ותבטיח חופש דת ...תש־מור על המקומות הקדושים" וכו'. שוויון זכויות אלה מעוגן גם בתפיסה הציבורית הכוללת, על תחתיות של מדינת היהודים — ועובדה זאת הטביעה חותמה על המשפט הישראלי בשאלת זכויות היסוד של אזרחי יש־ראל.

מציאות מתסכלת

השאלה היא, מה במציאות. לא כל כך, מה שהמדינה רוצה ויכולה לספק בשירותים, בפרנסה ובלימו־דים, — אלא מה למד הערבי לרצות מהמדינה, בעיקר הצעיר מבני ה־מיעוטים, שהשפה העברית שגורה על פיו, המורד בזקנים ובהיררכיה הפטריארכלית, שנכפתה עליו בכפר ובחמולה? הצעיר, היוצא אל העיר, אל המפגש עם החברה הישראלית החופשית, הדינמית והמנסה להיהדות אליו, או להשתלב בה, עם מצב מאוד הצלחה. בעיקר מקשה עליהם העובדה, שהם מבני העם הערבי, הנלחם בישראל. הערבים המעטים, שנתפסו בשירות ארגוני החבלה, ב־שנים האחרונות, שיבשו את התהליך ההתפתחה של אינטגרציה טבעית עד כמה שהיא אפשרית בתנאים הנד־תיים, השוררים בארץ. אמנם, רק מעטים מערביי ישראל מוחים, למחות בפומבי, עם ארגוני המחב־לים ושאיפות השמד „הפלשתינאיות" שלהם. אבל, הפירות הבאושים ש־צמחו בכרמי מג'דל כרום, למשל, לפני כשנה, כאשר נתפסו שני ה־צעירים תושבי הכפר הגלילי, ש־חזרו מלבנון עם קלצ'ניקובים לבצע פעולות רצח וכמותם צעירים אחרים, שחצו את הגבול וקיימו מגע עם המחבלים — השפר לא רק נקודת רקבון מקומית. הם מסבכים את כל הרקמה העדינה של היחסים הנרק־מים עם המיעוט הערבי. המנסה ל־השתלב ולהתאקלם בחברה החדשה, העובדה, שמפקד חוליית המחבלים, שתקפה את נהריה לפני כארבעה חודשים, היה ערבי ישראלי אחמד עבד אל־רזי, בן 24, יליד עכו — וכי בטבח האכזרי במעלות השתתף תושב טייבה, זיאד ג'באלי בן 21 מהמשולש הישראלי, שניהל בעברית שוטפת את המו"מ עם השלטונות באותן שעות בלהה בזמן הפעולה — כל אלה גורמים תסכול גם לבני ה־מיעוטים וגם לדואגים ועושים לשי־לובם. ימים אחדים אחרי הטבח ב־מעלות, נתפס מחבל נוסף, עלי חסן, בן 17 מחיפה, שברח מהארץ לפני כשנה וחצי.

(סוף בעמוד 8)

השטח המיועד להקמת שכונת חסידי ברסלב — בצפת

למה קמו מתנגדים לשכונת חסידי ברסלב בצפת?

מאת חיים פוקרש

מגיע להם, לחסידי ברסלב, הכח, להיאבק בבירוקרטיה? שאל, תוך ההתפעלות, אחד הפקי־דים הבכירים של המשרד הממ־שלתי, כשניצבו בפתח משרדו, בפעם־המי־יודע־כמה, אותה הח־בורה של חסידים עבדקניים, ר' שיטתה טוב ועזב את. משאלת הלב שלה לאפשר להם לכונן מחדש את הריסותיה של העיר העתיקה בצפת, ועל ידי כך יקיימו, סוף כל סוף, את צוואתו של מורם־רבם ומנהיגם, הרב ר' אברהם כוכב־לב זצ"ל, לשקם ה־הריסות ולהיישב בהם, כצעד ראשון להחזרת הישוב היהודי הדתי בגליל העליון.

— — בשנת תרצ"ו, מספר לנו הרב קניג, מורם של חסידי ברסלב, בצאצאי ר' נחמן, המכו־נים „טויטע חסידים" על שלא הכתירו אדמו"ר במקומו של ר' נחמן מברסלב הנודע. בשנת תקצ"ו, לאחר פטירתו של ר' נחמן הגיע ארצה, הרב כוכב־לב זצ"ל, שהמשיך בשעתו את מורשה הדרכת החסידים, כדי ל־בקר את משפחתו, ומשראה כי הישוב היהודי בצפת הולך ומת־דלדל, התחנן בקול בוכים בפני החסידים כיעשו לשיקומה של עיר עתיקה וקדושה זו.

מאז עברו—חלפו עשרות רבות של שנים, ובליבם של צאצאי חסידי ברסלב גמלה המחשבה לעשות הכל כדי לכונן את העיר העתיקה. כבר בימי ההפוגה של שנת מלחמת העצמאות, כשנשוח־ררה צפת מעולם של הערבים, החלו החסידים להתעניין באפש־רות לרכוש את החלקות ההרו־סות, הגובלות עם קברו של ה־אר"י הקדוש, במדרונות ההרר־ריים של העיר העתיקה.

„היה קשה מאוד לאתר את המשפחות" — אומר לנו ר' נח הפק, מפצלתניה של העדה ה־חסידית, אך בכל זאת, החלה חבורת החסידים שהקימה את אגודת „נחל נובע מקור חכמה", לחפש אחר בניהם ובני־בניהם של אותם בעלים, ולאחר שנים מרובות של חיפושים, שהגיעו אף למעבר לים, אותרו היורשים, והחל מתנהל מו"מ לרכישת ה־חלקות. כמסתבר שגם בתחום זה נזקקו החסידים להשקיע מאמצים מרובים, ואך לפני שש שנים שלמה, מלאכת רכישת הקרקעות.

עתה, לא היה גבול לשמחתם של חסידי ברסלב. הנה, שחו, עוברים אנו לממש את צוואת מנהיגנו הרוחני, אולם כלל לא היאור להם אותם חסידים, ש„יש של בירוקרטיה יכביד עליהם". אלא שהם לא נרתעו ורוחם לא גלה עליהם.

החל המרים המיגע עם משרדי הממשלה השונים. עבודה תכנית להקמתה של שכונת מגורים, בהתכננה על ידי האדריכל סעדיה מנדל, על שטח של 10 דונם ב־קירוב, ובה 60 יחידות דיור, ל־משפחות החסידים מהארץ ומ־חוצה לה. התכנית כללה גם הקמתו של מרכז רוחני, בית כנסת ובית מדרש, מקוה טהרה, ספריה ותלמוד־תורה, גני ילדים ופינה ירוקה, כל אלה מלבד מרכז מסחרי שבו עתידים למצוא פרנסתם חלק מתושביה של ה־שכונה החדשה.

חסידי ברסלב, ידעו כי כאשר יתחילו את מלאכת השיקום יהיו חייבים לשמר כמה מבנים עתי־קים ובתוכם גם את בית הכנסת של האר"י הקדוש, ויותר מכך — לשוות לשכונה אופי של צפת העתיקה עם אבני בנין מסותתות, גגות מקומרים, שערים וסמטאות. ואמנם התכנית המקורית מכילה כל זאת, ולכן גם אושרה על ידי כל הגורמים הנוגעים בדבר.

יתירה מזו, בהתאם לתכנית המיתאר, כל הרבע הדרומי של העיר העתיקה בצפת, המכיל את שטחה של שכונת המגורים ה־חדשה, נועד להריסה ושיקום מחדש, בנוסף ששאר חלקיה של העיר העתיקה נועד לשימור ו־שיקום. קטע דרומי—מערבי זה, מכיל בתוכו תלי־תילים של הריסות ומבנים רעועים, קוצים, ו־ברקנים וחזותה שזה שנים לא דרכה בו כף רגל.

מהי הסיבה לחורבן זה? מס־ביר לנו האדריכל מנדל: מקודד של ההרס הרב בקטע זה נעוץ ב־מספר גורמים. העיר העתיקה בנויה על סלע רך אשר בתוספת של מים ומי ביוב, גורם לבתים לגלוש במורד וביחוד — בצד מערב. הבתים שהיו בנויים מ־אבן ואדמה והמוסטו מרוחות ו־גשמים, בהיעדר אחזוקה מתאימה. למרות זאת קיבלו עליהם, חסידי ברסלב, לפי משאלתו של אגף העתיקות, לשמר כ־13 מבנים. תהליך מימוש ההבטחה מצריך השקעות מרובות מצד בוני ה־שכונה. הם חייבים להיזהר שלא לפגוע במבנים אלה, לסלק את מצבורי האשפה, האבנים והחול שהצטבר למרגלותיהם, ולשוות להם מראה מחודש.

„זה יעלה לנו מיליונים אבל הבינונו שכך צריכים לעשות ו־כך אכבם נעשה" — אומר ר' נח הפק, המוסיף כי רגישותו המיו־חדת של הנושא הן מהבחינה הארכיטקטונית ומבחינת הנוף, כיוונה את תכנון השכונה כך, שתשתלב במרקם הקיים של ה־עיר העתיקה, והבניה כולה תיע־שה מאבן גלילית, עם מבטים אל הנוף המתוח, וגם הסימטאות ייבנו בהתאם לאופיה של צפת העתיקה.

שש שנים נמשכו ההתייעצויות עם הגורמים המוסמכים, וכל הערה או בקשה נענתה בנפש חפצה על ידי חבורת החסידים, בוני השכונה. עם מפות מכור־סות התרוצצו ממשרד למשרד מאגף לאגף. ובשקידה מופלאה ללא הרמת־קול „גם ברגעים ה־קשים של הדיונים וההתנצחויות גילו אורך רוח וסבלנות, ולבס־ — בענו. למעשה, כל הגורמים הרשמיים הנוגעים בדבר אישר זאת, כשאהודים מהם, לרבי משרד השיכון, עירית צפת ואגף העתיקות אף מעודדים אותם ל־צעדים זה.

וכך בשעה טובה ומוצלחת החלה במורדות העיר העתיק בצפת, מלאכת הקמתה של ה־שכונה החדשה. החלו בעבודת ההסירה ופינוי ההריסות. ונמו הבולדוזרים, שהוחדרו רובכי הרי צפת, עורר לפתע הצער, גם כמה „מתנגדים", א־הקימו קול זעקה. „הורסים העיר העתיקה, מחריבים „ארמונות המקובלים", מסלק את בית הכנסת של האר"י הקדוש, וכל זאת, למרות כהבט להם „במה דברים אמורים" שמור בפניהם את שפע ההוראות וההתחייבויות לשמור ולג את הצריך שיקום ושיפור.

יתירה מזו, כשהובהר להם כל התכניות, שהיו, אגב, גלוי לציבור ופורסמו ברבים, בהתם לחוק, זכו לאישורים של כל רשויות, ולכשראו שגם תוש צפת עצמם, לרובות בני הע העתיקה, הרואים בבנית של שכונה החדשה, צעד חשוב קידום האיזור ההזיאתו, לא עניים של ניחון הזנחה, — ה המתנגדים אל חייב ידיו שוי בן תל־אביב שהפך להיות „גלי" כשעקר עם משפחתו לקר שכונה. הלה התלהב מהאפשר לנהל המאבק הזה „שאת פרס — אומר לנו עויד בישה נחשון הצפתי, הכבודד בהקמתה המהי של השכונה — לבסת אינו יודע והגיש לפני כמה ימים הצ דחופה לסדר היום, במגמה עכב את ההליך השיקום והבנ ים.

דיבוב, החלה מערכה חדשה.

אבל הרב קניג ור' נח הפ אינם נופלים ברוחם, כמהם בני החבורה, והם רואים בהו העיכוב הזה, גורם זכבי בלב מאמינים שבסופו של דבר. מ אלה הלב שלהם אמנם תתגש

„עשרות משפחות ישתבו מצפות להשלמתה של המלאכ — אומרים לנו החסידים. הת נית בכללותה עשויה לעלות יו מ־30 מליון ל"י. האגודה „נ נובע מקור חכמה" שאין פני לרווחים אלא לקיים את צווו מורם ורבם, נכונה גם למעני זו, הנראית, ולא רק לזמם, ו מיוחדת מעיקרה!

המתנו כל כך הרבה זמן, נ תין עוד קצת... מפזרים הם ו בדרך אגב, ושוב: הם לא ידי קולם, לא יביעו כעסם, אלא ו שקט האופייני לבני העדה, ת שיכו את מאבקם!

בעיות הקהילה היהודית ב„קוני איילנד"

מאת שמעון ביקר

היה פעם „קוני איילנד" שחיים יהודיים תססו בו והצטיין באופיו היהודי. „קוני איילנד", כפי שנקרא בלשון העם היה יותר ממושג גאו־גראפי. זה היה עולם יהודי מלא וחלק מניו יורק רבתי.

אבל היום זה נראה אחרת לגמרי. זוהי „קוני איילנד" חדשה שבה גרים כבר פחות יהודים ויש לה בעיות למכביר.

בשנות החמשים, לפני כעשרים שנה, גרו במחוז הזה, שבעונת הקייץ הומה בו תנועה גדולה של תיירים מכל המינים — כ־25 אלף יהודים. גם היום גרים כאן כשבעה עשר שמונה עשר אלף יהודים. אבל הרב המכריע מהם הם „סניור סיטיזנס" — אנשים ונשים מזקינים. רוב ה־משפחות הצעירות יצאו עם ילדיהן מן הסביבה הזאת, במקומם נכנסו בעיקר דיירים שחורים, פורטוריקאנים.

כמו כן נשתנה לא במעט גם המר־אה של קוני איילנד. הוקמו מבנים של בתים עצומים, כמו „סראטס פיטיג'", „לונה פארק", „בריטוא־טר סאווארס" ובניינים אחרים. עם זאת נותרו עדיין במחוז זה הרבה „סלאמס" (שכונות עוני) בהם חיים השכבות הדלות של האוכלוסיה ו־ביניהן — במספר רב של גברים ונשים הזקוקים להקוצת לב.

*

כתוצאה מן התנאים החדשים ש־נוצרו נוסדה אשתקד מועצת הקהילה היהודית („ג'ואיש קומיוניטי קאונ־סיל") של קוני איילנד רבתי. נשיא המועצה הוא ד"ר אירווינג הרצ־ברג, רופא עיניים העוסק במקצועו וגר כאן בארבעים השנים האחרונות. דרך אגב, זהו מיסדה של „הירשמאן ואיי" (דרך הירשמאן) בקוני איילנד שנפתחה בשנת 1961 ואשר מייצג מרכז של פעילות יהודית ושל פעו־לה רב־צדדית לזקנים. ד"ר הרצברג הוא גם נשיא ה„ואיי" המציין עתה את יובלו השלושה עשר.

ד"ר הרצברג הוא דמות מדריכה ועסקן ציבורי גם בארגונים ומוס־דות אחרים.

את העבודה היומיומית של הקה־לה היהודית בקוני איילנד מבצע המנהל האקסקוטיווי במשכורת צנו־עה. זה היה יחזקאל פיקוס, בן 37, שהוא מוסמך ישיבת ר' חיים ברלין, ובוגר ברוקלין קולג'. יש לו נסיון של שנים רבות בתחום הפעילות הקהילתית. זמן מה היה רב בבית כנסת קטן. אביו ע"ה, ששימש כרב באיסט ניו יורק, היה מיוצאי העייר־רה קלצק שבפולין.

בשיחה שקיימתי עם הרב פיקוס, אברך צעיר, הבקי היטב בהוויות העולם של זמננו, תיאר לפני את המצב הנוכחי בקוני איילנד. בעמ־דו במיוחד על האספקטים היהודיים.

הרב אמר לי, שמועצת הקהילה היהודית הציבה לעצמה מטרה בזמן ייסודה „לשמור על היציבות של הסביבה" וליצור גוף שישמש כדוב־רה של הקהילה היהודית.

לפניותי לפרט יותר הצביע הרב פיקוס על האווירה של בהלה ופחד שנוצרו בקרב חלקים ניכרים של התושבים היהודים. זאת היתה תו־צאה של מעשי שוד, התנפלויות חוליגאניות ברובעים מסויימים של המחוז הזה.

המועצה שלנו התקשרה עם הגו־פים הממשלתיים המתאימים וכן עם השלטונות המקומיים, בדרישה להג־ברת אמצעי הבטחון ולקבוע את אנ־שי המשטרה לשמירה על הבטחה.

ה„ג'ואיש קומיוניטי קאונסיל" ב־קוני איילנד, שהיא ארגון־גג של 35 קבוצות, בתי כנסת וגופים פרא־טרבאליים נטלה על עצמה גם תפ־קיד להחזיר לסביבה הזאת, בעזרת סוכנויות ממשלתיות, משפחות יהו־דיות צעירות. הרב פיקוס מסר לי שבקוני איילנד נבנו לאחרונה בתים חדשים, שיש להם מקום מגורים לאלפי אנשים. הבתים האלה בנויים בסגנונות שונים: רבי קומות ובני־ינים נמוכים.

„עומדים, איפוא, לפנינו שני תפ־קידים ראשיים: להפסיק את ה־„אקסודוס" של היהודים, העוזבים את קוני איילנד, ולדאוג להכנסת תושבים יהודיים חדשים, כדי לחזק ולהחיות מחדש את האופי היהודי של הסביבה" — הדגיש הרב פיקוס.

ואכן כתוצאה ממבצע הסברה פסק לאחרונה ה„אקסודוס" — הוסיף ה־רב — אם כי מעטות המשפחות ה־יהודיות הצעירות בקוני איילנד.

כפי שהרב פיקוס סיפר, גילו מאז ינואר, 1974, כמה מאות משפחות יהודיות מסביבות אחרות, התעני־נות להתיישב בקוני איילנד, ול־מעלה ממאה משפחות אכן התיישבו כבר.

„זה נותן לנו תקוה ואומץ לעתיד. אבל האמת היא, שבין המשפחות ה־חדשות שבאו רובן אנשים מזוקנים. משפחות צעירות עם ילדים אינן מוכנות עדיין להתיישב בקוני איי־לאנד למרות פעולת ההסברה.

מעניין, שבקוני איילאנד שורר בדיוק מצב הפוך מב„שכונות יהו־דיות אחרות". בעוד שבחלקים אח־רים של העיר, כמו, למשל, בפלט־בוש, עדיין קיימים „פאבליק סקולס" שרוב תלמידיהם הם לבנים ושולחים לשם ילדים „אתניים", כדי לשמור על „איזון" — מהווים התלמידים השחורים והפורטוריקאנים בקוני איילאנד 85 אחוז של התלמידים.

העניין הובא לפני שופט פדראלי ולפי פסק דין של השופט ג'ק ויינ־שטיין — אמר לי הרב פיקוס — יש להעביר ילדים לבנים מרובעים אחרים בברוקלין ללמוד בבתי הספר של קוני איילאנד. ואכן על סמך פסק דין זה „להוזף ה„ג'ואיש קו־מיוניטי קאונסיל" על המוסדות ה־ממלכתיים המתאימים, שייצרו את התנאים הדרושים בקוני איילאנד, שלבנים רבים יתיישבו שם. אבל, כאמור, לפי שעה אין עדיין לראות תוצאות מוחשיות מפניה זו לאכלוס צעירים זאת בפני האווירה הפחד עדיין שוררת כאן. יש רובעים ש־מפחדים לצאת בלילה. כנראה, נעשו הפורעים תוקפניים יותר לגבי היהו־דים מאשר לאיטלקים, למשל.

„מפני האיטלקים מפחדים המת־נפלים יותר. כאן אין יהודים הנר־יות איטלקיות אם אפילו אין להם סורגים אבל שהדים בתי מכחו יהו־דיים, אם כי הם מצויידים במנעולי ברזל. עם זאת עובדה היא, שכיתות השמירה תגברו בזמן האחרון ב־קוני איילאנד.

מפקד עוצבות השריון אלוף משה פלד נואם בחנוכת „אולפנא" חינוכית בתל־אביב ע"ש אחד מחוללי השריון שנפל בקרב

לתורים במקום תכניות מוכנות

מאת יצחק דרויש

באות המנהיגות שלנו — בתחומים השונים — היתה על כך לנו „תיקים מוכנים" בכל נושא. מתעורר ענין כסויים לפי נתון — שולפים את התיק המתאים ונוקטים את האמצעים שים.

שעקב אחרי מה שקרה השבוע ת הכלכלית יכול היה להיווכח הנגמר מהאמור. לא תיקים ולא תשובה לבעיות. שהת־ הכל פעל מתוך אלתור. ה־ בדבר פתרונות כלכליים מחלו האחרונים לא באופן יזום ר־ אלא רק כאשר העמסה בפני בו הציבור חש כי המצב מת־ הולך — ולכן צריך לעשות הציבור גם הניח. ופעל על בחה זו, כי בוודאי מכינים הגדיר מצב זה אחד הפקידים ים באוצר : עד השבוע היו הי בעיות, אחת של אינפלציה של מאזן התשלומים ; השבוע זה בעיה: קריסת עלישיה — של ציפיות הציבור. משנוכחו לדעת כי הציפיות ההלכות וכי הן מתורגמות מעשה, נכנסו לפעולה בהילוך אי את החלו הדיונים המארא־ ארות דולקים ולילות ש־ מתוך מירוץ עם הזמן.

הכין אלטרנטיבות למקרה שהתכנית לא תשיג את יעדיה. הם לא עשו זאת.

מה שכן עשו הוא הדעות מוקד־ מות על תוצרת המצב — אחרי ש־ זמן רב היינו אותנו בתיאורים ורד־ דימוי לפתע גילו לנו את מצב ה־ משק : גירעון במאזן התשלומים ו־ ביתרות. כך גם בישור לנו שצריך לקצץ בסובסידיות למצרכים חיוניים. דיבור על כך סתמית בלי שתהיה החלטה מה לעשות.

היגררות אחרי המאורעות

מנהיגות צריכה להקדים את העם. ההנהגה הכלכלית שלנו מפגרת פיגור גדול אחרי העם. את התוצאות ראינו במשך השבוע. הסתערות רבתי על החנויות. רכישות מכל הבא ליד, של מצרכים וצפויים להתייקרות. קפיצת שערי מטבע זר, הן בשוק השחור והן של הדולר—נהדי. „עמך" בוקש להרוויח בוטות. ואילו אנשי עסקים פעלו בצורות יסודיות יותר : הם עכבו תמורות ייצוא, הקדימו תשלומים בעד ייבוא, משכו דיווידנ־ דים והוציאו אותם לחו"ל. כל זה כדי להרוויח על חשבון מה שיקרה.

ואילו מה שצריך היה תתמכבל ביום ראשון היתה הממשלה אמורה לדון במדיניות כלכלית — אבל התברר כי האוצר לא היה מוכן. לכן עסקה הממשלה באותו יום בנושא הדחוף ביותר : „תכנית החומש ל־ שיכון".

ההלכות חפוזות

הנזק אינו מתבטא אך ורק ב־ פיסקאות ספקולטיביות שעשו אלה שעשו. כרגיל ישנן תופעות שוליים כאלה בחברה. יש לכך כמובן הש־ פעה שלילית על החברה הישראלית. הנה, ראו מה עושה „עמך" בימים אלה : כיצד הוא פועל להרוויח מ־ הגזירות הצפויות.

אך לא די בכך. בקבלת החלטות תחת לחץ של זמן, כאשר מוכרחים להחליט מהר, ישנו נזק. אלתורים אינם תהליך למדיניות. הכרעות כאשר עובדים בקצב מאוהותני ללא שינה, בעיניים אדומות, אינן ב־ הכרח הטובות והמועילות.

חבל שתיארית „התיקים המוכ־ נים" נחלת אכזבה.

המצב לא הפתיע

אהחויות הכלכליות עצמן לא הפתיעו. אנשי האוצר, אם הם את היד על הדופק, יכלו את המתקרב ובא.

התשלומים במשך השנה מיליון דולר לחודש. בייבוא לה הרעה, שכן המצב בעולם קשה יותר ולכן קשה יותר כספים — כולל הכנסה מ־ והמכלולה. החובות במטבע שיכו לעלות. יתרות מטבע כשילכו לרדת. פחות או יות־ הדברים בתקציב הלאומי זוכן בראשית השנה. ישנו זמן : „הנקודה הקריטית" של היתרות במטבע חוץ ל־850 דולר שהיתה אמורה להת־ סוף דצמבר, הקדימה בקרוב ים. הדברים אירעו למרות הארו ע"י שר האוצר הקודם סמיר כ„יצירת מאביקה". לכן הפתעות גדולות. בבין הפעלה תבנית כלכלית אבל גם מכיניה ידעו שהיא תשובה חלקית מאד למצב. צריכים להיערך בכיוד ב". לפתות היו צריכים ל־

צוקת הדיור של בית הספר התורני „נועם" בירושלים

מאת א. דורון

הקהל הישראלית שנספרה האחרונים סביב פרשיית שנות מגלה שווין נפש לגבי מציאות חינוכית וחב־ רתית : עשרות פעמים שבה בשנתיים האחרונות ב„הצו־ פה" אודות מצוקת הדיור של בית הספר הממלכתי־ „נעם" בירושלים. התנהלה רים עיפו מסכת ארוכה ות עם אישים בכירים ונציגי השונות. התלמידים הרגלו של הפגנות אפקטיביות ו־ ניה נודש של הבטחות תנו־ בשלהי מרחשון השליה עדיין מדהימה : תלמידי כתות א' של ביה"ס לומדים תחת השמים, כאשר חבריהם ב', ג' וד' לומדים בחדרים בדירות פרטיות הפזורות ב־ קריית משה".

משבר החנוך בישראל בהיקף היחסי של החינוך נבשה לפני כחמש שנים בוגרים מישיבת „מרכז הרב". שיי החינוך הדתי החליטה מהלך חדש של חינוך דתי מה כלליה, גבוהה מפין זני ולאומי אשר יבטא את שים בשדה ההוראה. קריב־ יים שהם גם הורים לילדים מורו ועשו : לאחר ההייש־ שכות יסדו בשכונת „קרית ירושלים את בית הספר ה־ „נועם".

של „היה ראשיתך מצער־ ה עיבדו תוכניות לימודים השיגו את מיטב המורים. ושים מרובים והסתבר כי כו הרבי כתבו „פואיכה חדשה. ילדי כיתה א' ב־ ו להישגים מפתיעים. ב־ חצי הטיבו התלמידים כתוב, ולהתמצא בפעולו־ ובכות, אלא שעיקר הצל־ סא דווקא בתחום התורני לא בלימוד הטכני. לקראת כבר הפך בית הספר מושג בירושלים ועשרות הורים רשמו בו את ילדיהם לימודים בשנה השניה. תוך ארבע נב ביה"ס למעלה משלוש למידים במספר כיתות מק־ שנתון.

חינוך התורה חייבים והתרבות הרשויות מפיר מבנה ולממן סגל בית ספר בכל שכונה מספר ילדים מספיק כדי ספר. מנהלי נועם שוכנו ים מפני מפקחי מערכת משובבים כי העיריה וה התרבות יעמידו ל־ בנה הולם או יפתחו ב־ לכן, בעזרה זמני שכרו בנה קרית משה. אלא ש־ טכניסי מערכת החינוך ראו בעין יפה את התפת־ מפעל הלאומי החדש. שורי התורה זכו לבבי־ החולד התרבות העיריה ע את צעדי „נועם" והחו הם לסבבה ב„לך ושוב" ספר. הנימוק העיקרי בים החרש „עלול לפגוע התוכניות המופעלת שכורי הילדים בירו־ „נועם" הופעת העלדך למציאות של בתי ספר ושובים פתוח. ת מרחביה המפעילה את ב. יעקב פילבר דוחה כל וכל האומר כי שערי פתוחים בפני כל ילד ר.

מעולם לא אירע שתלמיד שנרשם ל„נועם" לא נתקבל, כך שהטענה כי זהו ביה"ס למיוחסים מגוחכת. ציבור ההורים רואה במדיניות זו של איפה ואיפה, כאשר בתי ספר אחרים זוכים לבנייני פאר, משום קיפוח ברור הנובע לדעתם מכך שעינם צרה מ־ הצלחת החינוך התורני הדתי־לאומי. הטיפוס האישי של צעיר דתי לאומי בן תורה בנוסח ישיבת „מרכז הרב" אינו פופולארי בחוגים מסויימים ו־ אינם מעוניינים להעמיד דור חדש על נושר דתי אשר יספוג את הש־ ראתו מישיבת „מרכז הרב".

ארבע שנים נמשכים המאבקים : תחילה נועדו משלחות הורים עם ראשי מערכת החינוך העירונית ו־ מפקחי משרד החינוך והתרבות. ב־ שלב שני נועדו עם מנכ"לים ולבסוף הגיעו עד ראש העיר ושר החינוך והתרבות והכל ללא תועלת.

אשתקד הודיעה לשכת הבריאות כי היא שוללת מביה"ס את רשיונו מאחר שאין אפשרות לנהל לימודים תקינים ללא מבנה כאשר הילדים לומדים בתפזורת ובתנאים בלתי הולמים. כמפעל יוצא מכך נפתחה שנת הלימודים אשתקד ב„גן דניאל" שמול לישכת ראש העיר. לאחר ה־ הפגנות וההתשבתות הושג „הסכם" : לשכת הבריאות נענתה לפניות ה־ עיריה ומשרד החינוך והסכימה ל־ האריך את הרשיון בשנה. לאורך כל שנת הלימודים חזרו מנהלי „נועם" וההורים ותבעו שני פתרונות דיור. אחד לטווח קצר לכיתות הנוכחיות ול־4 כיתות א' הצפויות, והשני ל־ טווח ארוך יותר : בנין קבע לבית הספר.

חרף כל התביעות חזרו בראשון בספטמבר השנה התלמידים הוותיקים אל החדרים השכורים ואילו ל־120 תלמידי 4 כיתות א' החדשות לא נמצאו כלל חדרי לימוד. כל הפתרו־ נות שהוצעו בשלבים המוקדמים כמו צריפים פנויים בחצר בית ספר סמוך נתקבלו על דעת הנהלת „נועם" אלא שהעיריה לא הצליחה להשיגם.

מזכ"ל המפד"ל צבי ברנשטיין נועד בהזדמנות ברושא זה עם שר החינוך והתרבות אהרן ידלין ולאחר פגישה הבטיח האחרון למצוא פיתרון „מידי ואינטנסיבי" למצוקת ילדי כיתות א' וכן להקים בנין חדש ל־ טווח ארוך בשביל ביה"ס. עד ל־ מימוש הפתרון „המידי והאינטנסיבי" השאילה ישיבת ירושלים לצעירים לבדיים „נועם" ארבעה מחדרי ה־ ישיבה לאכלוס תלמידי כיתה א' כ־ שהיא מגבילה את השאלה לפרק זמן קצוב עד תחילת „זמן" החורף עם חידוש הלימודים בישיבה ב־ ראש חודש מרחשון.

האמנם לפני שלושה שבועות הוז־ רו החדרים לבעליהם ומאז לומדים ילדי כיתות א' תחת כיפת השמים בחצר הישיבה לצעירים. בשבוע ה־ אחרון הפך מזג האוויר חורפי יותר ויותר וברור כי לא ניתן עוד לקיים לימודים בתנאים בלתי נסבלים אלה. העיריה עדיין דבקה בהבטחתה למצוא פתרון והיא מנהלת מו"מ עם הנהלת האוניברסיטה העברית לרכישת מבנה השייך לאוניברסיטה ברחוב רייכס בשביל ילדי „נועם". אלא שהמו"מ מתנהל בעצלתיים וזה חודשים ארו־ כים · למרות שהנקודות העיקריות סוכמו מזמן.

וכך חודשים וחצי לאחר תחילת שנת הלימודים עדיין לומדים 120 ילדי כיתות א' תחת כיפת השמים בבירת החורף הירושלמי במדינת יש־ ראל של שנות השבעים הגאה ב־ „חינוך החובה" הביניין בחוק מאז היוסדה.

מדיניות של בת־היענה

מאת יונה כהן

מה המה הלקחים שהערבים הפיקו מהמלחמה הרביעית, כפי שהם קור־ אים ל„מלחמת יום הכיפורים" ? ב־ ידינו מספר מחקרים שנערכו ב־ יסודיות רבה, ע"י פרשנים צבאיים סוריים או מצריים. הבולט בהם הוא מאמר מקיף של אל איובי (פלשתינאי שפירש כסאיל בצבא ה־ סורי וחיבר מספר ספרים על האסט־ רטגיה הישראלית). עיון קל בעומר של חוקרים אלה, במסקנות המוצ־ אות בחבוריהם, ומה שחשוב יותר : בצעדיהם המדיניים של שליטי ערב — מוכיח שחלו שינויים יסודיים ב־ גישתם לשאלה הערבית—ישראלית.

את הגישה החדשה של הערבים ניתן לסכם במשפטים ספורים : גמישות תכסיסית, עקשנות מוגב־ רת, במקום דהידה חזיגון לחיסולה של מדינת ישראל, ותחירה להשגת מטרה זו בתהליך ממושך וסבלני אך עקשני ; במקום לראות במעצמות גורם עויין לערבים, להסתייע בהם ובידידות עמהם כדי ללחוץ על יש־ ראל. בכלל, לראות בחיסולה של ישראל תהליך שהשגתו תבוא ב־ הפעלת שלוש דרכים : מלחמות מוגבלות לזמן, פעילות מדינית ולחץ לנסיגות בזו אחר זו של ישראל משטחים אלה ואחרים, והסיכוי להתפוררותה של מדינת ישראל מבפנים. התפוררות זו תבוא, כך מקווים צוררי ישראל מאז מלחמת יום הכיפורים, — כשרבים מתושבי המדינה „ייווכחו" שאין מדינת ישראל „פותרת בעיות" וכי דווקא בארץ הזאת קיימת מלחמת הקיום הלאומי והפרטי נתון בסכנות מתמידות. את תקותם זו „מבססים" החוקרים הערבים גם על הסברה ש־ שוב אין היהודים מדברים על חזון ציוני־לאומי, שהקשר הדתי־לאומי, הקשר הפנימי והרעיוני — מתרופף והכל בנוי על שאיפה לחיים נוחים, במותרות, תמרוניים, ולכן קל יותר לערער את אמונתם בעתידם ואת שווי משקלם, וירבו היורדים מ־ הארץ...

„מתינות" רק בלוח הזמנים

במחקריהם ובמסקנותיהם מוסיפים המשכילים הערבים לדחות כל פשרה עם היהודים. ההמלצה ה„מתונה" ה־ יחידה בחיבוריהם היא לגבי „לוח הזמנים לביצוען של הנסיגות היש־ ראליות, ואורך הזמן עד להשגת מג־ מת החיסול וההשמדה של מדינת ישראל, ריבונותה ועצמאותה...

מחקר של משכיל ערבי אחר מציע בפשטות שראוי להסתיר ולהצניע את מגמת חיסולה של המדינה היש־ ראלית. יש להדגיש ולחזור ולהבליט את „זכויות הפלשתינאים", סיסמה ותביעה שמדינאים מערבים יתפסו לה בנקל. גם התביעה לנסיגת יש־ ראל לגבולות 1967, להחזרת „שט־ חים שנגזלו", תתקבל על דעתם של ראשי מדינות המערב, ותיחשב „פשרה הוגנת" אם כי הערבים יוסי־ פו וידגישו שהיהודים נדרשים ל־ החזיר את הכל.

הארכנו במובאות ממאמריהם של משכילים ומדינאים ערבים, משום שהנאמר והנעשה כיום תואם את ה־ מסקנות הללו.

בקום מדינת ישראל, ידעו מקימיה ומגיניה את מגמתם האמיתית של הערבים. מול גלי השנאה הערבית ונסיונם לחסל את המדינה היהודית בעודה בראשית דרכה, קמו מגינים ולוחמים יהודים אמיצים, קמו מדי־ נאים יהודים שדיברו באומץ ובגלוי אל עמם ואל שליטי ערב ועמים אחרים.

„גבולות קודמים — נהרסו"

השכם והערב הדגישו אז ראשי מדינת ישראל שהללו הקרויים „פלשתינים" הרסו במו ידיהם את המדינה שהוקצתה להם בהחלטת ה־ או"ם בשנת 1947. הם הפכו עצמם „פליטים" שבמשך עשרים ושש שנה היו כדור משחק לתככיהם של שלי־ טי ערב, שבלא קושי יכלו ליישבם כבני „אומה ערבית גדולה" במדי־ נותיהם העשירות, הרחבות והשומ־ מות.

ובקומנו להגן על מדינתנו ה־ קטנה וקיומנו בה, הזהירו ראשי ממשלות ישראל אז (בן גוריון ואש־ כול) ששוא הקווים שהוגרג ההרס יביא להם תועלת. בדם רב הרסו הערבים את גבולות 1947 ואת גבו־ לות 1967. כשם שלא ניתן להחזיר לחיים את רבבות החללים של היהו־ דים, ואף גם של הערבים, כן לא ניתן „לחזור לגבולות" שהמרצחים טשטשום במלחמות עקובות מדם. הערבים הלכו שבי אחר הבטחות והכרזות שליטיהם ש„הכיליה הי־ תלכח", שגם אם יפסידו מלחמות רבות, די בניצחון במלחמה אחת. תשובתנו היתה : בשום פנים לא. לא ייתכן שמפעם בפעם יתכו הערבים ליצאת ל„משחקי" המלחמה, יהרגו כאות ואלפים וכשידם תהיה על ה־ תחתונה, יחזרו על ה„משחק" שוב ושוב. או יפנו למעצמות שיתנו להם להשיג בדרך מדינית אשר נכשלו הם להשיג בשדה הקרב.

גמישות מזמינה לחצים

ומה עתה ?

דומה כי עתה שלא במתכוון, „מסייעים" מדינאים יהודים בישר־ ראל למגמתם, הסמויה או הגלויה, של הערבים. מפ"ם מוציאה מאר־ גונה סממות מיושנות של „מדינה דו־לאומית". הקרובים לרוחם, ל"צ הו"צ, וחלק מהעבודה, קוראים ל־ „פשרה טריטוריאלית" בהפגנת מתינותם ונמישותם, בהדגשה „ה־ רצון הטוב" שלנו „לתת הרבה" ד־ בלבד שהערבים יבהירו וביטחונו מצב של „אי לוחמה". כמו שכתוב כי יש ש„גמישות מדינית" אך מזמינה לח־ צים, מעודדת גורמים עויינים ומחזקת ידיהם של אויבים. את רצוננו ד־ נכונותנו ל„פשרה טריטוריאלית" הוכחנו בהסכמתנו לחלוקת הארץ בשנת 1922 (ניתוק של עבר הירדן המזרחי מארץ ישראל), בשנת 1947 ובשלוש נסיגות ממדבר סיני. הוכחנו זאת אפילו בהשלמה עם מצב כה אבסורדי שירושלים, תהיה חצויה וגדרי תיל יפרידו בין שני חלקיה. משקמו „להרוס" את מדינתנו, ואת מדינתם, לא נתנו מגיני ישראל ל־ מרצחים להפיק את זממם. מדינת ישראל מתחזקת ותהדוף אויבים ה־ קמים עליה, אך אותם „גבולות" נהרסו בדם אשר שופך על זדים ובאיוולתם.

„הן" קשוח ו„לאו" מבריש

מאז מלחמת יום הכיפורים נוקטים ראשי המדינה מדיניות של בת ה־ יענה, הטומנת ראשה בחול, שלא לראות את הסכנות האורבות לקיו־ מנו. המדינאים המדברים על „פשרה טריטוריאלית" מקלים על התעמולה הערבית. כאילו אמנם הסכסוך היה הוא על טריטוריות. גם ידידינו ש־ באומות, אף אוהדים מבין אומות העולם, מקבלים גישה מסילפה זו, ואומרים : אם הסכסוך הוא טריטו־ ריאלי, הבה ותהיה יותר גמישים יתיסונו לקויים אלה ואלה... אנו יודעים את מגמתם האמיתית של שליטי ערב. ובמציאות הנבזה זו.

ובמקום לדבר על סכנת ההשמדה המאיימת עלינו הננו מכריזים על רצון להותר על שטחים ביהודה ו־ שומרון.

זה הכתר המסוכן שמדיניות ה־ ממשלה כיום היא „הן" (ויהודים) קשוח וברור לצומת „לאו" גמיש, הנתון לשינויים במידות הלחצים מ־ בחוץ...

מדיניות כזו, המתעלמת בידיעין מן הסכנות ומכינה הבניה נסיגה באשליה שוא של „סלילת דרך ל־ שלום" צלולה להוות מהול המור ד־ מסוכן לקיומנו, עיין סיכום מחק־ ריהם של הערבים.

בהשקף פיצוץ האוייב

אחרי ועידת רבאט, שחשפה יותר מטפה משאיפתם השטנית של שלי־ טי ערב, חובה על ממשלתנו „להד־ גיש ולהבהיר באוזני ידידים וידידים בעולם ש„גבולות" קודמים, הן של 1967 והן של 1948, אינם קיימים עוד בשל האיבה הערבית ומגמתם המוצהרת והבלתי מוצהרת, חובתנו להבהיר ולהכריז שאין כאן סכסוך על שטחים, אלא מוקשם גלוי שבא הרצון להסלנו. עצת אוייבים נסכל בעזר־ה". יש להדגיש השכם והערב ששליטי ערב, בתמיכה גלוייה של „סובייטים", ביקש למחוק כליל את ההחלטה היסודית של האו"ם להקמת מדינת ישראל, והכשיכים בביס־ זה, בכל שטח שנמצאנו בו בארצנו. הערבים לוחמים נגד זכותנו ההסטו־ רית, הדתית והלאומית, ומדיניותם זו נתמכת, לצערנו, גם ע"י מדינות המערב ביודעין ושלא ביודעין, ב־ מישרין או בעקיפין, שלא ניתן להיות קרבן לאינטרסים של ממון ונפט ש־ הערבים משופעים בהם.

גם הללו שקיוו ל„עיסקה" עם ה־ מלך חוסיין, יודעים עתה שהמלך נכנע לוועידת רבאט, כפף ראש בפני המלטנתיה, יתן יד לארגוני המרצ־ חים, והכל מתוך רצון להציל את עורו וממלכתו...

אל לה, לממשלת ישראל, לנהל מדיניות של בת היענה. עליה לראות נכוחה את העובדה. בתכסיס ערמו־ מי מנסים שליטי ערב להציג אותנו כ„גוזלי שטחים" ואת הערבים כ־ „עשוקי מולדתי". זו התרמית הגדולה שעל ישראל להפריכה בכל דרכי התקשורת בארץ ובעולם. במקום הצהרות על נכונות לוויתורים על שטחים יכריזו מדינאינו השכם ו־ הערב על המכשול היהודי, העיקרי והאמיתי, מכשול האיבה הערבית ל־ עמנו וההתנגדות לקיומנו כעם ו־ כמדינה.

שלוי גמישות מדינית מצידנו מול קשיחות מצידם לא תועיל אלא תזיק. נסיגות מצידנו יביאו לכל היותר דחיית המלחמה, אך כשזו תפרוץ תבוא עלינו בתנאים אסטרטגיים קשים ביותר שהגדיל מספר הקר־ בנות עד להחריד.

ממשלת אחדות לאומית

במחקריהם מציינים הערבים גם את העובדה שבישראל רגישים מאוד לחיי אדם. ולכן אין בדעתם כלל לוותר על המלחמה כאמצעי להשגת מטרות, מה גם שלהם לא אכפת להקריב רבים מאחיהם. גם זאת ראוי להדגיש בהסברה שלנו. בלא קושי ניתן להציג את הערבים באורם ה־ אמיתי, כפי שזה משתקף בהחלטות ועידת רבאט, כגורמים לקיפאון ה־ מדיני הצפוי, והעלול להביא למל־ חמה נוספת. כל הסדר נוסף עם ה־ מצרים חייב להיעשות בתמורה ברו־ רה של שינוי במגמת החיסול והמשך הלוחמה.

המחקרים הערביים ואיבתם מחייבת את המפלגה המרכזית במדינה, מפ־ לגת „העבודה", לוותר על גישה מפ־ לגתית צרה ולגייס את העם למאבק מדיני, כלכלי ובטחוני. דבר זה יעשה ע"י ממשלת אחדות לאומית ש־ תחזיר לעם כולו את האימון הפנימי בעתידו ובייעודו.

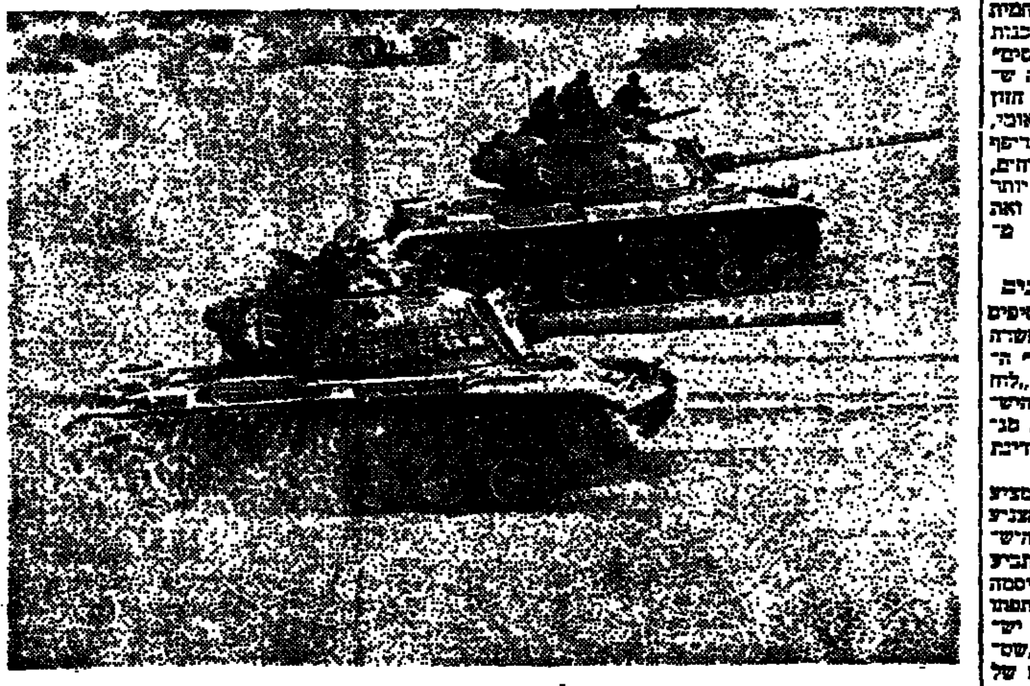

תנועת טאנקים בתרגיל הצבאי שנערך השבוע בסיני

סודות המדינה וחרויות האזרח

„בירות המדינה" או פיקוח בש־ כרתי באמריקה" מאת פויל קוואן, ניק אגלסון, נאם הנטוף, 333 עמודים, הולט, ריינהרט ווינסטון, עשרה דולר.

„אין זה עסקי". הוצאת המש־ טר באמריקה בעריכת גורמן דוי־ סון וסטפן גילרס, 362 עמודים, ניו־יורק הוצאת ויקינג, 12.50 דולר.

חיים פרטיים ופקוח ציבורי, פקוח חברתי בעידן המחשב מאת ג'יימס ב. רול, 382 עמודים, ניו יורק, ספרי הוצאת שוקן, עשרה דולר.

מאת משה אפרת

דעת הקהל האמריקאנית מוטרדת לאחרונה משתי שאלות : סודות ה־ ממשל, מה רשאי הציבור לדעת ו־ מה רשאית הממשלה להחזיק בסוד־ סוד ?

השאלה השנית : פיקוח הממשלה על אזרחיה, היינו : מה רשאית ה־ ממשלה לדעת מחיי הפרט. מה רשאי האזרח למנוע מידיעת הממשלה ?

בנושאים אלה דנים ספרים רבים מאד שיצאו לאור לאחרונה ובחרנו מהם שלושה משום שהם חשובים ביותר· שלשתם דנים באופי המש־ טר הדמוקראטי ולאור התפתחויות האחרונות. הננו נאלצים לבחון את סגולות משטר זה מחדש.

הספר הראשון דן במסמכים שנג־ נזו בסניף שירות הבולשת האמרי־ קאנית („פ.ב.איי") שדנים בהתנה־ גותם הכללית של סוכני השירות, בשל מלשינים מקצועיים המקבלים משכורת חדשית. הנושא המרכזי של הספר הוא כיצד ניתן להגן על חיי הפרט מפני מעשים בלתי חוקיים המבוצעים על ידי סוכני המדינה בשם בטחון המדינה.

בספר השני מעלה המחבר את ה־ שאלה : האם אמנם מתקרבים אנו להגשמת חזונו של ארוול—כפי ש־ תואר ברומאן שהפך לקלאסי ביב־ תיים : „1984". זהו חזון חיים שבהם נשללה לחלוטין כל פרטיות על ידי מדינה עריצה ומתנליסית כאחת. המחבר חקר את שיטות הפקוח ה־ משטרתי, את שיטת הרישוי של בהר־ גת מכוניות, את שיטת הביטוח ה־ לאומי באנגליה. לאחר מכן בודק המחבר את שיטת הרכישה בתשלו־ מים המקובלת באמריקה את שיטת כרטיסי הבאנקים המכונה „בנק אמ־ ריקרד". בשנת 1971 היו כרטיסים כאלה בידי עשרים ושמונה מיליון אמריקאנים ותיקי אנשים אלה הכילו שפע של פרטים שנמסרו מתוך הנחה שיישמרו בגדר סוד. בתיקים אלה נחשפו חיי עשרים ושמונה מיליון ראשי משפחה. המחבר מודאג מן השימוש, מן הניצול של המון פרטים אלה למטרות שלא נועדו להן. מסקנתו המדאיגה של המחבר היא שבכל חמש השיטות שהזכרנו ואחרות דומות להן, נעות בצורה החלטית בכיוון של פיקוח טוטאלי אף אם הדבר לא ילבש את הצורה ש„עמדי" נוסים לתאר. הוא מודה שהמידע ש־ נאסף על ידי המוסד לביטוח לאומי באנגליה עלול לשמש לצרכי פיקוח על אלה שנהנים מן המוסד.

איש אינו שולל מן הממשלה את הזכות לנהל את ענייניה או חלק מהם בסודות. אולם יש להבדיל למשל בין מידע סודי שנושא אמרי־ קאני מקבל על המצב בלאוס, למשל, לבין החלטה סודית לפתוח שם ב־ מלחמה בקנה מידה נרחב. המחבר של „אין זה עסקי" מגיע למסקנה שיש לפרק את ה„סי.איי. איי" („סנטרל אינפורמיישן אג'נסי" היינו „ארגון מרכזי למידע") שהוא שירות הריגול האמריקאני). ויש לארגנו מחדש ש־ יהיה מה שהוא צריך להיות : ארגון שמטרתו הערכת מידע סודי שנת־ קבל משירותי הריגול שמטרתו אי־ סוף המידע והפצתו, אולם יש ל־ הוציא מידי הארגון כל אחריות ביצועית. כאן ערוך המלחמה הקרה נוצר קשר הדוק ביותר בין סודיות לבין ביטחון לאומי. האחד הצדיק את השני. היתה זו מלחמת וייטנאם אשר הוכיחה את חולשת ההחלטות שנתקבלו בחדרים השמורים היטב של הבית הלבן, במיניסטריוני החוץ והמלחמה. לעתים קרובות למדי קרה שהממשלה ביקשה מהמוצאים לנהוג בריסון עצמי ולמנוע מידע זה או אחר — מצד שיש לעשות במקרים יוצאים כן הכלל בלבד. לאחר מכן באה מפולת ואטרגייט הוכיחה כיצד נהפך ביטחון לאומי לכיסוי לפעי־ לויות בלתי חוקיות בשטח מדיניות הפנים. מתברר שה„בטחון הלאומי" משמש לעתים קרובות למדי מסווה הסואה. תחילה הוכח הדבר ע"י מלחמת ווייטנאם ולאחר מכן על יד־ שערוריית ווטרגייט.

משרד הקליטה יטפל בתרגום תעודות ומסמכים של עולים

משרד הקליטה יטפל בתרגום תעו־ דות ומסמכים של עולים, זאת כדי לסייע בקליטתם התעסוקתית.

עפ"י ההסדר החדש ימונו רכזים מיוחדים לנושא זה במחוזות משרד הקליטה, הרכזים יטפלו בכל ענייני התרגום, שיבוצעו ע"י חברת ס. מ. א. בירושלים במימון משרד הקלי־ טה.

המסמכים שניתן לתרגם בדרך זו הם: תעודות השתלמות, תעודות חיים, תעודות גמר, נסיון מקצועי ועבודות מחקר הקשורות בתעסוקת העולה.

הסדר חדש זה מגמתו למנוע התרי־ צצות ולהקל על הליכי הקליטה ו־ התעסוקה.

14 כרכי

האנציקלופדיה התלמודית

שהופיעו עד עתה

מכילים למעלה מ־1000 ערכים־ענינים, עד אות חי"ת, בכל שטחי ההלכה ; ברכות ותפילות, זרעים ומועד, נשים ונזיקין, שופטים ומשפטים, ארץ ישראל והמקדש, טומאה וטהרה, איסור והיתר, תקנות ומנהגים (כרכים ט"ו—ט"ז בהכנה לדפוס).

מחיר כל כרך —.38 ל"י

ניתן להחליף כרך א' הישן במהדורה חדשה ומושלמת — עם 10 עמודים חדשים, בגוזיר —.18 ל"י.

רק אצל :

האנציקלופדיה התלמודית, בית־וגן, ירושלים

מכירה ראשית לא"י:

חיים גיטלר, רחוב ביל"ו 4, תל־אביב.

ניגודים

(סוף מעמוד 4)

„המחלוקת בינינו לעולם תעמוד" — אמר ראובן מאלסר לאחר קבלו את ה„סמיכה" אך מסיים תוך ריצוי וקבלת הצעל : „אבל עתה הייתי חוליה בשלשלת המסורתית" תובנה זו מקבל על עצמו ראובן מאלסר כתוך אחריות ולקיים את האמי־ טרופסות של „ההבטחה" המקודשת. נתנך חוויתי אחר המצביע על משבר בין הדורות הוא מיכאל גור־ דון, בנו והולה של הפרופסור ה־ ריפורמי אברהם גורדון, אשר כל כחלתו נעוצה בעצם באותו קונ־ פליקט פנימי שלא בא לכלל ביטוי עקב רגש השנאה המרחק אצל הבן על רקע דעותיו החילוניות של האב. שנאה זו העמיקה את השתיקה אצל מיכאל הבן אשר נזקק לריפוי פסיכותראפי על ידי דני סונדרס בסיוע ראובן מאלסר.

✶

סיפוריו של חיים פוטוק מעוגנים בפרובלמטיקה של היהדות וחיי ה־ יהודים באמריקה, הם נושאים ב־ שורה ריחנית אך לא ספרותית. כל גיבוריו על אף שוניותם התרבותית נשארים שומרים על גחלת המסורת, אם כי חלקם מתקשים את השילוב מבחוץ, וחלקם בשברים את יחוד יהותם.

מבחינה אמנותית מהווה השלד הסיפורי חלק אינטגרלי. העלילה משתלבת עם הנפשות הפועלות. אם נקודות הראות צב הכבנה, אם כי דמותו של מיכאל הופכת חלל בלתי פרופורציונאלי בהליכת הרומן.

„שרי ההסברה שלנו"

מאת ד"ר שלמה־דוד גולדפארב

לאחרונה דנו הרבה על הנושא אם יש לממשלת ישראל צורך בשר הסברה. אחר כל המחדלים ההמ־ האות, ההשמצות וההצדקות מכל ה־ צדדים — נמנו וגמרו כי יש צורך בשר־הסברה (ומנגנון כמקובל...) והנה קם לנו שר הסברה ושמו יריב (האם בחוק עשה לנו שר־האומה במינוייו של מצדיקנו בשם זה, או שיש בו רמז לאופי העבודה של משרד־הסברה בכל המקומות ובכל הזמנים ?..

אליבא דאמת קמו לנו שרי־הס־ ברה לאין ספור במשך ימי עמנו על האדמה. מאז הלכנו לגולה־אחר־גולה (ויתכן שגם לפני זה) קמו עלינו משמיצים ושטנים — לדתותיהם ול־ לשונותיהם — וטפלו עלינו כל מיני עלילות ושקרים, שעלו לעמנו בדם ודמעות אין־קץ. ומה היתה תגובת אבותינו בכל מקומות גרותם ? יהי אומר. בפנים — תפילות ותחנונים לאלקי ישראל להצילם מידי אויביהם ובפיות משמיציהם ; ומלפני חוץ — כתבו והשמיעו דברי התנצלות ד' הסברה על אורח חייהם והתנהגותם של בני עמנו. לשם קיצור נזכיר רק את ספרו של יוסף בן מתתיהו (ב־ יוונית) „נגד אפיון" ואת ספרו של פילון האלכסנדרוני (גם הוא ביוו־ נית) „נגד פלאקוס". וכי מה היה תוכן הוויכוחים של גדולינו בימי־ הביניים (של ר' יחיאל מפאריס ר' הרמב"ן, ועוד...) אם לא סניגוריה (שאמנם גילתה והסתירה קטיגוריה) בייחוס למשמיצי האומה. שהלפי אדם מבין הכנסיה ? הוא אשר אמרתי. החיים בגולה הכריחו את טובי מלי־ מדינו לראות את עצמם כשרי־הס־ ברה (מליצי־יושר) שיוציאו לצדק אור דיננו. כי זה היה מצבנו בגויים מאז, יחס של דין־ודברים עם אלה הדוגלים בדת המיוסדת על ספרי „הברית החדשה". וכידוע תחילתם דברי פיתוי וסופם דברי השמצה נגד תורת משה וישראל.

סבורני כי רוב רובם של הספרים שנכתבו בידי יהודים בלועזית (כ־ המשך לימי שלטון הרומאים) החל ממשה מנדלסון (נגד לאואטר) דרך ספרי חכמת ישראל, ועד ימינו בכלל, הספרים הללו הם ביסודם ובבסיסם המשך לספרי האפולוגטיקה הווי־ כוחים המכאיבים והצורבים את ה־ נפש גם־יחד. אמנם אין הסופרים הלועזיים שבעמנו בארצות פוזריהם מכריזים ומודיעים כי כל כוונותיהם הן להראות להעמים ושריהם (בכל־ לם אלה הממונים על ההסברה שלהם...) כי עם ישראל ואמונתו ד־ מדינתו הם „בסדר". אך עין הקורא, ולאו דווקא רק בין השורות תבחין מיד כי „מליץ יושר" לפניך. אמנם יש ויש סופרים שאמונתם בכך, ובפרט בארצות־הברית, שהם עושי מלאכת „מה־יפית" בלבוש ובנויה מודרני. ידועים המוסדות להגנה־ כבוד־וזכות־של־היהודים שהוציאו ספרים כמים לים מכסים. ספרות קלוקלת וספרות־לא־גרועה. ואין כוונת דברי להעליב או להייב את הסנגורים־הפקידים המושבעים האלה.

כאמור· החיים בגולה (והתהיה ה־ גולה הטובה ביותר מכריחים־מולי־ דים בריה כזו הצומדת בראש כל חוצות ומכריזה : ראו, מה נאה אומה זו ומה נאים מעשיה, ומה יפה תור־ תתה, ומה, ומה... עד אין סוף...

אך ברצוני לגלות סוד (הידוע בכל ברוך...) כי כל המאמץ האפ־ לוגטי והספרות הסנגורית מאז ועד עתה — כל ההתנצלות וההצדקות גם־יחד, הועלת מאפס ושכרם — אפס ! לפעמים עולה יתוש במוחי ולוחש לי שכל ספרות ההסברה שלנו לא רק שלא הועילה אלא שהזיקה לאי־מעט. כי מטבע הדברים שהסנ־ גוריה הופכת לקטגוריה. הנה, למשל, לפני ימים אחדים נפגשתי עם אחד מגדולי החושבים המקוריים בימינו, ותוך כדי שיחה על ספרותנו בימים אלו, הפליט כפוי כי הרעיון של „אתה בחרתנו" הוא אמנם פסול כ־ לולב היבש, אלא שלעם ישראל ניתן תורה־הבהגה מיוחדת בנוגע לבחינה האמונה המיוסדת על דעת, שתוך־ תוכה : חוק ומשפט.. נמצא כי ה־ חוכות, כולל קטיגוריה מובלעת ב־ סנגוריה, הולך ונמשך. וחוזר חלי־ לה, אם לא בפירוש ובגלוי, הרי ב־ לחש וברמז.

מאז קמה מדינת ישראל לתחיה ו־ לעצמאות ניכרת התירה זאת כיסא דוד ; בשמעות טענות ועלילות שו־ נות נגד זכות עם ישראל על ארץ אבותיו. אבי־אבות הטענה הזאת הוא העם הערבי, אך אחריו הבאנ־ נים הם סופרים „ואישים מכובדים" בממשלות האומות הדוגלות בנצרות. והנה לבשנים קדמוניות קמו לנו סו־ פרים" ברוכי־כשרונות ויצאו לעמוד על נפש האומה ולהיות „מליצים טובים" על זכות עם ישראל לארץ־ ישראל. בארצות הברית הסנגורים ושרי ההסברה מצויים והבעצים ביותר בעשור האחרון (ולפניו) הם הסופר והפילוסוף אברהם יהושע השל (ז"ל) והסופר אלי ויזל (יבדל לחיים). שניהם באו לארץ מגולת אמריקה, ראו בעיניהם את נס ה־ תחייה, הגיבו על המתרחש בציון וירושלים בגעגועים ובאהבה. וגם כתבו ספרים על „ישראל" כל אחד לפי כשרונו וסגנונו־הבחוך. ועתה צא וראה מה הועילו חכמים אלו בספריהם ובהצהרותיהם והוכחותיהם — כי עם ישראל תרם גם תרם, גדולות לתרבויות העולם — לערכים מקודשים כמו צדק ורחמים, חסד ויושר ושלום... וכולי, וכולי... וכי עם ישראל סבל נוראות בשואה ה־ איומה, ושמן הצדק לתת לאומה זו לשבת במנוחה ובשלום בפינה זעי־ רה זו — ששמה מדינת ישראל. והנה אנחנו עומדים בשעה זו בסימן של ההחלטת אום שהכירה באש"פ, ועוד מעט וקיסינג'ר יתנשק עמו (הלוואי לא בעיר העתיקה) ; אנחנו עומדים בסימן של עלילות דמים מצד מלו־ מדים ו„אנשי רוח", פרופסורים ומ־ דינאים כפולבריים, כולם יודעי קרי־א וביניהם ממעריצי כתבי השל ויזל. אז מה ?

האם סבור מישהו שהסינטור פול־ בריים לא קרא את ספרי א.י.השל, או שכח דיליה לא שמעו על אלי ויזל ? הלא הוא מופיע באוניברסי־ טאות לרוחב ולאורך ארצות־הברית, ודבריו הצודקים והטובים מדוהיים בכל העיתונות. ג. ? : מה הועילו ב־ עימותנו עם הצרפתים הנאורים ד־ רודפי „אחווה וצדק" דבריו של ה־ יהודי הנפלא, זוכה בפרס־שלום מיסודו של נובל, הפרופיסור רנה קסן, ממש כמו שהועילו הכתבים „נגד אפיון" ו„נגד פלאקוס".

הדברים הללו נכתבים לרגל הופעת ספרו (באנגלית) של הפרופיסור ה־ מלומד בן־ציון בוקסר, יהודים, יהד־ דות ומדינת ישראל. הרב ד"ר בוק־ סר ידוע בארצות הברית כסופר מצ־ טיין בתורה והחכמה, ובייחוד התפ־ רסם במאמריו על תורת הרב קוק. ב־ אחד מספריו הוקיע את עמדותה ה־ לא־כנה של הנצרות נגד היהדות. ולאחרונה הצטרף למגיני זכות ה־ יהודים על ארץ ישראל. הספר כתוב בטוב טעם ודעת, אף מתוך אהבה עזה לעם ישראל ומדינת ישראל. מתפאר אני בחברי זה (שגם בילה שנת שבתון כמרצה ליהדות באוני־ ברסיטה העברית, וגם משרת כפרו־ פיסור לתלמוד ולמוסר היהדות ב־ קווינס קולג' בברוקלין) שמוסיף ו־ הולך בפוריות מחשבותיו. אלא ש־ תמה אני אם דבריו — סנגורוהו — יועילו אף במקצת כן המקצת לפקוח עיני עוורים (וכי מי יותר עיוור מ־ אלה שראו את אשר עשו הערבים הירדנים במצבות של קברות קדו־ שינו על הר הזיתים, ששקעון בבני־ נים ולמרות זאת מצדדים בזכות הערבים לירושלים (העתיקה, בית־ חיים...) ? האם יצליח בדבריו ל־ הוכיח לאויב נפשנו את צדקתנו ואת זכותנו ההיסטורית על ארץ ישראל ? כמה קשה לראות יהודים בעלי כשרונות ספרותיים מקדישים את עטיהם להומך של סנגוריה, בעת שבסגולתם הנראית לעין ליצור גדו־ לות בפיין של תורה ודעת. חזקה על הרב בוקסר שימשיך בתרומותיו ה־ לימודיות לבית ישראל ולתורת יש־ ראל.

נשיא טנזניה מזהיר את מדינות הנפט

חארטום, 4 (ע"צ) — נשיא טנ־ זניה יוליוס ניירירה השוהה עתה ב־ סודאן, הזהיר את מדינות ערב המ־ פיקות נפט שאם לא יופחת מחיר הנפט הגולמי הנשלח למדינות אפ־ ריקה יתערערו היחסים הטובים בין מדינות ערב למדינות האפריקאיות — על כך מסר היום העתון הסודאני „אל סאחאפה".

בשיחות שקיים עם נשיא סודאן געאפר נימרי דרש ניירירה בין ה־ שאר שמדינות ערב המפיקות נפט יסייעו למדינות האפריקניות על ידי מימון תוכניות פיתוח.

נשיא טנזניה אמר כי ארצו צריכה להוציא סכום נוסף של 80 מיליון דולר לשנה בעקבות עליית מחיר ה־ נפט.

ה„ישות הפלשתינאית"

(סוף מעמוד 3)

עובדה שבתל־אביב אנו יושבים זה כ־65 שנים ובירידתו — לא, איננה יכולה להוות טענת חזקה לגבי עם. כאן דרוש „קושאן" בעל תוקף הרבה יותר חזק. ואכן יש לנו „קושאן" חזק ותוקפו הופס, לא רק לגבי תל־אביב, נתניה, הרצליה, רחובות וחיפה — אלא באותה המידה חל על יריחו, שכם, חברון, בית לחם ו־ ג'נין. אין לערבים כעם וכמדינה שום זכויות הסטוריות עליהם. הע־ רבים היושבים בשטחים אלה, רש־ אים להישאר בהם כאזרחי מדינת ישראל. אבל אין להם זכות של הגדרה לאומית עצמאית. הם חלק מ„האומה הערבית" הגדולה אבל אין להם שום זהות או יישות פלשתי־ נאית.

„ההתפתחות הטרמינולוגית"

הוכחה בולטת שאפילו בזירה ה־ בינלאומית בארים ובמדינות, לא היה ידוע המונח „ישות פלשתינאית", אפשר לראות גם בכך שהחלטת מוע־ צת הבטחון הידועה 242 מה־22 ב־ נובמבר 1967, מדברת על ביצוע „הסדר צודק של בעיית הפליטים". לא מוזכר כאן המונח „פלשתינאים" ולא מדובר כלל על „זכויות לגיטי־ מיות".

לעומת זאת בהצהרה שפרסמו ב־6 בנובמבר 1973 תשע ממשלות ה־ קהיליה האירופית, לגבי עמדתן ל־ משבר המזרח התיכון נאמר : „כי ביצירת שלום צודק ובר־קיימא יש לקחת בחשבון את הזכויות הלגי־ טימיות של הפלשתינאים"...

יתר על כן, בוועידת הפסגה הער־ בית שנערכה באלג'יר בראשית ספ־ טמבר 1973, כחודש לפני פרוץ מל־ חמת יום הכפורים, החליטה אמנם הוועידה להכיר בארגון המרצחים אש"ף, כגוף הלגיטימי הבלעדי ה־ זכאי לייצג את זכויות העם הפלשתי־ נאי. עם זאת לא הגדירה הוועדה במפורש מהן הזכויות האלה של העם הפלשתינאי. עתה בהחלטות פסגת רבאט כבר נאמר מפורש, כי אש"פ יהיה אחראי לנ־יהול כל שטח שיפונה בדרכי שלום או בכוח ע"י ישראל. אכן טרמינולוגיה חדשה זו יש לזקוף לא במעט לזכותם של הממציאים ה־ ישראליים. מה אם כן כי נלין על נשיא ארה"ב ג'יראלד פורד שגם הוא — כהתבטא בעצת שר החוץ שלו, החל להדזק לטרמינולוגיה זו.

קהילה יהודית ועלילותיה

(סוף מעמוד 4)

ההיסטוריה של יהודי אמריקה. החיים הדתיים היו עיקר העלילות הרחוני. עד שהגיעה הריפורמה לבלטימור נהגו בקפדנות רבה על הלכת שבת על עברות כגון : קיפול הטלית לפני גמר התפלה, שירה בקול רם למעלה מקולו של החזן, עזיבת בית הכנסת בלי קבלת רשות מאת הגבאים ו־ כדומה. משולחים מירושלים היו פוק־ דים את הקהלה ואוספים סכומים ניכרים למען עניי ארץ הקודש. הרב הראשון היה אברהם רייז מגרמניה, שקנאותו הגדולה גרמה להפסקת שרותו. הרב רייז לא רצה להשלים עם עבירות שאורח החיים האמריקאני גרמה, כך למשל לא היו ה„פדלרים" מספיקים לחזור הביתה עם כניסת השבת, ולא היה סיפק בידם לקיים מצוות אחרות, אשר הרב תבע את מילויין „הקפדני". אך באותן השנים, על צביונן הדתי המובהק, לא נסתגרו היהודים בחייהם הפנימיים. כאשר פרצה מלחמת ארצות הברית — מקסיקו התנדבו יהודי בלטימור ל־ שירות צבאי, ואף יסדו יחידה יהודית כשלהם.

הרבע השלישי של המאה הי"ט הביא לגידול ניכר של העיר ושל הקהלה היהודית, שחייה היו תוססים וערים. הראב"י הריפורמי הראשון דוד איינהורן הגיע לבלטימור ופתח בתעמולה נמרצת ביותר לדעותיו. איינהורן היה איש קנאי ולוחם, אשר ידע להלחם בו בזמן עם הרב רייז האורטודוקסי ועם הרב בנימין סולד, אביה של הנריאטה סולד, שהיה כעין קונסרבטיבי. המחלוקת הגדולה ביותר פרצה בקביעת עמדה לגבי העבדות, שהיתה קיימת במדינות הדרום.

להגנת זכויות האזרח

עם כל המתח הרב שהיה קיים בין היהודים הגרמנים לבין המהגרים, שזה מקרוב באו מרוסיה, ליטא, פולין וגאליציה, על רקע חברתי מובהק, ידעו יהודי בלטימור להתגבר על ה־ ניגודים הפנימיים ולצאת חוצץ ל־ הגנת זכויות היהודים באירופה. כך פעלו נגד הסכם אמריקאי־שוויצארי אשר לא מנע הפליה מיהודי אמריקה בקנטונים שווייצריים מסויימים. הם המשיכו לפעול בענין עלילת הדם בדמשק, בפרשת אדגאר מורטארא (ילד יהודי שנחטף בבולוניה על ידי שליחי האפיפיור הוטבל לדת ה־ נוצריה), ובעיקר נחכן לכם לשמע הפוגרומים ברוסיה וברומניה. בכל המקרים האלה גילו יהודי בלטמור על כל שכבותיהם השונות, אהבת ישראל גורלית ועמדו לימין אחיהם במחאה, בפניות לשלטונות ובמתן עזרה חמ־ רית, כמקובל אצל יהודי אמריקה עד היום הזה.

קליטת מהגרים

פרטים מעניינים ואולי גם בלתי ידועים, מביא פרופ' פיין על גורלם של המהגרים היהודים, שהחלו לזרום באמריקה מסוף המאה שעברה ועד למלחמת העולם הראשונה. דוגמת קהלות יהודיות אחרות, טענו מנהיגי העדה בשעתו, שלא יפנו אליהם מהגרים, והיו מוכנים אפילו לממן את החזרתם לאירופה. עמדה זו לא מנעה ממהגרים רבים לבוא ולהתיישב דווקא בבלטימור, שהיתה עיר נמל ושגשוגה הכלכלי משך אליו תושבים רבים. לאור העובדה הזו, שנכפתה על ידי המהגרים, ראו העסקנים ה־ מקומיים, כי עליהם לעזור לאחיהם העניים והמדוכאים, אשר מנוסת הרב הביאה אותם לחופי אמריקה. אגב, בין המהגרים היתה גם קבוצת „עם עולם", שיצאה מרוסיה לאמריקה באותן השנים, שקבוצת בילו"י עשתה את דרכה לארץ ישראל. באותם ה־ ימים ניסה ד"ר אלכסנדר הרכבי להו־ ציא עתון ביידיש ועסקנים אחרים תיכננו התישבות חקלאית, שנידונה מראש לכליה. פרופ' פיין מביא פר־ טים מזעזעים על חייהם של המהג־ רים, סבלותיהם וניצולם בידי מעבי־ דיהם. הם הכרחו לדאוג לעצמם, והקימו מוסדות צדקה וחסד, שלא לדבר על עשירות בתי כנסת ותלמוד תורה, ובמשך הזמן מצאו לשון משו־ תפת עם היהודים הותיקים, שהיו ברובם יוצאי גרמניה. הנריאטה סולד היתה הראשונה, שפתחה בתי ספר ערב, כדי שהמהגרים יוכלו ללמוד את הלשון האנגלית ולהשלים את השכלתם היסודית, אשר נמנעה מהם בארצות מולדתם.

הקהילה כיום

כיום מונה הקהלה למעלה ממאה אלף יהודים, אשר שני שלישים בהם מרוכזים מסביב לבתי הכנסת של שלושת הזרמים. אלפי ילדי ישראל מבקרים בבתי ספר חלקיים של יום ראשון, בשעות אחר הצהרים ובשלו־ שה בתי ספר יומיים. הוצאות החינוך היהודי בשנת 1970 עלו כשלושה מיליון דולאר. כמחצית היהודים מעל לגיל של עשרים וחמש שנים הם בוגרי קולג'ים. כיום התמזגו ה־ יהודים של מעלה עם היהודים של מטה בקהלה אחת, כתוצאה מן ה־ פעילות היהודית המשותפת, מירידת ערך יחוס האבות בגלל אופי החיים האמריקאניים, המעריכים כל אדם לפי כשרונותיו וידיעותיו, ומתודעת השואה והירושה של הצבאות ה־ יהודיה בארץ ישראל. כיום קיימת קהלה יהודית מאוחדת, המסוגלת להתמודד עם האתגרים המיועדים לה בידי הגורל היהודי בעתיד הקרוב.

מגילת יהודי בלטימור, המגוללת בידיו האמונות של ההיסטוריון פרופ' פיין, ערוכה וכתובה מתוך לב יהודי חם, המקרין אהבת ישראל ואחוות ישראל ואחדות הגורל היהודי. רק חוקר ומלומד, המאמין בנצח ישראל, מסוגל היה להוציא מתחת ידו פנקס מפואר של קהלה יהודית באמריקה, המלמד על כל יהדות אמ־ ריקה, ואשר סימניו הדברים מעידים על התפתחויות דומות בהיסטוריה ה־ יהודית של מרכזים יהודים אחרים, לפני שעברה ההגמוניה הגורלית מ־ מערב־אירופה וממזרח־אירופה לאמ־ ריקה הצפונית.

ימי חרדה ומבוכה

(סוף מעמוד 3)

בות של הגדולים — רצוי, ויש צורך, שלמדינת ישראל יהיה גם נשק ו־ ציוד במה להתגונן. אולם כדי ש„לא ללחוץ" עלינו — מעכבת ארה"ב ל־ עת־עתה את משלוח הנשק והציוד בשעה שבריות המועצות אינה חדלה אף לשעה לחמש את סוריה וכו' ולא עוד אלא שארה"ב אף מאיטה (אם לא מבטלה לגמרי) עזרתה הכספית.

✶

ובשעה חמורה — מבוכה זו, אנו מרחיקים מהצבא אנשים שלדעת כו־ לם, הם ריאליים ומסוגלים להימצא בצבא ולהוות כוח חשוב בהשכל ו־ דעת וגם במעש, והכל בגלל היוהרה של „אני ואפסי עודי" ובגלל שנאת־ אחים שאלה המטיפים לאחרים אהבת ישראל — לקויים בה.

שואלים: ומה העצה היעוצה — קודם כל להחזיר לכולנו, לעם ה־ יושב בציון ולעם בגולה את האמונה בצדקת זכותנו על הארץ הזאת ו־ בתוכה; לגייס את כל הכחות בעם היושב בציון המוכן להושיט יד ול־ צרפם לממשלה; ללכד את העם ב־ גולה, ביחוד בארצות הברית סביב מדינת ישראל שישמיע את „קול יעקב" ויתייצב נגד הלחצים של ה־ טובים בעיניים הדורשים לשובתנו כי ביכול, לגמד עצמנו, ולהשליך את יהבנו על הבטחות שוא שהם יעמדו לנו ביום־סגר, כי „הם מעונ־ יינים במדינת ישראל בטוחה" (נוסח הת קיסינג'ר) וכן לגייס את כוחם ואונם של היהודים בגולה ושל עצ־ מנו בארץ למען בטחונו על־ידי הכבנת אווירה של אהבה, אחוה ו־ רעות ושיתוף של כולם לחובות ול־ זכויות; להסיר את השתיקה שהשתלטה על יהדות ארצות הברית; להתחיל לצבא את הכחות המשלים בתוכנו המוכנים לכך ולהזמין את העם כולו ואת דעת הקהל בעולם (ועוד נמ־ צאים חסידי אומות העולם, גם אם הם מעטים, ואין כוחם מבוטל) על הסכנה שעומדת מאחורי כותלנו.

ואם המפד"ל הצטרפה לממשלה, ו־ שריה יושבים בתוכה ושותפים אליה, הפקידים הראשון להפסיק את המבו־ כה וההידרדרות ולקבל על עצמם ל־ הביא ממשלת מבוכה וההידרדרות זו לידי קיום „לך כנוס" להפסיק את האושי שגרם למבוכה ולהידרדרות, לחזק את בטחוננו בשם, שאם אנו נעשה את אשר לאל־ידינו, נוכל לו־ מר : שדי עשינו את שלנו, תקיף עשה את שלך, ה' ישמע וישיענו. יהי רצון.

مكنز من الاهل

אתה שואף שעתיד משפחתך
יהיה מובטח תמיד
אתה מעונין שילדיך יקבלו
כל מה שאתה מתכנן עבורם
אתה רוצה לחיות על רמה נאותה
גם אחרי צאתך לגימלאות

תל"ם - תכניתנו החדשה לביטוח משלים, תעזור לך להשיג זאת.

תל"ם - מיועדת למבוטחים בקרנות פנסיה מקיפה.
תל"ם - תשלים את הפנסיה שלך בעת פרישה ע"י סכום הוני צמוד.
תל"ם - תשלים את קיצבת הנכות ע"י תוספת פיצויים חדשיים צמודים.
תל"ם - תשלים את הקיצבה לאשה ע"י סכום ביטוח ניכר צמוד.
תל"ם - תשלים את הקיצבה לילדים ע"י קיצבה חדשית צמודה.

בקש פרטים נוספים או דאג שנציגך בועד העובדים יעשה זאת.

40 מגדל-בנין
1934-1974 בראש הביטוח בישראל

בחוג המשפחה

מאת
בתיה כרמי

הטיולים וההורים הדואגים

בימים אלו מתכננים את ה־טיולים הארציים של בני־עקיבא, לאחר מקרה האסון אשר אירע בטיול האחרון ש־נערך במסגרת בני־עקיבא, מופנית יתר תשומת־לב של הורים לכך ויש לשער שהם יחששו לאפשר לילדיהם ל־צאת לטיולים. „לאור המס־קנות והלקחים הרי שהטיולים הארציים אשר יערכו בחופשת החנוכה יהיו שונים לחלוטין בהתכונתם" אומר ידידיה כהן המרכז הארצי של בני־עקיבא בארץ „ראשית מאורגנים ה־טיולים בשיתוף כל תנועות־הנוער החלוציות בישראל תוך כדי שיתוף עם בתי־ספר שדה ובעיקר עם מוסדות צה"ל".

צוות המדריכים של כל טיול עובר הכנה מוקדמת ב־סמינר מיוחד של בתי"ס שדה. המיידים הם מטובי המיידים ומדריכי הטיולים בארץ. אנח־נו מגייסים מדריכים אחראיים מכל משקי ההתיישבות שלנו גם הקיבוצית וגם המושבית. לכל טיול מצורפים מלווים נו־שאי־נשק וחיילים בתפקיד, שיהיו מצויידים גם במכשירי־קשר. הטיולים יערכו בשלשה מסלולים עיקריים. שבט „כו־סופים" הכולל תלמידי שי־שית יצא לעין־גדי ומצדה, שבט „ישורון" הכולל תלמידי שמיניות יצא לאזור המכתשים לעבדת ולנח"ל ירקעם. ושבט „שובה" של השמיניות יצא לאזור אילת, כאשר השמיניות הם היחידים שישבתו בשבת ליד אילת במחנה צבאי.

„מובן מאליו" מדגיש ידידיה כהן „שיובטחו סידורים מיו־חדים של עזרה ראשונה ואס־פקת־מים בשפע. כל סידורי האבטחה הנחוצים". כל תנו־עות־הנוער תאמו ביניהם את מסלולי הטיולים כך שכל תנועה תהיה בשעת נתונה ב־מקום אחר ולא יהיו התנק־שויות של טיולים. בבחינת חידוש יהיה המסוק המיוחד ומטוס הסיור שירחפו מעל ה־מטיילים משך כל זמן הטיו־לים.

על אף האסון שקרה סבור ידידיה כהן — שאין להפסיק במסורת הטיולים של תנועות־הנוער בכלל ובני־עקיבא ב־פרט. לדעתו אהבת הארץ אי־נה נרכשת מתוך עיון בספ־רים או בתמונות. כדי להת־קשר אל הארץ ונופיה יש צורך להלך בה ממש. „אנחנו מתוכנעים שהורי החברים ש־בהלקם הגדול הם בוגרי ה־תנועה בעצמם מכירים בערך הרב הן מבחינה זו של הכרת הארץ והן מבחינת ערך הגי־בוש החברתי והחינוך לקיום מצוות בטיול ומסביב לו ומ־תוך כך יאפשרו לילדיהם ל־השתתף בטיול. אנחנו נשמח לעמוד לרשות ההורים בכל אינפורמציה, בקשת־עצה או הערות „מדגיש ידידיה כהן. כך שהורים יכולים לפנות אליו במרכז הארצי של בני־עקיבא ברח' דובנוב בת"א. „היינו רוצים שבכל מקרה בו הורים מתלבטים או אינם מ־שוכנעים בסידורים שנעשו יתקשרו איתנו כדי לוודא את הדברים".

אנחנו לוקחים לכל טיול ספר־תורה וכל ערב נדליק נרות־חנוכה בצבור. זו הויה יוצאת דופן וכל מי שעבר או־תה אי־פעם יבין שאסור לאף חניך לוותר עליה.

לא צריך להפסיק לטייל ב־גלל האסון" מסכם ידידיה כהן „אלא צריך לשכלל את האמ־צעים שבעזרתם יוצאים לטיול וזאת אנו עושים".

אריג חדש מ„אקרילן" דמוי צמר

לפני שנתיים, כשהפלו מחירי ה־צמר בעולם להאמיר, החלה חברת „הובר" בנסיונות למצוא תחליף ל־צמר היקר. „אקרילן" העמידה ל־רשות הצרנים ידע ונסיון, והתו־צאה שנתקבלה היא אריג כביס, תשומר על חום, על צורתו, ניתן לפליסה ודומה במראהו ובמגעו ל־צמר ומחירו נמוך ממחיר אריג מזובא.

חברת ח. הובר ובנו מציגה ל־עונת החורף הקרבה אריגים בצב־עים חיים השונים לדרישות האופנה. מר קרל הובר ובנו מיכאל מבקרים מדי שנה בתערוכות בצרפת, אי־טליה וגרמניה ואצל יצרני בדים כדי לעמוד על החידושים. והתוצאה — שילובים מעניינים בין אריגים במשבצות לאריגים חלקים או ב־פסים בין אריג וסריג בצבעים זהים, ואף בין אריג עבה יותר המיועד להצאית וסריג קל לחולצה, שניהם בדוגמא זהה.

חברת „הובר" יצרני אריגים מ„אקרילן"

שילוב של אריג במשבצות וסריג בפסים בצבעים זהים ב־3 ואריאציות, חצאית וסוודר, חליפת 3 חלקים ושמלה. האור־גים מתוצרת חברת ח. הובר ובנו בע"מ עשויים מ־100% „אקרילן".

חידושים קוסמטיים מיובאים מרוסיה

מוצר קוסמטי חדיש יצא לשוק בימים הקרובים. זהו מוצר, שהידע להכנתו הובא ישירות מרוסיה ע"י משפחה חלאבין.

אנגה, בת למשפחת חלאבין, עבדה בברית־המועצות בביוכימאית במכון לכימיה. בהדרכתו של פרו' המהלקה הם המציאו הכשיר חדש — קרם דיאודורנט. ייחודו של הקרם בכך שהשימוש בו הוא אחת ל־10—15 יום גם אם מתרח־צים במים וסבון. או שוחים בים אין פעילותו של הקרם פוסקת. לעומת הדיאודורנטים המצויים בשוק שפעילותם נמשכת זמן קצר. נוסף לכך ריחו של הקרם הוא עדין בכעט אינו מורגש ולכן אינו מונע בעד האשה מלהשתמש בבושם האהוב עליה.

את תהליך ייצור קרמים למדו בני־המשפחה במשך שנתיים במפעל קוסמטיקה גדול בריגה. גם הבת צורה דבות כבעלת מקצוע. כשהגיעו לכאן החליטו האב והבן להקים מפעל לקוסמטיקה. לאחר הקופה לימודים באולפן בצפת מצאה להם החברה „מבנה תעשיה" מקום להקמת המפעל בברכה הארץ באזור התעשיה ברעננה. כשניתן להם המקום הוא כלל 4 קירות רצפה וגג. במשך ימים ולילות עבדו האב, שהוא כהנדס במהרי והבן שהוא מהנדס ייצור והקימו במו־ידיהם את המפעל על כל אגפיו. ריצפו, צפו את הקירות. סידרו תאורה חזקה, צבעו את ריהוט המפעל ובנו במו ידיהם את הריהוט הנאה של המשרד. התוצאה — מפעל מואר, נקי ונעים למראה הכולל סידור פנימי בהתאם לדרישות של משרד־הבריאות. יש כאן משרד, חדר־עבודה וחדר מנוחה לפועלות. משפחת חלאבין מקדישה תשומת לב מירבית לנוחיותן של הפועלות שרובן אף הן עולות מרוסיה ומגיעות לכאן מכפר־סבא, הרצליה ורעננה. האב והבן מעוניינים שהמקום יהיה נוח, מרווח ומואר ושהנאי העבודה יעניקו לפועלות את שהיינן במפעל. על אף שהמקום כולל 70 מ"ר הרי של־15 העובדים במפעל ישנם תנאים נוחים ומרווחים. שני הקרמים שהאחד נקרא „חלאבילין" ע"ש משפחת חלאבין השני נקרא „רעננה" הרחי משמע — קרם מרענן המיוצר ברעננה. מוכנים כבר לשיווק מקומי ואף הוזמנו לשוק בדרום־אפריקה. בעתיד ייצר המפעל גם קרמים נוספים.

האב והבן החליטו לייצר גם את האריזות במפעל. האב העלה את הרעיון ליצירת קופסאות דמויות ספר הסמסל את המדע השאוב מספרים שבעזרתו מייצרים את הקרם. בעזרת בן המשפחה שהוא בעל מפעל לפלסטיק „זריחה" בהרצליה עיצבו אריזות נאות מפלסטיק, האחת בצבע שחור, השניה בירוק שהיהן דמויות ספרים. האריזות מיד־צרות באגף הצמוד למפעל המייצר את הקרם. על מנת לקבל אישורו של משרד הבריאות לייצור, עברו הקרמים בדיקה בבי"ח „הדסה" במשך 5 חודשים. הוכיחו את עצמם ויש להם סיכוי להקלט בשוק הן בשל יחודם ותכונותיהם והן בשל אריזתם המושכת והמקורית.

מה לא נאמר עדיין על הדיאטה?

מלבד הגורם התורשתי הרי שמספר התאים ברקמת ה־שומן נקבעה בגיל הרך ב־עיקר בגילים 3—6. כך שאם רצונך שילדיך יראו טוב בגיל הבוגר הרי עצתו של ד"ר יהו־דה שיינפלד ממכון „הלר" היא שלא להעמיס ולא להכ־ריח את הילד בגיל הרך ל־אכול. „הילד אוכל די צרכי־" אומר ד"ר שיינפלד „והוא יאכל את הכמות הדרושה ל־גופו. גם התזונה בארץ שלנו עשירה בויטאמינים ואין מח־סור". משום כך אם אתה כבר מבוגר ובכל זאת שמן מוטב שתהיה שמן ומרוצה מאשר שמן ומהענה בדיאטות. כך סבור ד"ר שיינפלד אשר מח־קריו מוכיחים כי הדיאטה עו־זרת לטווח קצר בלבד ומשום כך תועלתה מוטלת בספק.

תאוותם של אנשים שמנים לאכול עולה על כל מנגנון ויסות אחר המצוי אצל אנשים רזים ובסופו של דבר הם נש־ארים שמנים, במכון „הלר" נמצא בשלבי הכנה מחקר גדול על בעיות ההשמנה ועד לשמיעת התוצאות אפשר ל־העזר בעצות הנ"ל.

מה להגיש?

חצילים בבושים על עלי דפנה

איך מכינים?

בוחרים חצילים קטנים ו־מארכים, רוחצים אותם היטב עם הקליפה. פורסים לפרוסות דקות ומטגנים בשמן עד ש־החצילים יזהיבו. מוציאים את פרוסות החצילים המטוגנות ומעבירים לכלי זכוכית או פיירקס בעל מכסה.

מעל כל שכבה מניחים שום כתוש ופלפל ירוק חריף חתוך לחתיכות קטנות וכן גמבה, מ־ניחים שכבת חצילים אחת על גבי השניה. את השמן שנותר במחבת יוצקים על החצילים שבכלי. כרתיחים חומץ ומים עם עלי־דפנה ומוסיפים אותם לכלי בכמות שתכסה את ה־חצילים. מוסיפים מלח לפי ה־טעם. מכניסים למקרר למשך יומיים והחצילים מוכנים ל־הגשה.

סטודנטים ערביים דורשים חדרים במעונות שהקימה הסוכנות היהודית

(סוף מעמוד 6)

אינטלקטואלים בשירות האויב

מתוך אוכלוסיה של כארבע מאות וחמישים אלף ערבים בגבולות „הקו הירוק", חצי את הגבולות לארץ אויב מאז קום המדינה כ־400 ערבים, כמחציתם, אחרי מלחמת ששת־הימים. ייתכן, שחלקם הצטרפו לארגוני ה־חבלים. אבל, בוודאות ידוע לשל־טונות הביטחון רק על צעירים ה־מישה פעילים בארגוני הרצח ה־ערביים. בהם דמויות אינטלקטואליות ידועות, כמו עו"ד סברי ג'ריס, בו־גר אוניברסיטת ירושלים, הנמצא בביירות, הסופר חביב קהוג'י, ה־פועל בדמשק, שארגן בזמנו את רשת הריגול הערבית־יהודית, ש־נתפסה וכן כחמד דרוויש, שערק לקהיר בזמן שליחותו מטעם רק"ח במוסקבה, וראג'י דניאל, בוגר אוני־ברסיטת ירושלים, הנמצא בביירות. אלה צעירים ערביים המכירים את ר־זי הארץ ושבילים ונותנים שירות מועיל לשירותי הבון והסברה של ארגוני החבלה.

אולם, אלה הם מעטים, שאינם באים ללמד על הכלל.

מרגם מייצג של אלפים

צעיר מבני המיעוטים, ג'לאל אבו־טעמה, כתב לא־מכבר על מצוקת הצעיר הערבי, ובנסה למצוא פתרון, היך שהוא מנתח באזמל חד את ה־אלמנטים שהביא להתדרדרות, דוקא אחרי מלחמת יום־הכיפורים. הגבר־לות השתתים והמגע עם ערביי ה־שטחים חידשו את הזיקה הלאומנית בקרב ערביי ישראל אם כי להבדיל. מצטרפים רק מעטים מהם לצי־ת „ההסדר" של המחבלים בזוהרה־ תיכון.

לדעתו, המדגם של הצעירים ה־ערביים שנלכדו בגליל בשירות המח־בלים, מייצג אלפים אחרים, שלא הצליחו לסיים לימודיהם התיכוניים. תנפלו מוקדם מדי לצרכי פרנסה של משפחותיהם. תוך כדי עבודתם בציר, הם נתקלים בקשיים חברתיים מכוח היותם בני מיעוט של עם ה־אויב. המשבר בא למסגרת המי־שנית של הכפר. את מוצאו הוא מביע בחוצות, על־ידי יבנית ב־רק"ח ובחוגים לאומניים קיצוניים. יש מעטים מאבדים את האיזון ־ עוברים את „הקו האדום" של החוק.

לברוה שמעטים המתבלים הישרא־ליים, מהווה השתתפותם ביצה סימפטום מסויים למצב הכללי של צעירי האוכלוסיה הערבית. כוחה העילה של רק"ח ברחוב הערבי, בי־עיקר במרכזים העירוניים, כמו ב־נצרת, מגביר את ההזיה ואת ה־סכנות.

בוגרי האוניברסיטאות, מקרב בני המיעוטים היו רוצים לראות מהרה. ראשית כל, למסכול הערבי. לפי נתונים של משרד ראש־הממ־שלה לעניינים ערביים, יהיו בעוד כשלוש שנים כעשרים אלף ערבים ישראליים, בוגרי התיכון והאוניברסיטה. הם יחפשו תעסוקה נאותה במשרדי הממשלה ובמוסדות ציבור ומדינה. כיוון שרובם לא יצליחו לזכות ב־משרות כאלה, יהפכו לבפריהם ה־לבורה רוחם יעסקו בפרנסות בלתי מסמקה, מתוך הכרה שאינה עונה לצרכיהם הרוחניים—חברתיים. יחד איתם יהיו כשלשים אלף ערבים בוגרי השכלה של בי"ס יסודי, אז תיכון חלקי, שיעסקו בעבודות שונות ב־ערים ויסבלו מתקשים רגילים של הומר קליטה חברתית. לפי הערכתו של יועץ ראש־הממשלה לענינים ערבים, מר שמואל טולידנו, יהיו 80 אלף צעירים אלה כציבור במוכן של כיו־רה. יש לבלום איתה בעודה ב־איבה.

פתרון שהוא „טיפה בים"

ראש הממשלה הקודם, גב' גולדה מאיר, מינתה ועדת בכ"לים שהכינה המלצות לקליטתם של משכילים ער־ביים בתוך המדינה. זו החליטה שיש להעסיק 24 משכילים בתפקידים בכיריים. הפתרון הוא טיפה בים. הוסף לכך את הטיפול הכפלגתי ה־כושל, בעיקר של מפלגת העבודה ה־עבודה בגיגור הערבי, התוכנים בבהירות המודקת ההבנוקה בי־הדור הצעיר את ההתפיכה הפולי־טית. באיזור, שבעצם אין לאיש יליכה עליהן. כל אלה מוסיפים מהדיב לאש הלהבת מתיה לדור הרוחה של הדור הצעיר באוכלוסיה הערבית. ציפיותיו גדולה והליכת בכל שהכלליו גבוהה, וכגדל צימ־היו כן מיבות הדיכויי האכזביות. זהו כינגל עגור ובמיכן בי ס־בב הצעיר הערבי — כאשר 60% בי האוכלוסיה הערבית נולדה במדינת ישראל — המהרגל יותר יותר להדיש וללמוד לרכוש כהישראלי, אבל בניגוד לישראלי, נהיה הערבי אחיי זרמים לאומניים ומהפס פורקן בצעדים קיצוניים שדרכם הכורה מוביל להזדהות עם המתבלים ה־פעולותיהם הרצחניות. העיינות ל־מדינה, גילתה כבר גינציה בפרשת הארכיבישוף קאפוצ'י. פרס לעמיתו הארכיבישוף רייאה, שנאלץ לנטוש את משרתו בשל כך, לא גינה איש מתוך העדה הנוצרית בישראל, את מאשם בעבירות בטחוניות חמורות. דוקא מתוך העדה השקטה והיציבה ביותר, יצאו כמה עסקנים ונכבדים, ביניהם חברי מועצת עיריית חיפה מטעם המערך, עו"ד ג'מיל שלהוב, ה"כ לשעבר מסעד קסים, ראש עירית שפרעם לשעבר גיאבור גיאבור, ה־ידועים „בהשתלבותם" בחיי המדינה וניסו לפעול לשחרורו של הנאשם. הכל אחרי שנבוזו „מאוחרי הקלעים". משכו ידם מהפעולה המחתרתית. הד־עה זו לא היתה יכולה לקרות לפני מלחמת יום־הכיפורים — אומרים בוחקים לבני־המיעוטים.

להחזיר האמון והבטחון

לא מעט תורמים למצב גם היהו־דים השלטונות. ניכרה אולת יד מחייבת; רפיון שהשתלט על כל היחסים כתוצאה מהמלחמה, בשטח גם במיגזר הערבי. יש להחזיר ביד את האימון בעצמותה של ישראל, בכושרה לטפל בבעיות בכוחן מחוץ ומבית. יש להחזיר את האמינות ל־הסברה ולכלי התקשורת. ואלה יחזירו את האימון הבסיסי של ערביי יש־ראל במדינה, בבטחונה ובעתידה ה־מוצק.

מוסד הרב קוק
מוסד הרב קוק
ת. ד. 642 ירושלים

ספר חדש

רבי יעקב עמדין

האיש ומשנתו

מאת

אברהם ביק [שאולי]

המחיר: —.18 ל"י

משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036

שח-מט

בעריכת שלמה קנדלשיין

קרפוב קורצ'נוי 10.5 : 8.5

סוף סוף הצליח רב אמן ויקטור קורצ'נוי לנצח לראשונה את אנטולי קרפוב בדו־קרב של חצי גמר אליפות העולם בשחמט הנתקיים במוסקבה. היה זה במשחק הי"ט. קרפוב דחה במסע הל"ב הצעת תיקו של קורצ'נוי והפסיד במשך.

קרפוב מוביל, לאחר הסבוב ה־10 בהפרש של שתי נקודות בשעה ש־נותרו עוד 5 משחקים לסיום הדו־קרב המורחק בן 24 המשחקים. אולם קורצ'נוי היהודי סרב נואש וממשיך להילחם עד הסוף. יש לציין כי ברוב משחקי הדו־קרב נהנה קורצ'נוי מ־עדיפות עמדתית אך לא ניצלה עד הום, ובדרך כלל הפסיד בדוחק זמן.

משחקים מהדו־קרב במוסקבה

צרפתית

(המשחק הרביעי)

קרפוב	קורצ'נוי

1. ה4 ה6 2. ד4 ד5 3. פד2 ג5 4. ה:ד5 ה:ד5 5. פג3 פג6 6. רב5 רד6 7. ד:ג5 ר:ג5 8. פב3 רד6 9. פה2 רד7 10. מ31 רג7 11. ד0—0 12. פבד4 רה6 13. ... 14. ... 15. ... 16. ... 17. ... 18. ... 19. ... 20. ... 21. ... 22. ... 23. ... 24. ... 25. ... 26. ... 27. ... 28. ... 29. ... 30. ... 31. ... 32. ... 33. ... 34. ... 35. ... 36. ... 37. ... 38. ... 39. ... 40. ... 41. ... 42. ... 43. ... 44. ... 45. ... 46. ... 47. ... 48. ... 49. ... 50. ... 51. ... 52. ... היקו.

פתיחה אנגלית

(המשחק השישי)

קורצ'נוי	קרפוב

1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ... 6. ... 7. ... 8. ... 9. ... 10. ... 11. ... 12. ... 13. ... 14. ... 15. ... 16. ... 17. ... 18. ... 19. ... 20. ... 21. ... 22. ... 23. ... 24. ... 25. ... 26. ... 27. ... 28. ... 29. ... 30. ... 31. ... 32. ... 33. ... 34. ... 35. ... 36. ... 37. ... 38. ... 39. ... 40. ... 41. ... 42. ... 43. ... 44. ... 45. ... 46. ... 47. ... 48. ... 49. ... 50. ... 51. ... 52. ... [illegible]

*

משחקי המבחן לליגה הלאומית

משחקי המבחן לליגה הלאומית ב־שחמט החלו. בסיבוב הראשון ניצחה בנורה משכבצה אס"א א' ירושלים את „הפועל" פתח־תקוה 5 : 1! ה־זוכרת את מירב הנקודות. לאחר כיהק הגוכלין המתמודד עם מרכז הנוער א' תל־אביב (שהפסה את ה־מקום ה־10 בליגה הלאומית בעונה החולפת) על כרטיס העליה לליגה הלאומית.

*

הרכב קבוצה „אליצור־רשבסקי" א' שתשחק בעונה הקרובה בליגה ה־לאומית הוא: ארליך, פישלר, קורצ־מג, שכרן (ראש קבוצה), אזרחי, בלאו, וינקלר, דביר, ברנר, צינר, בן־עמי גולף.

*

רב אמן ולדימיר ליברזון יצא ה־שבוע לוונציה להשתתף בתחרות הי־בינלאומית. ההקה שתיפתח שם בי־שבוע הבא. בין משתתפי התחרות רבי האמנים אוקוב (יוגוסלביה), בנקה (אה"ב) טימן (הולנד) ושני שהכבאים רוסיים.

*

בוליפות ברית המועצות לנשים זכתה פלליטישובה לפני שול יקוד לובבקה.